

ב"ה

קובץ כינוסי השלוחים

דברים שנאמרו בכינוסי השלוחים
באה"ק ת"ו במשך השנים
ע"י הרב שמואל גרייזמאן

- פנימי -

IgudHashluchim@gmail.com

תוכן עניינים

5	השליח והמשלח
9	אנחנו לא ממשיכים!
11	עשה רצונך כרצונו.
14	שלוחים
18	'ידידים מבינים', 'משפיעים' ו'עשה לך רב'
23	"לא יְהִיָּה לָךְ בְּבֵיתְךָ אִיפָּה וְאִיפָּה..."
25	בי"א ניסן נגאלו ובי"א ניסן עתידין ליגאל
28	"לחיים"
36	גדול הרועה
39	'לעבור' את המאסר
42	"ויסעו"
46	"לא שררה אני נותן לכם - אלא עבדות אני נותן לכם!"
51	הכל תלוי בנו.
56	רגש הבושה שלאחר הרחמנות
60	לבנות את הבית ולפתוח את הדלת
66	אילו היינו מאוחדים...
73	"איך פאר דאך מיט אייך"
81	דור השביעי
89	וירכיבם על החמור
94	מפתח השליחות
99	עצמות היבשות
104	בחודש אלול יש להרבות במצות הצדקה יותר מבשאר ימות השנה
108	עבודה שהיא "זרה" לנו
113	צביעות
117	"את וְהַבּ בְּסוּפָה..."

120	ארבעים שנה
126	"ישלח מלאכו לפניך"
134	זכור את יום השבת לקדשו
139	"קשה עלי פרידתכם" - "עלי ועל צווארי"
143	"גאלסטוק"
145	אמת
148	'משה' ו'אהרן' בעבודת השליחות
149	"גראבקייט און נידעריגקייט"
150	"ושבתי בשלום אל בית אבי"
153	תפילה באריכות
156	וזה בניוני
157	חכם ופיקח
159	הדרך ליציבות העולם - בידיים שלנו
160	שני יהודים, שלוש דעות
161	יום שכולו ארוך
163	'סגר' בלע"ז
166	והשיב לב אבות
167	ניט עלענט
168	אנא נסיב מלכא
177	שמחה בטהרתה
180	מנשה ואפרים בעבודת השליחות
182	"דאווענען מיטן רבין"
183	שלום עליכם - עליכם שלום
185	"באלד וועט מען מיר אויך פארקויפען"
187	תפילין שבראש

השליח והמשלה

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים,
ש"ק פ' עקב, בסמיכות לכ"ף מנחם-אב תשנ"ט, גוש קטיף
ובכינוס השלוחים העשרים ואחד, ש"ק פ' ראה,
בסמיכות לכ"ף מנחם אב, תש"ס, שבי שומרון

במי נמלך

חז"ל אמרו שכאשר רצה הקב"ה לברוא את העולם, "נמלך בנשמותיהם של צדיקים". הקב"ה
כינס אסיפה רבת משתתפים" כשנושא הדיון היה האם לברוא את העולם, ואם כן, באיזה אופן.

ישבו אפוא נשמותיהם של הצדיקים והחליטו לברוא את העולם.

מי הן נשמותיהם של הצדיקים? - הוי אומר כלל ישראל, שהרי נשמת הצדיק שבדור כוללת
את כל נשמות הדור. ובמיוחד, נמלך הקב"ה בנשמתו של מלך המשיח, שהיא היחידה של כלל
ישראל במשך כל הדורות.

כשם שבכל אסיפה יש 'פרוטוקול', כך גם באסיפת הצדיקים נכתב 'פרוטוקול' הלא היא
התורה, כמאמר חז"ל שהקב"ה ברא את העולם על-פי 'דיפתראות ופינקסאות' - זוהי התורה.

ואכן, מיד בתחילת התורה מגלה הקב"ה את הכוונה הפנימית של פרויקט הבריאה. על הפסוק
"ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" אומרים חז"ל - "זוהי רוחו של משיח". כלומר, הנקודה
הפנימית של בריאת העולם היא משיח.

והנה, כמה מהשלבים החשובים של גילוי הדרך להבאת המשיח התגלו דווקא בדורנו זה,
כדלהלן.

גילוי גדול היה בי' שבט תשי"א, כשהרבי קבע כי המטרה של הדור השביעי היא להמשיך את
השכינה למטה, בעולם התחתון. מאז עברו עוד כמה שלבים בדרך לגאולה.

זוהי למעשה המשמעות הפנימית של "במי נמלך? - בנשמותיהם של צדיקים!"; הקב"ה לא
היה צריך את העצה הנבונה של הצדיקים. הקב"ה רצה שתיקון העולם יעשה לא רק בכוח
הבורא אלא גם על ידי עבודת הצדיקים, רועי ישראל וצאן מרעיתם, הפועלים את תיקון העולם
בפועל.

דבר זה הגיע לידי גילוי מוחשי בשיחה הידועה של כ"ז ניסן תנש"א, אז אמר הרבי שמעתה
ואילך הוא מוסר את העבודה אלינו - "עשו כל אשר ביכולתכם". דבר זה היה גילוי נוסף

מה"פרוטוקול" של אסיפת הצדיקים - שהכוונה להביא גילוי אלוקות בעולם אינה על-ידי גילוי אלוקות מלמעלה, אלא תלויה בעבודת המטה.

משום כך, כיון שעבודה חשובה זו מוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו, צריכים כל מעשינו ועבודתנו להיות חדורים ברוח של משיח וגאולה.

לא לבטל את העולם

בשיחות רבות מסביר הרבי את ההבדל בין 'גולה' ל'גאולה' - שההפרש ביניהן מתבטא באות אל"ף. כלומר, עניין הגאולה הוא לא לבטל את העולם אלא להכניס בעולם, בגלות עצמה, את האל"ף, אלופו של עולם, וכך מתגלית הגאולה בתוך מציאות הגלות.

כפי הנראה, לאחר השיחה של כ"ז ניסן, כשהציפייה למשיח התחזקה רבות, היו שפחדו: אם יבוא משיח מה יהיה עם הרכוש והכסף שלנו?

על כך עמד הרבי באחת ההתוועדויות באותם ימים ואמר שאין כל סיבה לפחד, משום שכל אחד יישאר עם הרכוש, הבתים והכסף שברשותו ויחד עם זה יעלה לארץ-ישראל. כלומר, המציאות של הגולה לא תבטל, אלא שעל-ידי האל"ף, היא תהפוך לגאולה. אין זה הפסד, אלא אדרבה, תוספת שלימות.

עד"ז ישנם אנשים שמפחדים מבואו של מלך המשיח, משום שהם חוששים שיאבדו את הנועם והמתקנות בחייהם הגשמיים, כי לפי הבנתם, בביאת המשיח יהיה ביטול מציאות העולם. הרבי התייחס פעם לענין זה מזווית של עסקנות ואמר, כי יש עסקנים שמפחדים ממשיח משום שמשיח ינהל את כל העניינים והם יאבדו את משרתם. הרבי 'הרגיע' אותם ואמר כי משיח לא יקח את העבודה שלהם, אלא רק יחזק ויוסיף על מה שיש כעת באופן של חיזוק ותוספת טוב. עבודה זו, להחדיר את האלופו של עולם' בכל מעשה ומעשה - נוגעת לכל יהודי בכל מקום ובכל תפקיד שהוא, על אחת כמה וכמה לשליח של הרבי.

מציאות של שליח

אודות מהות עניינו של שליח, מסביר הרבי (בליקוטי שיחות חל"ג שיחה ב' לפרשת קרח) שישנם כמה דרגות ואופנים בשליח לעומת המשלח. נעמוד כאן על הדרגה הרביעית אותה מבאר הרבי, שהוא ענין חדש שמוסיף על כל אחת משלוש הדרגות בשליחות.

הרבי מסביר, כי ביחס בין השליח למשלח צריכה להיות קיימת מציאות של שליח. אם השליח לא יהיה בבחינת מציאות, אלא בסך הכל כעין פקיד שעושה את עבודתו המוטלת עליו, הרי כל עבודתו תהיה באופן של לצאת ידי חובה.

משום כך צריכה להיות מציאות אישית של שליח, ובאופן כזה יעשה הוא את שליחותו ועבודתו בחיות ובשמחה, כמו בעל עסק שמשקיע בעסקיו את כוחותיו וכישוריו, משום שהענין

חשוב לו. אולם, על השליח לדעת ולזכור כי למרות מציאותו, עליו להיות בביטול מוחלט למשלח. כיצד ניתן לשלב בין השניים?

- זו המטרה. להגיע למצב בו מחד גיסא השליח הוא מציאות בפני עצמו, ולאידך, מציאות שכפופה ובטלה לחלוטין בפני המשלח.

"א פייערדיגע רעדע"

ביום י"ז מנחם־אב תנש"א, טרם נסיעתי בחזרה לאה"ק לכינוס השלוחים, זכיתי לעבור לפני הרבי במעמד חלוקת דולרים לצדקה. כשהרבי נתן לי דולר, אמר לי: "האלטן א פייערדיגע רעדע, מען זאל זיך נאר ניט אנצינדען פון דעם, א פייער, פייער דקדושה, פארברענט ניט, ס'מאכט שטארקער". [=תגייד דרשה לווהטת, שרק לא "ידלקו" מזה, אש, אש דקדושה אינה שורפת אלא מחזקת].

מהו המסר אותו רצה הרבי להעביר ל"שלוחים" באמצעות הוראה זו?
לעניות דעתי, במילים אלו טמונה הוראה שתוכנה הוא על דרך האמור לעיל: לגלות את הפנימיות של השליח - שזהו המשלח־משיח.

בה"יום־יום" של אותו יום, י"ז מנ"א, יש ביאור בשם "הצמח־צדק" כי מה שמייחסים אש לפנימיות התורה, זהו משום שהיא נותנת חיות בגליא שבתורה.

וכך נאמר שם (בתרגום מאידיש):

"כשלומד הלכה ומודע לכך שאותה הלכה הוא ילמד לאחר מאה ועשרים שנה בגן עדן - חודרת לתוכו אש קטנה".

כלומר:

יש אפשרות ללמוד הלכה כפי שהדברים במציאות העולם, אבל המטרה היא להחדיר בה אש, היינו חיות וגילוי הפנימיות.

כן הדבר גם ביחס לשליחות. יש אפשרות לעשות את עבודת השליחות והפצת המעיינות באופן של מציאות, אבל המטרה היא שעבודת השליחות תהיה מלאה וחדורה בפנימיות עם אש של קדושה, היינו שמציאות השליח תהיה מלאה וחדורה בחיות של המשלח.

אש דקדושה

בענין אש דקדושה, מובא במאמר יו"ד שבט תשט"ו (סעיף ח') אודות תוקף החמימות באש זרה של לעומת־זה, ומבואר, שהדרך למנוע זאת היא על ידי העבודה באופן של 'אתכפיא' - לא להניח לתוקף החמימות הבלתי רצויה להתפשט אצלו.

אופן נעלה יותר הוא, כאשר יהודי פועל בעצמו שינוי עד שמאבד את האש זרה שבו, זו עבודה נעלית, אלא שאז הוא עומד בתנועה של קרירות ככל ענייניו, בעוד הטבע עצמו לא התהפך לטוב.

אמנם, יש אופן נעלה עוד יותר, שנשאר אצלו טבע החום, אך החמימות שמפעמת בתוכו מנוצלת לקדושה, על־דרך מה שיהיה לעתיד לבוא, כאשר החמימות של איש ואשה תהיה באופן של שלהבת דקדושה, "פייער דקדושה", היינו שמציאות העולם תשאר, אך תהיה חדורה באש של קדושה - הפנימיות. וזהו הגילוי דלעתיד לבוא - משיח.

זהו, לענ"ד, המסר שהרבי ביקש ממני למסור בכינוס השלוחים הי"ב באה"ק בשנת תנש"א - שעבודת השלוחים צריכה להיות חדורה באש וחמימות של קדושה, והאש היא הפנימיות של השליח, והפנימיות היא משיח - תכלית בריאת כל העולמות, ותכלית עבודת השלוחים בכל העולם היא הכנת העולם לקבלת פני משיח, כפי שהורה הרבי בכינוס השלוחים תשנ"ב.

זוהי אש דקדושה שלא שורפת (מבטלת) העולם, אלא מחזקת, ע"י שמגלה את הפנימיות של העולם.

ה"פייערדיגע רייד" האמיתיים הם דברי הרבי. עלינו להוסיף בלימוד והפצת תורתו של הרבי, ולהכניס את תורתו של הרבי בשליחותנו ובכל פרט בחיינו.

ממשיכים

מיד לאחר ג' תמוז הכריזו 'אנחנו ממשיכים'.

אולי היו צריכים להכריז 'אנחנו לא ממשיכים', שהרי איך אפשר להמשיך במצב כזה? איך יתכן להשלים עם מציאות של העלם והסתר?

ואולי (אבל) אשמים אנחנו!

אשמתנו היא שאצלנו ההעלם וההסתר והגלות המתמשכת 'לא נגע ולא פגע', התרגלנו ולמדנו להסתדר ולחיות חיים רגילים למרות ההעלם וההסתר.

בנוסף לכך, לא ניכרים שינויים בהנהגה בנושאים של 'אחדות החסידים' ו'לחיות את ימות המשיח'.

יתכן אמנם, שלא מרגישים מספיק את ההעלם וההסתר משום שפועלים גדולות ונפלאות.

בוודאי שלמעשה צריכים להמשיך, אבל יש לעשות זאת עם רגש שלא ממשיכים.

אנחנו לא ממשיכים!

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים ושניים
ש"ק פ' עקב, תשס"א, מגדל העמק

במה דומה השליח לאור?

במאמר ד"ה קץ שם לחושך (סה"מ מלוקט ח"ה) מבואר אודות ג' מדריגות באור; א. אור שענינו להאיר. ב. התלבשות אורות בכלים. ג. אור הכלול במקורו.

אור שענינו להאיר הוא מציאות, ואילו אור הכלול במקורו אינו רוצה להיות מחוץ למקורו, אלא להיות כלול במקורו, הגם ששם הוא אין ואפס. ביטול זה - הרצון לצאת מענינו - מאיר בתוך עבודתו, ועי"ז פועל הביטול גם בגדרי העולם - קץ שם לחושך הגלות והתגלות הגאולה.

ואולי ניתן 'להוריד' השכלה זו, וליישמה בחיי היום יום שלנו - חיי השליחות.

ענינו של השליח הוא להאיר את העולם. הוא מפיץ את אור היהדות ומשפיע לאחיו היהודים את אור התורה ומצוותיה, מייסד ומחזק, פועל ובונה. אבל יחד עם זאת, עבודתו היא באופן של התלבשות בעולם והתחברות לגדריו. השליח פועל במישור הגשמי, בעיותיו הן רובן ככולן פרגמטיות, והוא נחלץ מהן ע"י מציאת פתרון מעשי. וכל זאת מתוך מגמה אחת: להגשים את רצונו של המשלח - הרבי.

ברם, לעובדה זו יש את היכולת לגרום לשליח סיפוק אישי מעבודתו, עד כדי רצון להמשיך בעבודתו זו ולראות בכך את ייעודו הבלעדי בחייו - להגשים את רצונותיו הרוחניים האישיים. עבודה זו היא בדוגמת אור שענינו להאיר שהוא מציאות נפרדת. (וכמובן שאין כאן, ולו בקצה כוונת הדברים, משום הטלת דופי בחשיבות עבודת השליחות, חלילה וחס).

תכלית כוונתנו צריכה להיות, לעורר את הרצון העז החבוי במכמני ליבנו: הרצון להיכלל במקור. אנו לא רוצים להיות מציאות נפרדת בה אנו חיים את עולמנו שלנו - ואפילו הוא עולם של שליחות. עלינו לזכור לאורך כל הדרך שאנו נובעים ממעיין מסויים, ממקור מסויים. השליחות היא רק אמצעי ביניים, ועלינו לשאוף קדימה אל עבר היעד הסופי, אל עבר המטרה שלשמה אנו עוסקים בעבודת השליחות, הלא היא הגאולה האמיתית והשלימה.

ישנו מצב בו השליח בנה לעצמו 'מציאות' שלימה. הוא פעל בכך וכך תחומים, הוא צבר לעצמו הצלחות והגשים מטרות והוא מרוצה מכך, הגם שעבודתו היא בתנאים גלותיים. אמנם נכון שהוא 'מרגיש את מקורו', הוא עושה את הכל אך ורק בגלל שזהו רצונו של הרבי, אך לא מאירה אצלו השאיפה והתנועה הנפשית לצאת מהגדרים וההגבלות, טוב לו בשליחות הגלותית הזאת.

אך לאמיתו של דבר, בתוך כל סחף העבודה, ההצלחה והשגשוג, עליו למקד את ההסתכלות אל המטרה, עליו לחדד את השאיפה החזקה להשלים את עבודתו ולהגיע לגאולה, אף אם בימות המשיח הוא יהיה סתם 'כלומ'ניק', כי העיקר הוא 'להיות כלול במקורו'. דווקא מגמה ושאיפה זו היא זו שאכן תגשים את המטרה, והיא זו שתביא את הגאולה הנכספת בה נהיה כולנו 'כלולים במקורנו'.

הקריאה והזעקה

לכן, מהתכנסות זו של עשרות שלוחים, צריכה לצאת הקריאה והזעקה שרוצים כבר להיות כלולים במקור. אנחנו לא רוצים להמשיך יותר את המצב הנוכחי. אנחנו משתוקקים לראות את הגאולה האמיתית והשלימה, כאן ועכשיו.

נכון שאחת ממטרות הכינוס היא הדיווח על הצלחות העבר ותכנון איך להרחיב ולחזק את העבודה בעתיד, אבל יחד עם זה צריך להתעצם אצלנו הרצון לסיים את עבודת השליחות והשאיפה להיות במצב של גאולה.

מצד שני, גם על המציאות האישית של השליח אין לוותר. אדרבה, בתוך המציאות של השליח מתגלית מציאותה האמיתית של השליחות הלא היא מציאות המשלח. וכבר מפורסמים דברי הרבי ש'שליח' עם 'יו"ד' (עשרת) כוחות נפשו, עולה בגימטריא 'משיח'.

עשה רצונך כרצונו

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים ושבעה באה"ק ת"ו,
ש"ק פ' ראה, מבה"ח אלול,
בהמשך לכ"ף מנחם אב, תשס"ו, צפת עיה"ק ת"ו

"לעשות רצונו"

בהתוועדות חסידים בבית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד, עמד פעם יהודי פשוט ושמע כיצד חסידים מתוועדים בינם לבין עצמם. לאחר משך זמן ארוך, "כולם אומרים רבי, רבי, רבי. אבער מ'מיינט זיך".

אחד המזכירים אמר פעם שהרבי התבטא בפניו שישנם שני סוגי חסידים, "אלה שמקיימים את רצונו, ואלה שעושים מה שברצונם ורוצים שאסכים לרצונם".

וכפתגם אדמו"ר הזקן שהאדם צריך לדאוג לתכלית שבשבילה נברא, ואז ידאג כבר הקב"ה עבור הענינים הנצרכים לאדם - כידוע הסיפור (שסופר כמ"פ וכבר נדפס (סה"ש תש"ז ע' 125 ואילך, וש"ב)), אודות אחד שהשיח בפני אדמו"ר הזקן את דאגותיו, שאין לו במה לפרוע את חובותיו, אין לו עבור ההוצאה, ואין לו כדי להשיא את בנותיו וכו', וענה לו אדמו"ר הזקן: הנך דואג רק על מה שאתה צריך, ואינך דואג על מה שצריכים אותך!... שכן, כאשר האדם דואג על מה שצריכים אותו, היינו, תכלית בריאת האדם - אזי דואג הקב"ה לצרכים של האדם.

היינו, שהדבר שאתה צריך הוא הדבר שצריכים ממך. הדבר שצריכים ממך צריך להיות רצונך האמיתי בגלוי, ועל-ידי שתקיים את הדבר עליו צריכים אותך, תקבל את מה שאתה צריך, על דרך כפי שמוכח בהיום יום י"ג אדר א': עשה המוטל עליך, וה' יתברך יעשה המוטל עליו. ועד"ז בנוגע לענייננו, שהרצונך שלך צריך להיות הרצונו של הרבי - מה שהרבי רוצה ממך.

מהי שליחותך?

הבעש"ט אמר שהי' יכול לעלות בסערה השמימה כמו אליהו הנביא, אלא שרצה לעבור את הענין של 'עפר אתה ואל עפר תשוב'. משום שזהו ענינו.

והרבי מסביר (לקו"ש ח"ב ע' 517) שאין ענין לרוץ אחרי גדולות ונפלאות (אפי' אם בטוח הוא שיודע מה זה גדולות ונפלאות) משום שאם זה לא עניינו ושליחותו, מה טוב לו הגדולות ונפלאות ואיזה גדולות ונפלאות הם, אם אין זה שליחותו?

ישנם חסידים שאוהבים לעשות דברים אופנתיים כמו שכולם עושים. דברים שעושים רעש ופרסום ורושם של "גדולות ונפלאות". אבל אם זו לא השליחות, הרי לא זה מה שהרבי דורש מהם. אין זה רצון המשלה.

יתכן מאוד שעוסקים בהפצת היהדות והמעיינות, במבצעים וכו' - ענינים של הרבי, ועדיין אין זה רצונו. כאשר לומדים חסידות בזמן שצריך להתעסק במבצעים או עוסקים במבצעים בזמן שצריך ללמוד חסידות, אזי, אין זה רצון הרבי.

היינו כחולמים

בנוגע לחג השבועות אומרת הגמרא, "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם". בשבתות ובשאר יו"ט מותר לצום תענית חלום, משא"כ בחג השבועות (וראה באריכות בלקו"ש חכ"ג שבועות ב').

היינו שיש יהודי שנמצא במצב כזה, שהגם שהתורה דורשת ממנו שבשבת ויו"ט עליו לקיים את מצוות עונג שבת ע"י אכילה ושתייה - העונג שלו הוא ע"י תענית.

כיצד יכול להיות מצב כזה? והמענה לזה, שמכיון שאנו בגלות - אזי "היינו כחולמים", יתכן שיהיה יהודי, שהן אמת שהוא ירא שמים, מקיים תורה ומצוות ואף מהדר בקיומן, אבל מצד הסתר הגוף אינו יכול להתענג בשבת כפי שהתורה ציוותה. עברו מתירה התורה לצום.

כל זה נכון לגבי שבתות ושאר יו"ט בהם מאירים "גילויים". אולם בנוגע לחג השבועות כשמאיר "העצם", אין מקום לעשות שלא כציווי התורה.

כשמחזיקים ב"גילויים" יתכן מצב של "היינו כחולמים", ומצד שוחד של אהבת עצמו ומציאות עצמו ("כחולמים"), יכול האדם להתעורר ולסלף את המציאות. אולם כשמאיר "העצם" - אין מקום לאהבה עצמית והמסתעף, אלא אך ורק לרצון הרבי.

בלי פשט'לך ובלוי רמזים

הרבי הכריז כמה וכמה פעמים שלא ילמדו פשט'לך ורמזים בדבריו. כאשר מישוהו מפרש את דברי הרבי כרצונו, ותולה פירושו ברמז או פשט בדברי הרבי, היינו שאומר את דעתו הפרטית ומסתמך על רמז בדברי הרבי - האם יעלה על הדעת לומר שזו דעתו של הרבי?! האם זה רצון הרבי?!

"תמים תהי' עם ה' אלוקיך" - יש לקיים את הוראות הרבי כפשוטן, בלי פשט'לך ורמזים, רק משום שזהו רצונו, ורק באופן הזה נוכל להצליח לכוון לכוונת רצון הרבי.

שמוע מזבח טוב

כידוע בענין שאול המלך (מתוך שיחת פורים תשי"ט, התוועדויות חכ"ה ע' 119):
 "איתא בגמרא על הפסוק "בן שנה שאול במלכו" - "כבן שנה שלא טעם טעם חטא".

ומובן, שמה שהניח את אגג בחיים, וגם את מיטב הצאן והבקר - אין זה סתם מפני שלא רצה לציית להקב"ה, אלא הי' לו טעם בדבר, טעם על פי שכל דקדושה. ולכן אמר "הקימותי את דבר ה'", בחשבו, שלא זו בלבד שלא עשה היפך רצון ה', אלא אדרבה, בכך קיים דבר ה'.

שאל ידע ענין הקרבנות, שע"ז שלוקחים בהמה גשמית ומקריבים אותה להקב"ה, מהפכים את החושך של גשם בהמי לאור של תכלית הרוחניות, ומתוך החושך נעשה "יתרון האור". ולכן חשב שאול, שבשעה שישנה הזדמנות ליקח צאן ובקר של עמלק, שהוא "ראשית גוים", השורש לכל מיני רע - שזהו החושך היותר גדול - וצאן ובקר זה יקריבו להקב"ה, אזי יהי' עי"ז יתרון האור היותר גדול.

אבל החסרון הי' - ש"שאל הלך אחר הטעם", הוא התנהג ע"פ הוראת השכל, וע"פ שכל יש לזה מקום. אך הי' חסר אצלו בתכלית השלימות דקבלת עול, בהביטול בתכלית לרצון העליון - והרי הקב"ה צוה "והחרמתם את כל אשר לו".

ועל זה השיב לו שמואל: "הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים".

"זבח" ו"חלב" - מורה על העבודה שע"פ טעם; הוא עובד את הקב"ה עם כחותיו הטובים ביותר, חלב ושומן, עם ראשית כחות הפנימיים - שכל, ואכן כך נדרש מיהודי, שיעבוד את הקב"ה לא רק בקבלת עול, אלא שגם יבין, כל מה שניתן להבנה, ועד שכל כחותיו הטובים יהיו לה'. כי, אם עבודתו להקב"ה היא רק בקבלת עול, ללא הבנה וללא עריבות ("געשמאק"), נמצא, שעבודתו היא רק בהכחות התחתונים, כח המעשה וכו', אבל הוא לא נותן "כל חלב לה".

אבל אעפ"כ, "שמוע" ו"להקשיב" - קבלת עול - טוב יותר מ"זבח" ו"חלב", שהו"ע ההשגה. כי, נוסף לכך שמצד השגה עלולים לטעות (כבמעשה זה שהי' אצל שאול), הרי אפילו כאשר עבודה זו היא באופן שמכוונים לרצון העליון - כיון שהעבודה היא רק ע"פ שכל, אזי נשאר העובד בכל שלימות מציאותו, חסר אצלו ההנחה והביטול להקב"ה שבאים מצד קבלת עול. ואע"פ שצריך להיות "כל חלב לה", שצריכים לעבוד את הקב"ה גם עם השכל, אלא ענין זה גופא צריך לבוא מצד קבלת עול: כך הוא רצון העליון, שתהי' העבודה גם עם השכל, ולכן מבין הוא גם בשכלו".

עד כאן מהשיחה.

.

צריכים להתאים את עצמנו לרבי - ולא את הרבי אלינו ('עסן צוליב דאווענען' ולא 'דאווענען צוליב עסן'). להיזהר לא להשתמש בהוראות ודברי הרבי לתועלתינו האישית ולהתאימם לצרכינו.

שלוחים

שלושים שנה - חשבון הנפש
לרגל כינוס שלוחים אזורי מוצש"ק בשלח,
בקשר עם שלושים שנה לשליחות - תשל"ו - תשס"ו

שלוש דעות באופן אמירת השירה

בלקו"ש חלק ל"א בשלח א', מוסברות שלוש הדעות באופן אמירת השירה על ידי עם ישראל בעת קריעת ים סוף. לדעת רבי עקיבא, משה רבינו אמר וכולם ענו אחריו "אשירה לה". לדעת רבי אליעזר, כל מה שמשה רבינו אמר, ישראל חזרו אחריו בדיוק. ולדעת רבי נחמי, משה רבינו רק התחיל וכולם אמרו יחד את כל השירה.

ג' הדעות תלויות באופן הביטול וההתקשרות של עם ישראל למשה רבינו. והחילוק בביטול, מביא לחילוק באחדות של כלל ישראל.

וזהו ביאור שלושת השיטות:

(א) לדעת רבי עקיבא, מציאותו של כל אחד מבני ישראל נשאר מציאות לעצמה - מציאות נפרדת ממשה רבינו, אבל כשהוא שומע ממשה רבינו, הוא מסכים לעשות כרצון משה, אך גם אז הוא נשאר בדעה ובמציאות שלו. ולכן הוא מסכים לומר אשירה לה' - היינו שהוא מאשר ומקבל את דברי משה רבינו.

(ב) לדעת רבי אליעזר, מצד הביטול הוא גם מתחיל להבין בשכלו ומציאותו כמו משה רבינו, ולכן הוא אומר את כל הענין כמו משה, אבל אינו אלא עונה אחרי משה. כלומר, זה בא מבחוץ, ואילו שכלו הוא, הגם שמתאחד עם משה רבינו - נותר מציאות לעצמו.

(ג) לדעת רבי נחמי, היהודי בטל בביטול מוחלט, והביטול פועל על שכלו שמלכתחילה מבין כמו משה. מציאותו היא מציאותו של משה. אמנם גם לפי רבי נחמי צריכה להיות הפתיחה ע"י משה רבינו, אבל מיד, גם היהודי אומר ביחד עם משה, משום שמציאותו היא המציאות של משה. ואולי ג' הדעות מתאימות לג' הדרגות בשליחות.

כעת, כאשר למרבה הצער לא שומעים את שירת משה, הרי מצד הדרגה הא' והב' בביטול, אין בטחון שיצליחו לכוון לכוונה של משה שבדורנו, הרבי.

אבל ישנה את הדרגה השלישית. ואף שאכן צריכה להיות הפתיחה של השירה על-ידי משה, ישנה היכולת לכוון לכוונה.

והפתיחה של משה היא - ציות מוחלט ופשוט להוראות ולשיחות של הרבי.

דעה נוספת העולה על כולנה

בשיחת אחש"פ תשי"ג, סעיף ה' (תורת מנחם התוועדות ח"ח ע' 98) אומר הרבי:
"בירושלמי (סוטה פ"ה ה"ד) מצינו דעה נוספת העולה על כולנה - שלא הי' צורך בהפתיחה
דמשה, אלא כל ישראל אמרו את השירה כמשה:
ביקשו לומר שירה ושרת עליהן רוח הקודש, ואפילו קטן שבישראל הי' אומר שירה כמשה,
הדא הוא דכתיב (ישעי' סג, יא) ויזכור ימי עולם משה עמו אי' המעלם מים את רועה צאנו. רועה
הצאן אין כתיב כאן אלא רועה צאנו, מלמד שעשה כולם רועים...
ולא זו בלבד שכל אחד יכול לומר שירה בעצמו ואינו צריך להיות מקבל ממשהו אחר, אלא
יתירה מזה, ש"עשה כולם רועים" - שכאו"א יכול להיות רועה ומשפיע על אחרים, שגם הם
יהיו כמותו".
עד כאן מהשיחה.

ונראה שזו הדרגה הרביעית של שליחות, שהשליח הוא מציאות לעצמו (כאילו) נפרד מן
המשלח, עד כדי כך שלא שומע מהמשלח את ההתחלה וה'פתיחה', ובכל זאת מכיין נכון.
אבל בוודאי שביחד עם זה צריך להיות הביטול למשלח, כדלקמן.

דרגה רביעית בשליחות

בלקוטי שיחות חלק ל"ג, שיחה ב' לפרשת קורח (משיחות כ"ף מנ"א תשמ"ה, כ"א מנ"א
תשד"מ), בסעיף ז':
"ולכן יש מעלה בהרגשה שישנה מציאות השליח, אשר דבר השליחות נמסר לו וזה ענין שלו,
ובמילא הדבר נוגע לו במיוחד".
ובסעיף ח': "...כי אע"פ שיש מעלה בהרגשת מציאות השליח, אין זה סותר ח"ו לענין 'שלוחו
של אדם כמותו', שהשליח צ"ל בטל אל המשלח.
הסברת הענין:
זה גופא שצ"ל מציאות של שליח (נפרד מהמשלח), ה"ז גופא רק מפני שזהו רצון ותענוג
המשלח - כי דוקא עי"ז נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני'.
ומזה מובן, שבעומק הענין, מציאותו של השליח (אינה מציאות בפ"ע, אלא היא) מתאחדת עם
מציאותו של המשלח להיות מציאות אחת.
[ואדרבה - זה גופא הוא החידוש בענין השליחות, שהשליח צ"ל איש בר דעת בפני עצמו (ולא
קטן), שנמסר לו כחו ותוקפו של המשלח, ומ"מ כל כחו (בענין השליחות) קאתי מכח המשלח]."

ונמצא, שאין כאן דרגא ואופן בשליחות שהשליח נשאר (באמת) מציאות בפני עצמו, אלא דבר זה (שהשליח צ"ל מציאות בפני עצמו) הוא פרט נוסף בענין השליחות (דשלוחו של אדם כמותו), שכדי שיושלם רצון המשלח כדבעי צ"ל מעשה השליחות נעשה על ידי מציאות השליח (עד שמרגיש את עצמו כבעל הדבר).

וזהו גם הרמז בלשון חז"ל (הנ"ל) 'אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו':
'אדם' ו'חבירו' קאי על ישראל והקב"ה ('רעך . . זה הקב"ה'), שעל-ידי שניהם יחד ישנם עשרה קבים, המורה על שלימות (דעשר הוא מספר השלם).

וכדי להגיע לשלימות זו צ"ל החיבור דה'קב שלו' של האדם וה'תשעה קבים של חבירו' - כלומר, מחד גיסא צ"ל יגיעת האדם, שבזה מרגיש שזהו שלו ("קב שלו"), וביחד עם זה צריך להכיר שכל עבודתו (כולל זה שיש 'קב שלו') היא בשביל 'חבירו', וע"י צירוף שניהם יחדיו - ישנם כל העשרה קבים".
עד כאן מהשיחה.

ממכתבי הרבי לכינוסים

במכתבו לכינוס השלוחים השלישי בתשמ"ב כותב הרבי:
"ויה"ר שיקיימו שליחותם בשלימותם...". ומביא ג' דרגות בשליחות.
ובמכתבו לכינוס השלוחים הרביעי בתשמ"ג כותב הרבי:
"ויה"ר שיקיימו שליחותם בשלימותם... שלשה אופני שליחות... אבל אז אין כאן מציאות דשליח".

ובהערה שם: "...ובטח ישלימו גם את זה".
ובמכתב לכינוס השלוחים החמישי בתשד"מ כותב הרבי:
"...ארבעה אופני שליחות... דיש גם המעלה אשר במציאות השליח".
ובהערה שם: "מעלת דקו שלו... ובטח ישלימו גם את זה".
(להעיר, שבמכתבים לכינוסי השלוחים בשנים הבאות לא מובא הענין).
ובהתוועדות יום א' פ' ראה, כ"א מנחם אב תשד"מ אומר הרבי:
"...שהדרגה הרביעית שבשליחות - המעלה שבמציאות השליח - שייכת וצריכה להיות בכל א' מג' הדרגות ואופנים שבשליחות, לא רק לאחר שסמיע לדרגה הג', אלא גם בהיותו בדרגה הא'".

וראה בארוכה בשיחות כינוסי השלוחים העולמי בשנים האחרונות.

'שלוחים איין משפחה'

הרבי כתב כו"כ פעמים במכתבים לכינוסי השלוחים, "...שהרי בוודאי יתאחדו כולם למציאות (חדשה) אחת בלב אחד ע"י אהבת ישראל ועד לאחדות ישראל... ובודאי תבואנה ברכות ה' לכאו"א ובני ביתו שיחיו לאורך ימים ושנים טובות - בשלימותם, שהרי כאו"א פועל בכל עניני תורה ומצוותי, בכח ויכולת הכינוס והציבור..."

כפשוט, שבזמן של העלם והסתר, צריכה להיות אחדות החסידים ביתר שאת וביתר עז, ובפרט לאחר ההעלם והסתר של כ"ז אד"ר, על-אחת-כמה-וכמה שיש להוסיף באחדות. אחדות אמיתית היא כאשר כולם מציאות אחת - "שלוחים איין משפחה", וזה דבר שתלוי בביטול וההתקשרות לרבי. (ראה בלקו"ש חל"א בשלח א' הנ"ל).

אם חסר באחדות יתכן שזה סימן שחסר בהתקשרות וביטול לרבי. דהרי אם הוא מציאות, אז המציאות, הישות והגאווה וכו' מונעים את האחדות. ואם אצל השלוחים חסרה ב"אחדות", זו הוראה שיש לחזק את ההתקשרות והביטול למשלח.

איגוד השלוחים צריך להיות הגוף שמוביל את כבוד ושם חב"ד, אבל חילוקי הדעות שבין השלוחים מונעים זאת. אמת שישנו כינוס השלוחים, ונראה שהכינוס מתנהל על מי מנוחות בשלום ובאחדות, שהרי כולם מחייכים, מעלים זיכרונות, מדברים על "אידישקייט" ו"חסידישקייט", ומצטלמים יחד. אבל יש להישמר שלא יהיה זה בדוגמת המשל המובא בלקוטי תורה (פרשת אחרי כו, ד): "כמשל ב' בנ"א שעומדים זה אצל זה, רק שחוזרים עורף זה מזה... אין לך ריחוק גדול מזה".

ברוך ה' שבענינים רבים, נשאר השלוחים "קודש" והציבור רואה בהם דוגמא חיה, אבל לא בתור "איגוד" אלא בתור יחידים שנבחרו ונשלחו ע"י הרבי. בין השלוחים יש חילוקי דעות (ואולי כתוצאה מכך), וגם אצל אנ"ש יש חילוקי דעות.

אילו היו השלוחים מאוחדים "למציאות (חדשה) אחת בלב אחד ע"י אהבת ישראל ועד לאחדות ישראל" (כלשון הרבי במכתביו לכינוסי השלוחים), היו חילוקי הדעות רק בנוגע למלחמתה של תורה, ובוודאי שהיתה לזה השפעה חיובית ברחבי אה"ק והעולם כולו.

מטרת הקמת ארגון ה"גג" היתה, כפי שהרבי אמר, "אז די גרויסע פיש זאלען ניט איינשלינגען די קליינע פיש" (בכדי שהדגים הגדולים לא יבלעו את הדגים הקטנים - [ולכולם יהיה ייצוג]). אולם כעבור מספר שנים ביטל הרבי את ארגון הגג, וכשהמוסדות באוסטרליה רצו להקים ארגון גג, כתב הרבי, "כבר הי' ולא הצליח".

עלינו מוטלת החובה והאחריות לדאוג לכך שלא יאמרו על איגוד השלוחים, "כבר הי' ולא הצליח", ובה צריכים לעשות חשבון נפש עמוק ואמיתי.

'ידידים מבינים', 'משפיעים' ו'עשה לך רב'

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים ושמונה
ש"ק פ' עקב, כ"ף מנחם אב, תשס"ז, צפת עיה"ק ת"ו

בשיחת ש"פ בשלח, י"א שבט תשמ"ח, ע' 308 אומר הרבי, "...כעצת ידידים מבינים", ובהערה 128, "ע"פ מש"נ (משלי יא, יד. כד, ו) 'ותשועה ברוב יועץ', היינו, שצ"ל 'מבין', שאז יכול להיות 'יועץ', ו'ברוב יועץ', מיעוט רבים שנים, ו'ידידים' - שחפצים בטובתו, שלכן, יתבוננו כדרוש במצבו ויתנו לו עצה הוגנת".

ולכאורה דרוש הסבר, מה הפירוש שהרבי "שולח" לידידים מבינים, הרי המענה מגיע מהרבי? אלא, שהרבי רוצה שהמענה שלו יעבור דרך "ידידים מבינים", רופאים, רבנים, משפיעים, הנהלה וכ'.

הרבי הפנה פעם חסיד מסויים לידידים מבינים, והלה כתב לרבי מה שיעצו לו. הרבי לא היה מרוצה מהמענה של הידידים משום שלא היו "מבינים", וענה: "שמפורסם מבינים הפירוש שמבינים המצב. וא"כ איך יעצו כנ"ל...". מענה נוסף ודומה, "כיון שאין יודעים מה לענותה - הרי הם אינם בכלל (ידידים) מבינים בזה. ותשאל ידידים מבינים".

היינו, שלא כל מה שהמשפיעים והידידים אומרים באופן גורף, מגיע מהרבי. האם המשפיעים והידידים חפים מטעות? ואם כן, האם גם אז הרבי רוצה שיצייתו להם, הגם שזה לא רצונו או אפילו נגד רצונו?

מסתבר לומר שכוונת הרבי ב"ידידים מבינים" היא, שבכדי שיהיו כלים ראויים להיות הצינור למענה הרבי, צריך שהם אכן יהיו ידידים ושהם אכן יבינו את הענין.

ובכדי לכוון לדעתו ורצונו של הרבי, צריך שיהיו ביטול, התדברות ושיקול דעת רציני וענייני. רק אז הידידים ושאר היועצים נעשים כלים ראויים שדרכם יבוא מענה הרבי.

כאשר אין את התנאים הללו, אין הם "כלים", ורצון הרבי אינו בנמצא במענה שלהם. לא אליהם התכוון הרבי בשולחו להתייעץ ב"ידידים מבינים".

כשהרבי אומר ליהודי שעליו לעבוד בכדי להתפרנס, והלה יעבוד כמו בטלן ללא התעסקות רצינית באופן של 'בכל אשר תעשה', האם עבודתו עדיין מהווה כלי לפרנסה? הרי קיבל מענה וברכה מהרבי?

יש מקום לשאול, באם הנהלת המוסד או הישיבה וכדומה קיבלה החלטה מטעמים צדדיים ולא לגופו של ענין (ע"פ שו"ע והוראות הרבי, וראה אג"ק חי"ג ד'ת"א "...וכידוע הפתגם, שהמחנכים של הישיבות וכו' הם בשביל התלמידים ולא להיפך, שמזה הוראה שבמקום ספק יש לפסוק הדין באופן שהוא תועלת יותר בשביל התלמידים מבלי להתחשב כ"כ עם השם טוב של המחנכים והמחוקקים"), האם זה עדיין נקרא רצון הרבי?

בחור פעם שאל את הרבי בנוגע לענין מסוים, הרבי ענה לו לשאול את "הנהלת הישיבה". ניגש הבחור להנהלה וקיבל מענה.

לאחר זמן מה נכנס אביו של הבחור ליחידות וביקש מהרבי לדעת מה הרבי רוצה, ולא מה ההנהלה רוצה.

ענה לו הרבי (התוכן): מה שהנהלה רוצה - זה רצוני. וגם אם ההנהלה טועה בשיקול דעתם, הבחור בכל זאת צריך לציית. זה שיש להם טעות, זה ביני ובינם.

וראה גם באגרות קודש ח"ז ע' קמו, אגרת ב'ו:

...בנוגע לתוכן מכתבו הנ"ל. הנה אמרתי לו בשיחתנו כאן, שבכלל אינו נכון כלל וכלל כשתלמיד ישיבה - איזה ישיבה שתהי' - אינו מכיר (אנערקענט ניט) בהמרות של הנהלת הישיבה, והכרח מוחלט שיתנהג מתאים לסדרי הישיבה... שזה גורם בלבול גדול הן בהנוגע להתלמיד עצמו והן בנוגע לחבריו בהכתה. וידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבהיותו מנהל פועל ישיבת תו"ת ליובאוויטש, לא הי' אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע, מתערב בהנהלת הישיבה, כ"א על ידו שהוא הוא המנהל פועל, ופעם אחד כשעכ"פ מקרה הי' באופן אחר, הנה תומ"י תיקן וסידר פקודתו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר. מובן מעצמו ופשוט, שאיני מדמה הנהלת הישיבה לכ"ק מו"ח אדמו"ר כמו שאיני מדמה אותו לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. - להבדיל בין חיים לחיי החיים - (אלא שהוא ע"ד יבמות קה, ב). וא"כ מוסר השכל הוא בשביל כאו"א מאתנו, שכאשר בן או קרוב נכנס לישיבה, אז מוכרה וא"א בלא"ה, להניח - אפלייגן - רצון עצמו... אלא... להשתמש בכל כח השפעתו על הבן שיקיים את פקודת ההנהלה בכל המאה אחוזים, ואף אם ישנם ענינים שאינם נראים לאבי הבן או להקרוב הנה: א) ספק בדבר עם מי הצדק, עם הנהלת הישיבה או עם האב. (ב) לו גם יהי' שהצדק עם האב, הרי להנהלה ישנו הסיוע של מייסד הישיבה ושל זה שמינה אותם על משמרתם, ובמילא ניתנו להם כחות שיהי' בהצלחה ואפי' השגיאות שלהם, וע"ד גם זו לטובה (שזהו עוד יותר ממה דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד).

...נוסף ע"ז הרי הדרך הוא להודיע הטענות להנהלת הישיבה ולבקשם שיעיינו בהם, ואם גם אחרי העיון ישארו בדעתם, יכולים לסמוך על השי"ת שבתו"ת ישיבה הנה סוכ"ס וועט זיך אויסלאזען לטוב... ואז יוכל להיות חזק בבטחוננו שיצליח בנו בלימודו הן בנגלה והן בחסידות... ותקותי שיקח על עצמו הוא לנסות בזה עכ"פ משך חדשים אחדים בהנהגה דבלתי התערבות כלל וכלל ואדרבה לעשות יותר קל לבנו שי' המשמעת וההנהגה בסדר הישיבה.

בברכה לבריאות הנכונה ולכל טוב בגור, המחכה לבשו"ט.

...

בשיחת פורים תשמ"ז (התוועדות ח"ב ע' 631 ואילך) אומר הרבי ש"בכדי לדעת מהו טוב ומהו לא טוב שצריך לתקנו - יש לקיים את הוראת המשנה... עשה לך רב, אולם יש לבחור רב אמיתי שעיקר עיסוקו ורצונו הוא להיות "משיגים דעת בוראם קרוב לדעת המלאכים".

ולכן, בהכרח שיהי' לו "רב" ומורה דרך שאינו משוחד, בין בממון, בין בדיבור, ובין בכבוד... "אין בו לא אכילה ולא שתי'... ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות כו'... (וב) כדי להיות דומה למלאכי השרת צ"ל במעמד ומצב דנפש שאינה משוחדת מהגוף, היינו כמצב הנפש בעוה"ב - ללא קנאה ותחרות, מלחמה ושנאה וכו' - ככל הפרטים בגמרא.

כמובן מעצמו, הנה לפני שמחפשים את הסימנים ל"רב" ו"תלמיד חכם" מוכרחים שיהיו הסימנים דבנ"י, שהם הסימנים המפורשים בגמרא: "שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים". והיינו שסימנים אלו הם הסימנים דכלל ישראל...".

כמו כן, בשיחת ליל ג' דסוכות תשמ"ז (התוועדות ח"א ע' 206 ואילך) מדבר הרבי באריכות על הוראת המשנה "עשה לך רב". בין הדברים אמר שההוראה "מתייחסת לכאו"א מישראל, גם לגדול בישראל, אפילו כאשר נדמה לו שמצד גודל מעלתו אינו זקוק לרב - שהרי גם ביחס אליו ישנו הכלל ד'אדם קרוב אצל עצמו', וכדי לשלול את החשש מנגיעה אישית כו', עליו למנות לו רב".

ושם ע' 209: "...שגם מי שהוא בעצמו רב ומורה הוראה בישראל, צריך לקיים את הוראת המשנה 'עשה לך רב!'".

עד כאן מהשיחה, ועיין שם באריכות.

לקמן מספר מענות בנושא של "נוגעים בדבר":

בתשמ"א, כשהיו חלוקי דיעות בין הועד ס"ת לילדי ישראל סניף ניו יורק ובין ועד רבני חב"ד באה"ק - הורה הרבי: "באם יהיו פרטים שלא יתדברו ביניהם - כהחלטת בי"ד רבני אנ"ש שי' נומראלי".

בחודש סיון תש"נ אמר הרבי שיש לערוך את הדין-תורה אצל רבנים שאינם מעורבים:

"...להיות שכו"כ מהענינים הם באה"ק, וכן כו"כ מהרבנים נמצאים שם על אתר

ואם יש רבנים שהם נוגעים בדבר או צד בזה...

לרבנים שאינם מעורבים בזה".

במענה לשאלה ע"ד פעולה מסוימת ענה הרבי לרב משה יצחק העכט ע"ה:

"כהוראת רבנים מורי הוראה שאינם נוגעים בדבר".

...

בהלכה הראשונה של הלכות עבודה זרה כותב הרמב"ם, "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה, ונבערה עצת חכמי אותו הדור; ואנוש עצמו, מן הטועים. וזו היתה טעותם: אמרו הואיל והאל ברא כוכבים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם, ונתנם במרום, וחלק להם כבוד, והם שמשים המשמשים לפניו - ראויים הם לשבחם ולפארום, ולחלוק להם כבוד. וזה הוא רצון האל ברוך הוא, לגדל ולכבד מי שגידלו וכיבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזה הוא כיבודו של מלך".

היינו, שבתחילה ידעו שיש רק אלוהה אחד ואין זולתו, ואחר כך החלו לכבד את הכוכבים - שהרי דרכם משפיע הקב"ה לעולם, ולכן טעו וחשבו שזה רצונו, עד שזה הוביל למצב שעבדו רק לכוכבים, רח"ל, כביכול יש להם בחירה ורצון ואינם רק כגרוזן ביד החוצב.

ואולי יש לקשר את זה עם הנ"ל. בנוגע לכל אלה אותם מינה הרבי כמנהלים, עסקנים, משפיעים, רבנים וכו', השאלה שעלינו לשאול את עצמנו היא, האם יש להם כוח וסמכות מצד עצמם או שעלינו לכבדם משום שהם מתעסקים בענייניו ובשליחותו של הרבי?

במילים אחרות, האם פירוש הדבר הוא שהכל התחיל בכוחו הראשון של הרבי וכעת הם מחליטים בעצמם, או שהרבי הוא היחיד שמשפיע ומנהל, והם רק צריכים להיות הכלים - הצינור להשפעה של הרבי, והבחירה וההחלטה בידם היא, האם מוכנים הם להיות הכלי הטכני-מעשי למסור את דברי הרבי?

והמענה בפשטות הוא, שבידם הבחירה להיות ה"לשקיה" - כלים וצינור להשפעה, אבל ההשפעה עצמה היא אך רק מה"מריה", וכמובן שלפני זה צריכים את התכונות המתאימות להיות "כלי".

בפרטיות יותר, עצם העובדה שפלוני נתמנה ונבחר להיות משפיע, עדיין אינה הופכת אותו לכלי מתאים. בכדי להיות כלי וצינור להשפעה, צ"ל גם בחירה ועבודה שהכלי יהיה מתאים וראוי שההשפעה תעבור דרכו. מה שצריך להנחות את המשפיע הם: השו"ע, הוראות הרבי, צדק ויושר, אמת, יראת שמים ופחד אלקים, ורצון אמיתי לכוון לדעת עליון - זה הרבי. זה מה שהופך אותו לכלי, זה מה שהופך את ה"ידידים" ל"מבינים", וזה מה שהופך את המשפיעים, ההנהלות, הרבנים והדיינים להיות "מכוונים" לדעת עליון, וצינורות להשפיע את הרבי.

במענה לרב ירוסלבסקי, מסביר הרבי באופן ברור כיצד צריכות להתנהל אסיפות הבי"ד וכיצד על הרבנים לפסוק (ומכלל הן כו'):

(1) "אין דן יחידי אלא אחד.

(2) יחליטו באסיפת רבני אנ"ש שיחי' דאה"ק. ולא בשקו"ט דא' פלוני עם א' פלוני. ובחתימת המשתתפים באסיפה וכן בכיו"ב לעתיד לבוא..."

במענה אחר כתב הרבי:

"...וכהדגשתי במכ' לרבני אנ"ש בכחב"ד שלא יס[מכ]ו על השמועות וכיו"ב, כ"א ידונו לעיקרו של דבר ע"פ השו"ע כמובן וגם פשוט."

למדנו מכאן שישנם תנאים כיצד להיות כלי מתאים לכוון לדעתו של הרבי. ומכלל הן אתה שומע שאם התנאים לא קיימים, מי יודע האם הרבי אכן נמצא שם.

ומרובה מידה טובה - מובן וגם פשוט שאם הכלי ראוי ומתאים, ההשפעה אינה שלו כי אם של הרבי.

ואין צריך לומר שבכל אופן, אלה שנתונים תחת מרות בעלי הסמכות, כגון תלמידים לגבי הנהלת הישיבה והמשפיע או קהילה לגבי הרב מרא דאתרא, בוודאי שצריכים לציית בקבלת עול.

כלומר: בעלי הסמכויות נדרשים להעמיד מול עיניהם את "מוריך" ולחשוב תדיר מהו רצונו וכוונתו של הרבי בעניינים העומדים על הפרק, ובכל שאלה (ובמיוחד בשאלה הרת גורל), עליהם לעמוד בכל התנאים הנדרשים כדי להיות "כלים" לרצונו הק' של הרבי. בד בבד, על אלו הנתונים תחת מרותם, מוטלת החובה לציית להם.

ואולי יש להעיר מדברי הגמרא (סנהדרין ח, א) אודות ציות לבי"ד אפילו כשהם טועים, וראה שם, שהבי"ד צריך לתת דין וחשבון להקב"ה. וראה שם גם בסוגיה בנוגע לכך שמטריחים את הקב"ה, כביכול, לתקן את הטעות של הבי"ד.

ואולי זה גם מקור ל'שיחות חולין' של שלוחים ועסקנים האומרים שיש לנהל המוסדות כדבעי, אורות דתוהו בכלים דתיקון, כדי לא להטריח את הרבי כשנצטרך לבקש מהרבי נס להציל את המצב.

ויתכן שכללות הענין שייך גם למענה הרבי לאביו של אחד התמימים (התוכן): מה שהנהלה רוצה - זה רצונו. וגם אם הנהלה טועה בשיקול דעתם, הבחור בכל זאת צריך לציית. ומה שיש להם טעות, זה ביני ובינם. וראה במכתב שהובא לעיל.

"לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אִיפָּה וְאִיפָּה..."

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים ותשעה,
ש"ק פ' עקב, כ"ב מנחם אב, תשס"ח, נחלת הר חב"ד

מאז מתן תורה עם ישראל חי ע"פ הוראות התורה וחוקותיה - הלא הם פסקי דין השו"ע.
אולם מה חשבו המפלגות הדתיות בקשר ל"מיהו יהודי" כשרשמו גויים בתור יהודים, רח"ל,
וטענו שהם "גשמי ברכה" והישג דתי? מה הם חשבו כשמסרו שטחים מארץ הקודש, וסיכנו את
חייהם, היל"ת, של מליני יהודים באה"ק, וטענו שזה עידן השלום? האם חשבו שהם הולכים
בדרך הנכונה? האם הם ידעו את האמת או רק טענו "נשתנו העיתים"?
הרבי פעם התבטא על אלה שמנהלים את המדינה, ואעפ"כ עושים מעשי שטות, "כמדומני
שמדברים שם ע"ד אנשים מבוגרים..."

פעמים רבות אמר הרבי שלא ילמדו פשט'לך ורמזים בדבריו. חסיד יודע שכאשר ישנה הוראה
מפורשת מהרבי - אי אפשר ואסור לפסוק ולנהוג אחרת. אולם האם קיימת "פנימיות הכוונה"
שידועה רק ליחידי סגולה, ורק להם מותר לנהוג היפך השו"ע והיפך הוראות הרבי? האם לא זו
שיטת הרפורמים שמקרבים את התורה לבריות כפי הבנתם?

פרשת המשקלות נסמכה לפרשת עמלק, משום שהנהגת "איפה ואיפה" - שבדברים שרוצה
נוהג כדבעי, ובדברים שבוחר אחרת, אינו מציינת כפי האמת, אינו נוהג כפי האמת ואינו דובר
כפי האמת ח"ו - גורמת ל"עמלק".

בפרקי אבות מובא בנוגע למורים בתורה שלא כהלכה. שקר אין לו רגלים, אבל 'תלמיד
ממולח' יכול לטהר את השרץ בק"ן טעמים. אבל התורה עצמה מדגישה, "מדבר שקר תרחק",
'ושחד לא תקח', "לא תעשו עוול במשפט".

כשמחבלים מפוצצים אוטובוסים רח"ל, העולם אומר ש'צריך להבין אותם'. אבל כשיהודי
מנסה להגן על עצמו, הוא אלים וטרוריסט.

כשטילים וקטיושות נופלים בשדרות ובצפון - האו"ם שותק. אבל כשהיהודים מגיבים, האו"ם
עורך הצבעות נגדם.

אומות העולם טוענים שאם היהודים יוותרו על הכל - יהיה שלום. וכיון שבאמת אנחנו רוצים
שלום, שהרי אנו עוסקים באהבת ישראל, שלום ואחדות - מוותרים על הכל.

ישנם שטענו, שההתנתקות היתה "הישג דתי", ובנוגע לפוגרום בעמונה אמרו ש"יש להתחשב בצד השני - המדיני - ואולי הוא הצד הצודק".

ואולי זה מתחיל מכך, שבתוכנו קיימת הנהגה של איפה ואיפה ולימוד פשט'לך ורמזים בדברי הרבי. וכאשר אצלנו זה כך, כיצד יכולים אנו לדרוש הנהגה נכונה ממנהיגי המדינה, שלא היו בהתוועדויות של הרבי ולא שמעו או למדו את השיחות?

נובשים פניהם בספריהם ומוסדותיהם

אסור לנו להיות מאלה שכובשים פניהם בספריהם ובמוסדותיהם - קדושים ככל שיהיו - ואינם רוצים לשמוע ולהשמיע קול, וגם כשהיפך הצדק והיושר חוגג רוצים הם לנוח בשקט תחת גפנם ותאנתם. "מדשתקו רבנן שמע מינה דניחא להו". אלה שישבו בממשלה ושתקו והסכימו, אחראים למחדלים בענייני שלימות התורה שלימות העם ושלימות הארץ, לא פחות מאלה שגרמו לכך.

על כל רב, עסקן ושליח, מוטלת האחריות שלא לעמוד מן הצד, אלא לעמוד בתוקף ולהתריע ולנסות למנוע התנהגות של "איפה ואיפה", וכל שכן וקל וחומר שלא לעודדה.

ולהעיר מדברי הגמרא (קידושין נ"ו ע"ב) "לאו עכברא גנב אלא חורא גנב", ומפרש רש"י, "אלמלא חור שהעכבר מצניע גניבתו שם לא היה גונב". היינו שניתן לתלות את האשם לא רק במי שפעל את העניינים שהינם הפך הנהגת התורה והשו"ע, אלא גם באלה שאפשרו לזה לעבור בשקט.

זאת חקת התורה

"זאת חקת התורה". התורה הזאת (וההוראות שנובעות ממנה), לא תהא מוחלפת ולא נשתנו העתים, אין דן יחידי אלא אחד, ורק משיח יפסוק ע"י מורח ודאין.

העבודה היחידה שנשארה היא להיות מוכנים לקבלת פני משיח. במילים אחרות, ביטול, התקשרות והתמסרות לנקודה, ולא התמסרות למציאות עצמו וגדלות עצמו, כפי שמובא ריבוי פעמים בשיחות ובמאמרים.

כיצד יתכן מצב של 'הסתר אסתיר', ו'שמים חושך לאור', כשלומדים ושומעים את השיחות? אלא 'שהיינו כחולמים'.

ומה עם השלוחים?

ואולי זה הניסיון והמבחן האחרון של השלוחים לראות כיצד הם מתנהגים כשהמשלח נעלם לרגע קטן.

בי"א ניסן נגאלו ובי"א ניסן עתידין ליגאל

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים השלשים ואחד באה"ק ת"ו,
ש"ק פ' עקב, כ"ף מנחם אב, תש"ע, צפרי'

תכלית הכוונה בבריאת העולמות

תכלית הכוונה בבריאת העולמות היא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. והדירה היא בנשמות ישראל כפי שהן בעולם הזה התחתון, ועל-ידי הנשמות מקשרים את העולמות עם האלקות (כמבואר במאמרי יו"ד שבט).

והרבי. הנשמה הכללית, היחידה של כלל ישראל, הוא הוא המבצע בפועל את הכוונה של 'דירה בתחתונים'.

וכמו שהקב"ה האציל מעצמו נשמות והורידן לעוה"ז על-מנת לעשות לו 'דירה', עד"ז הרבי האציל מעצמו ניצוצות (כמבואר בתניא) - חסידים ושלוחים, על-מנת להקים את ה'דירה'.

והחסידים והשלוחים - שהם בבחינת מציאות נפרדת ובהתלבשות בעולם הזה, הרי זו עבודתם ושליחותם, וכדברי הרבי בשיחה הידועה דכ"ח ניסן תנש"א - "הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור הענין אליכם - עשו כל אשר ביכלתכם". כלומר, על ידי עבודת החסידים, ובפרט השלוחים, במילוי רצונו של הרבי, מתבצעת העבודה של הרבי - עשיית הדירה בעולם הזה התחתון.

ונקודת העבודה העיקרית של עשיית הדירה היא התקשרות וביטול של החסידים, ובפרט השלוחים, לרצונו וענינו של הרבי.

ויש לומר יתירה מזו, שההתקשרות היא היא הדירה, כי כשם שאדם הראשון פעל ביטול בנבראים לאלקות על-ידי שאמר "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו", כך החסידים והשלוחים פועלים ביטול העולמות לאלקות על-ידי ההתקשרות לרבי ומילוי השליחות.

וזהו ענין השליחות, כששלוחים שנמצאים במצב של מציאות - והם מייצגים את כל העולם - פועלים ביטול בעצמם ומקושרים לרבי כדבעי ובפנימיות - הרי זה פועל את ה'דירה בתחתונים'.

וזהו הנקודה של כינוסי השלוחים - התאחדות של כולם למציאות (חדשה) אחת, בלב אחד ע"י אהבת ישראל ועד לאחדות ישראל, למילוי רצונו, הוראותיו ועניניו של הרבי, כמבואר במכתבי הרבי לכינוסי השלוחים.

כל רגע הוא חלק מהשליחות

בשיחת ז' אד"ש תשל"ו (מהשידורים הראשונים ששמענו בבואנו לאה"ק כשלוחים בצפת):
 "...כשיהודי נמצא בביתו, הרי לכל דבר צריך הכוונה שיהיה לשם שמים וכו', מה שאין כן כשגולה למרחקים בשביל הפצת היהדות, לימוד התורה וקיום מצוותיה, הרי כל רגע שגולה ממקומו ונמצא במרחקים, הרי כל רגע הוא חלק מהשליחות של הפצת התורה והיהדות. אשר לכן, שלוחים אלו שנמצאים במרחקים ושומעים מה שמדברים עתה, או שימסרו להם, הנה אשרי חלקם וגדול זכותם.
 וזה נאמר לא רק לתת נתינת תודה וישר כח, אלא שיתעוררו, שמכיון שיש להם מנה - שירצו מאתיים וכו'".
 והרבי הזכיר את השלוחים הנמצאים בירושלים העתיקה, וגם הזכיר את אלו שעמדו לצאת לשליחות בקרוב.

שותפות עם הקב"ה

בלקוטי שיחות חלק כ"ט (שיחה ג' לפרשת תצא) מבואר שבעבודה של כלל ישראל לעשות דירה לו ית', יש ענין של שותפות. ומביא את הדין (רמב"ם הלכות שלוחין ושותפין רפ"ח) "הנותן ביצים לבעל התרנגולים להושיב התרנגולים עליהן עד שיצאו האפרוחים ויגדל אותן בעל התרנגולים ויהי הרווח ביניהם".
 ומבאר ע"פ פנימיות הענינים - שהקב"ה מסר את העולם לבני ישראל, כדי שהם יגלו את האלקות שיש בעולם בכח ובהעלם.
 הקב"ה מתענג - "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", ועם ישראל מתענג - "לחזות בנועם ה'", מהגילוי אלקות שפעלו בעבודתם.
 ועד"ז עבודת השליחות היא שותפות בין המשלח והשלוחים.

ס"ת לקבלת פני משיח

ואולי זה ההסבר בדברי הרבי, שהרבי הרי"צ אמר שהי' יכול לכתוב את הס"ת לקבלת פני משיח לבד, אלא שרצה לזכות את כולם. ואולי הביאור הוא, שזה לא רק לזכות אחרים שיהי' להם חלק בזה, אלא שהענין נפעל דוקא ע"י שאחרים עושים זאת, כמו כן, גם הענין של קבלת פני משיח צדקנו למטה בגדרי העולם נפעל דוקא שנעשה ע"י "שלוחים ושותפים".

סעודת משיח

ועד"ז דברים שמסר הרב חדוקוב בחוה"מ פסח תשל"ו בקשר לסעודת משיח (התוכן):

"ומכיון ששם נמצאים השלוחים ו'שלוחו של אדם כמותו' והם היו כאן אצל הרבי, שיישבו בראש ושימסרו הם עד"ז".

ולכן צריך להיות הביטול של השליח למשלח, כי דוקא על-ידי כך מקבל השליח את הכח של המשלח לחדש, דהרי אז מציאותו איננה מציאות שלו לעצמו אלא מציאות המשלח, וכמבואר בשיחות ומכתבי הרבי בקשר לכינוסי השלוחים באה"ק והכינוס העולמי.

וזהו משיח - שליח בתוספת יו"ד.

ובפרט השליחות לאה"ק - ו"מתמציתה של אה"ק שותה כל העולם כולו" - וזהו איגוד השלוחים באה"ק ת"ו!

בי"א ניסן נגאלו

ואולי יש לומר שבי"א ניסן (תרס"ב) נגאלו, התחלת ההתגלות. והתקופה הראשונה היא בהתעסקות עם עצמו, הדירה בתוך עצמו, שלימות עצמו.

וההמשך הוא מי"ד כסלו (תרפ"ט), היום ש"ק ישר אותי אתכם". דלכאורה, הרי הרבי הוא רבי בעצם - ומה הכוונה שבי"ד כסלו קישר את עצמו עם החסידים?

אלא כשם שחתונה הוא ענין הירידה לעולמות הנחותים חתן מלשון "חות דרגא" - עד"ז בי"ד כסלו, הרבי הוריד עצמו, כביכול, ממדרגתו בעצמו לדרגת חסידים, כדי להכין את החסידים לדירה ולעבודת עשיית הדירה.

וההמשך - מי"ד שבט תש"י - שאז נמשך והתגלה לעולמות בתור נשיא, דירה בעולמות, הנעשית בפועל ע"י השלוחים.

וכאמור, ההתגלות בפועל קשורה בעבודת העם המבטל את עצמו למלך ומקבל את מלכותו של המלך.

שליח (מציאות) עם יו"ד (ביטול) - משיח.

וזהו בי"א ניסן עתידין להגאל.

”לחיים”

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים השלושים ושניים והשלושים ושלושה,
ש”ק פ’ עקב, כ”ף מנחם אב, תשע”א
וש”ק פ’ ואתחנן, ט”ז מנחם אב, תשע”ב, כפר חב”ד

”לחיים”

בהתוועדות שמחת בית השואבה תשכ”ב, לאחר מסירת הדו”ח מכינוס צא”ח, צוה הרבי שכל אלו שנאמו בכינוס יאמרו ”לחיים”. אח”כ אמר, ”כאמור לעיל, הרי זה המשך לה’כינוס’, וכיון שכל ‘נאום’ יכולים לעשותו באריכות, ויכולים לעשותו באופן של מועט הכולל את המרובה, הנה כאשר אומרים ‘לחיים’, הרי זה כולל נאום ארוך וכללי, ובאופן של ‘טוב לשמים וטוב לבריות’, וטוב העושה פירות”.

אש דקדושה

בהיום יום ט”ז מנחם אב, מובא, ”נסיעות הבעש”ט בתחילת ההתגלות שלו, היו ע”ד שלשה ענינים: פדיון שבויים חיזוק התורה ויראת שמים, התגלות פנימיות התורה. אדמו”ר האמצעי היה מבאר בזה: ”גליא שבתורה נקרא מים, און צו וואסער גייט מען. פנימיות התורה נקרא אש, און פאר פייער האט מען מורא. דערפאר דארף דער משפיע גיין צום מקבל און זאגען איהם: האב קיין מורא ניט ווייל ה’ אלקיך אש אוכלה הוא”. [גליא שבתורה נקרא מים ולמים הולכים. פנימיות התורה נקרא אש ומאש יש מורא. לכן המשפיע צריך ללכת אל המקבל ולומר לו: אל תפחד, כי ה’ אלקיך אש אוכלה הוא].

ולכאורה יש להבין, מהי הראיה מהפסוק ”כי ה’ אלקיך אש אוכלה הוא” שאין לפחד, והרי יש סיבה לפחד מאש, כפי שהרבי מביא בפתגם זה עצמו? ויש מפרשים, שאין לפחד מהאש של פנימיות התורה, משום שהיא אש אלוקית.

ואולי יש לקשר זה, עם מה שאמר לי הרבי כשעברתי בעת חלוקת הדולרים בי”ז מנחם אב תנש”א, לפני שנסעתי לאה”ק לכינוס השלוחים, ”האלטן א פייערדיגע רעדע, מען זאל זיך נאר ניט אנצינדען פון דעם, א פייער, פייער דקדושה, פארברענט ניט, ס’מאכט שטארקער”. [=תגיד דרשה לזהטת, שרק לא ‘ידלקו’ מזה, אש, אש דקדושה אינה שורפת אלא מחזקת].

ועד”ז בנוגע לענייננו, המשפיע אומר למקבל: האש של פנימיות התורה היא אש דקדושה שאינה שורפת אלא מחזקת.

וואס מ'טאר ניט פאר ג' תמוז - טאר מען ניט נאך ג' תמוז

לצערנו, בכמה ענינים מנסים להידמות לעולם, על ידי קירוב דרכי החסידות לענייני העולם, ענייני חול וענייני הזמן. וכתוצאה מכך, ישנם דברים הנעשים כיום, שלפני ג' תמוז היו בתכלית האיסור או מושללים לחלוטין, ומהם דברים שאפילו לא היו מעיזים לשאול את הרבי האם לעשותם.

ייתכן שזה משתלשל מכך, שישנם החושבים - בטעות - שחל שינוי, ח"ו. וכאשר ישנם כאלה מבין "ראשיכם שבטיכם" שחושבים שיש שינוי, במילא "כל איש ישראל" חושב כך.

להלן כמה נקודות שמחייבות חשבון נפש:

- אירועים ומוסדות שיש בהם חשש פריצת גדר בין גברים ונשים, ובין יהודים ולהבדיל גויים.
 - אירועים וכנסים שמשמשים בהם עם ענייני העולם, אך מדגישים אותם יתר על המידה, עד כדי כך שהם נעשים עיקר לעומת התוכן הרוחני.
 - אתרי אינטרנט שמשמשים בשם חב"ד, ובכמה עניינים הם ההיפך, ואף פוגעים בענין וכבוד ושם חב"ד.
 - נסיעות למקומות הקדושים. יש העושים זאת בנימוק שיש לחקור את השורשים ולהתחבר למקורות. אמנם, יש לבחון האם אין זה נובע מכך שמחפשים את העבר מפני שחושבים (בטעות) שאין הווה ח"ו.
 - עניינים שיש בהם ערבוביה וטשטוש בין חב"ד ולא חב"ד, בין חג החגים לחג סתם. כידוע, חסידות חב"ד היא ההכנה לתורתו של משיח, כמבואר בריבוי מקומות בתורת רבינו, וראה בלקו"ש ח"ל י"ט כסלו בארוכה.
- והרבי מביא שם ב' ביאורים על סיבת גילוי תורת החסידות דוקא בדורות אלו האחרונים.
- (א) מצד גודל הירידה של הדורות האחרונים, שנתמעטו הלבבות וכו', יש הכרח רב "לגלות זאת החכמה", פנימיות התורה, שהיא מעוררת את הכחות הפנימיים הנסתרים שבנשמת האדם, הנותנים עזר וסיוע להתגבר על חשכת הגלות מבחוץ ועל המניעות שמבפנים, להתעורר באהבת ה' ויראתו כו' ולעבדו בלב שלם.
- (ב) מצד ההכנה לימות המשיח ותורתו של משיח.
- ובהתאם לחילוק זה ישנם שני אופנים באופן הגילוי.
- (א) ידיעת נקודת הענין בקיצור.
- (ב) ידיעת הענין באופן מבואר ומוסבר בהרחבה.

וזהו החילוק בין תורת החסידות הכללית ובין תורת חסידות חב"ד.

ועפי"ז מסביר הרבי שהקטרוג על אדה"ז שונה מהקטרוג שהי' דור לפני זה על המגיד. ובסעיף ה' שם: "...שכל או"א מישראל חייב להכין את עצמו ל"אותו זמן"... על ידי לימוד פנימיות התורה באופן של הבנה והשגה דוקא". ועוד שם (הערה 51): "שאפילו לענין לימוד בתורת החסידות לא בתור הכנה למשיח, אלא בכדי להתגבר על החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא - הרי עתה מוכרח לימוד פנימיות התורה באופן של דעת גם כדי לעבדו בלב שלם".

ויש להוסיף: נוסף לב' הענינים הללו של לימוד החסידות, ההתגברות על חשכת הגלות והעבודה בלב שלם וההתכוננות לתורתו של משיח, ישנו את הענין של התקשרות לבעל המאור, ובפרט בתורתו של הרבי. ויש לומר - שהיינו הך - דהרי אמיתית אהבת ה' ויראת ה', וההכנה לימות המשיח, אפשרית רק ע"י התקשרות פנימית לרבי.

ולהעיר מלקו"ש ח"ג (פרשת וישב) שלאחר העבודה של "מאלמים אלומים", כשהאדם נהי' "אלומה" והוא ב'ציור' של עבודה, צ"ל העבודה של "ותשתחוין לאלומתי" - האלומה של נשיא הדור. והשתחוואה היא ענין הביטול.

770 אשר בכפר חב"ד

ב"יחידות כללית" שהתקיימה בליל ט"ו תמוז תשמ"ו (התוועדויות ח"ד ע' 76) אמר הרבי: "וכאן המקום להזכיר אשר, ביום זה, ט"ו תמוז, היום שבו קיימא סיהרא דחודש הגאולה באשלמותא - מחנכים את "בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" בכפר חב"ד:

בכפר חב"ד - מיסודו ובהנהלתו של בעל השמחה והגאולה - השתדלו ובנו בית, אשר, גם מראהו החיצוני, דומה, בכל הפרטים ופרטי פרטים, לבית שבו התגורר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בעל השמחה והגאולה, במשך עשר שנים, עשר השנים שחתמו את תקופת חייו בהיותו בחיים חיותו בעלמא דין - הבית שנקרא בגימטריא ד"פרצת" - "770".

והעיקר - בנוגע לרוחניות והנשמה של הבית - התורה שיוצאת מבית זה, כולל גם ההוראות בנוגע למעשה בפועל ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה") שיוצאות מבית זה - שיתפשטו מ"770" שבכפר חב"ד ע"ד שנתפשטו וממשיכים להתפשט מ"770" שבמדינה זו, עיר זו ובשכונה זו, אשר, "שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם".

וכאמור, ביום שבו קיימא סיהרא דחודש הגאולה באשלמותא - מתקיימת "חנוכת הבית" ומשתדלים שהדבר ייעשה "ברוב עם הדרת מלך",

ועוד והוא העיקר - שמבית זה תתפשט תורתו והוראותיו של בעל השמחה והגאולה, ביחד עם קיום השליחות שהטיל על כאו"א, שנקודתה ותוכנה - לעשות מהעולם כולו דירה לו ית',

לכל לראש - שיהי' ניכר ובולט הענין דדירה לו ית' ב"בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" אשר בכפר חב"ד, ועד"ז ב"בתי חב"ד" בכל מקום שהם, שכל א' מהם נקרא וקשור עם נשיא דורנו, ועד שפועלים שהענין דדירה לו ית' יהי' ניכר ובולט בגלוי בכל העולם כולו, עי"ז שמתאספים כולם יחדיו, על מנת להתאחד "כאיש אחד בלב אחד", מתוך החלטה טובה ותקיפה למלא את השליחות של נשיא דורנו, מתוך שמחה וטוב לבב, ובתכלית השלימות".

ובשיחת ט"ו תמוז (התוועדויות ח"ד ע' 110):

כמו כן יש להזכיר עוד הפעם אודות הקמת "בתי-חב"ד" בכל מקום ומקום: לכל לראש - המוזכר לעיל אודות "בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" בכפר-חב"ד; אשר ביום זה התקיימה בפועל "חנוכת הבית" ברוב פאר והדר, "ברוב עם הדרת מלך".

ובדאי שמאורע זה יוסיף זירו ויעידוד בכל הקשדור להקמת "בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" בכל המקומות - החל מהעניין הרוחני, אצל כל אחד ואחת מישראל, בלבו פנימה, וגם כפשוטו, אין ענין יוצא מידי פשוטו, לבנות בית כזה, "בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", "בית-חב"ד", בכל מקום שדרים בו יהודים, ובמקומות שישנו כבר "בית-חב"ד" - להוסיף בבנינו, בית ועלי' על גביו או בית לפנים מבית (ע"ד ב' הדעות בנוגע למערת המכפלה).

ובפשטות - להשתדל ולפעול אצל יהודי המקום שיהי' להם רצון וחפץ בהקמת "בית-חב"ד", ובמילא, יסייעו וישתתפו בהקמתו, הן בנשמתם הן בגופם והן בכל מאודם, זה ממונם, אשר, עי"ז יבנה הבית במהירות גדולה יותר מכפי שמשערים.

ועוד מעלה עיקרית בזה:

מטבע האדם, שדבר שהשתתף ולקח בו חלק פעיל, בנפשו בגופו ובמונו - יקר וחשוב אצלו כו', ובמילא, כאשר תושבי המקום יטלו חלק פעיל ועיקרי בהקמת "בית-חב"ד" - אזי, גם לאחר הקמתו, יהי' להם רצון וחפץ להכנס ל"בית-חב"ד, ולא רק להכנס בלבד, אלא "לחיות" ב"בית-חב"ד", ולא עוד, אלא להשתדל שהפעילות של "בית-חב"ד" תהי' "ברוב עם", אשר, עי"ז יתוסף ב"הדרת" הבית, ו"הדרת מלך" - "הדרת מלך" דנשיא דורנו, ועד ל"הדרת מלך" דמלך מלכי המלכים הקב"ה.

ובכל זה - כדאי ונכון להתחיל לעסוק תיכף ומיד, כך שהנחת היסוד כו' תהי' עוד לפני ג' השבועות.

עד כאן מהשיחה הנ"ל, הנחה בלתי מוגה.

שמעתי מהרב ירוסלבסקי שי' בשם הרב בנימין גורודצקי ע"ה שאודות בנין 770 בכפר חב"ד אמר הרבי להרב גורודצקי: יגיע זמן שלא (יוכלו) לנסוע לכאן, יהיה שם מקום שיוכלו להיכנס און דערמאנען זיך אויף דאנענט [ולהיזכר על כאן].

ובענין חשיבות התעוררות הזיכרון, שמעתי בשם הרב יוסף וויינבערג ע"ה, שפעם הרבי הריי"צ ואביו הרבי הרש"ב נ"ע ראו ציור של קריעת ים סוף והרבי הרש"ב נ"ע התחיל לבכות. ועל שאלת הרבי הריי"צ את אביו מדוע הוא בוכה, השיב: הנשמה למעלה רואה, וכשרואים במוחש למטה, זה מעורר את הנשמה (תוכן הדברים ע"פ זכרוני).

ויש להוסיף ולהעיר:

כשהרבי אישר שהבנין בכפר חב"ד יהיה דומה ל-770, כתב הרבי (ויש צילום מזה בכתי"ק) שרק החיצוניות תהיה דומה, אבל בפנים - כפי הצרכים דשם (וראה בספר הרב אשכנזי ח"ב פרק כ"ב בארוכה).

והרבי אמר שיציינו בפירוש "770 אשר בכפר חב"ד", שיידעו להבדיל בין בנין זה לבנין "770" שהוא בית רבינו (כפי שזכור לי, זו היתה הוראה לעיתון כפר חב"ד כשפרסמו תמונה של 770 בכפר חב"ד).

שליחות במקום תחתון שאין תחתון למטה ממנו

בלקו"ש חלק כ"ה (שיחה לפרשת נח - ז' מרחשון):

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים - ועיקר ענין ה"דירה", נפעל בתחתון שאין תחתון למטה ממנו בעולם הזה גופא.

בדוגמת דירת בשר ודם למטה שיש לו כמה חדרים - חדר אכילה, חדר שינה וכו' עד לחדר שפטור ממזוזה, וכולם ביחד יוצרים דירה.

ועד"ז בעבודת ישראל לעשות דירה להקב"ה, שיש בזה מעבודת הכהן הגדול בירושלים, עד לעבודת האחרון בישראל במקום הכי רחוק - נהר פרת. ודוקא ע"י כולם יחד נעשית הדירה. עד כאן מתוכן השיחה.

ועד"ז בעבודת השליחות של הרבי - כל העבודות, של כל השלוחים, בכל סוגי העבודה שלהם ובכל המקומות בעולם, פועלים ביחד את שלימות הדירה.

זכות

מסופר שפעם ראו את ר' אייזיק האמליער בסוף ימיו, כשהוא מאוד טרוד ופתאום לאחר זמן נהי' פריילעך [שמח].

וכאשר שאלו אותו לטעם הדבר, ענה שבתחילה דאג שאין לו זכות להיכנס למעלה ואחר כך נזכר שפעם היה אצל אדמו"ר הזקן ונפל דף מהגמרא והרים אותה, וזו זכותו, ולכן נחה דעתו... והמסר מובן - כל אחד צריך לשאול את עצמו מהו הדבר שעשה למען הרבי, וזה יכול להיות גם שירות פשוט, אבל משהו שעשה אך ורק למען הרבי, ולא משום סיבה אחרת.

עוברים דירה

א. ההעתקה בנפש

בהתוועדות ש"פ האזינו, י"ג תשרי, תשי"ט (התוועדות חכ"ד ע' 45):

ענין זה מובן מסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הרשב"ץ: פעם אחת התוועד הצמח צדק בסוכה עם בניו ועם זקני החסידים שהיו אז, ושלושה אברכים עמדו סמוך לסוכה מבחוץ והקשיבו לדברים הנאמרים ושמעו שדיברו אודות תלמידי המגיד, וכשדיברו אודות הרה"צ מבארדיטשוב, נענה הצ"צ ואמר: "אונזער מחותן" והרב"ש (בנו הבכור של הצ"צ) חזר פתגם מהרה"צ מבארדיטשוב בביאור מארז"ל שחג הסוכות הוא "ראשון לחשבון עוונות":

התשובה דימים נוראים, ר"ה עשי"ת ויוהכ"פ, היא תשובה מיראה, שלכן נקראים "ימים נוראים", ובתשובה מיראה - "זדונות נעשות לו כשגגות"; משא"כ התשובה דחג הסוכות, שאז העבודה היא בשמחה - היא תשובה מאהבה, ובתשובה מאהבה - "זדונות נעשות לו כזכיות".

וזהו "ראשון לחשבון עוונות" - היום הראשון שבו גם העוונות נחשבים בחשבון הזכיות.

כשסיים הרב"ש לחזור על הפתגם, אמר הצ"צ:

זקני (רבינו הזקן) מבאר ענין זה בנוגע לד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, שהם כנגד ד' אותיות דשם הוי' שלמעלה מסדר השתלשלות (שגם מצד בחינה זו ישנו הענין ד"זדונות נעשות לו כזכיות").

עד כאן דברי הרב.

ומסיפור זה מובן שמעלת ד' ימים אלו על יוהכ"פ היא מעלה שבאין-ערוך - שהרי החילוק בין "זדונות נעשות לו כשגגות" ל"זדונות נעשות לו כזכיות" הוא באין-ערוך, כיון ש"שגגות" אינן בהתאם לרצון העליון, ואדרבה - הן היפך רצון העליון (אלא שזהו בשוגג), משא"כ "זכיות" הרי הן רצון העליון.

ועפ"ז יובן גם הסיפור שכ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם למחרת יוהכ"פ אל אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ושאלו: אבא, ומה עתה? ויענהו: עתה ביחוד צריך לעשות תשובה ("איצטער דאַרף מען ערשט תשובה טאָן")...

ונקודת הדברים - שזהו ענין נעלה ביותר שיש לו שייכות והוראה לכאו"א.

וכמדובר לעיל, שכאו"א יכול להגיע להמדרגה העליונה ביותר דתשובה עילאה. והדרך לזה - ע"י ענין ההעתקה שבנפשו, שמעתיק עצמו מכל עניניו. שכן, אף שהעתקה זו היא במדרגות תחתונות, הרי ע"פ הידוע בענין "בכל מאדך" - "מאד שלך", מובן, שע"י שמעתיק עצמו מעניניו במדרגתו ("מאד שלך"), אזי בא להגילוי דשם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, שהוא מעין דלעתיך לבוא (כנ"ל).

ב. רשות משנה

לקוטי שיחות חלק ל"ו (שיחה א' לפרשת משפטים):

"...ועל זה יש הוראה ולימוד מהדין ד"רשות משנה", שיש עוד אופן לבטל דין "מועד" מנפשו הבהמית, ולהגביהה מההשקעה ברע ח"ו, והוא ע"י הענין דשינוי רשות. דגם אם האדם לא עבד עם נפשו הבהמית עד שזיככו, אלא ששינה רשותו, שהשקיע את עצמו בכל מהותו בעולם חדש דקדושה, אם בלימוד התורה או בעבודת התפילה או במעש"ט, אזי בדרך ממילא הועברה ממנו שליטת היצר בענין זה שהי' מורגל בו ו"חזר לתמותו".

עד כאן מהשיחות.

ויש ללמוד מזה:

צריך "לעבור דירה" ולהיות מונחים ושקועים בענינים של הרבי. ובמקום שמחשבתו ורצונו של שליח, בדירתו (במקומו ועניינו) של הרבי, שם הוא - הרבי - נמצא.

וזהו ענין השליחות - להמשיך ולגלות את הרבי בתוך מציאות ומקום השליח. וע"י שעוברים ל"דירה" של הרבי, הן בנפש והן במעשה, ע"י ההעתקה בנפש ושינוי רשות, התקשרות פנימית, אפשר להמשיך ולגלות את העצם בדירה שהרי המשכת העצם היא ע"י קיום הוראותיו בפועל, אבל כדי שזה יהי' בגלוי, נדרשת התקשרות בפנימיות.

מבצעים מקשרים יהודים עם הרבי

עלינו לזכור כי כאשר עוסקים במבצעים, הנה נוסף על זה שעל-ידי המצוות מקשרים יהודי עם הקב"ה, יש בזה ענין נוסף - שבזה מקיימים שליחות של הרבי וזה מקשר את היהודי עם הרבי. ולכן חשוב שהשליח המניח תפילין עם יהודי (ועד"ז בשאר המבצעים), יהי' חדור ברגש ובהכרה שהוא ממלא שליחות של הרבי.

ואולי זה גם קשור עם ההוראה של הרבי (שיחת ש"פ שופטים תנש"א) שיש לפרסם לכל אנשי הדור שיש רבי.

ועל-דרך אדם הראשון שפעל ביטול של הנבראים לאלקות על-ידי אמירת "בואו נשתחוה", היינו ע"י שפעל את הביטול אצלו, עד"ז חסידים ושלוחים פועלים ביטול הנבראים לאלקות על-ידי התקשרות וביטול ומילוי השליחות של הרבי.

וזהו ענין השליחות, ששלוחים שנמצאים במצב של מציאות והם מייצגים את כל העולם - פועלים ביטול בעצמם ומקשרים לרבי כדבעי ובפנימיות וזה פועל את ה"דירה" בתחתונים.

ובלשון השגור בפי חסידים - מען דארף לעבן מיט דעם רבי'ן [צריך לחיות עם הרבי].

ג' דרגות בעבודת ה', ג' סוגי חסידים וג' סוגי שלוחים

עפ"י שיחת שבת-קודש פרשת תרומה, ו' אדר ראשון, ספר השיחות תשמ"ט ח"א, ע' 263:

זה"ב - זה הנותן בריא.

זו מדריגת צדיק, עבודתו היא בשלימות והוא מרוצה מעצמו.

אין לו חיסרון ואינו מרגיש חיסרון.

א גאלדענער פרצוף. א באזאלצן'ע שליחות (כלומר שליחות טובה ונוחה. כלשון הרבי בשיחת שבת פרשת ויקהל תשמ"א, לרגל כינוס השלוחים הראשון של השלוחים לאה"ק).

כס"ף - כשיש סכנת פחד.

מבולבל. ואולי פוסח על שני הסעיפים.

נפגע מההעלם והסתר.

אבל ממשיך וסו"ס ע"י עבודתו יפדה את עצמו.

נחש"ת - נתינת חולה שאמר תנו.

שבור לגמרי.

אבל מדבר, מתוועד, מחפש. ואומר ומתחנן לרבי "תנו".

דוקא ההעלם והסתר מחזק אותו.

מתוך החושך בא האור.

ודוקא בו - "חולה" בגימטריא מ"ט ומשתוקק לשער הנו"ן, יש את התגלות משה שבקרבו.

דוקא בו נשלמת הכוונה.

גדול הרועה

בליקוטי שיחות חלק ל"א, שיחה א' לפורים, עומד הרבי על דברי חז"ל שבני ישראל באותו הדור התחייבו כליה, רחמנא ליצלן, כי "נהנו מסעודתו של אותו רשע". ולכאורה תמוה: האם זו עבירה חמורה כל כך שבגללה נגזרה גזירה קשה כל כך?

והרבי מבאר:

חז"ל אמרו שבני ישראל נמשלו ל"כבשה (אחת) העומדת בין שבעים זאבים", אלא ש"גדול הרועה (הקב"ה) שמצילה ושומרה". כלומר, יש זמנים שבהם מציאותם של בני ישראל בין האומות היא באופן ניסי, למעלה מן הטבע, בדומה ל"כבשה העומדת בין שבעים זאבים", שבדרך הטבע איננה יכולה להתקיים, אלא שהקב"ה בחסדו ("גדול הרועה"), מציל ושומר אותם בהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע.

אמנם, בני ישראל נשמרים בהשגחה מיוחדת וה"שבעים זאבים" לא יכולים לנגוע בהם, רק כאשר הנהגתם היא בהתאם לזה. כלומר, כאשר הם סומכים על הקב"ה שיציל אותם וישמור עליהם, אבל כשהם מצידם "מתנגדים", כביכול, לשמירה זו, ומתנהגים בצורה שמוכיחה כי לדעתם יש חשיבות ל"זאבים" ולכוחותיהם הטבעיים, הרי הם מפקיעים את עצמם, חס-ושלום, מהשמירה הניסית ומכניסים את עצמם תחת הנהגת הטבע.

ולכן, העובדה ש"נהנו מסעודתו של אותו רשע" היתה סיבה לגזירה כל כך חמורה: הדבר לא היה עונש על חטא, אלא תוצאה טבעית מהנהגתם. העובדה שבני ישראל נהנו מזה ש"אותו רשע" הזמין אותם לסעודתו, היא הוכחה שמציאותו של רשע (אחשוורוש) היתה חשובה אצלם עד כדי כך שהשתתפותם בסעודתו היתה נחשבת אצלם ל"כבוד", עד שנהנו מזה. וכיון שבני ישראל עצמם מחשיבים את ה"שבעים זאבים" ונהנים מהכבוד שמקבלים מ"אותו רשע", הרי בזה גופא הם דוחים את השמירה הנסית של "גדול הרועה", ומכניסים ומורידים עצמם תחת השלטון (הטבעי) של ה"זאבים", השולל את קיומה של ה"כבשה", כנ"ל.

...

לאור דברי הרבי האמורים, אולי אפשר לומר:

חסידים בכלל, ושלוחים בפרט, שואבים את חייהם ("נהנים") מהרבי. הרבי הוא המקור המשפיע את חייו ואורך ימינו, וההנאה שלנו היא החיות שלנו בקיום הוראותיו, הפעילות בענייניו, העיסוק בתורתו ומילוי רצונותיו. ובכל זה אנחנו לא ממשכים מורשת עבר, אלא חיים עם הרבי היום. וכיון שכך, אנחנו לא "נהנים" מכוחות עצמנו ולא רואים את עצמנו מנהיגים. אנחנו שלוחים שמבצעים את רצונו של הרבי, והתחושה שהרבי איתנו, מאפשרת לנו לחיות

ככבשה אחת בין שבעים זאבים, ובלבד שנרגיש שהרבי הוא חיינו, והרבי הוא ההצלחה שלנו. וכאמור, אנחנו לא "נהנים" מכוחות עצמנו, אלא חיים וקיימים ועושים מכוחו של הרבי.

וכיון שזהו עצם החיים שלנו, לא יכול לחול בכך שינוי ולא יתכן שתהיה בזה חלישות. אנחנו מקושרים לרבי כיום, בדיוק כמו לפני ג' תמוז. אנחנו שומרים על 'גאון חב"ד' ללא כל שינוי וכלי כל פשרות. לא נשתנו העיתים. וממילא מושללת הגישה של "ככל הגויים בית ישראל", וככל החסידויות חסידות חב"ד, אלא ישנה הכרה ותחושה של "ונפלינו".

והמסקנה המתבקשת: וואס מ'טאר ניט פאר ג' תמוז - טאר מען ניט נאך ג' תמוז [מה שאסור לפני ג' תמוז - אסור אחרי ג' תמוז].

וכיון שזו חיותנו וזה קיומנו, יש לשים לב ולהיזהר מפני הנהגות שמשמעותן היא שינוי וחלישות בהתקשרות האמיתית.

אסור להכשיר דברים שלפני ג' תמוז היו בתכלית האיסור, ומהם דברים שאפילו לא היו מעיזים לשאול את הרבי האם לעשותם.

אסור לחקות את העולם ולקרב את דרכי החסידות לענייני העולם, ענייני חול וענייני הזמן. לא נהנים מסעודתו של עולם הזה.

והנקודה העיקרית היא: לחיות בהכרה ברורה שהרבי הוא נשיא דורנו ומשיח דורנו, ולא חל בכך שום שינוי, וכל הנהגתנו וכל חיינו הם בהתאם להכרה הברורה הזו.

...

וכך נאמר בסיום השיחה שבה פתחנו:

אחת מההוראות שיש ללמוד מזה בעבודת כאו"א:

בני ישראל נבראו נשמות בגופים, באופן שמוכרחים להתעסק בצרכי הגוף. ומכיון שהקב"ה בראם באופן זה, בודאי זהו רצונו יתברך, שיתעסקו בצרכי הגוף.

ובאה ההוראה מימי הפורים, דאף שצריכים להתעסק בענייני הגוף - הרי העסק צריך להיות לא באופן של "הנאה", כי אין התעסקות זו אלא "לבוש" וטפל לעיקר תפקידו בעלמא דין; ההנאה והתענוג של איש ישראל צ"ל בחיי נשמתו, לימוד התורה וקיום המצוות וכו', ואילו ההתעסקות בענייני הגשמיים היא רק כדי שיהי' בריא ושלם ויוכל לעבוד את השם.

ובזאת יבחן האדם אם עוסק בצרכי גופו לשם שמים, או לאו:

כאשר חיי נשמתו הם העיקר אצלו וחיי גופו הם טפל, וגם זה - כדי שיהי' הגוף בריא ושלם לעבוד את השם, אזי כל חיותו והנאתו הם בלימוד התורה וקיום המצוות, והתעסקותו בענייני הגוף הוא מתוך הכרח, על-כל-פנים - בלי הנאה.

עד כאן מהשיחה.

...

"לאו בשופטני עסקינן" ומובן שאצל חסידים ושלוחים אין צורך לשלול את ענין חיי הגוף כפשוטו.

ועם זאת, יש להדגיש וחובה לזכור:

הרבי לא עזב את הארץ, אלא חי אתנו ובתוכנו, בדיוק כמו לפני ג' תמוז. הנשיאות של הרבי ממשיכה ללא כל שינוי, וההנאה שלנו היא לבצע את ההוראות והענינים של הרבי כפשוטם בתור שלוחיו.

ח"ו לחשוב שעזב הרבי את הארץ ורק משפיע עלינו מרחוק ואנחנו חיים "עם מורשת הרבי" שהרי לפי זה, חב"ד נבנתה ע"י הרבי עד תשנ"ד, ואנחנו - מציאותינו - ממשיכים את הבנין, מנהיגים, בונים, מתרחבים ואפילו "יתיר מבחייהו".

ואולי אפשר לקשר זה עם המבואר בלקוטי שיחות חלק ט"ז (ויקהל א') מדוע חסרה האות יו"ד אצל "הנשאים" - כי לא הגיעו לתכלית הביטול. הם הרגישו שהם הנשיאים, וכל מה שעם ישראל עושה בא בזכותם. רגש הנשיאות, הוא זה שגרם "שנתעצלו" בנדבת המשכן, ולכן נבנה המשכן בלעדיהם.

וההוראה לשלוחים: אסור שתהיה לשליח תחושה שהוא בכוח עצמו הוא המשפיע ו"הנשיא", אלא נדרש ממנו ביטול מוחלט. "מציאותינו" היא רק טפל וכלי ולבוש לביצוע השליחות.

ועי"ז זוכים שהרבי אתנו וממילא ל"גדול הרועה שמצילה ושומרה".

ומזה באים לעוד נקודה חשובה:

כאשר עושים את הרבי עיקר ואת מציאותינו טפל, אזי ממילא אין מקום להיפך אהבת ישראל, ואדרבה, במצב כזה חילוקי הדעות הם בגדר "שבעים פנים לתורה". וכולם הם תלמידים של אותו רבי, ואוהבים זה לזה. ונוהגים כבוד זה בזה. ומכבדים אחד את השני. ואיש את אחיו יעזור. וכפי שהרבי סיפר פעם שדיני התורה אצל אביו היו לפעמים מלווים עם צעקות וקולות, אבל בכל זאת היו דיני תורה ולא מחלוקות.

לסיכום, במילים פשוטות:

אנחנו לא עסקנים, אנחנו שלוחים. אנחנו לא עוסקים בבנין והתפתחות לשמם, אלא בביצוע השליחות. ההנאה שלנו היא מילוי השליחות, הנחת רוח לרבי.

ועי"ז זוכים בקרוב ממש לשבת בשולחנו של הרועה הגדול ו"נהנין מסעודתו של משיח".

'לעבור' את המאסר

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים העשרים ותשעה,
ש"ק פ' עקב, כ"ב מנחם אב, תשס"ח, נחלת הר חב"ד

בשיחה לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז (לקוטי שיחות חכ"ג) מביא הרבי את דברי הרבי הרי"צ בקשר למאסרו, אשר אילו לא היה מדובר במאמרי ראש השנה של שנת המאסר - תרפ"ז - אודות שיטת הבעש"ט בנוגע ל"השגחה פרטית", אינו יודע אם הי' יכול "דורכטראגן (לסבול את היסורים ולצאת מן) המאסר".

ומבאר על כך הרבי, בהקדמה אשר כל מציאותו של הרבי הרי"ץ היתה מסורה להפצת היהדות ופנימיות התורה עד כדי מסירות נפש בפועל, וזהו הטעם שנגרם לו צער כה רב כאשר הי' במאסר, והי' מנוע מלבצע את עבודתו בקירוב היהודים.

ומקשה בשיחה: והרי מובן בפשטות שהמאסר הי' על פי "רצון העליון" (במכל שכן וקל וחומר מכל ענייני העולם), ומדוע אם כן הי' הרבי בצער מכך?

ומבאר על כך בדרך משל, אשר באנשי עסק יש שני סוגים: פקיד ובעל הבית. הפקיד, עד כמה שהוא מסור לחלוטין ובנאמנות לעבודה, הרי בסופו של דבר הוא רק שכיר של בעל הבית, והעסק לא שייך לו. מטעם זה יכול הוא בסוף יום העבודה לישון במנוחה, כי 'הוא עשה את מה שיכול'. מה שאין כן בעל הבית, הרי העסק הוא שלו, וממילא אין הוא יכול להיות במנוחה ואינו יכול לישון כל עוד מצב העסק אינו תקין.

עד"ז בנשמות יש שני סוגים ואופנים: אופן אחד הוא, שהיהודי מסור לחלוטין לבצע את שליחות נשמתו, ואפילו עד כדי מסירות נפש (ועד בכלל). אמנם, כאשר הוא עשה את כל מה שיכול ואין לו את האפשרות להמשיך ולפעול, נשאר הוא במנוחה. 'הוא עשה את שלו'. כיון שתחושתו היא שהוא מבצע את השליחות של הקב"ה ואין זה ענין שלו.

אך ישנו אופן שני, נעלה יותר: שהאדם קשור ומאוחד עם הקב"ה בצורה כה נעלית, עד אשר רצון הקב"ה הופך להיות רצונו, וממילא שליחות נשמתו הופכת להיות 'ענין אישי שלו', עד שזוהי כל מציאותו. וממילא מובן אשר באופן כזה אין הוא מתחשב בכך שהוא השתדל ככל יכולתו, ואפילו לא בעובדה שההשגחה העליונה גזרה שהעבודה תופסק, כיון שחסר לו משהו בעצם מציאותו!

דוגמת המסופר על הרבי (מהורש"ב) נ"ע, אשר באחת האסיפות בפטרבורג התבטא בחריפות נגד גזירות הממשלה, ובעקבות כך אסרוהו במאסר בית. כאשר השתחרר, נכנס אליו אחד הרבנים שהשתתף באסיפה וראה אותו בוכה. פנה אליו אותו רב ואמר: ליבאוויטשער רבי! למה

אתם בוכים? הרי עשינו כל מה שיכולנו. ענה הרבי: אבער דער ענין האט זיך ניט אפגעטאן... [אבל הענין לא נפעל, היינו שהתוצאות המצופות לא הושגו].

מוסיף על כך הרבי ומדגיש, שאע"פ שמצד העובדה שהכל הוא בהשגחה פרטית, הכרחי לומר שהמאסר הינו שלב שיועיל ויוסיף בפעולות של חיזוק היהדות [וכפי שראו במוחש, שכאשר הרבי הריי"ץ השתחרר התחזקה הפעילות ביתר שאת, עד שפרצה גם את גבולות המדינה והמשיכה מחוצה לה], מכל מקום לא היתה זו נחמה עבור הרבי, שכן אע"פ שהמאסר יועיל לפעילות שאחר כך, הרי סוף כל סוף פרגע ישנו העלם והסתר.

והרבי מוסיף ומבאר בשיחה מדוע דווקא החידוש בשיטת הבעל שם טוב, הוא זה שסייע לרבי הריי"צ לסבול ולעבור את המאסר:

החידוש שבשיטת הבעל שם טוב בענין השגחה פרטית הוא, לא רק שכל תנועה של כל נברא היא בהשגחה פרטית של הבורא, אלא יתירה מזו, לכל תנועה פרטית של כל נברא פרטי "יש לו יחס כללי לכללות כוונת הבריאה... גם תנועה אחת של דשא פרטי משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה". והבנה זו, מביאה את התחושה אשר המאסר אינו רק אמצעי לתועלת ההפצה של אחר כך (שכאמור עובדה זו אינה מנחמת בהווה), אלא שהמאסר (והיסורים שלו) בעצמו, "משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה" לגלות אלקות בעולם.

ועובדה זו, שהמאסר עצמו משלים הכוונה, התבטאה בכך, שעצם המאסר של הרבי גרם בשעת מעשה להתעוררות רבה יותר ומסירת נפש בין היהודים בכלל ובמיוחד בין חסידיו ומקושריו, להתחזק בעבודתו של הרבי בהחזקת היהדות.

ויותר מכך - זה נעשה גם במאסר עצמו: עצם "עמידתו" של הרבי בתוקף עצום בהתנהגותו שם, שהוא כלל לא (נתפעל) נבהל והתרגש מפני האויבים והמתנגדים לקדושה. ויותר מכך: הוא כלל לא החשיבם למציאות והביט עליהם כאילו היו "כאין ואפס ממש", וכך התנהג במשך כל תקופת היותו במאסר - כל זה גילה במאסר עצמו ש"אין עוד מלבדו". וזה גרם להתבטלותם, שהם עצמם הוכרחו לשחרר את הרבי.

עד כאן תוכן השיחה.

ובפשטות, יש ללמוד מכך גם בנוגע למצבנו כעת:

נמצאים אנו במצב של העלם והסתר, "החושך יכסה ארץ", ובשעה זו עלינו לזכור: "גוף ועצם הצמצום הוא היפך הרצון". המצב בפועל הוא לא נכון ולא רצוי, והוא היפך הכוונה האמיתית, שהיא גילוי.

וממילא מובן שאי אפשר להסתפק בכך שבטוחים שמישיח תיכף יבוא, והרבי יתגלה בקרוב, שכן זה לא מועיל עבור ההווה (הקצר), כאשר נמצאים במצב של מאסר והעלם, וכנ"ל בסיפור המאסר של הרבי הריי"ץ.

כמו כן, מובן מאליו, שהפתרון אינו בגעגועים למה שהיה בעבר, שכן גם זה אינו פיתרון להווה.

עלינו להתמקד בחובתנו ושליחותינו כעת:

א) בשעת ההעלם והסתר גופא צריכה להיות התחזקות בענייניו של הרבי. ההעלם עצמו מעורר ביתר חוזק את ההתקשרות עם הרבי ועם ענייניו (וזה נותן את הכוח 'לסבול היסורים').

ב) וביחד עם זה צריכים לעשות הכל כדי לבטל את ההעלם והסתר ע"י הכרה גמורה ועמידה בתוקף על כך, שמצב זה של העלם והסתר אינו מציאות אמיתית, ולא יכול להתנגד לקדושה, ואסור שזה יגרום שינוי או חלישות בהתקשרות ובעבודת השליחות ובסדר היום של חסיד.

לא נשתנו העיתים!

ובמילים פשוטות:

אסור להשלים עם המציאות של העלם והסתר, על ידי מציאת חיזוק בתקווה ובמחשבה שבעתיד יבוא הגילוי, אלא דווקא על-ידי-זה שכעת לא מתחשבים עם ההעלם וההסתר ומגלים בו את הגילוי, הרי זה עצמו מבטל המאסר (ויוצאים ממנו).

"זיסעו"

ד' כתות

בלקוטי שיחות חלק ג', שיחה לפרשת בשלח, מביא הרבי את דברי המכילתא, אשר בשעה שבני ישראל יצאו ממצרים והגיעו לים סוף, והמצרים רדפו אותם והגיעו מאחוריהם והים היה לפניהם, נחלקו בני ישראל לד' כתות (קבוצות שונות), כדלהלן.

ותחילה יש להקדים ולהבהיר שכל הסברות והגישות השונות של כל הד' כתות לא התכוונו להפריע לקיום תורה ומצוות בפועל אלא היות שנמצאים בעולם, לשון העלם והסתר, יש מקום לסברות אלו, כדעות והשקפות.

1) "ניפול אל הים". הטוען כך אין לו עסק עם ההעלם וההסתר של העולם. הוא מעוניין להכניס את עצמו בים של תורה, תפילה ותשובה ולהיות קשור עם הקב"ה. ומה יהיה עם העולם? מה יהיה עם יהודי נוסף? איך ימנע את שליטת פרעה על בני ישראל? כל זה לא העסק שלו ולא מעניין אותו. הוא דואג לעצמו ולכן הוא נבדל מהעולם.

2) "נשוב למצרים". לפי השיטה הזו - אין ברירה. נמצאים בעולם הזה ו"על כרחך אתה חי". אבל עבודת ה' ב"מצרים" היא עבודת פרך. בלי חיות ובלו רגש ומתוך ייאוש. בעל השיטה הזו מעוניין להישאר עבד למצרים. בלי רצון ובלו תענוג. בלי חיות ובלו מרץ.

3) "נעשה מלחמה כנגדן". בעל הדעה הזו לא מיואש, אדרבה, הוא לוחם נגד ההעלם והסתר, והוא לוחם בחיות. ואולם החיסרון הוא שזו לא העבודה המתבקשת ממנו. יש להזכיר לו את הציווי "זיסעו". עכשיו אין זה הזמן למלחמה עם פרעה, והמבקש לנהל מלחמה לא מנצל את הכחות שלו במקום הראוי. וגם לא בטוח שיצליח. ובכלל, זו עבודה על דעת עצמו מבלי שקיבל הוראה על כך, הוא החליט על המלחמה הזו בשכל האישי שלו והוא האסטרטג שמנהל אותה. וכיון שכך, יתכן שכל המרץ והלהט שלו במלחמה זו הם לאו דווקא מצד הקדושה.

4) "נצווה כנגדן" - תפילה. בעל הגישה הזו לא מתערב בסדרי הנהגת העולם. הוא מוסר הכל להקב"ה ולא עושה כלום בעצמו.

עד כאן תוכן השיחה בהסבר ובהגדרת הד' כתות, ויש ללמוד מזה לזמננו ומצבנו כעת, בדרך אפשר:

בשנת תשנ"א הודיע הרבי - "הגיע זמן גאולתכם".

בכ"ז-כ"ח ניסן אותה שנה אמר הרבי: "עשו כל אשר ביכלתכם להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!".

בהמשך לזה, בכינוס השלוחים תשנ"ב מודיע הרבי שהשליחות האחרונה היא "להכין עצמו ואת אנשי עירו - לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה".

ועוד אומר הרבי באותה שיחה בתשנ"ב, שכל עניני עבודתנו ושליחותנו צריכים להיות "להביא לימות המשיח" - להיות חדורים עם הנקודה שכל הענינים מובילים לקבלת פני משיח צדקנו.

במילים אחרות, נצטוונו "ויסעו!", לצאת מהגלות ולהביא, ולבוא לימות המשיח.

והנה, יוצאים לדרך ונתקלים בים סוף - ג' תמוז.

וגם הפעם נחלקנו לכיתות. ובכללות.

1) "ניפול לים". יש מי שצוללים לתוך הים של לימוד החסידות ודרכי החסידות. ואכן, ישנו ים נפלא לשקוע בו - שבעה דורות של רבותינו נשיאינו שגילו ים גדול ועצום של תורת חסידות חב"ד. מים שאין להם סוף. אבל מי שעושה כך ומתעלם מהשליחות המיוחדת המוטלת עלינו, חושב על עצמו ועל שלימות עצמו. ועוד טוען הוא: הרי כן כתוב בשיחה הנ"ל, שעדיין נמצאים בגלות פנימי בעבודת ה'. וממילא הדרך לצאת מגלות זו, היא לשקוע בתוך הים של לימוד תורת החסידות, עבודת התפילה ותשובה.

2) "נשוב למצרים". זו התגובה של המיואש. גם הוא עוסק בכל עניני גאולה ומשיח, אבל אצלו זו עבודת פרך. בלי חיות ובלי רגש. וממילא עושה רק מה שצריך. הוא לומד ועוסק בעניני משיח וגאולה - אבל רק לצאת ידי חובה ולא מתוך חיות והתלהבות שנובעת מהכרה ש"אט אט קומט משיח", וכל פעולה אחת נוספת יכולה להכריע את הכף ולהביא את הגאולה בפועל. הוא לא חדור עם החיות של ימות המשיח.

3) "נעשה מלחמה כנגדן". זו הגישה של הלוחם נגד ההעלם והסתר. הוא עובד את עבודתו בחיות, אבל לא בזמן המתאים. הוא מתכנן בעצמו סדר עבודה (חב"די גלובלי) חדש משלו במטרה להציל את העולם עפ"י שכלו והבנתו, אלא שזו אסטרטגיה על-פי שכלו ולא זו העבודה שתובעים ממנו. הוא עושה גדולות ונפלאות - אבל לא מתקדם קדימה לעבר המטרה האמיתית. אין כאן "ויסעו".

4) "נצווה כנגדן" - תפילה. זו הגישה של מי שמוסר הכל להקב"ה. הוא כביכול אומר להקב"ה - תביא את המשיח מתי שאתה רוצה, כאשר אתה תחליט שזה מתאים. מצדי, אומר הוא, זה יכול להיות מחר או מחר שלאחר זמן. לכאורה, זו גישה נכונה וישרה אבל ברור שהגישה הזו היא היפך ההוראה "עשו כל אשר ביכולתכם!".

ועוד אומר הרבי בשיחת כ"ז-כ"ח ניסן:

"היתכן שמבלי הבט על כל הענינים - עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?! דבר שאינו מובן כלל וכלל!"

גם כשצועקים "עד מתי" - הרי זה מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמישיח כבר הי' בא!!
...שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר - בגלות פנימי בעניני עבודת ה'.

עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!".

ובשיחות נוספות - ההבדל בין גלות וגאולה הוא האל"ף, להמשיך את "אלופו של עולם" בתוך הגלות. וכך גם לגבי הגלות פנימי בעבודת ה'.
ומה ענינה של האל"ף?

גלות פירושה שהגוף והנפש הבהמית תופסים מקום. יש עולם, לשון העלם והסתר. ובמצב הזה לא מרגישים את הפנימיות. את נקודת הדברים.

מה שמוטל עלינו הוא לגלות בתוך הגלות את האל"ף. לגלות בגלות את האמת שלה ואת הכוונה והמטרה הפנימית שלה - "להביא לימות המשיח", היינו שהכל מוביל לימות המשיח.
כזכור, מיד אחר השיחה החל כל הקהל לצעוק "עד מתי, עד מתי".

ובחלוקת הדולרים לצדקה אחרי השיחה אמר הרבי לאחד החסידים: "לא נגע ולא פגע". במילים אחרות: אכן יש תגובה ויש צעקה, אבל חסרה הנקודה התיכונה והפנימית.

כללו של דבר, כל הד' כיתות באות בגישה של גלות, ואילו הגישה של הגאולה היא "ויסעו". ומכאן מתבקשת המסקנה הבאה: לצאת מהגלות הפנימי פירושו לדעת שאנחנו בנסיעה. חדורים ב"ויסעו". אנחנו במסע שיש לו יעד - "להביא לימות המשיח". ואם נוסעים, הולכים ומתקדמים ולא עומדים במקום.

עלינו לפעול בעצמנו, בנפשנו ובמהותנו קריעת ים סוף, להפוך את הים המעלים ומסתיר ליבשה, שבה מקור החיים והחיות אינו מכוסה במי הים אלא גלוי לעין כל - לגלות את הפנימיות ולהמשיך במסע מבלי לעצור.

זו, בעצם, עבודת השליחות של קבלת פני משיח צדקנו:

כולנו חדורים בביטול וההתקשרות למלך, אבל אין הכוונה לביטול של עמידה במקום ללא תנועה, אלא להיפך - ביטול שמוביל ל"ויסעו" לקבלת פני משיח צדקנו.

והודות לביטול ולהתקשרות ממשיכים בעבודת השליחות, אבל ההמשך והמסע הם עם מטרה ברורה - להביא ולהחדיר את האל"ף.

אם לא מתקדמים בכיוון המטרה אין כל תועלת במסע, והכל הוא להבל ולריק!

והמטרה ברורה: להביא להתגלות משיח צדקנו, עם הכרה פנימית, וחיים מתוך הכרה זו, שכל פעולה היא בעצם עוד צעד במסע לגאולה.

בוודאי שבפועל לומדים תורה, נגלה וחסידות, מקיימים מצוות בהידור, עוסקים בעבודת התפילה, בהפצת המעיינות ובמבצעים. אבל הכל בתור חלק מה"ויסעו".

והמטרה הזו ניכרת ונרגשת ומאירה בתוך כל ענפי השליחות והעבודה, וזאת הודות ללימוד ענייני משיח וגאולה, באופן של חב"ד, והכל מתוך ידיעת והכרת המטרה, שה"תוך" והפנימיות של מעשינו ועבודתינו במשך כל זמן הגלות הוא שכל פרט ופרט הוא חלק בלתי נפרד של ה"ויסעו".

נזכור ונזכיר גם את דברי הרבי שהעבודה לפעול את ביאת המשיח היא באופן של "אורות דתהו בכלים דתיקון" ו"באופן המתקבל", אלא שהוראה זו גופא מחייבת שאכן יהיו "אורות דתהו".

יעשה נא כל אחד ואחד מאתנו חשבון נפש אמיתי, בינו לבין עצמו, האם הוא נוסע, ואם כן, האם הנסיעה בדיוק לפי המסלול שהרבי קבע ויתמסר להמשך המסע עד היעד הסופי.

וכאשר כל אחד יבקע את מסך הים של ההעלם וההסתר הפרטי שלו, כולנו יחד נבקע ונקרע את ההעלם וההסתר של ים סוף הכללי ונבוא מיד ליעד הסופי של המסע, והרבי בראשנו והוא יגאלנו.

"לא שררה אני נותן לכם - אלא עבדות אני נותן לכם!"

איגוד השלוחים

ידוע הסיפור שסיפר הרבי:

כשהרבי הקודם הגיע לאמריקא שני יהודים דיברו ביניהם. אחד שאל: "מי הם הליובאוויטש'ערס?" והשני ענה לו: "ווילדע אידען שמאמינים שמישיח יכול לבוא מחר".

שמעתי לאחרונה סיפור בקו זה בקשר לשלוחים. אברך שלומד חסידות ועוסק בעבודת החסידות ובדרכי החסידות, דיבר עם חסיד חב"די בעניני חב"ד. בשיחתם הם דברו על השלוחים שהרבי שלח לאה"ק בשנים תשל"ז-ח, והחסיד סיפר לאברך שעיקר החידוש של השלוחים לאה"ק היה בכך שהם "הכניסו את הרבי לאה"ק". כלומר, בעסקנות הציבורית שלהם לא היה חידוש מיוחד שהרי היו עסקנים באה"ק גם קודם בואם של השלוחים. ועיקר ענינם הוא ה"קאך" (ההתלהבות והלהט) ברבי, וה"קאך" במילוי השליחות של הרבי באופן שימלא ויחדור את כל החיים ממש, בבחינת "הנשיא הוא הכל" ואין שום פרט בחיים שלא קשור ברבי.

אמר האברך: "אה, אם כן הם אלו שעשו את החורבן! שהרי פעם היתה כאן חב"ד נורמלית, חב"ד אמיתית!".

וזהו תפקידם של השלוחים ואיגוד השלוחים - לעמוד על המשמר, להזכיר ולעורר שגם היום צריך לחיות ולנהל עסקנות ולהיות שלוחים וכו' - לפי הרצון וההוראות של הרבי בלי שום שינוי.

"פאלגען" [לציית]

אחת הנקודות העולות בהתוועדויות חסידים היא, כמוכן, גדולתו העצומה והנפלאה של הרבי.

עד"ז כאן בכינוס. מדברים על גודל ענין השליחות לאה"ק וההתייחסות של הרבי לכינוס ע"י המכתב המיוחד ששלח לרגל הכינוס מידי שנה בשנה במשך כמה שנים. ולפעמים סגנון הדיבור בהתוועדויות הוא באופן כזה, שאם הרבי גדול כל כך ואנחנו מקושרים לרבי וחסידים של הרבי, ממילא המסקנה היא שגם החסידים והמקושרים הם 'גדולים' ונכבדים מאד.

ואולם עלינו לדעת שזה לא בדרך ממילא. אלא בא דווקא על-ידי עבודה ויגיעה, ככתוב "אדם לעמל יולד". עיקר העבודה הוא, הביטול של המציאות האישית והיישות העצמית

וההתמסרות אל הנקודה. וכפירוש החסידי הידוע על דברי שמואל הנביא לשאול המלך, שבתור הצדקה על כך שלא הרג את כל הבהמות של עמלק, אמר שהעם חמלו על הצאן כדי להקריב מהם קרבנות: "הלא שמוע מזבח טוב". דהיינו שהציות וקיום ההוראות, מתוך התמסרות למילוי הרצון, מבלי לערב נימוקים שמקורם בשכל האישי, עדיפים על קרבנות. כי העיקר הוא לציית להוראות בדיוק, מבלי לשנות אפילו משהו. וזו העבודה וזו הגישה - להיות שייכים ומקושרים לרבי ולהיות שלוחים של הרבי.

והרבי בוחן כליות ולב אם עובדים כראוי.

והיות שברצון - אם חסר או יש שינוי בפרט אחד, חסר בכל הענין, עד"ז הנקודה העיקרית - השייכות לרבי - צריכה להיות בשלימות, מבלי לסטות ומבלי לשנות אפילו בפרט אחד 'קטן'. אין ללמוד פשט'לך ורמזים בדברי הרבי, בפרט בעניינים שבהם קבלנו מענות והוראות ברורות. עלינו מוטלות החובה והזכות לקרב את עצמנו לרבי, ולא ח"ו לקרב את דברי הרבי לעצמנו ולרצונות שלנו.

ולמותר להדגיש שאצלנו השייכות לרבי היא ענין הכי עיקרי. ואין אהבת ישראל בלי רבי, ואין עסקנות בלי רבי, ואין 'דירה בתחתונים' בלי רבי, ואין חסידות בלי רבי, ואין שליחות בלי משלח. ואולי עפי"ז אפשר להסביר את הסיפור שסיפר הרבי בימי ה'שבעה' אחרי הסתלקות אדמו"ר מוהריי"צ:

כשהי' הרבי בגיל שש לערך, קרא לו אביו הרבי נ"ע ואמר לו לברך על הציצית. הרבי ענה שכבר בירך היום ברכת ציצית. אמר הרבי נ"ע: אעפ"כ! אך הרבי סירב.

נתן לו הרבי נ"ע סטירה קלה (היתה זו הפעם היחידה שנתן לו סטירה) ואמר: כשאני פוקד - עליך לציית. התפרץ הרבי בבכי, ואמר: אם יש לברך לפני הקב"ה - כבר בירכתי, אבל אם יש לברך משום שאתה פוקד...

ענה לו הרבי נ"ע: יש לברך בגלל שהקב"ה ציוה כן, אך כל אב משגיח על ילדיו, וצריכים הם לציית לו...

אחריות

ומזה מובן גודל האחריות וגודל הזכות של השלוחים לאה"ק שע"י מילוי השליחות כדבעי ממשיכים ומגלים את גילוי הרבי באה"ק.

וכידוע הסיפור (כפי שהרבי סיפר בש"פ שמיני תשכ"ח) שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר על 'יאשע דער קלאץ' (כך קראו לו משום שלמד 18 שעות ביממה, ומצד עניות לא היה לו כסף, אלא היה לומד על קלאץ [בול עץ לא מעובד], ולכן קראו לו 'יאשע דער קלאץ'). שאלו אותו פעם - היות שכבר 30-40 שנה לומד 18 שעות במעת-לעת, למה שלא יוריד קצת זמן וילמד 17 וחצי או 17 שעות. באם יוריד שעה או חצי שעה, מה יזיק?

וענה שאם הוא ילמד פחות, יהיה מי ש'וועט בייטן דעם רענדל' [ימיר את דתו רח"ל]. והסביר: כל אחד מסתכל על מי שלמעלה ממנו וקובע הנהגתו דרגה אחת למטה ממנו, עד שבא לסוף הדרגות, שם ישנו יהודי שמחזיק את עצמו במה שהוא יהודי, ואם יאשע ילמד פחות, תהיה ירידה בכל הדרגות, וסוף כל סוף האחרון ימיר את דתו, רח"ל.

ואם כן הוא בצד ההיפך - כל שכן בצד הטוב, שמרובה מידה טובה וע"י שאחד יוסיף בעבודתו, זה יפעל עליה בכל הדרגות.

עד כאן מהשיחה.

גודל הזהירות בהנהגתו של כאו"א

וכפי שהרבי אומר בהתוועדות ש"פ תצוה, פ' זכור תשמ"ז (התוועדויות תשמ"ז, ח"ב ע' 582):

"ומזה באים לענין נוסף - גודל הזהירות בהנהגתו של כאו"א, מכיון שאין זה ענינו הפרטי בלבד, כי אם, ענין שבו מתבטאת פעולתו של משה רבינו שבדור, נשיא הדור...

...כל מי שנקרא בשם "חסיד ליובאוויטש" - יהודי בעל שיבה, אברך צעיר, עד לילדה קטנה - הרי, אופן הנהגתו אינו ענין פרטי שלו, כי אם, ענין שנוגע ל"ליובאוויטש", דמכיון שמסתכלים עליו (לא בתור איש פרטי, כי אם) בתור "חסיד ליובאוויטש", נמצא, שהנהגה בלתי רצויה מצדו מהווה חילול שם ליובאוויטש, שמו של האדמו"ר מליובאוויטש, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, מכיון שאומרים שזהו תלמידו של ה"ליובאוויטשער רבי!"

לא נשתנו העיתים

ומזה עלינו ללמוד את גודל האחריות והזהירות המיוחדת המוטלת על "ראשיכם שבטיכם", ובענינו - השלוחים.

והנה, תפקיד השלוחים - ואולי תפקיד איגוד השלוחים - שמוסדות ועניני חב"ד באה"ק יתנהלו כפי הרצון, לשם ולתפארת, וכראוי לכבוד וענין חב"ד. ונשיא דורנו בראשנו. כלומר, לוודא - וזה צריך להיות ברור לחלוטין - שכל עניני חב"ד מתנהלים על-פי רצונו של הרבי.

במכתב מר"ח שבט תשל"ט אודות אופני ההסתדרות והשליחות של השלוחים כותב הרבי כי מטרת השליחות לאה"ק היא גם כדי שהשלוחים יחזקו את המוסדות המרכזיים: "מתחיל מאגו"ח, צאגו"ח... רבנות".

ובמענה לא' ששאל ע"ד משרת רבנות בעירו באה"ק, כתב הרבי:

"שייך לאגו"ח (ולאיגוד השלוחים) שיחיו שבאה"ק, ולפלא ששואל מעבר לים".

לכן, ברור שאיגוד השלוחים צריך להיות דוגמא חי' של מוסד המייצג את המשלח.

ואם השלוחים היו מאוחדים, היתה אגודת חסידי חב"ד מיישמת את תפקידה בתור "...תוקף והנהגת וענין אנ"ש שי בארץ הקודש...".

וזהו ענינה של אגודת חסידי חב"ד, כמענת הרבי:

"...כי תוקף והנהגת וענין אנ"ש שי באה"ק בידי אגו"ח באה"ק הוא בידי אגו"ח באה"ק ובראשם (ועד) רבני אנ"ש שי שהם הדיינים ופס"ד [ופוסקי דינים] בתוקף התורה...".

ואם השלוחים היו מאוחדים, הי' ועד רבני חב"ד מתפקד בתור "ועד", "רבני", "חב"ד".

השלוחים צריכים להיות דוגמא חי' של שמירה על כבוד ליובאוויטש ושם הרבי.

ולכל לראש צריך להיות איגוד, היינו מציאות אחת. אגודה אחת.

השלוחים לאה"ק עשו מהפכה בעניני חב"ד אה"ק. במשך השנים תשל"ו-ח הם הביאו והכניסו את הרבי לאה"ק והחדירו 'קאך' וחיות בעניני הרבי.

פתיחת הצינור לענין השליחות באה"ק - מאז דא 770! וראה בשיחת ש"פ וישב תשנ"ב סעיף ח' בקשר לכירור צרפת בגימטריא 770, "...שהוא נעשה כמו העצם (770) עצמו, הבית של נשיא דורנו, מקורה של הפצת המעיינות חוצה בזמן הזה בכל קצוי תבל".

ובאותו מכתב משנת תשל"ט אודות ההסתדרות של השלוחים כותב הרבי:

"נאמר בעת התחלת השליחות אשר כמה מטרות ותועליות בנסיעתם ובשליחותם, נוסף על הכוונה העיקרית - ביסוס המצב באה"ק ת"ו, לא רק ע"י דיבור ומעשה סתם ועזר גשמי ורוחני בכללות, כי אם בתור שלוחים, ששלוחו של אדם כמותו, להראות דוגמא חי' לאחרים, שמהם יראו וכן יעשו".

ואולי יש לומר שהדוגמא חי' בקשר ל"ביסוס המצב באה"ק" היא (גם) לפעול שהרבי ימצא כאן באה"ק ע"י השלוחים, שרצונו וההוראות שלו יהיו באופן ניכר ונרגש בגלוי בכל עניני חב"ד באה"ק, החל מהמוסדות המרכזיים. ואם כן, ברור שהנהגה של השליח צריכה להיות מתאימה למשלח, כדי שאכן יהי' שלוחו של אדם כמותו.

ומזה מובן גודל האחריות והזכות של השלוחים לאה"ק. וכפי שהרבי אמר שהשליחות הוא הכנה ל"ואתם תלוקטו אחד אחד", שע"י מילוי השליחות במילואו ממשיכים ומגלים את גילוי הרבי באה"ק.

ויהי רצון שנמלא את שליחותנו כראוי, מתוך ביטול אל המשלח וכרצון המשלח ללא כל שינוי, ונהיה כלים ראויים לברכותיו הק' בגשמיות וברוחניות.

גוטע פריינד

משיחת ש"פ וישלח, י"ד כסלו תשכ"ח, סוף סעי' ג':

"וזוהי הסיבה שמדברים עתה על ענין הזה - אף שלכאורה יכולים לשאול: מה זה נוגע אלי, הרי היו שם רבנים ראשי ישיבות וכו'?! - כי, דבר שגורם נזק לקיום התומ"צ, הרי זה נוגע אלי".
עד כאן מהשיחה.

ועד"ז, שליח וחסיד צריך להיות נוגע לו כל עניני הרבי. לא להסתפק בשליחותו הפרטית, גפנו ותאנתו. הוא צריך להיות מונח בעבודתו הפרטית, אבל גם לחיות את כל עניני הרבי, ואם יש ענין הדורש תיקון, עליו להתעסק בזה כפי יכולתו.
מענה למשה סלונים - סיון תשמ"ו:

"...ביחד עם זה לולא הוא היחיד ממש הי' קורה לרשת ר"ל מה שקרה למאות בכנ"ס החב"דיים שהי' בת"א בירושלים ת"ז כולל חב"ד אגודת חסידי חב"ד באה"ק וכו'.
ואנשי חב"ד שיחי' ורבניהם שיחי' בראשם באה"ק לא החליטו עדיין שאפשר טבעי זיי זאלן א קרעכצ טאן ע"ז".

מענה למכתב מיום ח' סיון תשל"ו - בענין סגנון ההודעות וכו':

"מאין יקחו הכסף? ופשוט דאסור לבזבז ע"ז כסף. באם אין בכל אנ"ש שי' באה"ק ת"ו המעוניינים בהפצה א' שיכול לנסח הודעה במכ"ע - יבטלו כל ענין הפרסום במכ"ע. [ויצטרף ג"ז להמון עניני ומוסדות חב"ד שאנ"ש באה"ק ת"ו החריבם בעצמם - מפני וע"י העדר התעניינות לגמרי והעדר באמיתיות. ובעוה"ר הצליחו בזה יותר מכל אלה שנלחמו בחב"ד - מתחיל מאביגדור וסיים ביעווסקים שברוסיא. והשם ירחם]".

קטעים ממענה משנות המ"מים לאה"ק:

"...כנראה שאנ"ש שיח' שבאה"ק החליטו שגם בזה שב ואל תעשה נוח ומנוחה להם... קוראים אסיפה וחוזרים תיכף ומיד לגפנם ותאנתם... לא נוגע אלע גוטע פריינד דשם...".

ושלוחים הם (צריכים להיות) הגוטע פריינד.

הכל תלוי בנו

לאחר שמחבלים ימ"ש, חדרו לתוך גבולות ארץ ישראל ועשו פיגוע ל"ע, אמר הרבי שהאפשרות שגויים יכנסו לאה"ק נובעת מהחוק האומלל של "מיהו יהודי" המכיר בגיור שלא כהלכה, וזה מאפשר ומזמין גויים לתוך עם ישראל, וממילא - זו הזמנה ואפשרות שמחבלים יכנסו לתוך גבולות הארץ ויבצעו פיגוע ר"ל.

אומרים [בשם הריל"ג] שמרת גאולה כהן שמעה פעם איך הרבי מדבר בהתוועדות על שלימות הארץ ואי החזרת שטחים. כשנכנסה ליחידות, שאלה את הרבי מדוע הוא מדבר על כך באזני החסידים בארה"ב, האם לא עדיף לבוא לאה"ק ולדבר על זה שם?

ענה לה הרבי: "כשהחסידים לא ימסרו את השטחים שלהם - הגוף והנפש הבהמית שלהם - ליצר הרע, אז לא ימסרו שטחים מאה"ק לגויים".

[נוסח-אחר:] כשיצאה מיחידות אמרה, שכוונת הרבי בענין מיהו יהודי ושלימות הארץ היא לא רק כפשוטו, אלא ג"כ בענינים רוחניים. המזכיר דיווח לרבי מה שאמרה, ואמר הרבי, "האם גם המשפיעים חושבים ככה? האם יודעים מזה?"

[נוסח-אחר:] "ולמה החסידים הגדולים לא מבינים זאת?"

שמעתי בשם ר' יואל, שיש מהרבי על כך ששני הענינים (עבודת השם וכו') ומסירת שטחים בפועל) קשורים זה בזה.

ע"כ.

וכל א' עם עבודת ה' שלו.

ואולי יש להוסיף ולהדגיש את הדברים על רקע המצב באה"ק ת"ו:

אם נעמוד חזקים ודבקים מתוך גאון יעקב וגאון חב"ד:

בשלימות העם - אחדות בין החסידים -

בשלימות התורה - קיום הוראותיו של הרבי בלי לסטות ולוותר אף שעל ובלו פשרות, בלי פשט'לך ובלו רמזים -

בשלימות הארץ - לחזק ולשמור הבעלות ביישובי, שטחי, מוסדות ועניני חב"ד באה"ק כרצונו של הרבי בלי לוותר על אף שעל -

תהי' לזה השפעה על כללות המצב באה"ק ת"ו.

כשיש טענות על אומות העולם ועל התקשורת, שהם צבועים, דו-פרצופיים ונוהגים בדרך של איפה ואיפה, יש לבדוק אצלנו, אולי זה נובע מכך שאנחנו נוהגים בתנועה של איפה ואיפה (על-כל-פנים בדקות).

וכפי שהבאנו, מדוע נסמכה פרשת המשקלות לפרשת עמלק? משום שהנהגת איפה ואיפה גורמת ל'עמלק'.

גם היום עלינו לדעת שיש קשר ישיר בין ההנהגה שלנו למצב בארץ הקודש. יש לקוות ולפעול לשם כך ש"איגוד השלוחים באה"ק" יהי' גוף מוביל בענייניו הק' של הרבי באה"ק, כפי שהי' בעבר, שכללות אנ"ש, השלוחים והעסקנים הביטו על השלוחים כדוגמה לחסידישקייט והתקשרות וביטול אל המשלח, ורצו לראות את ההנהגה ואת הדעה של השלוחים. ואין ספק שהמטרה הזו תושג אם תהי' אחדות בין השלוחים עצמם.

"הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב"

בשנת תשל"ו שלח הרבי לאה"ק קבוצת שלוחים, העמיד בראש הקבוצה את הרב מענטליק ע"ה ומסר בידו סכום של 10,000 ל"י לבנין הארץ עם מסר לראש הממשלה דאז יצחק רבין: "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

החיסרון בזה נובע (בדקות) מכך שאצלנו חסר בגאון חב"ד, וסומכים על ה"כוחי ועוצם ידי" ועל החושים וכוח ההשפעה הטבעיים והמוגבלים שלנו.

והרי הדעה והגישה של "כחי ועוצם ידי" היא בסתירה להמשכת ברכת ה'.

אסור שתהיה אצלנו שאלה מיהו יהודי, מיהו חסיד ומהו חסיד. ושאלה - ח"ו - מיהו נשיא דורנו.

יש מקור אחד לכוח ההשפעה של החסידים. אין לחפש עבודות חדשות שהיו זרות לנו לפני ההעלם והסתר של ג' תמוז.

כפי שראינו ונוכחנו לדעת לאורך השנים, שבכל פעם שנעשו דברים שהיה בהם משום שינוי מהוראות הרבי, לא הצליחו. כשהמטרה לא היתה חדורה עם הרצון של הרבי והוראותיו, והיו מעורבים טעמים ואינטרסים אחרים, הדבר לא הצליח.

לא נשתנו העיתים

לצערנו נוצר מצב שישנם כאלו שמסתפקים בכך שעניני חב"ד יהיו "על-פי מורשת הרבי", שכן עובדה היא שנשתנו העיתים וממילא נשתנו אופני העבודה, וכיון שכך, אפשר לשנות מהוראות מפורשות של הרבי, ולמרות זאת הפעילות והעסקנות תמשיך להיקרא שליחות של הרבי. וטעמים ונימוקים עימם שכשם שהמציאות השתנתה, בוודאי הרבי בעצמו היה משנה את ההוראות במקרה כזה.

אבל האמת היא שזו טעות חמורה, ויש לקיים את הוראות הרבי כפשוטן, בלי פשט'לך ובלו רמזים. דברי הרבי נצחיים הם, ואין כל מקום לטענת "נשתנו העיתים".

אם ח"ו מסתפקים ב"מורשת", יש חשש שבכמה עניינים יורו היתר לעצמם לעשות כפי הרצון האישי שלהם, באמרם לעצמם שהרבי בטח מסכים לרצונם בנימוק שנמצאים בהעלם והסתרה, והרבי יודע ומכיר את מצבנו בזמן הגלות, כאשר "היינו כחולמים".

אצל כולנו צריכה להיות תמיד ההכרה הברורה:

וואס מ'טאר ניט פאר ג' תמוז - טאר מען ניט נאך ג' תמוז.

[מה שאסור לפני ג' תמוז - אסור אחרי ג' תמוז].

את הרבי לא מרמים. את החסידים גם לא מרמים. לרמות אפשר רק את עצמו - ומה הקונץ לרמות טיפש?

ה'צוק איתן' שלנו

יש להוסיף ולהדגיש את הדברים על רקע המאורעות באה"ק בזמן האחרון:

יורשה לי לומר, בתור 'הרגש' ותחושה אישית לפחות, שאם השלוחים יעמדו חזקים כצוק איתן, ומתוך גאון יעקב וגאון חב"ד יהיו דבקים בהוראות הרבי ומסורים לענייניו בלי לסטות אף שעל ובלו פשרות, זה יחזק את הביטחון בכלל, יוסיף בהמשכת ברכת ה' לאה"ק ת"ו, יביא לידי גילוי את ה"ענייני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ויתן כוח לאלה שממונים על הביטחון באה"ק לעמוד בתוקף ולא לוותר או לעשות פשרות. והרי בפשטות, חיזוק הביטחון הוא אחת המטרות של השליחות. זה גם ימנע מצב שבו לפתע פתאום, בלי שום התראה, יש מי שמוצאים את עצמם עם דעות מנוגדות לדרך המלך, כאילו חפרו מנהרה מתחת לאפם ולפתע עלו ממנה גורמים שליליים... על דרך מי שלפי תחושתו נמצא במקום מוגן, ולפתע פתאום עולות לו מחשבות זרות ושליליות שעלולות לנקר במוחו, וכפי שאומרים באידיש "ס'קריכען וועראמלעך [תולעים] פון אונטען", ומשם עולים למוח "ווערעמלעך אין קאפ", וד"ל. ומי יודע לאן זה עלול להוביל.

ואולי הסיבה להופעת הווערעמלעך היא משום שמתפשרים על העקרונות שהרבי קבע והורה, כשלפעמים הסיבה שמתפשרים היא משום שקבלו שוחד... ומי יודע, אולי הקשיים לקבל נשק וכסף מאמריקה, אלא אם כן יעשו את רצונה, נובעים מכך שבתוכנו לא עומדים בתוקף על עקרונות, ונותנים מקום למכור אותם עבור כסף ותקציבים מתוך הנחה שמוכרחים, כביכול, לעשות רצון הנותן.

זאת ועוד:

נכון שהרבי לימד זכות על העסקנים האחראים על תקציבי המוסדות שלפעמים מוותרים או מתפשרים על עקרונות להשיג תקציבים, על פי דין ברמב"ם בהל' קידוש החודש פ"ד הלכה י"א: "אין מושיבין לעיבור השנה לא מלך, ולא כוהן גדול: מלך - מפני חילותיו ומלחמותיו, שמא דעתו נוטה בשבילן לעבר או שלא לעבר; וכוהן גדול - מפני הצינה, שמא לא תהיה דעתו נוטה לעבר, כדי שלא יבוא תשרי בימי הקור, והוא טובל ביום הכיפורים חמש טבילות".

לאידך, הורה הרבי שיהיה משגיח על המוסדות (עם כח וטו) דוקא מי שאינו אחראי על התקציב.

ויהי רצון שנמלא את שליחותנו כראוי, מתוך ביטול אל המשלח וכרצון המשלח ללא כל שינוי, ונהיה כלים ראויים לברכותיו הק' בגשמיות וברוחניות.

להלן דוגמא מאלפת נוספת מדברי הרבי עד כמה מה שקורה אצלנו משפיע על מה שקורה בעולם:

בהתוועדות שבת פרשת בחוקותי, י"ט באייר תשמ"א, דיבר הרבי בחריפות רבה על מצב העולם "שהולך ומידרדר, רחמנא ליצילן".

והמשיך, ובפרט כשנמצאים בזמן כזה שמצב העולם אינו כדבעי - מסתובבים בעולם אנשים לא נורמלים, משוגעים, והם מנהיגים מדינות וכו', ועושים ככל העולה על רוחם!

ומצב העולם הוא באופן כזה, שיכול לבוא משוגע אחד (לאו דוקא מנהיג מדינה, אלא משוגע פראי מאפריקה וכיו"ב), להתגנב למקום מסוים, ובלחיצת כפתור יכול לגרום להרס וחורבן בכל העולם כולו! ורק בחסדו של הקב"ה, ש"לב מלכים ושרים ביד ה'", מתנהלים העניינים למעלה מדרך הטבע!

וה"אי-נורמליות" הכי גדולה היא - שמשיח עדיין לא בא, וזה גופא גורם שהעולם יהי' לא נורמלי!

ולכאורה נשאלת השאלה: למה עשה ה' ככה?! והתשובה: ירידה צורך עלייה, כדי שבני ישראל יתעוררו, ויוסיפו בכל העניינים דתורה ומצוות, "בחוקותי תלכו וגו'".

בהמשך הדברים דיבר הרבי באריכות ובכאב ע"ד העדר האחדות בין יהודים, ואמר, כי כדי להביא שלום בעולם, יש להביא לשלום בין יהודים ולהוסיף באהבת ישראל ואחדות ישראל.

והעצה לזה היא - כתיבת ספר-תורה עבור (ועל ידי השתתפות) כל אחד ואחד מישראל, שעל ידי זה מאחדים את כל בני ישראל כולם באיחוד נצחי ואמיתי, ובמעשה בפועל - כתיבת ספר תורה.

וישנה מעלה מיוחדת שכתבת הס"ת היא בהשתתפות ילדי ישראל, "הבל שאין בו חטא".

זה לא מתאים

הרבי סיפר פעמים רבות אודות החסיד של אדמו"ר הזקן, ר' מרדכי מליעפלי שהי' מתגבר על היצר הרע ע"י גאווה. כלומר, כאשר היצר הרע היה מנסה להסיתו, הי' מרים עליו קול צעקה באמרו: זה לא מתאים שחסיד של אדמו"ר הזקן יעשה דבר כזה!

ואולי אפשר לומר שנקודת הדברים היא, שע"י זה התעוררה אצלו נקודת ההתקשרות לרבי, הגאון חב"ד-רבי שבו, וזה נתן לו הכח להתגבר על ההעלם והסתר של העולם.

וע"י שנקבל על עצמנו את 'קבלת המלכות' בשלמות ובפנימיות, כל אחד בחלקו בעולם, מתוך הכרה שכל מטרתינו היא לבצע את השליחות של הרבי, נפעל את התגלות מלכותו בכל העולם כולו, כמו אדם הראשון שכשפעל בעצמו ביטול לאלקות ואמר "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו", פעל את הביטול בכל העולם כולו.

וע"י שאנחנו נקיים את ההוראה "לחיות עם משיח", זה יזרוז את ביאת המשיח ויפעל את ימות המשיח בפועל ובגלוי.

רגש הבושה שלאחר הרחמנות

בלקוטי שיחות חלק ל' (שיחה א' לפרשת וירא, סעיף ו') מבאר הרבי (ע"ד המוסר) את מאמר חז"ל שבני ישראל הם "רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים". "רחמנים" תחילה ואחר כך "ביישנים".

והגם שעל-דרך הרגיל, שלוש המידות הללו תלויות זו בזו, באופן שמידה אחת מביאה בדרך ממילא את השניה, כגון שמי שיש בו בושה וטבע רכות הנפש, "ביישנים", הרי זה גורם שהלב יתעורר ברחמים על הזולת, ומצד מידת הרחמים שבו הרי הוא גומל חסד לנצרכים, מכל מקום לפעמים "בושת" היא תוצאה (ובאה בדרך סיבה ומסובב) מהרחמנות גופא. והוא ע"פ המבואר במדרש שהטעם שברא הקב"ה עניים בעולם הוא כי "חסד ואמת מן ינצרוהו", ו"אם יהיו כולם עשירים... מי יוכל לעשות חסד". ונמצא, שהזולת נמצא במצב כזה שהוא זקוק לרחמים, רק כדי לזכות את העשיר שיוכל לקיים מצות צדקה, ונמצא שהעשיר הוא הגורם שחברו ימצא במצב של צער ולחץ! וכאשר יתבונן היטב בזה, הרי תיכף יתעורר במידה של בושה אמיתית מכך שבכדי לזכותו במצוות גמ"ח מצערים את חברו שיהי' במעמד ומצב שיצטרכו לרחם עליו!

ובהקשר זה מביא הרבי בהמשך השיחה מה ששמע מהרבי הרי"צ שבהיותו בספינה מדרכו חזרה מביקורו בארץ הקודש - הגיעו אליו הידיעות אודות הפרעות שאירעו באותם ימים (קיץ תרפ"ט) בחברון, רח"ל, ומגודל הצער כו', קבל התקף כליות. בספינה הי' הרופא המפורסם ד"ר וואלאך מירושלים, שטיפל בו בתרופות וכו', עד שחזר לאיתנו.

לאחרי זמן נכנס ד"ר וואלאך אל הרבי הרי"צ לבקש תיקון. לשאלת הרבי הרי"צ על מה ולמה, השיב: דבר ברור הוא, שהרבי, להיותו מנהיג ישראל שרבים צריכים לו וכו', חייב להיות בריא, ואם כן, אלמלא הייתי בספינה ביחד עם הרבי, שאז לא היתה אפשרות לרפואה (בדרך הטבע), לא הי' הרבי נחלה מלכתחילה. ונמצא, שעובדת היותי בספינה גרמה לאפשרות שהרבי יצטער למשך זמן, ועל כך, סיים את דבריו, באתי לבקש תיקון!

ואומר הרבי:

זו היתה הרגשתו של יהודי שבחלקו נפלה הזכות לרפא את כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - רגש של בושה עמוקה, על כך שזכותו לרפא את כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היתה יכולה לבוא ללא צער וייסורים!

עד כאן מהשיחה.

והנה, יש להתבונן במה צריכים אנו להתבייש, והאם אנו מתביישים במצבנו היום, מצב של העלם והסתר, או משלימים איתו ומקבלים אותו?

ועוד עלינו לשאול את עצמנו: האם המצב של העלם והסתר קשור ותלוי בנו? והאם המצב של העלם והסתר נמשך, משום שהרבי בוחן כליות ולב ורואה שמסתדרים ומשלימים עם המצב,

מנהלים חיים רגילים, ועוד "ממשיכים" ובהוספה "יתיר מבחיוהי" והגדיים נעשו תישים, היינו לא זו בלבד שמרוצים מהמצב, אלא כבר נעשו 'מנהיגים', וע"ד היחידות לחברי אגו"ח בשנת תשמ"ט ש"גדיים נעשו תישים", ואין צורך "פירען ביים האנט" [להוביל ביד].

ואף שלכאורה יש בזה צד מעלה ויתרון, יש להיזהר שלא להתנהג באופן של היפך הכוונה ח"ו, וכמו שהיה לאחר מתן תורה, כשמשה רבינו "נעלם" לכמה שעות, הערב רב עשו את עגל הזהב, והכריזו "אלה אלקיך ישראל". וידועה השאלה: איך יתכן שלאחר הגילויים והניסים והאותות והמופתים של יציאת מצרים ומתן תורה עשו עגל?

וההסבר: בני ישראל טעו וחשבו שאת ההשפעה מהקב"ה (ומשה רבינו), יקבלו ע"י עגל הזהב. ואולי יש מעין זה בזמננו, לאחר ה"העלם" של ג' תמוז. יש מי שטועים לחשוב כי מאחר שיש להם מנדט, ויש להם שליחות, ויש להם מינוי, ואילו משה רבינו "נעלם", לכן הם ה"משפיעים" והם המנהיגים. והעיקר - יש להם גם כוחות ממשה רבנו עצמו, שהרי "ויאצל מן הרוח אשר עליו".

וכאן צריך לזכור:

נכון שיכולים, וממילא צריכים, לפעול ולעשות בכוח ועל פי מינויו של הרבי, ובזה גופא - אפילו לקחת את ה"רחבות" וה"התפשטות" דהתואר אדמו"ר, כלשון הרבי בשיחת הושע"ר תשנ"ב, אבל יחד עם זה יש לזכור, שהכוונה היא שע"י תכלית הביטול למשלח ישנו הכוח להיות השליח לבצע, ותו לא.

ועל כל אחד ואחד לבחון היטב בעצמו ולעשות חשבון נפש, איזה פעולות הן דברים שנובעים מביטול של המציאות האישית והתמסרות מלאה לרצון המשלח, ואיזה הן "עגל הזהב", וד"ל. ואם חסר ביטול, והאדם מחשיב עצמו למנהיג - עלולים להגיע, חס-ושלום, למצב שמחליטים ופוסקים לא עפ"י כללי השו"ע, ולא עפ"י הכללים וההוראות שהורה הרבי, אלא בדרך של "מורח ודאין".

ואם זה בסתירה להוראה של הרבי - מסבירים ש"נשתנו העיתים".

וישאלו נא את עצמם: האם לקחו לעצמם את ה"ברייטקייט" להחליט החלטות ולהורות הוראות (ועד לרחבות והתפשטות של התואר "אדמו"ר") אחרי שלא רצו לקבל את זה?

האם קודם שנטלו גדולה לעצמם היה להם רגש אמיתי של בושה, בכי, צובראכענקייט, שברון-לב וכו' וכו'?

כידוע, שדווקא רב שמפחד לפסוק וחושש שמא ח"ו ייכשל - דוקא הוא ראוי וצריך להיות רב.

וכדברי הרבי כו"כ פעמים (ומהם בתשל"ו, בקשר לשלוחים לאה"ק ת"ו): "לא שררה אני נותן לכם - אלא עבדות אני נותן לכם".

ואולי יש לומר שבלשון זה נרמז תוכן העניין: אם הדבר נראה בעיני האדם הממונה נושא המשרה כ"שררה" - אזי "לא" . . אני נותן לכם", ורק אם הוא נושא בתפקיד מתוך הכרה שזו עבדות - אזי "אני נותן לכם".

במילים אחרות:

השררה, התפקידים בעבודת הקודש של ניהול והנהגת חב"ד, ועד"ז גם לגבי כל שליח, מנהל, מחנך משפיע, וכדו', צריכים להיות חדורים בתחושה של ביטול ועבדות. לא ח"ו בתחושה של שביעות רצון, תענוג אישי ומציאות של ישות עצמית רח"ל, כי שליח אמיתי הוא מי שמציאותו איננה מציאות עצמאית, אלא כל מציאותו אינה אלא מציאות המשלח, בסך הכל שליח לבצע את הוראות הרבי, וזאת דווקא ע"י קיום הוראות של הרבי בפשטות, בלי פשט'לך ובלי רמזים.

ויש להוסיף ולהדגיש עוד ענין בזה:

כאשר השליחות היא מתוך ביטול, אזי נקל יותר להתדבר יחד, עם חברי ההנהלה, ידידים, חברים לעבודה וכדו', וכמענה הרבי להרב ר' יצחק יהודא ירוסלבסקי (מזכיר ועד רבני חב"ד באה"ק ת"ו) בשנת תשנ"ב:

"באם הכוונה שאתחיל בדין תורה בין רובם ככולם דאנ"ש שיחי' (כולל הרבנים) כבר הודיע משה רבינו עליו השלום שאין זה כאפשרי.

אם לא יתחילו להתדבר ביניהם בכוונה אחת לבוא לשלום אמיתי יחכו לימות המשיח בגילויים".

הרי מפורש הצורך ההכרחי "להתדבר ביניהם", ודוקא זו הדרך לבוא למסקנה "נכונה", היינו באופן המתאים אל הכוונה.

לאידך גיסא, מצב של העדר האחדות והעדר ההתדברות כתוצאה מזה שמציאות אחת לא מקבלת מציאות שניה, מהווה סימן שהתפקיד והמינוי נתפס בעיני בעל המשרה כ"שררה", ואם חסר ביטול ואין תחושה של עבדות, ספק גדול עד כמה כל הענין שייך למשלח, ומי יודע האם הרבי שם!

וידועים דברי הרבי שבזמן של העלם והסתר, אזי "די אחדות פון חסידים וועט זיי פירן אנטקעגן משיח" [אחדות החסידים תובל אותם אל מול משיח], במילים אחרות: בכוח האחדות, יביאו החסידים לימות המשיח!

ומכאן לשאלה הכי נוקבת:

הרי אם הזעקה "עד מתי" היתה באופן של כן נגע וכן פגע אזי ההעלם והסתר הי' מתבטל!

ובכן, האם מוכנים אנו לקבל את פני משיח צדקנו? האם מתכוננים? ובמה מתכוננים?

ואולי במקום להכריז "ממשיכים" (במשמעות של השלמה עם המצב), צריכים להכריז "אנחנו לא ממשיכים" (ולא מסוגלים להשלים עם המצב)! כי אי אפשר להמשיך במצב כזה. אנחנו לא מסכימים להעלם והסתר, ותובעים את ההתגלות מיד נאו.

וכמובן ופשוט, דווקא מתוך גישה זו של ביטול, אחדות ואי הסכמה והשלמה עם המצב, וכשרואים שח"ו ור"ל עדיין לא בא - מוסיפים עוד פעולה, עוד פעולה ועוד פעולה וכן הלאה, על מנת להכריע את העולם כולו לכף זכות ולהביא את הגאולה האמיתית והשלימה.

כלומר, בפועל ממשיכים, וביתר שאת - אבל עם רגש ותחושה שכך לא יכול להמשיך.

לכולם זכורים היטב הדברים שהשמיע הרבי אור לכ"ח ניסן תנש"א:

"מתאספים עשרה (וכמה וכמה עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע לגאולה, ואעפ"כ אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא-ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח-צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח-צדקנו, רחמנא-ליצלן!

גם כשצועקים 'עד מתי' - הרי זה מפני הציווי כו'. ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בוודאי ובוודאי שמשיח כבר היה בא!!"

הקהל התחיל לזעוק, "עד מתי?! עד מתי?!". כשעבר אחד החסידים בחלוקת הדולרים שלאחר השיחה, אמר לו הרבי, "לא נגע ולא פגע!"

ואולי הביטול, האחדות ואי ההסכמה עם המצב, זהו ה"ביכולתכם" שצריכים לעשות כדי להביא את משיח צדקנו בפועל - כלשון השיחה הנ"ל דאור לכ"ח ניסן תנש"א.

לבנות את הבית ולפתוח את הדלת

בדבריו הק' של הרבי בשנים האחרונות על כך שהגאולה קרובה מאד לבוא ועומדים ב"זמן השיא" ("די העכסטע צייט") לגאולה, בולטים במיוחד שני ביטויים יוצאים מן הכלל. האחד, שכבר נמצאים בזמן הגאולה ומשיח כבר כאן "והדבר היחיד שחסר הוא - שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה!" (ש"פ ויצא, ט' כסלו תשנ"ב). והשני, "כפי שהנני חוזר ומדגיש כמ"פ שלא זו בלבד שסוף הגאולה לבוא, אלא שהגאולה עומדת כבר על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת ויסחוב את הגאולה לתוך החדר! (בעת ביקורו של הרב מרדכי אליהו ע"ה, ליל ו' מר-חשוון תשנ"ב).

ויש להוסיף ביאור בתוכן הדברים הנ"ל וההוראה מזה לכל אחד ואחד מאתנו על-פי הקטע הבא, משיחת י"ט כסלו תשכ"ו (תורת מנחם - התוועדויות חמ"ה ע' 246):

"במאמר הנ"ל (של אדמו"ר הצמח-צדק) מובא מדרש תמוה על הפסוק¹ "בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס": "אע"פ שבונה ירושלים הוי', אעפ"כ נדחי ישראל יכנס" - דלכאורה אינו מובן פירוש המדרש, שב' חלקי הפסוק הם באופן ד"אע"פ כו' אעפ"כ כו"כ?"

ומבאר (הצ"צ) בהמאמר, שביאור דברי המדרש יובן בהקדם דברי המשנה²: "הבית והעלי' של שנים שנפלו, אמר בעל העלי' לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות, הרי בעל העלי' בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו (ואח"כ יצא ממנו ויבנה עלייתו). ר' יהודה אומר .. בעל העלי' בונה את הבית ואת העלי', ומקרה את העלי' ויושב בבית, עד שיתן לו יציאותיו".

ותוכן הדברים:

"הבית והעלי'" של כללות ישראל (בדוגמת בית ועלי' כפשוטם) - קאי על ירושלים, שלהיותה "תלפיות, תל שכל פיות (מכל הארצות) פונים בו"³, הרי היא ה"בית" של כללות ישראל, ובפרטיות יותר יש בה "בית ועלי'" - ירושלים של מטה וירושלים של מעלה, שהם בדוגמת בית ועלי', כמובן ממארוז"ל⁴ "נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה", כשם שאי אפשר לדור ב"עלי'" (ירושלים של מעלה) קודם בנין ה"בית" (ירושלים של מטה).

1. תהלים קמז, ב.

2. ב"מ קיז, סע"א.

3. ברכות ל, א.

4. תענית ה, א. זח"ג טו, ב. ועוד. וראה גם שיחת מוצש"ק פ' נשא תשל"ט.

וסדר הדברים הוא - שירושלים של מטה נבנית ע"י ה"יציאות" שנותנים בנ"י למטה בעבודתם בשלימות היראה - ענינה הרוחני של ירושלים, כמרומו בתיבת "ירושלים", ע"ש יראה וע"ש שלם⁵, שלימות היראה⁶....

(וכדאיאתא בספרי⁷ בנוגע לאכילת מעשר שני בירושלים, שכאשר "הי' עומד בירושלים .. והי' רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה ("כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן"⁸) הי' גם הוא מכוין ליראת שמים כו" -

שעז"נ⁹ "האלקים עשה שיראו מלפניו", וזוהי תכלית כל התורה והמצוות, כמ"ש¹⁰ "ויצונו גו' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה'", וכתב¹¹ "את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", וזוהי תכלית בריאת כללות סדר ההשתלשלות, ועוה"ז בפרט, ובמיוחד ירושלים עיר הקודש.)

וכאשר ישנה "ירושלים של מטה", אזי ישנה גם "ירושלים של מעלה" - שענינה בעבודת האדם שע"י יראה תתאה (ירושלים של מטה) באים ליראה עילאה (ירושלים של מעלה), ואז נכנס הקב"ה בירושלים של מעלה, כיון שירושלים של מטה נעשית דירה לו יתברך...

אמנם, כל זה בזמנים כתיקונם, משא"כ כאשר "מפני חטאינו גלינו מארצנו"¹², "לפי שחטאנו .. חרבה עירנו כו"¹³, שאז נעשה מעמד ומצב ד"הבית והעלי' .. שנפלר", והיינו, דכיון שנחסר ענין היראה בעבודת האדם לה', אזי נפל הבית, ובמילא נפלה גם העלי', שהרי נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה כו'.

ואז בא בעל העלי', הקב"ה, ומבקש מבנ"י - "אם (כמארוז"¹⁴ שזהו לשון בקשה) בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו"¹⁵ - בנו את הבית, ובלשון המשנה: "אמר בעל העלי' לבעל הבית לבנות", והיינו, שבעל העלי' (הקב"ה) מכניס הרהורי תשובה בלבו של בעל-הבית כדי שיתעורר לבנות את הבית.

5. תוד"ה הר - תענית טז, א (מב"ר פנ"ו, יו"ד).

6. ראה לקו"ת פ' ראה כט, ד. דרושי ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג. ובכ"מ.

7. הובא בתוד"ה כי מציון - ב"ב כא, א.

8. מגילה ג, א. ועוד.

9. קהלת ג, יד.

10. ואתחנן ו, כד.

11. קהלת יב, יג.

12. נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

13. נוסח תפלת מוסף דשבת ר"ח.

14. ע"ז ה, סע"א.

15. ר"פ בחוקותי.

ובענין זה ישנם ב' אופנים, בהתאם לב' האופנים בנוגע לזמן הגאולה, כדברי הגמרא¹⁶: "זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה":

כאשר בניי "זכו", אזי באה הגאולה מיד, "אחישנה" - "היום, אם בקולו תשמעו"¹⁷, היינו, שבנ"י מקבלים החלטה ומקיימים אותה בפועל - למלא את בקשתו של הקב"ה לבנות את ה"בית", ומיד בא משיח למטה מעשרה טפחים.

אמנם, מצד צוק העתים וקושי הבלבולים וכו' וכו', יכול להיות מעמד ומצב שבעל-הבית "אינו רוצה לבנות", ח"ו, "לא זכו".

ואז באה הגאולה "בעתה", היינו, שבבוא זמן הקץ שעלה ברצונו, בונה בעל-העלי' גם את הבית, "בונה ירושלים ה'", דכיון שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה, הרי הוא מוכרח לבנות גם את ירושלים של מטה.

אבל אז המצב הוא מר ("עס איז ביטער"...) - מצד הדין ש"בעל העלי' בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו":

כיון שבנין ירושלים לא נעשה ע"י בעל-הבית (בני'), אלא ע"י בעל העלי', "בונה ירושלים ה'" - הנה ע"פ חומר הדין, אין מניחים את בעל-הבית לדור בבית ח"ו; הוא יושב אמנם בירושלים של מטה, אבל, אינו מרגיש שמשיח בא, היינו, שלא נרגש אצלו גילוי אלקות,

"עד שישלם לו יציאותיו" - שיעשה תשובה לכל-הפחות עכשיו, לאחרי שמשיח נמצא כבר, שזהו"ע ה"יציאות" שעל ידם בונים את ירושלים של מטה, כנ"ל.

עפ"ז מובן הביאור בדברי המדרש "אע"פ שבונה ירושלים הוי', אעפ"כ נדחי ישראל יכנס":

אע"פ שע"פ שורת הדין, הרי כאשר "בונה ירושלים ה'" - שלא ע"י אתערותא דלתתא, כיון שבעל-הבית "אינו רוצה לבנות" - אזי "בעל העלי' בונה את הבית ודר בתוכה", ואינו מניח את בעל-הבית להיכנס ולדור בבית "עד שיתן לו את יציאותיו",

אעפ"כ, מתנהג הקב"ה לפנים משורת הדין - "נדחי ישראל יכנס", שמלקט ומכנס את כל הניצוצות של נדחי ישראל שנתפזרו בין ג' קליפות הטמאות לגמרי, ועכ"פ בקליפת נוגה, ומכניס אותם לירושלים של מטה, והיינו, שיהי' אצלם גילוי אלקות, לראות ולהרגיש את ביאת המשיח, וענינו בעבודה - שבאים לשלימות היראה תתאה, ואח"כ מתעלים גם לירושלים של מעלה, שהו"ע שלימות היראה עילאה, כמ"ש¹⁸ "ובאו גו' והשתחוו להוי' בהר הקודש בירושלים", ככל פרטי הענינים שנתבארו בארוכה בלקוטי תורה בהדרושים על פסוק זה¹⁹.

16. סנהדרין צח, א.

17. תהלים צה, ז. וראה סנהדרין שם.

18. ישעי' כו, יג.

19. דרושי ר"ה נח, א ואילך.

אמנם, כאשר בני יודעים ש"בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס", הנה הודעה זו גופא נותנת להם את הכח להתגבר על הקשיים בנוגע למילוי רצון ה', והיינו, שימלאו את רצון ה' בפועל באופן שבנין ירושלים יהי ע"י עבודת האדם, ואז יהי הענין ד"נדחי ישראל יכנס" גם ע"פ שורת הדין, ואילו הענין דלפנים משורת הדין, ינוצל עבור מדריגות נעלות יותר בעילוי אחר עילוי, ועד לתכלית העליונה ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁰.

עד כאן משיחת י"ט כסלו תשכ"ו הנ"ל.

ואולי יש ללמוד מזה גם למשמעות דברי הרבי בשנים האחרונות אודות הגאולה: אנחנו נמצאים במצב מאד מיוחד, כאשר מצד אחד זהו מצב מאד נעלה, כאשר "משיח כבר כאן" ו"הגאולה כבר כאן", אך מצד שני, אין לנו רשות מלמעלה (וממילא אין לנו אפשרות) להרגיש ולראות את זה בפועל ובגלוי.

ולכאורה, יש לשאול:

בשיחת כ"ח ניסן הידועה הרבי אומר - "עשיתי כל אשר ביכולתי", ועכשיו הענין נמסר אלינו, "עשו כל אשר ביכלתכם להביא את הגאולה..." ולכאורה איך זה מתאים עם המבואר באריכות בשיחת י"ט כסלו הנ"ל שהקב"ה עושה הכל כדי "לבנות את הבית", אע"פ שעם ישראל מצידם לא נותנים את החלק שלהם?

ואולי יש לומר שהביאור טמון בשיחה זו עצמה: בשיחה נתבאר שיש מצב שבו מצד שורת הדין, לפי ההלכה הפסוקה בדיני בניית הבית והעליה, שאכן אי אפשר לבנות את הבית - הקב"ה לא מאפשר את בניית הבית, אבל לפנים משורת הדין הקב"ה מסכים.

ובלשון השיחה:

"אע"פ שע"פ שורת הדין, הרי כאשר "בונה ירושלים ה'" - שלא ע"י אתערותא דלתתא, כיון שבעל-הבית "אינו רוצה לבנות" - אזי "בעל העליונה בונה את הבית ודר בתוכה", ואינו מניח את בעל-הבית להיכנס ולדור בבית "עד שיתן לו את יציאותיו",

אעפ"כ, מתנהג הקב"ה לפנים משורת הדין - "נדחי ישראל יכנס", שמלקט ומכנס את כל הניצוצות של נדחי ישראל שנתפזרו בין ג' קליפות הטמאות לגמרי, ועכ"פ בקליפת נוגה, ומכניס אותם לירושלים של מטה, והיינו, שיהי' אצלם גילוי אלקות, לראות ולהרגיש את ביאת המשיח".

ואם כן, בשיחת כ"ח ניסן מדובר על-פי שורת הדין שלעת עתה טרם זכינו לגילוי בפועל ועל זה בא ציווי "עשו כל אשר ביכלתכם", והמדובר בשיחת י"ט כסלו תשכ"ו, הוא על פי הביאור במדרש בפנימיות העיניים, והוא לפני משורת הדין.

אלא שזה עצמו דורש ביאור:

מדוע באמת מה שנדרש היום הוא להיות ראויים "לראות ולהרגיש את ביאת המשיח" על-פי שורת הדין?

ואולי יש לומר שבזה הרבי מגלה לנו, שמלמעלה רוצים שהגאולה תבוא דווקא על-ידי ההכנה של עבודת האדם, ואז ה"ראייה והרגשת" הגילוי מלמעלה יבואו ויחדרו בפנימיות. ועל זה היא ההוראה - "עשו כל אשר ביכלתכם" בעבודת האדם.

יחד עם זה, בוודאי שאין כאן שינוי או 'חזרה' מהמבואר בשיחת י"ט כסלו תשכ"ו שהקב"ה נוהג עם בני ישראל "לפנים משורת הדין".

הכיצד?

הנה, בשיחת י"ט כסלו הנ"ל מבואר:

"אמנם, כאשר בני יודעים ש"בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס", הנה הודעה זו גופא נותנת להם את הכח להתגבר על הקשיים בנוגע למילוי רצון ה',

והיינו, שימלאו את רצון ה' בפועל באופן שבניו ירושלים יהי' ע"י עבודת האדם, ואז יהי' הענין ד"נדחי ישראל יכנס" גם ע"פ שורת הדין".

כלומר: גם כאשר מצד שורת הדין, יש צורך בעבודת האדם, "עשו כל אשר ביכלתכם", מלמעלה נותנים את הכוחות לזה!

ומעתה מובן גם, בדרך אפשר, תוכן הביטויים הנ"ל ש"משיח כבר כאן" ו"הגאולה כבר כאן":

הקב"ה מצידו כבר עשה הכל, לפני משורת הדין, ולא חיכה לעם ישראל, ואנו כבר נמצאים במצב של "משיח כבר כאן", אלא שאעפ"כ עדיין צריכה להיות עבודה מצד בני ישראל כדי לפעול את ההתגלות. וזו גם, בדרך אפשר, המשמעות הפנימית של "אני את שלי עשיתי" - ועל ידי זה כבר נפעלו כל העיניים מלמעלה - וכעת נותר לנו לקיים את ההוראה "עשו כל אשר ביכלתכם".

ואכן, שני הביטויים האמורים לעיל "לפקוח את העיניים" ו"לפתוח את הדלת ולסחוב את הגאולה לתוך החדר", הם תמצית העבודה הנדרשת מאתנו - להיות מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ושהיחס שלנו לכל ענין ביאת המשיח לא יהיה ח"ו באופן של "לא נגע ולא פגע" אלא אדרבה, יהיה נוגע לנו באמת, "נגע ו"פגע".

והיינו שמלבד בנין "ירושלים", שלימות היראה, שהיא העבודה של תורה ומצוות, מבצעים והפצת המעיינות, עוד מצוה ועוד מצוה, עוד פעולה ועוד פעולה, צריכה להיות תנועה נפשית

שרוצים את משיח, וכדברי הרבי שכל הפעולות שלנו היום צריכות להיות חדורות עם ענין הגאולה.

(ולדוגמא - דברי הרבי לשתות את הד' כוסות ב"סעודת משיח" ולכוין על הגאולה, ואם לא לא יצא).

לסיכום:

משיח עומד אחר כתלינו, משגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים ומחכה לרגע שבו תהיה הרשות להתגלות, היינו שמשח מצידו מוכן אלא שאנחנו כנראה, עדיין לא מוכנים.

כך גם בנוגע לבית המקדש שכבר מוכן ועומד, הגאולה כבר כאן ומלמעלה מצפים שאנחנו מצינדנו נפקח את העיניים, ומיד תינתן לנו הרשות לראות את הגאולה.

ואולי יש לומר, שכשם שהקב"ה נוהג עם בני ישראל לפני משורת הדין, וההודעה ש"בונה ירושלים ה'" פועלת ש"בונה ירושלים ה'" פועל גם את זה שה"בנין" צריך להיות ע"י עבודת האדם, את זה גופא שאנחנו צריכים להיות מוכנים ועלינו לפקוח את העיניים, פועל הרבי ע"י עצם ההודעה שעלינו לעשות זאת, וכאילו כבר ניתנה לנו הרשות לראות, ויתירה מזו שכבר ניתן לנו הכוח וכביכול מתחננים לפנינו - "עפענט די אויגן", תפקחו את העיניים.

אבל כנראה גם זה לא מספיק וגם לאחר שהגענו עד כדי כך, עדיין לא מוכנים או עדיין לא רוצים... ואולי עסוקים בענינים אחרים, ומסתכלים בכיוונים אחרים, כמו המשל משניים שעומדים סמוך מאד זה לזה ובכל זאת הם רחוקים מאד האחד מהשני כי אינם עומדים פנים כנגד פנים אלא להיפך.

גם אם עסוקים בענינים טובים ונעלים, חובתנו לזכור שזו השליחות היחידה והאחרונה שלנו - להכין את העולם לקבלת פני משיח צדקנו.

ובסגנון השיחה ד"ט כסלו תשכ"ו הנ"ל - לבנות את הבנין של למטה במטרה אחת - שתהי' דירה מתאימה וכלי ראוי לכניסתו של "בעל העלי", וכמובן מאליו, כדי שהבנין ימלא את מטרתו, כל מלאכת הבניה צריכה להיות בהתאם לתוכניות הבניה שהורה "בעל העלי", כך שהבית והעליה יהפכו לבנין אחד, וכאשר הבית יהיה בנוי כפי הכוונה, נוכל "לפתוח את הדלת" ו"אריינשלעפן" ("לסחוב") את "בעל העלי" פנימה.

ואז נפקחים העיניים ורואים את משיח ואת ימות המשיח ואת הגאולה - בגלוי.

אילו היינו מאוחדים...

היה היה ראש ישיבה גדול מאד שעמד בראש ישיבה גדולה מאד. תלמידים רבים מכל קצות העולם נהרו לישיבה זו, וכולם רצו ללמוד אצל ראש הישיבה הגדול והמפורסם.

כל אחד מהתלמידים הגיע עם כישרונותיו, יכולותיו, תכונותיו והקו שלו בעבודת ה', אבל כולם למדו אצל אותו ראש ישיבה.

כולם שמעו את אותו שיעור, אבל כל תלמיד "לקח" והבין את הדברים בהתאם לקו העבודה שלו, וכך היה זה שיעור אחד עם פרשנויות רבות. התלמידים התווכחו ביניהם מהו הפשט הנכון בדברי רבם, וכל אחד ניסה להסביר לחברו איך הוא הבין ומדוע הפירוש לפי הבנתו הוא הפירוש האמיתי בדבריו של ראש הישיבה.

ראש הישיבה הדגיש את גודל מעלתה של אהבת ישראל שהיא כלל גדול בתורה. אך התלמידים בהיותם "אנשי אמת" ו"תוכם כברים", לא היו יכולים להתנהג "אחד בפה ואחד בלב". הם לא יכלו לחלוק על חבריהם בפירוש דברי רבם ובה בעת לנהוג בהם באהבת ישראל מלאה. הם היו מסורים בכל נפשם לרבם ולתורתו, ולא יכלו לסבול פירוש לא נכון (לפי דעתם) לתורת רבם.

התלמידים היו מסורים להוראה היסודית של רבם - אהבת ישראל - ודווקא משום כך כל אחד רצה מאד להשפיע על חבריו שגם הם יקבלו את דעתו, ולא נהגו כבוד זה בזה כלפי מי שלא קבלו את דעתם ולא הסכימו לפירושם בדברי רבם.

הם לא נהגו בזלזול איש כלפי רעהו ולא נהגו בהעדר האהבה ח"ו, ובודאי שלא היתה שם הרמת יד או הרמת "לשון", חלילה. לא היו פרסומים לא רצויים בכלי התקשורת או מסירה לשלטונות חלילה. הם אפילו לא הזמינו זה את זה לדין תורה...

מלחמתה של תורה

הגמרא אומרת (קידושין ל, ב):

"אמר רבי חייא בר אבא: אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר 'אֵת וְהַבּ בְּסוּפָהּ, אֵל תְּקִירי בְּסוּפָהּ, אֵלָא בְּסוּפָהּ'."

ופירש רש"י:

נעשו אויבים. מתוך שמקשים זה לזה ואין זה מקבל דברי זה.

את והב בסופה. הכי דריש לה ספר מלחמות מלחמה שעל ידי ספר אהבה יש בסופה.

ונשאלת השאלה: אם, למשל, הויכוח נמשך עשר שנים - האם כל אותו הזמן היו הם כאויבים?

ואולי הכוונה היא שמאחר ויודעים כי בסופו של דבר 'נעשים אוהבים', הרי גם בעת הוויכוח, בעצם ובפנימיות גם אז הם אוהבים ולכן הוויכוח הוא בצורה אחרת לגמרי, כך שהם אמנם לוחמים - אבל המלחמה היא מתוך אהבה.

וכאשר זו הגישה, חילוקי הדעות הם בגדר 'שבעים פנים לתורה', המלחמה היא 'מלחמתה של תורה', ובסופו של דבר 'נעשים אוהבים זה לזה' גם בגלוי. וכולם הם תלמידים של אותו רבי. ונוהגים כבוד זה לזה. ומכבדים אחד את השני. ואיש את אחיו יעזור. ואת והב בסופה.

וכפי שהרבי סיפר פעם שדיני התורה אצל אביו היו לפעמים מלווים עם צעקות וקולות, אבל בכל זאת היו הם דיני תורה ולא מחלוקות.

לפעמים אין לפרסם

בהתוועדות י"ב תמוז תשל"ט דיבר הרבי על מדיטציה, ואיך לנצל את הדבר לקדושה. בעקבות השיחה היו פרסומים שקריים של גורמים נוצריים כאילו הרבי - להבדיל אלף אלפי הבדלות - תומך חלילה במדיטציה שלהם. הדבר פורסם בעיתונים בארץ ישראל ועסקנים חב"דיים בארץ חשבו שראוי לתבוע אותם למשפט ולדרוש תיקון והתנצלות.

העסקנים שאלו את הרבי על כך ותוכן המענה היה:

כאשר אני דברתי שמעו את הדברים חמש מאות או אלף אנשים. אם יתנהל משפט, הרי אפילו אם ננצח, אלפי אנשים יעסקו בשאלה האם אמרתי כך או כך, ולכן אין לעשות משפט.

מכאן שלפעמים הפרסום גרוע ומזיק יותר מעצם הדבר.

לא מוציאים החוצה!

בשיחת כ"ז מנ"א תשמ"א - לרגל 'תענית שעות' שנקבעה ליום זה - דיבר הרבי בחריפות נגד אלו שפנו לארה"ב בבקשה לא להגיש עזרה ליהודים שיוצאים מרוסי' ואינם מתיישבים באה"ק.

בין הדברים אמר הרבי שבנוסף לכך ששיטה זו מזיקה ליישוב ארץ ישראל - בו מעוניינים אלו שפנו בבקשה זו - שיטה זו מזיקה גם לבקשת העזר והסיוע שמבקשים יהודי ארץ ישראל מממשלת ארה"ב.

זאת משום שהבקשה לא לסייע ליהודי רוסיה אם הם לא מתיישבים בארץ מעוררת את התמיהה: כיצד באים יהודי ארץ ישראל לבקש עזר וסיוע מארה"ב - בה בשעה שהם דורשים לא לתת עזר וסיוע ליהודי רוסיה המבקשים לחיות מתוך חירות עצמית, מבלי להיות נתונים לכפי' והכרח היכן להתיישב!?

ובנוגע לענייננו:

עסקן חב"די אמור להיות עסוק בפעולות חיוביות בתחום עסקנותו, ואם ישנם דברים הצריכים הכרעה, יש לדון בהם במסגרת פנימית, ואילו אם דבר יוצא החוצה (לתקשורת, למשרדי הממשלה וכדו'), הרי בנוסף לכך ש'דלטורין' הוא דבר שמעכב את הגאולה, בסופו של דבר זה פוגע בנו ומזיק לענייני חב"ד, לכבוד חב"ד, לתקציבים, לחב"ד ולשמו של הרבי, כפשוט.

בכמה הזדמנויות פורסם מענה הרבי בענין זה:

"... לעומת זה כמה וכמה מהנלחמים בו החליטו - למטה מגדר אנושי - שכדאי לסכן היחס למוסדות חב"ד, להתקציבים, "היחס" לחב"ד בכלל וכו' ובלבד לגמור הנצחון "שלהם" במלחמה שלהם נגדו - וגם לאחרי שראו בפועל ההיזק הכספי, ההיזק לשם חב"ד וכו' - ממשכיכים בשיטה זו, בעונותינו הרבים דוקא הם המכריעים - בנוגע לפועל, וכטבע כל מנצח (בלבד מנצח לשם שמים כמוכן) מוסיף בנצחנות ובנקמה "ובאהבת ישראל"..."

פירושים מה"שבעים פנים לתורה"

עוד יש לדעת כי עצם התופעה ששני חסידים קולטים ומבינים את דברי הרבי באופנים שונים היא לא דבר מופרך ומושלל.

בשנת תשמ"ז, כשיצאו-לאור שתי 'הנחות' מוגהות על-ידי הרבי מאותה התוועדות, אחת באידיש ואחת בלה"ק, והתוכן לא היה זהה, העירו על כך בפני הרבי, והרבי ענה:

"איך האב געמיינט וואס דער האט געשריבן און האב געמיינט וואס דער האט געשריבן, ושבעים פנים לתורה". (=התכוונתי למה שהלה כתב, והתכוונתי למה שהלה כתב, ושבעים פנים לתורה).

כאשר שניים שומעים ולומדים את אותה התוועדות, יתכן שזה לומד את הפשט כך וזה לומד את הפשט כך, ואעפ"כ, אין זו סתירה לכך ששניהם כאחד, ולמעשה כולנו יחד, תלמידים של אותו רבי וכולנו כאחד "דעם רבי'ס קינדער".

צד אחד צריך לוותר לשני

רשום בזיכרוני כי באחת ההתוועדויות של הרבי שרו את הניגון "הנה מה טוב" - עם הניגון מניקולייב, והקהל לא שר את הניגון יחד, אלא צד ימין של בית הכנסת שר חלק אחד וצד שמאל של בית הכנסת שר את החלק האחר.

הרבי הפסיק את השירה ואמר:

"ס'איז ניטא קיין ברירה, איין זייט דארף מוותר זיין דעם צווייטען".

("אין ברירה, צד אחד צריך לוותר לשני").

"וגר זאב עם כבש"

מאז תנש"א כאשר נצטוונו "עשו כל אשר ביכלתכם...", כולנו עושים הכל על מנת להביא לימות המשיח, וזוהי "השליחות העיקרית" כמבואר בשיחת כינוס השלוחים העולמי תשנ"ב.

ואכן, מתעסקים הרבה במעשים טובים, בחסד, במבצעים, כובשים את העולם, לומדים ענייני גאולה ומשיח, ומפיצים בכל העולם את מעיינות החסידות וענייני גאולה ומשיח, וכל העוסקים בכל זה ראויים לכל שבח.

ואולם, עדיין לא בא!

ואולי יש לשים דגש יותר על אהבת ישראל ואחדות ישראל, נושא שהרבי דורש כל-כך הרבה במשך השנים, ובמיוחד בשיחות מאז תנש"א - ואמר שזה אחד הדברים שיביאו את משיח.

"ויהי בישרון מלך"

בשמחת תורה קוראים את הפסוק בפרשת וזאת הברכה: "ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם". ומפרש רש"י: "בהתאסף יחד באגודה אחת ושלום ביניהם - הוא מלכם".

אולי יש לומר בכך רמז להוראה עבורנו: אם תהיה אגודה אחת (ודוקא של 'ראשי עם'), אזי תהיה התגלות המלך.

ואולי יש לומר עוד: לכאורה, איך יתכן שיהיה 'ראשי עם' - לשון רבים - הרי אין גוף עם שני ראשים. ואם הוא הראש - הרי זה טבעי שאינו יכול לסבול ראש אחר ולהתאחד אתו?

על כך אומר הכתוב: "ויהי בישרון מלך" בשעה שה'ראשי עם' הם לפני המלך ובטלים אליו, אזי גם ה'ראש' לא רואה את עצמו מציאות של ראש, כי אם כאחד מאברי המלך.

מלך יש רק אחד: הרבי. רק אז יכול להיות "בהתאסף ראשי עם".

וכל הטעם שיש מי שנקרא 'ראש', אינו אלא משום שתפקידו ושליחותו הוא בבחינת ראש ומנהל לענין פרטי מסוים, אבל מציאותו הפנימית והאמיתית היא המלך - הרבי, שהוא בעצם גם הראש האחד והיחיד.

בנוגע לענין ה"ראש" ניתן להוסיף:

עובדה היא שלא כל חילוקי הדעות (גם אם נניח שהכל הוא בגדר 'מלחמתה של תורה' ומחלוקת לשם שמים'...) הם בענייני משיח וגאולה וכו', אלא לצערנו יש גם כאלו הקשורות למאבקי כוח ושליטה בניהול מוסדות וכדו', ולשאלת מי בראש ומי היושב ראש...

(בהתוועדות שמחת בית השואבה תשכ"א, הורה הרבי ש"יושב ראש" הכינוס של "צעירי אגודת חב"ד" ימסור דו"ח על הכינוס, באמרו בבת-שחוק: "מסתמא איז געווען דארטן איינער וואס איז געזעצן אויפן קאפ"...) - כנראה היה שם מישהו שישב על הראש...).

אכן נודע הדבר

בלקו"ש חל"א שיחה ב' לפרשת שמות עומד הרבי על הפסוק "וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר" ומביא ממדרש תנחומא שאמר משה רבינו: "יש ביניכם לשון הרע והיאך אתם ראויין לגאולה".

ונקודת ההסבר בשיחה: בעת יציאת מצרים היתה לידת עם ישראל כעם בפני עצמו, וענין זה פעל בהם אחדות שנעשו עם אחד. ולכן, כדי שיהיו ראויים לגאולה, לא יתכן שתהי' הנהגתם באופן של פירוד ומחלוקת, היפך עם אחד.

בואו נזכור שכאשר הרבי שלח אותנו לירושלים ולצפת אמר שהוא שולח "עדה קדושה".

וכידוע, בצד הקדושה יש אחדות, ביטול ו'התכללות', ובצד ההפכי יש יישות ופירוד.

עוד אמר הרבי, שנסיעת השלוחים לאה"ק היא הכנה ל"ואתם תלוקטו לאחד אחד", והנסיעה לאה"ק היא בשליחות כל יהודי ארה"ב, כאילו הם בעצמם עלו לאה"ק, ומהווה הכנה לגאולה.

ומכאן שאם חסר באחדות בין השלוחים, חסר בענין עיקרי הנוגע לגאולה.

וכלשונו הק' של הרבי במכתבים לכינוסי השלוחים: "...שהרי בוודאי יתאחדו כולם למציאות (חדשה) אחת בלב אחד ע"י אהבת ישראל ועד לאחדות ישראל... ובודאי תבואנה ברכות ה' לכאו"א וב"ב שי' לאורך ימים ושנים טובות - בשלימותם, שהרי כאו"א פועל בכח ויכולת הכינוס והציבור..."

ואין ספק שלאחדות בין השלוחים תהיה השפעה על כל אה"ק - ועי"ז על כל העולם כולו (כשם שכינוסי השלוחים באה"ק היו הפתח והיסוד לכינוס השלוחים העולמי וכל כינוסי השלוחים בכל העולם), כפי שהרבי אמר פעמים רבות בשיחות, שלהנהגה שלנו יש השפעה על מצב העולם כולו, ושלוש ואחדות בין בני ישראל יפעלו שלום ואחדות בעולם כולו.

וכמענה הרבי, "כשרוצים להשפיע על פ' - ובפרט על בנים - באיזה ענין שיהי' בו בדרוש - המשפיע צ"ל דוגמא חי' שמתנהג בהענין בהידור וק"ל.

אזכיר עה"צ".

מענה הרבי לרב ישראל לייבוב ע"ה בתשרי תשמ"ב:

"אילו היו כל עסקני חב"ד שיחיו מאוחדים הי' משיח בא מכבר ולכן היצה"ר משתולל באופן ובפיתויים היפך השכל לגמרי ולע"ע הצליח ר"ל במלחמת אחים וכו'".

וה' ירחם..."

יד ימין ויד שמאל

עד שמטרה זו תושג במילואה, הרי אפילו במצב שאין דעה אחידה, וזה אומר בכה וזה אומר בכה - יש לזכור שהדבר דומה ליד ימין ויד שמאל, שעם כל ההבדלים, הרי שתיהן ידיים של אותו גוף, כמבואר בירושלמי בענין אחדות ישראל.

מה גם שיש דרגה נעלית של "אב אחד לכולנה" כמבואר בתניא פרק ל"ב, שם כולם מאוחדים, ואין התחלקות של ימין ושמאל.

ואולי יש לומר, שאדרבה, כאשר יש חילוקי דעות ויש מציאות של ימין ולעומתה מציאות של שמאל, ובכל זאת יש אחדות מלאה ביניהם, הרי זה מצב נעלה ביותר, על-דרך דברי הרבי בענין דרגה ה' בשליחות, שיש מציאות של שליח שהיא כמציאות בפני עצמה, ובכל זאת הוא בטל לגמרי אל המשלח. ואף כאן, ה'ימין' וה'שמאל' מאוחדים בתכלית, כי בעצם שניהם בטלים בתכלית אל המשלח.

אהבת כאו"א מישראל

מענה הרבי (התפרסם בכת"ק בכפר חב"ד גיל' 959):

"אין כל חיוב כלל לחפש מיהו משיח וכו', אבל מעמדה"ת [מצות עשה מן התורה]: אהבת כאו"א מישראל, ושליחת המחלוקת וכו' בתכלית - ופשיטא שלא לעשות במזיד הפכו - ור"ל".

ועדיין צריך בירור למי נכתב ובנוגע למה. ויש אומרים שהיו כאלו שרצו לרחק את אלו שעסקו בעניני משיח, וע"ז הי' המענה: שאפילו אלו שאתם חושבים שמזיקים לליובאוויטש ע"י התעסקותם בעניני משיח וכו', גם כלפיהם צריך לקיים את המצות עשה של אהבת כל או"א מישראל.

הקב"ה מציל את בני ישראל מעצמם

ג' ניסן תשמ"ח, יחידות לחברי קרן מחנה ישראל (תרגום חפשי):

הרבי: ...הדבר התחיל כבר בימיו של משה רבינו, מיד אחרי קבלת התורה, התרחש מעשה העגל, ולאחר-מכן - מריבה מתמשכת בין בני ישראל עצמם, ולמרות זאת הציל הקב"ה את בני ישראל מידי בני ישראל עצמם.

גב' מטוס: אכן, לכך אנו זקוקים עכשיו...

הרבי: פסח כשר ושמח.

גב' מטוס: אנו עומדים להיפגש היום עם ראש-הממשלה. יש לנו פגישה היום עם שמיר.

האם יש לך מסר שנוכל להעביר אליו?

הרבי: שעליו להיות חזק יותר מאשר עד עכשיו... הוא צריך להיות חזק יותר.

וישראל צריכה להיות חזקה יותר... הוא היה חזק עד עתה, אבל אין די בכך.
 להתחזק עוד יותר, משום שההתנגדות אינה נחה.
 הם מגדילים את התנגדותם ואת רצונם לעשות דבר המנוגד לאינטרס החיוני של עם ישראל
 בכל מקום, לא רק בארץ־ישראל, אלא גם בארצות־הברית.
 גב' מטוס: אבל עם ישראל אינו מסכים לכך, זו הבעיה...
 הרבי: כפי שאמרתי קודם לכן, הבעיה הזו החלה לפני 3,000 שנה.
 שרדנו את כל הבעיות הללו, ונשרוד אותן גם הפעם. נשרוד שוב. לא רק שנשרוד, אלא
 שנתחזק.

גב' מטוס: יישמעו הדברים מפיד לאוזניו של הקב"ה...
 הרבי: אבל גם היהודים צריכים לשתף פעולה.
 ואם תפגשו אותו - נתונות לו כל ברכותי.
 הדבר היחיד שרצוני להוסיף הוא שאין די בכך שהוא שבע־רצון ממידת התוקף שלו, מעמדתו
 התקיפה עד עתה...

גב' מטוס: כלומר שעלי למסור לו את ברכותיך ולומר לו...
 הרבי: להוסיף על החוזק שלו, ולא לחשוש מכך שהדבר יהיה לא נעים למישהו, משום שאין
 לו ברירה, זה תמיד יהיה כך...
 כאשר ישנם שני יהודים, יש שלוש דעות. זהו האופי היהודי.
 ועם זאת, כפי שאמרתי קודם לכן, כולנו שרדנו את כל הבעיות האלה, ונשרוד אותן גם עכשיו.
 עלינו להיות מוכנים לקבל פני משיח־צדקנו.
 גב' מטוס: יברכך ה'.

הרבי: ... עלינו להביא לו את ארץ־ישראל, חזקה ושלימה, מבלי לקצץ בה.
 גב' מטוס: נאמר לו זאת.

הרבי: יברככם ה' שתהיו שלוחים טובים.

גב' מטוס: תודה.

...

דבר אחד ברור: יהיו חילוקי הדעות אשר יהיו ועם מי שיהיו, תמיד יש להוסיף בברכות זה
 לזה, וזה בוודאי יוסיף בברכה והצלחה לכל השלוחים ולכל אנ"ש, ויקרב את הגאולה האמיתית
 והשלימה מיד ממש.

"איך פאר דאך מיט אייך"*

דברים שנאמרו בהתוועדות חסידים ב-770,
בעת כינוס השלוחים העולמי, ר"ח כסלו תשע"ה

ראשית, דבר פשוט הוא שה"כלי מחזיק ברכה" העיקרי שעל-ידו הרבי איתנו ("מיט אייך") הוא, שלום, אהבת ישראל ואחדות ישראל, ושיתוף פעולה אמיתי בין אנ"ש בכלל והשלוחים בפרט.

נשיאות

אחד הדברים הכי עיקריים והכי יקרים אצל אנ"ש, הוא הענין של להיות "תחת הנשיאות" של הרבי, כידוע, וכפי שכמובן גם מכך שכאשר התרחשו בכמה מוסדות עניינים מסוימים שלא כפי הרצון, הוריד הרבי את הנשיאות מאותם מוסדות.

והסיבה לזה, עד כמה שביכולתנו להבין, היא:

בכדי שמוסד יהיה תחת הנשיאות, הרי הוא צריך להתנהל, בכל הענינים ובכל הפרטים, כפי הראוי ובהתאמה מלאה לענייניו ורצונו של הרבי (ויש להאריך בזה).

דור השביעי

עיקר הענין של דורנו - דור השביעי הוא, כפי שמבואר במאמר קבלת הנשיאות, ד"ה באתי לגני דיו"ד שבט תשי"א, להוריד את השכינה למטה, לעולם הזה התחתון. ועד כדי כך שיהי ניכר בו ב'מטה' שהוא בטל בתכלית לשכינה ולכן הוא כלי להשראת השכינה.

ועד"ז בעניין הנשיאות על המוסדות: מוסד תחת הנשיאות, פירושו, שבכל פרט ובכל ענין ניכר בו שהוא מתנהל בפועל כפי רצונו של הרבי.

"מאך דא 770"

ידוע הסיפור שהרבי סיפר כמה פעמים:

כשחסיד פלוני ביקש מאדמו"ר הצמח-צדק רשות לנסוע לאה"ק, ענה לו הצ"צ: "מאך דא [עשה כאן] ארץ ישראל". ועפ"ז יש לומר שהכוונה והמטרה ביציאה לשליחות היא - "מאך דא 770", כלומר, לפעול ולעשות שהמקום שאליו הוא בא ופועל בשליחות הרבי, יהפוך להיות מקום שחדור בענייניו, בתורתו ובהוראותיו של הרבי, והרבי נרגש וניכר בו בגלוי כמו ב-770.

”נשיא דורנו בראשנו”

בהתוועדויות של הרבי היו מארגני אירועי הפצת המעיינות, פעולות חסד וכדו', מכניסים בקבוקי משקה אל הרבי לפני ההתוועדות, והרבי היה נותן את המשקה למארגני האירוע בעת ההתוועדות על מנת לחלק את המשקה באירוע עצמו. על פי בקשת הרבי היו המארגנים מכריזים על פרטי האירוע, מזמינים את הקהל וגם מזמינים ”נשיא דורנו בראשנו”.

וגם כאן ברור שהאירוע צריך להיות מתאים וראוי לנוכחותו של הרבי.

ועד”ז כשתולים תמונה של הרבי באירוע, הרי הכוונה היא, לא רק כדי שהנוכחים יראו את התמונה ויזכרו את הרבי, אלא זהו ביטוי לתחושה ולהכרה שהרבי אכן נוכח באירוע, וכמובן הדבר הוא זכות גדולה ואחריות גדולה לוודא שאופי האירוע והתנהלות האירוע בכל הפרטים, צריכים להיות באופן המתאים לאירוע שהרבי נוכח בו...

”מי הולך?” “שליח הולך!”

ניתן להבין זאת על-פי דברי הרבי בשמחת-תורה תשנ”ב, שכאשר מסתכלים על ילד יהודי רואים בו את משיח. וכמו כן, כאשר מסתכלים על שליח צריך לראות בו את המשלח. אמנם הוא עצמו מציאות - מציאות של שליח, אבל המציאות הזאת צריכה להיות בביטול מוחלט אל המשלח, עד כדי כך שבמבט על השליח רואים את המשלח.

וכסיפור הידוע שהרבי סיפר כמה פעמים: חסיד ברוסיה יצא פעם מהתוועדות חסידית אל הרחוב. עצר אותו שוטר ושאל: ”מי הולך?”, ענה החסיד: ”ביטול הולך!” כך גם כאשר שליח הולך, צריכים לראות בו שהמשלח הולך, וזאת למרות מציאותו הפרטית של השליח.

”איך פאר דאך מיט אייך”

הרבי נמצא עם כל שליח ועם כל חסיד, נותן לו כוחות ומשפיע לו ברכה והצלחה. אבל לכאורה זוהי רק ההתחלה והשלב הראשון, שבא בדרך ”אתערותא דלעילא”, וענינו המשכה מלמעלה, מהרבי המשלח, למטה, אל השליח ומקום השליחות. ולאחר מכן מתחילה עיקר העבודה - ”מאך דא 770”, בדרך ”אתערותא דלתתא”, וענינו העלאה מלמטה למעלה.

וע”ד דברי הרבי בשיחת ש”פ פינחס תשי”ז (התוועדויות תשי”ז ח”ג ע’ 161, ולקו”ש ח”ג ע’ 302):

”...שחובת (זכות) ההפצה היא עד שיהיו כל הענינים כמו שהם במקום המעיין - כמו בליובאוויטש. עד אז המקום הוא בכלל חוצה עדיין, וצריכים להפיץ שם המעיינות...”

וכנרמז במענה למנהל מוסד שהסתבך בחובות בניהול המוסד וניסה ללא הצלחה לצאת מהסבך:

"אין בזה ענין סגולי, כ"א ענין סיבה ומסובב:

מה למוסדות שהנני שייך אליהם ולהכנסות שהם היפך השו"ע? ובמילא התוצאות כנ"ל".

והמסר ברור: אם המצב (במוסד, בשליחות, באירוע וכד') אינו מתאים לעניינו של הרבי, ממילא הרבי לא שם.

וכמובן הדברים אמורים באותה מידה לגבי השליח עצמו - תוכנו, עניינו וסדר חייו בגשמיות וברוחניות צריכים להיות מתאימים לשליח המשמש דוגמא חי' של המשלח. ולכן המחשבה, הדיבור והמעשה וכל סדר היום של השליח צריכים להתאים לרצון ולמטרות של המשלח, ובאופן האמור לעיל, שכאשר מסתכלים על השליח רואים את המשלח, ולכן על השליח לזכור את גודל הזכות ואת גודל האחריות שלו, לוודא שכל עניינו וכל פרט בהנהגתו מתאימים למי שמייצג את המשלח.

וגם את מקום השליחות צריך להביא למעמד ומצב שיהי' מתאים למשלח, שירגישו שהמקום מתאים לליובאוויטש - 770, וכאמור, "מאך דא [עשה כאן, במקום השליחות]", ועד אשר יהי' ברור וגלוי, שהמקום הגיע למעמד ומצב כזה שהרבי יכול להמצא בו והוא הפך להיות "ד' אמות של הרבי".

"הרבי בעצמו עומד לפניהם"

בשיחת ש"פ ויצא, י"א כסלו תשמ"ג, סעיף כ"ז (התוועדות תשמ"ג ח"א ע' 543), אומר הרבי:

מנהגם של חסידים שלא להרבות בתוארי כבוד, ואדרבה: חסיד גדול יותר זכה לפחות תוארים. ועד"ז בנוגע לרד"ץ - זכורני מתקופת הילדות שהזכרת שמו של הרד"ץ [שהי' מגדולי החסידים, רב ולמדן גדול וכו', ועד שהוא מהיחידים שקיבלו סמיכה מאדמו"ר המהר"ר וברכה מיוחדת מאדמו"ר הצ"צ] היתה ללא כל תואר - אפילו לא ר' דוד (צבי) הירש, כי אם "דוד הירש" בלבד, ויתירה מזו: אפילו לא "דוד הירש", אלא "דוד הירשל"!

התייגתי למצוא מהו המקור בהלכה להנהגה זו, עד שמצאתי - "יגעתי ומצאתי" - שהדבר מפורש בגמרא: מבואר בגמרא (שבת נו, א) שאורי' החתי "מורד במלכות הוה" מכיון שבעמדו לפני דוד המלך קרא ל"יואב" בתואר של כבוד - "אדוני יואב".

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו:

אצל חסידים ניצבת וחקוקה תמיד לנגד עיניהם צורתו וקלסתר פניו של הרבי, כי מכיון שאמרו חז"ל שכאשר אדם חוזר על שמועה ששמע מרבו צריך לראות כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, מובן, שכאשר תורתו של הרבי חקוקה תמיד, אזי ניצבת וחקוקה תמיד לנגד עיניהם צורתו של הרבי!

ומכיון שהרבי בעצמו עומד לפנייהם - כיצד יכולים הם לקרוא למישהו אחר בתואר מסויים ("ר"ר" דוד הירש, וכיו"ב), הרי הרבי בעצמו עומד כאן?! - ולכן היו קוראים אותו בשם "דוד הירשל"!

ע"כ מהשיחה.

יש ללמוד מזה בדרך אפשר:

לכאורה ההוראה מהסיפור היא שהרבי צריך להיות חקוק במוח החסיד עד כדי כך שכאשר קורא לחברו, אינו יכול לומר עליו תואר מסויים. ואם כן, אין הבדל מה מהותו ומעלתו של חברו החסיד, ולכן כיון ש"הרבי עצמו עומד כאן" אין מקום לתת לחסיד תוארים.

אמנם, יתכן שבעומק יותר משמעות השיחה היא שדוקא לגבי חסיד גדול יותר מופרך יותר לתארו בתארים, כי דווקא בחסיד גדול שיותר מקושר לרבי ויותר בטל לרבי, מודגש וניכר ביתר שאת ענין זה, שכאשר מביטים עליו - רואים את הרבי.

וזו משמעות המושג חסיד "גדול" - הקטנות והביטול שלו כלפי הרבי עושה אותו "גדול", שהרי רואים עליו רבי.

ולעניננו - כשמסתכלים על שליח צריכים לראות בו את הרבי-המשלח בדרגה הזו, היינו שניכר עליו שצורתו של הרבי ניצבת וחקוקה לנגד עיניו והוא בטל לרבי מכל וכל.

"לא ראו הרבי עומד ב'טיימס סקווער' ומניח תפילין עם יהודים"

בהתוועדות ש"פ וארא תש"מ (ההתוועדות הראשונה שנערכה ביום הש"ק לאחר תקופה שהחלה בתשל"ח שההתוועדויות התקיימו במוצאי ש"ק, וכמענה הרבי מאותה תקופה: "נדחה מפני סיבה ועתה כמקדם"), אמר הרבי:

"...ישנם כאלה שתואנה הם מבקשים, וטוענים שאף פעם לא ראו הרבי עומד ב'טיימס סקווער' ומניח תפילין עם יהודים, הגם שהרבי בעצמו תובע את זה. וא"כ למה עליהם כן לעסוק במבצע תפילין. אלא שהענין נפעל ע"י שיהודים עושים את זה בשליחותו, ושלוחו של אדם כמותו".

ועד"ז בכל ענין שהרבי רוצה לפעול, שהוא ע"י שלוחיו, כמבואר בקונטרס "שלח נא ביד תשלח" (ש"פ חיי שרה תשנ"ב, בקשר עם כינוס השלוחים העולמי), שדוקא ע"י שלוחים ושליחות, נפעל הענין של דירה בתחתונים, וגילוי הרבי בעולם. וממילא פשוט שאופן העבודה צריך להתאים למשלח.

"תמים תהי' עם ה' אלוקיך"

כל זה חשוב במיוחד כשנמצאים במעמד של העלם והסתר ורוצים להיות בטוחים שממלאים את השליחות כראוי, בהתאם לכוונה, ומנצלים כראוי את הנתינת-כח של "איך פאר דאך מיט

איך". שכן, כאמור, זה שהרבי "פארט מיט" עם השלוחים והמנהלים, הרי זו נתינת כוח בדרך "אתערותא דלעילא", אבל אין להסתפק בזה, והמוסד לא נהיה תחת המשלח בדרך ממילא. כדי שהמוסד וכל השליחות יהיו תחת המשלח ו"תחת הנשיאות" בפועל, נדרש השליח לעבוד את עבודתו בפועל ב"אתערותא דלתתא" ולמלא את שליחותו בפועל באופן המתאים. אין להסתפק בעצם העובדה שהרבי נוסע עם כל אחד ונותן כוחות, אלא יש צורך בעבודה מיוחדת וגם בתפילה מיוחדת כדי שאכן יהיה "תמים תהי' עם ה' אלוקיך", שיהי' ראוי ומתאים להיקרא שליח של הרבי ולבצע את השליחות כרצונו.

חושי התלמיד כחושי הרב

ויש להוסיף:

כאמור, נקודת הדברים היא שהתוכן של "איך פאר דאך מיט איך" הוא נתינת כוח וברכה, אבל אם הרבי רק "פארט מיט" ונותן ברכה להצלחה, עדיין אין וודאות שכל ההחלטות והפעולות של השליח אכן יתאימו לרצונו של הרבי ולכוונות של הרבי, כי השליח עדיין נשאר במציאותו, ואף שמקבל ברכות וכוחות מהרבי, ואין לשער את גודל ועוצם המעלה שבזה, איך אפשר להיות בטוח שתמיד יכוון לרצון המשלח? ובפרט שצריך להתגבר על השוחד של אהבת עצמו ומציאות עצמו?

וע"ד המענה בקשר להורדת הנשיאות ממוסדות מרכזיים באה"ק ת"ו בשנת תשמ"ז:

"...כיון שלפענ"ד הסברת הענין הפוכה - איני יכול לקחת אחריות על שכל ומסקנות הפוכות משלי...".

ואז נתן הרבי עצה (תנאי לקבלת הנשיאות בחזרה):

"...עד שיצרפו בכל א' מהם פנים חדשות שיודע ויקר לו אדה"ז וחיב"ד וככה של וטו..."

...יהי' מעין משגיח על אתר (שאינו אחראי על התקציב) והוא יחליט איזה ענין הוא הצלה ואיזה הפכו - ולא שהם יחליטו מה לספר לו, מה לשאלו וכו'...".

רק כאשר פועלים מתוך ביטול של המציאות האישית והרצונות האישיים ומתוך כוונה להעלות ולהפוך את עצמו ואת המוסד שמציאותו תהיה מציאות המשלח, אזי אפשר להיות בטוחים, בסיעתא דשמיא, שמילוי השליחות יהי' כפי הכוונה. וכידוע בענין חושי התלמיד נעשים כחושי הרב.

מה-שאינ-כן ללא ביטול מוחלט זה, עלול להיות מצב של שליח או עסקן שמנהל מוסד חב"די עם "רוחו" ו"מורשתו" של הרבי, אבל הרבי בעצמו נשאר חוץ ממנו ולא בתוכו, משום שבהעדר הביטול, השליח והמוסד נשארו ישות ומציאות בפני עצמן ולא נהפכו להיות מציאותו של המשלח, ומקום השליחות לא נהפך להיות "770", "ד' אמות של הרבי".

בכדי שחיי היומיום שלנו, העסקנות שלנו והשליחות שלנו יתאימו לרצונו וכוונתו של המשלח, יש לוודא שהעלינו את עצמנו ועבודתנו ומקום השליחות שלנו למקום המקדש, "מאך דא 770".

התדברות כולם יחד

ובוודאי שהתדברות כולם יחד תעזור לכל אחד מאתנו למלא את שליחותו כראוי, והרי דווקא על זמן של העלם והסתר נאמר הפתגם הידוע - "די אחדות פון חסידים וועט זיי פירן אנטקעגן משיח'ן" - אחדות החסידים תוביל אותם לקבלת פני משיח.

וכמענה הרבי בחורף תשנ"ב להרב ירוסלבסקי שי' ע"ד חילוקי דעות וסכסוכים בין אנ"ש: "באם הכוונה שאתחיל בד"ת בין רובם ככולם דאנ"ש שיחי' (כולל הרבנים) כבר הודיע משרע"ה שאין זה כאפשרי.

אם לא יתחילו להתדבר ביניהם בכוונה אחת לבוא לשלום אמיתי יחכו לימות המשיח בגילויים".

אהוב את הביקורת

אהוב את הביקורת, כי היא תעמידך על הגובה האמיתי. (היום יום י"ב סיון)

הנהלה

שיחת הרבי מי"ג תשרי תשמ"ז ע"ד הנהלה של מוסד:

"...הנהלה" היא רק כאשר מנהלים בפועל, שפירושו כפשוטו - להתעניין ולהתעסק בכל פרטי המוסד, דבר שיכול לבוא רק ע"י יגיעה ואם לא יתייגע - הרי "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", לא יידע את מצב המוסד וממילא לא יוכל לנהלו כדבעי ולא יוכל לקבל את ההחלטות כדבעי...

...לא זו היא "הנהלה", לא ע"פ דין ולא ע"פ טבע!

...אילו היה אפשר לסמוך רק על המנהל בפועל, אז לא הי' כלל צורך בהנהלה, וכיון שבחרו הנהלה, הרי זה מוכיח שמלבד המנהל בפועל (וכיו"ב) דרושה הנהלה, שכן לא יתכן שיחי' מנהל יחידי ה"דן יחידי", שהרי "אין דן יחידי אלא אחד"...

והיינו שאין בכחו של יחיד לקחת על עצמו אחריות של ענין בכלל, ובמיוחד - של ענין ציבורי".

אין דן יחידי אלא אחד

המענה להרב ירוסלבסקי:

(1) אין דן יחידי אלא אחד.

(2) יחליטו באסיפת רבני אנ"ש שיחי' דאה"ק. ולא בשקו"ט דא' פלוני עם א' פלוני... ובחתימת המשתתפים באסיפה וכן בכיו"ב לעתיד לבוא".

מלאכי כבוד

ואולי אפשר לקשר את האמור לעיל, עם אחת משיחות הרבי על פרשת ויצא שקוראים בתפילת המנחה של שבת זו (לקו"ש חכ"ה ויצא ב'):

בתחילת הפרשה - זמן תחילת השליחות של יעקב לחרן, מלווים אותו מלאכי שמירה, דבר שמראה על עזר וסיוע בעבודתו, נתינת כח וברכות, "איך פאר דאך מיט אייך". ואילו בסיום ביצוע השליחות של "מאך דא ארץ ישראל" בהצלחה, באים מלאכי ארץ ישראל לקראתו, מלאכי כבוד, במקום וענין השליחות, ללוותו לארץ. וזהו בכדי לגלות אצלו גודל המעלה שבעבודתו - שהשליחות והמוסדות הם לרצונו של המשלח.

י"ד כסלו

ואולי יש לומר שזה גם שני קווים של י"ד כסלו - יום של התקשרות, יום שקישר אותי עמכם, על-דרך "איך פאר דאך מיט אייך", ואתכם עמי, העבודה שלנו, וביחד נתייגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה.

ולסיום, הנקודה מכל הנ"ל היא שיש לנצל את הכוחות והברכות הנפלאות של "איך פאר דאך מיט אייך", על-מנת להכין את העולם לקבלת פני משיח צדקנו, להמשיך את הרבי בהתגלות, ולהביא לימות המשיח בגלוי!

כפה עליהם הר כגיגית

ויש לומר הפירוש ב"איך פאר דאך מיט אייך" בעומק יותר:

לא רק שהרבי נמצא עם כל שליח ועם כל חסיד, נותן לו כוחות ומשפיע לו ברכה והצלחה להצליח בשליחות, אלא שהרבי הוא זה שמבצע את השליחות. הרבי הוא גם המשלח וגם השליח, והשליח צריך להיות כלי ראוי שדרכו הרבי פועל ומבצע.

וזה עפ"י הביאור בלקו"ש חל"ו שמות ב' סעיפים ז' וח':

"...התוכן הפנימי במענה הקב"ה למשה "לא שלך היא כ"א משלי", הוא, שזה מוסב על מה שאמר משה "מי אנכי מה אני חשוב לדבר עם המלכים", שע"ז אמר לו הקב"ה שאכן אין המדובר בחשיבות שלו שמחמתה נבחר הוא להיות שליח ה' לגאול את ישראל, "לא שלך היא כי אם משלי, כי אהי' עמך", שכולה אינה מתייחסת למשה כלל, אלא כולה היא משלי, ובמילא אין לדון כלל בנוגע למעלתו וחשיבותו של משה, שהרי הגאולה היא של הקב"ה, וכשמה ילך לפרעה ה"ז הליכת הקב"ה כביכול, כי אהי' עמך..."

והזכות הנדרשת מבני שיזכו ל"דבר גדול" זה שהוא "לי" (של הקב"ה) - היא ענין הביטול, שזהו תוכן ענין ההשתוקקות של ישראל עוד בהיותם במצרים ל"תעבדון את האלקים", המורה על תכלית הביטול שלהם...

בענין ביטול של עבד אל המלך, שאינו מציאות לעצמו, כ"א כל מציאותו היא מציאות המלך, יש כמה אופנים: כאשר הביטול וקבלת עול הם מצד האדם, העבד, שהוא קיבל על עצמו להיות עבד המלך, הרי בביטול זה יש בדקות גם תערובת של מציאות האדם, שהרי סיבת היותו לעבד וסיבת ביטולו הוא מצדו (העול שקיבל מרצונו); ואמיתית ענין הביטול הוא כאשר הוא בא לא מצד העבד, שהוא קיבל עליו אדנות המלך, אלא כאשר הוא בא לגמרי מצד המלך עצמו, שהמלך עושה אותו לעבד...

וזוהי פנימיות הענין ד"כפה עליהם הר כגיגית", דאז נשלם הענין דעבדי השם בתכלית, שביטולם להקב"ה אינו תלוי במציאותם (שהם הקדימו נעשה לנשמע), אלא מצד הקב"ה, שאז הרי נוסף ע"ז שהביטול הוא בעצם מציאותם, הוא גם אמיתי ופנימי יותר, כי הם מוכרחים להיות עבדים לא מצד מציאותם אלא מצד הקב"ה.

וענין זה הי' אפשרי רק לאחרי שהי' אצל בני הביטול דהתשוקה הגדולה לקבלת התורה, שע"ז הגיעו לביטול גמור שמצד האדם להיות עבדי ה', ועד שהקדימו נעשה לנשמע, הנה אז כאשר כפה עליהם הר כגיגית נמשך ונפעל בהם הביטול שמצד הקב"ה שלמעלה ממציאותם, וחדר לתוך פנימיותם.

וראה במאמר ד"ה רני ושמי תשכ"ז הערה 32 (צויין בשיחה הנ"ל) תורת הבעש"ט בביאור הטעם שכפה הקב"ה עליהם את הר כגיגית אף שאמרו מעצמם נעשה ונשמע...

"וי"ל הביאור בזה, דההתחייבות דנעשה ונשמע, כיון שהיא מצד האדם שהוא מוגבל, אפשר שלפעמים לא יוכל להתגבר על זה ש"אינו חושק בתורה", ובמילא הוא "בן חורין ליבטל" דאונס רחמנא פטרי' (ב"ק כח, ב); וע"י שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית - ניתן הכח לכ"א מישראל לעשות בעל כרחו, גם כשאינו חושק".

עד כאן מהשיחה, וראה שם בארוכה.

ואולי יש לומר בנוגע לענייננו: חסיד משתוקק ומייחל לזמן שיקבל שליחות של הרבי, וכשמקבל את השליחות והמינוי, הרי העיקר אצלו "הקדמת נעשה לנשמע" - ביצוע השליחות כפשוטו ע"פ רצון הרבי.

אבל כל זה עדיין בגדר מציאותו וכחותיו. אין לו את ההבטחה שיצליח להתגבר על כל הקשיים.

רק לאחר שהופך לכלי ראוי, אזי מקבל את כחות המשלח, היינו, שמציאותו אינה שלו אלא של הרבי.

וזוהו "איך פאר דאך מיט אייך". הרבי הוא זה שמבצע את השליחות, ומציאות השליח היא רק כלי דרכו פועל הרבי. השליח אינו פועל בכחותיו, אלא בכח הרבי. ועבודתו היא, להיות כלי מתאים, ולא ח"ו מציאות שיכולה להסתיר על פעולתו ו"נסיעתו" של הרבי יחד עם השליח.

דור השביעי

דברים שנאמרו בכינוס השלושים וששה
ש"ק פ' ואתחנן, ט"ז מנחם-אב, תשע"ה, כפר סבא

במאמר ד"ה באתי לגני תשי"א, סוף סעיף ג', אומר הרבי:

"והנה זה תובעים מכאו"א מאתנו דור השביעי, דכל השביעין חביבין, דעם היות שזה שאנחנו בדור השביעי הוא לא עפ"י בחירתנו ולא ע"י עבודתנו, ובכמה ענינים אפשר שלא כפי רצוננו, מ"מ הנה כל השביעין חביבין, שנמצאים אנחנו בעקבתא דמשיחא, בסיומא דעקבתא, והעבודה - לגמור המשכת השכינה, ולא רק שכינה כ"א עיקר שכינה, ובתחתונים דוקא".

ובסוף המאמר, "...וכיון אַז מ'איז שוין די אַלע ענינים דורכגעגאַנגען, הנה עכשיו אין הדבר תלוי אלא בנו - דור השביעי. ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דאָ למטה אין אַ גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו".

השליחות האחרונה

ובשיחת אור לכ"ח ניסן תנש"א:

"עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו ותיכף ומיד ממש!".

ובהתוועדות ש"ק פרשת חיי שרה תשנ"ב, בכינוס השלוחים העולמי, אמר הרבי שהשליחות היחידה והאחרונה שלנו היא - לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

ב' ענינים ב"יוסף"

בשיחת ה' טבת - "דידן נצח", תשמ"ז (נדפסה בלקוטי שיחות ח"ל שיחה ב' לפ' ויגש) - מבאר הרבי ב' ענינים ב"יוסף":

א. הגנה מענינים בלתי רצויים בגלות, כדי שהאדם ישאר דבוק באלוקים (כמקודם) גם במצב זה, "למחי'... להחיות לכם לפליטה גדולה".

ב. עיקר חידושו של יוסף הוא שמהפך את ה"אחר" ל"בן". כלומר, לא רק שאינו מתפעל מהמניעות והעיוכים שבגלות, אלא אדרבה, שולט עליהם עד שכובשם תחת ממשלת הקדושה.

[ע"ד ב' ענינים במשיח: א. להחזיר מלכות דוד ליושנה. ב. לתקן את העולם כולו].

ובסעיף ו' שם:

"והנה ישנו הבדל יסודי בין שני ענינים אלו.

הראשון - אף שמקורו מיוסף, מ"מ ע"י יוסף נמשך כח זה בכל אחד ואחת מישראל באופן פנימי.

השני - השליטה על מצרים, שייך רק לדרגת יוסף עצמו, ומה שבנ"י יכולים לשלוט על עניני גלות (בדוגמת יוסף), אינו דבר המתייחס אליהם אלא ליוסף, ובפשטות - שכח שליטתם על עניני גלות הוא רק בתור שלוחיו של יוסף".

ובהערה 58 שם:

"בסגנון אחר: ענין הראשון הוא רק ענין של גילוי ההעלם, שיוסף מגלה תוקף הנשמה שישנו (אבל) בהעלם בכאור"א מישראל: משא"כ ענין השני הוא ענין של חידוש, שיוסף פועל חידוש בבנ"י שלא ישנו בהם מצ"ע".

ב' קטרוגים

ואולי יש להעיר שעד"ז הוא גם בשני ענינים המבוארים בשיחות מוצאי ש"ק פרשת מקץ ומוצאי זאת חנוכה תשמ"ו, במהלך משפט הספרים (לקו"ש ח"ל, שיחה ל"ט כסלו), אשר הקטרוג על הבעש"ט הי' על ענין הצלת עם ישראל, ולכן הי' מספיק חסידות הכללית, שהיא באופן של נקודות, "טיפה אחת", כמו הענין הראשון ביוסף הנ"ל.

משא"כ הקטרוג על אדה"ז הי' על תורת חסידות חב"ד בתור הכנה לתורתו של משיח, שענינו ענין השני הנ"ל אצל יוסף.

ה"קטרוג" של ה' טבת

ולהעיר:

שתי השיחות הנ"ל הן מתקופת ה' טבת, ובשעתו הסבירו חסידים, שהקטרוג בזמן אדה"ז הי' על תורת החסידות, מאור שבתורה, בתור הכנה לימות המשיח, ואילו בה' טבת הי' קטרוג על בעל המאור, נשיא השביעי שממשיך השכינה למטה, נשיא דורנו.

ג' תמוז

יש אומרים שאכן הי' ענין של הסתלקות כפשוטו שכן כך מראה המציאות.

אבל יש אומרים, שלהיות שרואים במציאות את הקשר הנפשי המוחשי של חסידים שחיים בהתקשרות לרבי, ורואים את ההשפעה, הכחות והברכות שהרבי גותן ומשפיע לחסידים ולכל אנשי הדור גם בענינים גשמיים - הרי שהרבי נמצא אתנו ובתוכנו כמו לפני ג' תמוז, ממילא זו הוכחה שלא הי' תוכן ענין הסתלקות כפשוטו.

וזוהי הסיבה שההתקשרות שלנו והחיים עם הרבי, והקשר וההשפעה של הרבי לדור בכלל ולחסידים ומקושרים בפרט, הם בדיוק כמו לפני ג' תמוז.

נדר על דעת רבים

בש"פ קרח ה' תמוז תשמ"ט בסוף (ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 561, ובלה"ק התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 415):

"...וכידוע הסיפור עם גדול בישראל, אשר אמר שבבואו למעלה (אחרי מאה ועשרים שנה) יעשה רעש (שהי' ראוי לכך) שהקב"ה יביא את הגאולה. אחרי הסתלקותו והגאולה עדיין לא באה - אמר גדול אחר, שנראה שנתנו לאותו גדול גילוי נעלה ביותר למעלה, אשר גרם לו "לשכח" כביכול בנוגע להבטחתו;

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בחיוך:]

היות שמשיח עדיין לא בא - כנראה שלמעלה מצאו עצה איך לפעול אצל אותו גדול לדחות זאת...

יתכן שהעצה לזה היא, לעשות נדר על דעת הרבים, אשר אז הרי הדין הוא ש"אין לו התרה בלא דעתם". אפילו אם יפעלו אצל אחד או אחדים, הרי זה לא יעזור, משום שפסק דין בתורת ה' הוא, שנדר על דעת רבים נשאר בקיומו".

ע"כ.

ואולי ענין זה קשור לסיבה שמרגישים את הרבי וחיים עם הרבי כפשוטו כמו לפני ג' תמוז.

ניסיון

יש כאלה שטועים לפרש אשר מאחר שיש להם שליחות ומינוי מהרבי, וגם משה רבינו "נעלם", על כן הם הפכו להיות "משפיעים" ו"מנהיגים". ונימוקם עימם: יש להם כחות ממשה רבנו עצמו שהרי "ויאצל מן הרוח", והם קבלו פח מנשיא דורנו.

וכאן צריך לזכור:

נכון שיכולים, וממילא צריכים, לפעול ולעשות בכחו של הרבי ועל פי מינויו (ובזה גופא - אפילו לקחת את ה"רחבות" וה"התפשטות" דהתואר אדמו"ר, כלשון הרבי בשיחת הושענא רבה, תשנ"ב), אבל יחד עם זה יש לזכור שהכוונה היא שע"י תכלית הביטול למשלח ישנו הכח להיות השליח לבצע, ותו לא.

וע"ד ההסבר של הרבי בדרגה הרביעית בשליחות, שאע"פ שיש מעלה בהרגשת מציאות השליח, אין זה סותר ח"ו לענין של "שלוחו של אדם כמותו", היינו שהשליח צריך להיות בטל אל המשלח.

ועל כולנו לבחון את עצמנו היטב ולעשות חשבון נפש, איזה פעולות הן דברים שנובעים מביטול של המציאות האישית והתמסרות מלאה לרצון המשלח, ואיזה הן בבחינת "עגל הזהב". ואם חסר ביטול, והאדם מחשיב עצמו ל"מנהיג" - עלולים להגיע, ח"ו, למצב שמחליטים ופוסקים לא ע"פ כללי השו"ע, ולא ע"פ הכללים וההוראות שהורה הרבי, אלא בדרך של "מורח ודאין", ואם זה בסתירה להוראה של הרבי - מסבירים ש"נשתנו העיתים".

וכדברי הרבי (בתשל"ו, בקשר לשלוחים לאה"ק ת"ו): "לא שררה אני נותן לכם - אלא עבדות אני נותן לכם".

ואולי יש לומר שבלשון זה נרמז תוכן הענין: אם הדבר נראה בעיני האדם הממונה נושא המשרה כ"שררה" - אזי "לא... אני נותן לכם", ורק אם הוא נושא בתפקיד מתוך הכרה שזו עבדות - אזי "אני נותן לכם".

היינו:

השררה, התפקידים בעבודת הקודש של ניהול והנהגת חב"ד, ועד"ז גם לגבי כל שליח, מנהל, מחנך משפיע, וכדו', צריכים להיות חדורים בתחושה של ביטול ועבדות. לא ח"ו בתחושה של שביעות רצון, תענוג אישי ומציאות של ישות עצמית רח"ל, כי שליח אמיתי הוא מי שמציאותו איננה מציאות עצמאית, אלא כל מציאותו אינה אלא מציאות המשלח, בסך הכל שליח לבצע את הוראות הרבי, וזאת דווקא ע"י קיום הוראות של הרבי בפשטות, בלי פשט"לך ובלי רמזים.

ואולי אפשר לומר שכדי שיהי' הענין השני הנ"ל משיחת ה' טבת - השליטה בעולם והמשכת השכינה למטה, שזהו ענינו של משיח - מוכרח שהשליח יהי' במצב של ביטול, כדי שיהי' כלי לקבל את ה"כח" מהרבי לבצע את ענינו וחיידושו של "נשיא דורנו".

שכן דווקא כאשר האדם הוא בביטול מוחלט ופועל בעולם רק בתור "שלוחו של יוסף", אז יש לו את הכח "לכבוש את העולם" ולהפכו לקדושה.

ואולי גם זה נכלל בשליחות של "קבלת פני משיח צדקנו".

נצחיות נשיא דורנו

אחד המשפיעים באה"ק שאל את תלמידיו:

היות שהיו שבעה נשיאים של חב"ד, והי' ג' תמוז, והיתה הסתלקות, מה הביאור בכך שהרבי הוא נשיא דורנו וההשפעה היא דוקא דרכו?

והמשיך והסביר את שאלתו:

והרי זה לא כ"כ מובן בפשטות, שכן בכל הצדיקים ובמיוחד נשיאי חב"ד שהסתלקו אפשר לומר שהם נשיא דורנו?

והוא מותיב לה והוא מפרק לה: היות שכל הרביים עד הרבי היו למעלה מהמשכה בעולם, ודוקא הרבי המשיך את הענינים למטה, ומדבר בשפה וענין שאנחנו יכולים לקלוט, ואנחנו נמצאים למטה, לכן הרבי הכי קרוב אלינו, ולכן הרבי הוא נשיא דורנו שלנו.

נסיעות לציונים של רבותינו נשיאנו

שאלתי משפיע אחד מדוע הוא נוסע להאדיטש בכ"ד טבת אע"פ שלא נסע לפני ג' תמוז?
וענה: לכל אחד מהרביים יש את הנקודה שלו.

הוספתי ושאלתי: הרי גם לפני ג' תמוז היה לכל הרביים את הנקודה שלהם אלא שכולם כלולים ברבי, ולקחנו כל נקודה איך שהיא כלולה ברבי, וכפי שהרבי מסביר בשיחות ולכן נסענו רק לרבי. מה התחדש בג' תמוז?
לא ענה.

מאיפה באות מחשבות כאלו

לכאורה, מאיפה באות מחשבות שכאלו שמסוגלים לומר, שלא דוקא הרבי הוא נשיא דורנו, ואפשר לקבל השפעה בעוד אופנים [ורק היות שהרבי הוא הכי קרוב אלינו לכן מתייחסים אליו כנשיא דורנו]?
ממה זה נובע, ולמה מלכתחילה יש מחשבה מיהו נשיא דורנו?

ויתכן, שמזה בא ענין הנסיעות לקבל השפעה מציוני הרביים, דבר שלא הי' לפני ג' תמוז, וגם למקומות הקדושים שאינם של חב"ד, שגם לא הי' לפני ג' תמוז.
ועוד יותר, שחסידי חב"ד יכולים להגיע לאוהל (משא"כ כלל ישראל שזוהי ההתקשרות שלהם במצבם) כ'מקום קדוש' ושוכחים על ענין היחידות שבזה וכו'.
ויש להעיר שהרבי אמר על עצמו (שיחת מוצאי ש"פ משפטים תשל"ט) שאין לו חוש במקומות הקדושים.

ויש להעיר ממענה הרבי לר' אברהם סלאווין ור' איצ'קע גנזבורג בנוגע לרצונם לערוך מסע לציוני הרביים אחרי נפילת מסך הברזל: "כמה פעמים הי' על ציון כ"ק נשיא דורנו, מה זה לפתע פתאום יסע להשתטח על האוהלים שם? אזכיר עה"צ".

ואולי זה קשור גם עם שני אופני ההשפעה של יוסף שבדורנו בשיחת ה' טבת הנ"ל:

אם חושבים בטעות שח"ו עזב ה' את הארץ, ואופן ההשפעה של הרבי אינו אלא כאופן הא' הנ"ל בשיחה - 'למחי' שלחני', היינו שמשפיע למציאות אחרת, והרבי רק נותן כח ומגלה את מה שישנו בעולם בשני, מזה יכול להסתעף נתינת מקום לחיפוש ברכות והשפעות במקומות אחרים.

אבל האמת היא שההשפעה היא כאופן הב', והחסיד הוא דבר אחד עם הרבי ומציאותו היא מציאותו של הרבי.

מה שהי' לפני ג' תמוז - הוא לאחרי ג' תמוז

הקשר עם הרבי הוא בדיוק כמו לפני ג' תמוז.
לא הי' תוכן ענין הסתלקות כפשוטו.
ג' תמוז אינו אותו ענין של יו"ד שבט.
אזוי אזוי איז דער ענין.

מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

בלקוטי שיחות חכ"ו שיחה א' לפרשת שמות (ע' 8): "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים... חיי (ונשמת) יעקב ווערן נמשך (ונתלבש) אין "זרעו"... וזה הפירוש שחיי יעקב הם ענין נצחי גם בעוה"ז הגשמי".

ויש מפרשים שעד"ז גם היום חיו של הרבי נמשכים (ומתלבשים) ב"זרעו", וכפי שאצל יעקב אבינו נאמר על כך ש"הוא בחיים", זהו גם המצב שלנו. ועי"ז ש"זרעו" ממשיכים לחיות את ענינו ודרכיו, ועוסקים ופועלים בהם, לכן הוא בחיים.

אבל יש מפרשים, שאדרבה, מאחר והרבי הוא הוא נשיא הדור, ובענין זה הרי אין הבדל בין לפני ג' תמוז לאחרי ג' תמוז, דהרי ג' תמוז אינו אותו הענין של יו"ד שבט, והרבי תמיד נמצא בתוך החסידים, גם לפני ג' תמוז, אם כן לא ייתכן לומר בענייננו, שרק בבחינה זו "הוא בחיים", אלא "הוא בחיים" במובן עוד יותר נעלה, והשינוי היחידי שקיים הוא רק באופן הגילוי אלינו.

ומוסיפים ומפרשים, שהיות שלא שייכת מציאות של חיים בלי הרבי, כי הרבי הוא היחידה הכללית - המקור לנשמות ישראל - והוא הוא הממשיך להם חיות, והמשכת החיות עוברת דרכו, שהרי הנשיא הוא הכל, אם כן לא שייכת מציאות של "חיים" בלי הרבי.

ולכן - אדרבה:

כיון שיש מציאות של "זרעו בחיים", כי החסידים פועלים בענינו של הרבי גם עכשיו - הרי זו הוכחה שיש מקור ל"חיים" של "זרעו" - "הוא" "בחינים", והיות ש"הוא בחיים" - לכן יש אפשרות ש"זרעו בחיים".

בספר השיחות תשנ"ב ח"א (ע' 293): "...להיות שלא נשלם שלימות הברור... התיקון ומילוי הדבר נעשה - בכחו של בעל ההילולא - ע"י הנשמות בגופים, נשמות בריאים בגופים בריאים, של דורנו, דור התשיעי".

יש מפרשים:

היות שלכאורה עדיין לא נשלם שלימות הבירור בדור התשיעי, ודור התשיעי נגמר, לכן אנחנו ["דור העשירי"?], נשמות בגופים דוקא, משלימים את הבירור, וזה גם הפירוש של "עשו כל אשר ביכולתכם".

אבל יש אומרים אדרבה:

דורו של הרבי נמשך, הנשיאות של הרבי נמשכת, הרבי הוא הכל והוא עושה הכל. השינוי הוא רק בצורת העבודה, מקו של גילוי לקו של העלם. וזה גם הפירוש "עשו כל אשר" ביכולתכם", היינו שבועדאי גם עתה כל העבודה היא על-ידי הרבי ומכחו של הרבי, אלא שמפני ההעלם, עלינו לפעול באופן של "ביכולתכם".

ביחידות לאורחים, אור לט"ו תמוז תשמ"ה (התוועדויות תשמ"ה ח"ד, ע' 2487):

"...שהבעל הגאולה חי עמנו (הוא בחיים), ויתירה מזו - חי בנו, ועד שכל מציאותינו ופעולותינו אינם אלא בתור "שלוחים" ו"שליחות" של בעל הגאולה אשר "שלוחו של אדם כמותו".

"ס'איז ניטא קיין נעכטען"

ישנם ששרים ניגון, "ס'איז ניטא קיין נעכטען. ס'איז ניטא קיין מארגען - ס'איז נאר דא א ביסעלע היינט - צעשטער דאס ניט מיט זארגען". (אין אתמול, אין מחר - יש רק את מעט היום, אל תקלקל זאת בדאגות).

ואולי יש לפרש זאת בנוגע לענייננו:

'נעכטען': אפשר לחיות עם העבר - בהתוועדויות, המענות, הגילויים וכו'.

'מארגען': וביחד עם זה אפשר להתגעגע להתוועדויות וכו' ולחיות במחשבה ובתקוה שאז - מחר - יהי' בסדר, ובינתיים ממתניים ומחכים.

והיינו האופן הא' הנ"ל בשיחה ה' טבת, למחי' שלחני, ואזי הכוונה היא "האלטן זיך אין דער קליאמקע", כדי שנוכל לשרוד את ההעלם והסתר,

אולם הכוונה והדרך הנכונה היא לחיות עם 'היינט'. להביא לימות המשיח היום! לא רק לצפות לחכות ולהמתין לימות המשיח. אלא להשתמש עם ה'נעכטען' - ולדעת שה'מארגען' תלוי במעשינו ועבודתנו 'היינט'.

והיינו כאופן הב' הנ"ל בשיחה ה' טבת, שפירושו להתעסק בענייני ושליחות הרבי כדי להביא לימות המשיח.

היום לעשותם

שמעתי מכמה וכמה העושים חשבון, שהנהגה עכשיו לא כל-כך נוגעת, בפרט בדברים שבהם יש חילוקי דיעות בין אנ"ש, כי הרי כשהרבי יחזור ויתגלה, כולנו נעסוק בגילויים החדשים של משיח ולעתיד לבוא, תורה חדשה וכו', ובמה נחשב הוא איך התכוננו לימות המשיח והגילויים? אך הדבר אינו נכון.

שהרי "לעתיד לבוא" אינו מחר, אלא הפנימיות של "היום" - התוכן של מעשינו ועבודתנו היום.

"והנה ה' נצב עליו... ומביט עליו ובוחר כליות ולב אם עובדו כראוי" - הוא היום.

"עומד לפני המלך" - הוא היום.

התקשרות - היא היום.

לסיכום:

על השלוחים צ"ל ניכר שחיים ומשפיעים את הנצחיות של נשיא דורנו ודור השביעי.

הרבי הוא הכל ואנחנו (רק) שלוחים.

עלינו להתאים את עצמנו לרצונו של הרבי ולא להיפך.

כל עבודתנו ומציאותנו ושליחותנו היא להביא להתגלותו של הרבי ולימות המשיח, ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דאָ למטה אין אַ גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו.

וירכיבם על החמור

דברים שנאמרו בהתוועדות חסידית
לרגל מלאת ארבעים שנה לשליחות לארץ הקודש ת"ו
תשל"ו - תשע"ו

בלקוטי שיחות חלק ל"א (שיחה ג' לפרשת שמות) עומד הרבי על הכתוב "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה האלקים בידו". ומביא את פירוש רש"י: "על החמור" - "חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק, והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על חמור". ובסיום השיחה מבאר הרבי "מיינה של תורה שבפירוש רש"י", את תוכן הדברים על-פי חסידות, וזו נקודת הדברים:

בחמורו של אברהם נאמר שאברהם חבש את החמור; בחמורו של משה - "וירכיבם על החמור"; ואילו בחמורו של משיח אומר רש"י "עתיד מלך המשיח להגלות עליו". ויש לומר ששלוש לשונות אלו הן בהתאם לשלושת השלבים בהמשכת קדושה בעולם בימי אברהם, משה ומשיח.

"חמור" רומז ומורה על "חומר" הגוף וחומריות העולם בכלל, וזה הקשר בין הגאולה לחמור, כי תוכן הגאולה הוא גילוי הקדושה בעולם, ולשם כך יש לזכך את חומר הגוף ואת חומר העולם שיהיו כלים לקבל את גילוי אור ה'.

ובענין זה יש שלושה אופנים:

(א) בדרך כיבוש ושליטה, שהאדם שולט על גופו ונפשו הבהמית, ומכניע את חומר גופו שלא יסתיר על אור נשמתו.

(ב) למעלה מזה, העבודה לזכך את חומר הגוף עד שהגוף עצמו לא ירצה את תאוות העולם ויהיה עובד ה'.

ובזיכוכ חומר הגוף עצמו יש שני אופנים:

(א) בירור וזיכוכ הגוף הבא מצד אור הנשמה, ובאופן כזה הקדושה שבאדם היא קדושת נשמתו, אלא שהגוף מזוכך ונעשה כלי לאור הנשמה.

(ב) שהאדם עובד עם גופו עד שהגוף מצד עצמו נהפך לחפצא של קדושה.

גם בזיכוכ חומריות העולם בכלל כהכנה לגילוי אור הקדושה בעולם יש שלושה אופנים, מעין זה.

(א) הכנעת חומריות העולם המונעת השראת הקדושה.

(ב) זיכוכ הגשמיות עד שנעשית כלי לגילוי אור הקדושה.

(ג) שהגשמיות עצמה תתקדש. וזה יהיה לעתיד לבוא.

וזהו ההפרש בין שלוש התקופות דאברהם, משה ומשיח:

פעולת אברהם היתה להכניע את חומריות העולם שלא תפריע לגילוי אור הקדושה, וזהו ענין "חבישת" החמור.

בימי משה, לאחר הזיכוכ של בני ישראל במצרים וזיכוכ העולם, הגשמיות נעשתה כלי לקדושה, ועכשיו יכולה להיות "רכיבה" על החמור, שאור הקדושה יומשך לתוך חומריות העולם. ואילו זיכוכ גשמיות וחומריות העולם לעתיד לבוא הוא באופן של "עתיד מלך המשיח להגלות עליו", כי החומר יזדכך כל-כך עד שהוא עצמו יגלה את אור הקדושה בעולם.

ולכן בימי אברהם לא רכבו על החמור (והחמור רק נשא את העצים והמאכלת לעקידה), כי החומריות עדיין לא נתבררה ועדיין לא היה קשר בין אברהם עצמו והחמור; משה הרכיב את אשתו ובניו כי כבר היה בירור שעשה את ה"חמור" כלי לאור הקדושה, אך לא רכב על החמור בעצמו כי החומריות מצד עצמה עדיין לא נתקדשה, ואילו במלך המשיח הוא עצמו רוכב על החמור, כי לעתיד לבוא חומריות העולם עצמה תגלה את אור הקדושה, "עתיד מלך המשיח להגלות עליו", כי אז יתגלה שהמציאות האמיתית של כל נברא היא "אמיתת המציאות", ש"יש הנברא" הוא חד עם "יש האמיתי".

...

עד כאן מדברי הרבי בשיחה, ויש ללמוד מזה הוראה לענייננו, השליחות שלנו לאה"ק ת"ו שבי"א שבט שנה זו ימלאו לה ארבעים שנה (תשל"ו - תשע"ו).

ראשית העבודה של השליחות היא באופן של "ויחבוש אברהם את חמורו", היינו לכפות על ה"חמור" - המציאות שלנו, השכל שלנו וכו' - לקיים את הוראות הרבי ולבצע אותן בפועל מתוך קבלת עול.

לאחר שה"חמור" - המציאות שלנו - הורגל לעשות ולבצע את הוראות הרבי ולמלא את שליחותו בפעולות רבות עשרות בשנים, נראה שכבר עושה זאת בדרך ממילא, כי אור השליחות האיר את מציאותנו וכל מציאותנו חדורה במילוי השליחות.

מעטה, ה"חמור" כבר יודע בעצמו מה עליו לעשות, ועל-דרך דברי הרבי ביחידות לחברי אגו"ח בשנת תשמ"ט ש"גדיים נעשו תיישים", ואין צורך "פירן ביים האנט" [=להוביל ביד], כמו בעבר.

וכעת, אפילו כשיש מצב בו צפורה ושני הילדים - היינו השליח והמציאות שלו - חוזרים ליתרו, ומשה רבינו ממשיך למצרים בלעדיהם ונראה לכאורה שמתרחק מהם, הרי זה באופן של "וירכיבם על החמור". כלומר, ענייניו של משה - השלוחים שלו - רוכבים על ה"חמור" (החומריות), וה"חמור" מבצע את השליחות אפילו כשמשה רבינו לא נמצא שם בעצמו, היינו שהמציאות של השליח - ה"חמור" שבו - מבצעת וממלאת את השליחות, אפילו כאשר אינו רואה ואינו שומע את משה.

אלא שכאן יש להבהיר (באִוָּאָרְעֵנֶן): בשלב זה ה"חמור" עדיין נשאר "חמור", מציאות גשמית וחומרית, ורק בביאת משיח יתגלה שהיש הגשמי באמת מאוחד עם היש האמיתי, ומשיח יתגלה על החמור.

ואת זאת צריך לזכור תמיד, שאף לאחר ארבעים שנות שליחות אנחנו עדיין בבחינת "חמורים", עם ישות של מציאות חומרית, עד הזמן שבו משיח יתגלה כשהוא עצמו רוכב על החמור.

כל זמן שלא הגענו לזה, עדיין יש צורך בעבודה של "וירכיבם על החמור", מתוך הכרה ואמונה פשוטה שמשה הוא זה שפועל את "וירכיבם".

ודוקא ע"י ציות להוראות הרבי בפשטות, באופן של "תמים תהיה עם הוי' אלקיך", בלי פשט'לך ובלי רמזים, ופשיטא שלא לטעות ולחשוב שנשנתנו העיתים ח"ו - מובטחים שנוסעים עם החמור בדרך הנכונה, למקום הנכון וליעד הנכון, וממלאים השליחות כדבעי.

וזו ההכנה לכך שה"חמור" יהפוך להיות כזה שעתידי מלך המשיח להגלות עליו, ורק אז השליח יהיה חד עם המשלח.

...

ויש להוסיף וללמוד עוד הוראה מפרשה זו:

כמסופר בתורה ומבואר בפירוש רש"י, בתחילה הרכיב משה רבינו את אשתו ובניו על החמור כדי לרדת למצרים, אולם כאשר פגש את אהרן אחיו ואהרן אמר לו - על הראשונים אנו מצטערים ואתה בא להוסיף עליהם, אמר משה לאשתו ובניו לחזור ליתרו.

ואולי יש לומר וללמוד הוראה מזה:

בתחילה הלך משה במחשבה שהולך לגאול את עם ישראל גאולה אמיתית ושלימה, היינו שהתחיל תהליך ההתגלות והגיע הזמן של שלימות בירור ה"חמור" כפי שיהיה בעת שעתידי מלך המשיח להגלות עליו, ולכן היה משה סבור שעליו לבוא למצרים עם ה"חמור", אבל לאחר שהתברר שעדיין לא הגיע זמן הגאולה האמיתית והשלימה, כי אהרן ניבא ולא ידע מה ניבא,

וגילה למשה שעדיין אינו הולך לגאולה השלימה ונמצאים רק בדרך לגאולה - אזי משה עצמו עדיין לא רוכב על ה"חמור", ויש צורך שענייניו של משה (אשתו ובניו), ה"ה השלוחים, "ירכבו על החמור", בכדי להשלים את בירור החומריות, ולהביא את הגאולה.

ובמצב הזה, הרי למרות שמשה הולך למצרים כדי לגאול את ישראל, ענייניו של משה (אשתו ובניו), ה"ה השלוחים, נמצאים על החמור ומבצעים את השליחות, אבל בגלוי אינם נמצאים ביחד עם משה.

מצד שני, גם במצב הזה עצמו, הרי הם רוכבים על החמור, וכל זה בכחו של משה, כנ"ל. והנה, לאחר כתוב זה - "וירכיבם על החמור", לא מסופר בתורה מה היה המשך הדברים בהנהגת משה עם אשתו ובניו, וגם חמור זה של משה ואברהם לא נזכר עוד בתורה.

ואולי אפשר ללמוד מזה בנוגע לענייניו ומצבנו: הרבי מודיע ש"הגיע זמן גאולתכם" ו"הנה הנה משיח בא", ועוסק בהכנת העולם לקבל פני משיח צדקנו, ומכריז שזו השליחות העיקרית של השלוחים, היינו שנוסעים אל הגאולה האמיתית והשלימה, אולם אז נוצר מצב שמשה רבינו לא נמצא יחד עם ה"חמור". ואותם אלו שמשה רבינו דאג להרכיב אותם על החמור לא שומעים ולא רואים את משה. אולם יש לדעת ולזכור שהשליחות שלהם היא להשלים את הבירורים של חומריות החמור, במידה והיא עדיין קיימת, ולהכין את העולם לקבל פני משיח צדקנו.

וכיון שאנו מציינים ארבעים שנות שליחות, לא למותר לזכור ולהזכיר שהדרך להצליח בשליחות היא דוקא ע"י תכלית הביטול למשלח, ועי"ז מקבלים את הכחות למילוי השליחות.

ועל כל אחד ואחד מאתנו לבחון היטב בעצמו ולעשות חשבון נפש, לוודא שהפעולות ומילוי השליחות יהיו באופן שנובע מביטול המציאות האישית והתמסרות מלאה לרצון המשלח.

שכן אם ח"ו חסר ביטול, והאדם מחשיב עצמו למציאות - עלולים להגיע, חס-ושלום, למצב שמחליטים ופוסקים לא עפ"י כללי השו"ע, ולא עפ"י הכללים וההוראות שהורה הרבי, אלא בדרך של "מורח ודאין"...

וח"ו יכולים לחשוב ש"נשתנו העיתים"... וממילא ח"ו משנים מהוראות של הרבי.

ואם ח"ו שוכחים לרגע על ה"וירכיבם על החמור", וסומכים על ה"כחי ועוצם ידי" של ה"חמור", רח"ל, אין לשער עד כמה ניתן לתעות ח"ו.

ועלינו לשים נגד עינינו תמיד את דברי הרבי אלינו בתשל"ו, בקשר לשליחות לאה"ק ת"ו:

"לא שררה אני נותן לכם - אלא עבדות אני נותן לכם".

ואולי יש לומר שבלשון זו נרמז תוכן העניין: אם הדבר נראה בעיני האדם הממונה נושא המשרה כ"שררה" - אזי "לא... אני נותן לכם", ורק אם הוא נושא בתפקיד מתוך הכרה שזוהי "עבדות" - אזי "אני נותן לכם".

במילים אחרות:

עלינו לזכור שהשליחות, השררה, והתפקידים בעבודת הקודש של ניהול והנהגת עניני חב"ד, ועד"ז גם לגבי כל שליח בכל תפקיד של מנהל, מחנך, משפיע וכדו', צריכים להיות חדורים בתחושה של ביטול ועבדות, ולא ח"ו בתחושה של שביעות רצון ומציאות של ישות עצמית רח"ל, כי שליח אמיתי הוא מי שמציאותו איננה מציאות עצמאית, אלא כל מציאותו אינה אלא מציאות המשלח והוא בסך הכל שליח לבצע את הוראות הרבי - המשלח.

ובכחו של הרבי זוכים להמשיך במילוי השליחות עד לגאולה השלימה ותיכף ומיד, נאו ממש, שחומריות העולם עצמה תגלה את אור הקדושה, ומלך המשיח עצמו ירכב על ה"חמור".

מפתח השליחות

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים השנתי השלושים ושבעה,
ש"ק פ' עקב, תשע"ו, כפר חב"ד ב'

בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ו, שהיתה גם ההתוועדות 'צאתכם לשלום' שלנו לקראת הנסיעה
בשליחות הרבי לאה"ק ת"ו, היתה שיחה מיוחדת בענין 'המפתח' ומשמעותו.

הרבי האריך בביאור הענין, ובמסגרת זו נביא את תוכנן של כמה נקודות בקצרה כדלהלן.

תחילה ביאר הרבי את המושג 'פתיחה' כפי שהוא בתורה, כסיפור הידוע שפעם התייגע הבית
יוסף משך זמן על איזה ענין עד שהבין אותו. לאחר זמן, נכנס הבית יוסף לבית המדרש, ושמע
איך יהודי שלגמרי לא בערכו לומד את הענין בפשטות, עם ההסברה שהוא התייגע עליה משך
זמן. והסבירו לבית יוסף (לפי נוסח אחד האריז"ל היה זה שהסביר, ולפי נוסח שני הסבירו לו
זאת מלמעלה), שלאחר שהוא פתח את הדרך והמשיך את ההסברה בעולם, יכול להגיע לזה
אפילו מישהו שאינו בערך כלל להמשיך ולגלות ממקור ההבנה וההשגה - כיון שהוא (הבית
יוסף) כבר המשיך את הענין מלמעלה.

והרבי ממשיך שהלשון הרגיל על זה בכמה מאמרים הוא "פתח", כלשון הרגיל בזוהר "פתח
ר' שמעון", ולאחר שהיתה ה'פתיחה' לענין מסוים, יכול אחר כך ללכת בדרך זו אפילו מישהו
שאינו בערך לזה שחצב וסלל ופתח את הדרך החדשה.

ויש לקשר זאת גם למילה "פתח" כפשוטו, היינו שישנה דלת ופותחים אותה.

כלומר:

ענינה של דלת הוא שישנו ענין הנמצא בפנים, ויש ענין שעומד בחוץ, וביניהם יש מחיצה
המבדילה כך שאין קשר בין הפנים והחוץ, אבל כשיש פתח במחיצה, נוצר קשר בין הפנים
והחוץ. אך מאחר שבפתח יש דלת, הרי הקשר בין הפנים והחוץ תלוי באדם. אם יפתח את הדלת,
יהיה קשר, ואם ינעל את הדלת לא יהיה קשר, בשונה ממצב בו יש מחיצה המבדילה ואין פתח,
שאו לא יתכן קשר בין הפנים והחוץ או ממצב שבו יש פתח ואין דלת והקשר קיים תמיד.

ובמצב בו יש דלת, ופתיחתה וסגירתה תלויים באדם, הדבר תלוי באיזה אופן האדם הוא
בעל-הבית על כך, גם כאשר הוא בריחוק מקום. ייתכן שבכדי שיוכל לשמור על הדבר עליו
להיות במקום ולהראות את כחו, ואם הוא גיבור וחכם גדול ביותר, אימתו על אחרים, אפילו
כאשר הוא נמצא במקום רחוק, אבל אם אינו גיבור וחכם גדול מאוד, עליו להיות במקום כדי

להוכיח את ה'בעל-בית'שקייט שלו, כי בפניו אכן לא יעזו, אך כאשר ילך למקום אחר, או יביט לצד אחר, יעשה הזולת כטוב בעיניו.

וכאן הרבי עובר לנושא המפתח וממשיך:

יש עצה כיצד גם החלש יוכל להישאר 'בעל הבית' על הדלת, ולא תהיה אפשרות לעשות היפך רצונו, גם אם הוא נמצא במקום רחוק. והעצה היא - כאשר לדלת יש מנעול, ולמנעול יש מפתח, הרי בשעה שהאדם נועל את הדלת ולוקח את המפתח אתו, הוא נשאר 'בעל הבית' על הדלת ואף אחד לא יכול לעשות (עם הדלת ועם הבית) היפך רצונו.

אם למנעול אין מפתח, הרי ממה-נפשך: אם המנעול נעול, הרי זה כמו מחיצה ללא פתח, ואם המנעול פתוח הרי זה פתח, אלא כאשר לדלת יש מנעול ולמנעול יש מפתח, והוא נועל את הדלת ומחזיק את המפתח בכיסו, הרי זו עצה היעוצה להישאר בעל-הבית על הפנים ועל הקשר בין הפנים והחוץ, אפילו כאשר הוא הולך למקום רחוק.

ולכן, ממשיך הרבי, אחת מדרכי הקנין לקניית בית היא מסירת המפתח. כי לכאורה אינו מובן: הרי המפתח הוא ענין בפני עצמו והוא מיטלטל (כי לא תמיד המפתח תולה על חוט בסמוך, ואדרבה, אין זה ראוי שהמפתח יתלה וכל הרוצה יבוא ויפתח) ואיך מסירת המפתח קונה את הבית?

אלא הביאור:

כאשר אדם הוא בעל-הבית על המפתח, בדרך ממילא הוא נעשה בעל הבית, כיון שנעשה בעל הבית על הקשר בין הבית והחוץ.

כך הם פני הדברים בגשמיות, משום שכך הם ברוחניות, כי כל דבר שישנו למטה, שורשו מלמעלה. ומצינו ענין 'המפתח' בעבודת ה':

כאשר אדם מתחיל לעבוד עם עצמו, ישנם ענינים שהוא יכול לעסוק בהם בכל ענין בפני עצמו. אולם הוא יכול גם לעסוק בענינים כלליים, ולאחר 'כיבוש' הענין הכללי, במילא נפעלים ונעשים כראוי כמה וכמה ענינים פרטיים של מצוות עשה ומצוות לא תעשה.

ולדוגמא: "ואהבת לרעך כמוך" היא "כלל גדול בתורה" הכוללת פרטים רבים כמו גמילות-חסדים בדיבור, בממון, בגופו, ביקור חולים ועוד.

ישנו אופן עבודה של התעסקות עם פרטים - כאשר פועל בעצמו לתת ליהודי הלוואה של ממון, עצה טובה וכדו', אבל ישנו אופן עבודה שפועל בענין שהוא "מפתח" לכמה וכמה ענינים, היינו שפועל בעצמו את ההרגש של "ואהבת לרעך כמוך", וכתוצאה מכך יש לו את ה"מפתח" לכל הפרטים הנובעים מכך, ובמילא הוא חוסך את הצורך לעבוד על עצמו בנוגע לכל הפרטים, וכשיהודי יבקש ממנו הלוואה או עצה טובה, הוא יתן לו מיד, בדרך ממילא, כיון שפעל בעצמו את ה"ואהבת לרעך כמוך" - ה"מפתח" לכל הפרטים המסתעפים מכך.

ועד"ז הוא גם בעוד ענינים הנקראים "יסודות", ובשעה שיש לאדם את היסוד, יש לו בדרך ממילא את הדברים שנובעים מזה.

ועד"ז בענין קבלת עול, "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה" - בשעה שישנה תנועה של קבלת עול בכללות, ממילא יש גם את הענינים הבאים מזה, ואין הוא זקוק לעבודה עם כל פרט בפני עצמו.

ועד"ז היה בשעה שבני ישראל פעלו בעצמם את הענין הכללי של הקדמת נעשה לנשמע - שבדרך ממילא קבלו את כל התורה כולה.

ועד"ז בענייננו:

הלימוד מהתורה ומהמסירות נפש של בעל ההילולא, יכול להיות בשני אופנים.

אופן אחד - התבוננות בפרטי העבודה שלו, אופן שני - התבוננות בכללי עבודתו שהם "אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל".

וכאשר מתבוננים בדבר ונעשים חדורים בדבר, ה'פועל ממש' בא בדרך ממילא ולא נדרשת יגיעה נוספת, אלא בדרך של "מצוה גוררת מצוה" ובמהירות ובקלות, וע"ז זה נעשית שלימות בני" - "בנערינו ובזקנינו ובבנותינו", והולכים באופן של "צבאות ה'" לקבל פני משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

ולוקחים איתם את כל המפתחות של כל המעשים הטובים שעשו, כפי המשל של הרבי מהר"ש שכאשר עושים מצוה, מקבלים את השכר מיד, אלא שהוא נמצא בתיבה נעולה, אבל מוסרים לו את המפתח -

ויחד עם המפתחות, הולכים לקבל פני משיח צדקנו.

עד כאן נקודות מדברי הרבי בשיחה.

למחרת, בי"א שבט תשל"ו, יצאנו לשליחותנו באה"ק, ומהראוי לספר כי לפני נסיעתנו התעוררו חמישה אברכים חסידיים בקראון הייטס - הרב שמואל בוטמאן, הרב מרדכי קלמנסון, הרב ברוך קיוומאן הרב דוד רפורט והרב נחום פינסון - וקנו 'טנק מצוות' על-מנת לשולחו לאה"ק עם השלוחים.

ברגע האחרון, ערב נסיעתנו, חל שינוי בתכנית והתברר שהתכנית לשלוח את ה'טנק' עם השלוחים לא תצא אל הפועל, והאברכים הנ"ל החליטו לתת את הטנק כמתנה לרבי.

במהלך התוועדות יו"ד שבט, עלו החמישה לבימת ההתוועדות ומסרו את מפתח הטנק לרבי.

הרבי הגיב ואמר: "שיקט עס מיט די וואס פארען [=תשלחו זאת (את הטנק) עם הנוסעים], התורה חסה על ממונם של ישראל".

והרבי הוסיף:

'אבער גיט זיי א צווייטען שליסל, ווייל מיין שליסל גיב איך ניט אפ' [=אבל תתנו להם מפתח אחר, כי את המפתח שלי אינני נותן].

[באותו מעמד, נכח גם הרב אברהם יצחק גליק מלונדון, וגם הוא נתן לרבי מפתח של טנק חדש באנגליה אותו הוא תרם].

מאוחר יותר, כאשר הטנק הגיע לארץ, שאלו השלוחים האם אפשר להשאיל הטנק גם לאחרים, ומתי הוא הזמן המתאים לפעול עם הטנק.

והמענה כפי שנמסר ע"י הרב חודוקוב (תוכן הדברים):

כשם שיהודי לוקח אתו תפילין לכל מקום שאליו הוא נוסע, כך כאשר שליח (קבוצה) נוסע, הרי הוא נוסע עם טנק. וכשם שיהודי משאיל את התפילין שלו כך אפשר להשאיל את הטנק, שהרי השלוחים יעסקו בזה מחוץ לסדרים. וכיון שזו שליחות מיוחדת, הרי במיעוט זמן בכמות, יפעלו ריבוי באיכות.

יש לומר שבדברי הרבי בעת מסירת המפתח לטנק, כאמור לעיל, ולאור השיחה בהתוועדות זו בנושא המפתח, יש כמה הוראות יסודיות בענין השליחות בכלל ושליחותנו בפרט.

ולענ"ד אלו הן ההוראות המרכזיות:

1) ה"פֶּתַח" לכל ענין השליחות נעשה ע"י הרבי. ובכחו יש אפשרות לכל אחד ואחד שמתנדב לצאת לשליחות, אפילו מי שמצד עצמו הוא שלא בערך לגמרי, לפעול, ובע"ה להצליח.

2) השליחות היא לפתוח את הפתח בין הפנים והחוץ, ולהחדיר את ענייניו של הרבי בכל מקום על-מנת להשלים את כוונת הבריה"א - "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים".

3) המפתח המקורי, הכח והיכולת של ענין השליחות, נשאר תמיד בידי הרבי, והרבי הוא נשאר תמיד בעל הבית, כי הרבי הוא המקור לענין השליחות, וממנו הכל. ולכן לא תולים את המפתח ליד הדלת כך שכל אחד ואחד יוכל להשתמש במפתח ולהיכנס פנימה בכחות עצמו, כי 'בעל הבית' היחיד והבלעדי הוא הרבי.

4) הרבי מוסר לשלוחים העתק של המפתח שנמצא ברשותו ובאמצעותו הוא נותן את הכחות ואת היכולות לבצע את השליחות.

5) לשליח ניתנה הזכות לבחור להשתמש במפתח, לפתוח את הדלת ולפעול בשליחותו של הרבי.

6) כמובן, שהמפתח שביד השליח צריך להיות העתק מדויק של המפתח שנמצא אצל הרבי, וכפי שרואים במוחש כאשר משכפלים מפתח, שאם יש בהעתק אפילו שינוי קל מהמקור, ההעתק לא פותח!

7) לא רק השליחות צריכה להיות העתק מדוייק של המקור המצוי ביד הרבי, היינו שהשליחות תהיה בהתאם לרצון הרבי והוראותיו, אלא גם השליח בעצמו צריך להיות מעין העתק של המשלח, שמהותו ומציאותו יתאימו לרבי.

8) המשנה את המפתח, חס-ושלום, אפילו שינוי קל, פירושו שסומך על עצמו ורואה עצמו מציאות כמי שרשאי לחדש דבר מעצמו, ולא רק בהעתק המפתח של הרבי.

ומהו מפתח השליחות? - היסוד והנקודה, אותם ענינים שהם כלליים ביחס לשאר הדברים.

בשיחה האמורה הזכיר הרבי כמה ענינים מסוג זה:

1) "ואהבת לרעך כמוך", "כלל גדול בתורה".

2) קבלת עול, "הקדמת נעשה לנשמע".

3) "אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל".

וכשישנה הנקודה וחדורים בדבר, אזי ה'בפועל ממש' בא בדרך ממילא.

ובענייננו - עלינו למצוא את היסוד והעיקר, ה"מפתח" לשליחותנו הפרטית לאה"ק גם על-פי המכתב הכללי לשלוחים מר"ח שבט תשל"ט ובשיחות ובמענות כלליים ופרטיים ועוד.

ותן לחכם ויחכם עוד. והרי בשנה זו מלאו ארבעים שנה לשליחות, וארבעים שנה לשיחת יו"ד שבט תשל"ו, תקופה של "קאי איניש אדעתי דרבי", ובטח יעשה כל אחד ואחד את הכלים הראויים על-מנת לכוון אל הנקודה ולקבל כחות חדשים למלא את השליחות בכל הפרטים, ועד "למפתח" שהרבי מסר בכינוס השלוחים העולמי בשנת תשנ"ב:

"להכין עצמו ואת אנשי עירו - לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה".

עצמות היבשות

דברים שנאמרו בכינוס שלוחים אזורי
חוה"מ פסח, תשע"ז, מיתר

בהתוועדות אחרון של פסח תש"ל (תורת מנחם התוועדויות ח"ס ע' 142) מבאר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה ענינים בנבואת יחזקאל אודות ה'עצמות היבשות', ההפטרה דשבת חול המועד פסח.

ונביא בזה כמה נקודות מהשיחה, כדלקמן (בקיצור לשון ובהשמטת כמה ענינים וכן ההערות והמראי מקומות):

השייכות של העצמות היבשות לנבואת הגאולה מובנת בפשטות הכתובים:

בנבואה ע"ד העצמות היבשות נאמר: "כה אמר ה'... הנה אני מביא בכם רוח וחייתם", וכפי שהי' בפועל: "ותבוא בהם הרוח ("מארבע רוחות") ויחיו ויעמדו על רגליהם חיל גדול מאד מאד". ובהמשך הנבואה: "העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אומרים יבשו עצמותינו וגו'", ועל זה אומר הקב"ה "הנה אני פותח גו' ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו'".

והפירוש הפשוט בזה - שהקב"ה מוציא את בני" מהגלות אל הגאולה, שאז יהיו במעמד ומצב ד'וחייתם", כיון שתהי' גאולה שאין אחרי' גלות.

אך עדיין צריך להבין: מדוע צריכים לפעול אצל בני" ענין החיות - "וחייתם" - בה בשעה שבנ"י נקראים חיים, כמארז"ל "עשרה נקראו חיים... ישראל נקראו חיים"!!

אך הענין יובן מהמשך מארז"ל הנ"ל שמביא ראי' לכך שישראל נקראו חיים - "שנאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", ומזה מובן, שכאשר חסר בהדביקות בהקב"ה, אזי חסר בענין החיות.

וכמסופר בגמרא בסוף מסכת ברכות אודות רבי עקיבא ש"הי' מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה" גם בשעה ש"גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה", בהסבירו זאת ע"פ משל מדגים שחייבים להיות במים ששם מקום חיותם, ודוגמתו בנמשל, שבנ"י חייבים לעסוק בתורה "שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימיך".

ועפ"ז יש לבאר דיוק הלשון "יבשו עצמותינו" - שהרי כל המשלים שבתורה הם בתכלית הדיוק - שזהו בהתאם להנמשל ש"העצמות האלה כל בית ישראל המה", וכיון שחיותם של בני" היא בהיותם במים, "אין מים אלא תורה", הרי מובן שהמצב ההפכי הוא באופן של יובש - "יבשו עצמותינו", "עצמות היבשות".

ובפרטיות יותר:

"יבשו עצמותינו" - מורה על מעמד ומצב שיהודי רחוק מן התורה, שהיא חיותו, כמו דג שחיותו היא מי הים.

אמנם כאשר חסר בהשייכות של יהודי עם התורה, הרי זה מעמד ומצב ש"יבשו עצמותינו" - "עצמותינו" דייקא, שהרי גדר של "אבר" הוא שיש לו עצם, וכאשר חסר בענין החיות שנמשך ע"י הדם, שזהו ענין התורה, הרי זה מעמד ומצב ש"יבשו עצמותינו".

ויש להוסיף ולבאר הדיוק בפרטי הענינים שבהמשך הכתוב (לאחרי "יבשו עצמותינו") - "אבדה תקוותנו נגזרנו לנו":

ובהקדים - שגם כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב ש"יבשו עצמותינו", אין זה כמו דג שפורש מן הים - שחשוב כמת לאחרי שנמצא מחוץ למים משך זמן ששוב לא יועיל שיחזירוהו למים - שהרי אצל יהודי לא שייך מעמד ומצב כזה, כיון שיכול לשוב בתשובה, ולא עוד אלא שבשעת החטא גופא "ישראל הוא".

אמנם, במה דברים אמורים - כאשר ישנה אצלו הידיעה וההכרה שביכולתו לשוב בתשובה, משא"כ כאשר חושב שכיון שכבר עברו ריבוי שנים מאז שהתנתק מה"מים חיים" של התורה, שוב אין לו תקווה: "אבדה תקוותנו".

זאת ועוד:

גם כאשר "יבשו עצמותינו" ו"אבדה תקוותנו" - עדיין לא אבוד, כל זמן שנמצאים בין יהודים, שאז בודאי ימצא יהודי שיקיים את הציווי "ואהבת לרעך כמוך", ויעשה כל התלוי בו להחזירו לתומ"צ.

והענין בזה:

אמרו רז"ל "אכל בי עשרה שכינתא שריא". ומשמעות הלשון היא - שהענין דשכינתא שריא במעמד עשרה מישראל הוא גם כאשר אין עוסקים בתומ"צ, וכמפורש באגה"ק: "אף שאינם מדברים בדברי תורה",

ומבואר בזה - שהתועלת מהשראת השכינה במעמד עשרה מישראל היא, שע"ז נמשך מלמעלה תוספת כח וסיוע בעבודתו, הרהורי תשובה וכו', והיינו, שאפילו אלו שעד אתמול ואפילו עד הרגע שלפנ"ז היתה הנהגתם היפך התומ"צ, פועלת עליהם השראת השכינה שיפלו להם הרהורי תשובה.

ועוד זאת, שבכל הענינים שנוגעים לרבים, ובכלל זה גם ענין הגאולה, הן גאולה כללית, והן גאולה מצרה פרטית, הולכים אחר הרוב, והרוב מכריע שתהי' גזירה לטובה, והקב"ה ישפיע טוב בגשמיות וברוחניות, כולל גם - שיערה עליו רוח ממרום וישוב בתשובה.

אמנם, במה דברים אמורים - כשאנו פורש מדרכי הציבור, אבל כשפורש מדרכי הציבור, הנה נוסף לכך שענין זה גופא נחשב לחטא, הרי בכך מראה שאינו חלק מהרוב, וכיון שכן, לא תועיל לו הכרעת הרוב, וכמו בדיני תערובות, שהביטול ברוב הוא רק כאשר המיעוט והרוב נמצאים ביחד (במקום, או בידיעת האדם), משא"כ כשאננם ביחד, אזי לא מועילה הכרעת הרוב.

וזהו שמסיים בכתוב (לאחרי "יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו") - "נגזרנו לנו", היינו, שמכרית ומפריד את עצמו ופורש מן הציבור, שאז אין שום דבר שיכול להועיל לו.

אמנם, גם מי שחטא ופגם ועבר את הדרך כו', ועד למעמד ומצב ש"יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו נגזרנו לנו" - הנה גם אז אומר הקב"ה "ביד חזקה גו' אמלוך עליכם", וכמארז"ל ש"הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן... ומחזירן למוטב", שזהו לפי ש"לא ידח ממנו נדח".

ועל זה נאמר "הנה אני פותח וגו' ונתתי רוחי בכם וחייתם" - "אני" דייקא, היינו, שהקב"ה בעצמו מחי' אותו.

וזהו כללות הענין דתחיית המתים, שעל זה אמרו רז"ל "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", אפילו אלו ש"אומרים יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו נגזרנו לנו".

עד כאן מספר נקודות מהשיחה.

ויש ללמוד מדברי הרבי אודות משמעות ג' הענינים שמאפיינים את העצמות היבשות, התחושות והמחשבות של "יבשו עצמותינו", 'אבדה תקוותינו' ו'נגזרנו לנו' - לגבינו מצבנו כעת: כשם שמהות החיים של יהודי היא דביקות בקב"ה ולימוד התורה, כמבואר בשיחה בפרטיות, כך מהות החיים של חסיד היא לחיות עם הרבי, היינו להיות דבוק ומקושר ברבי ולעסוק בתורתו. וכשם שהמשל לחיות של יהודי ע"י לימוד התורה הוא מהדג במים, שבכדי שימשיך לחיות מוכרח להיות במקום חיותו, כך חסיד צריך לחיות בתוך תורתו של הרבי.

וכמובן, שבכדי 'לחיות' לא די בלימוד מאמר או שיחה או מכתב מזמן לזמן בעת הפנאי וכיו"ב, אלא ענין החיים הוא דבר תמידי שלא יכול להיות בו הפסק, ובפשטות - יום של חסיד אמור להתחיל בלימוד עיוני, מתוך דביקות והתקשרות, ובסדר מסודר של קביעות בנפש (אפילו לזמן קצר, אבל בקביעות הנובעת מההכרה ש"כי הם חיינו"), וכאשר התחלת היום היא בתורתו של הרבי, 'מקום חיותנו', הרי זה מביא חיות לכל היום כולו.

ויום שהתחלה והיסוד שלו הם ענין בתורתו של הרבי, הוא יום חי, יום שבו החסיד מרגיש שהוא מחובר למקור חיותו כמו דג במים.

בנוסף לזה, העוסק כדבעי בתורתו של הרבי, בודאי שלימוד זה מגביה ומעלה אותו להיות 'טפח מעל הקרקע' שלא זו בלבד שאינו שקוע בדברים גשמיים נחותים, אלא הוא מתעלה

ומתרומם עד שיגיע לידי הכרה והרגשה שהגוף טפל והנשמה היא העיקר, וכמבואר בתניא פרק ל"ב שזו דרך ישרה וקלה לבוא לידי אהבת ישראל ואחדות ישראל.

וגם מי שנכשל והחסיר ח"ו יום, או יותר מיום אחד ח"ו, בלימוד תורתו של הרבי בעיון מתוך דביקות והתקשרות, צריך לדעת ש"לא אבדה תקותנו", ותמיד אפשר לתקן ולחזור להיות במצב של דג במים.

ואם הוא חושב שאבדה תקותנו ח"ו, ואינו רואה דרך לחזור, עליו לדעת שגם לו יש עצה, ובלבד שלא יפרוש מדרכי הציבור ולא יהי' בבחינת "נגזרנו לנו", אלא יהי' בין חסידים, ו"יתגלגל" ("וואלגעריין זיך") בסביבת חסידים ובהתוועדויות חסידיות, וכשיהי' בין חסידים בודאי שאחדות החסידים תביא לידי כך שיקרבו אותו ויסייעו לו, ובכח האחדות יתגבר על כל העלם והסתר ויחזור "להיות" חיים חסידיים אמיתיים.

...

בהמשך השיחה יש ביאור נפלא (לאחר שמביא ביאור על פי נגלה, עיין שם), מדוע הפטרה זו נאמרת דוקא בשבת חול המועד פסח.

וזו נקודת הדברים (בקיצור ובהשמטת ההערות):

איתא בשו"ע (בשם רב האי גאון) ש"בשבת שחל בחול המועד פסח מפטירין העצמות היבשות... לפי שתחיית המתים עתידה להיות בניסן".

ויש להוסיף ולבאר הטעם שבחג הפסח גופא מפטירין העצמות היבשות - לא ביו"ט עצמו (שני ימים הראשונים או שני ימים האחרונים), אלא בשבת חול המועד (אע"פ שלעת עתה לא מצאתי זאת בפירוש):

שני ימים הראשונים ושני ימים האחרונים ישנם בחג הפסח בקביעות, בכל שנה, משא"כ שבת חול המועד אינו ענין קבוע בכל שנה, שהרי כאשר יום ראשון של חג הפסח חל בשבת, אזי אין שבת חול המועד.

ולכן: הענינים הקבועים שחיובם מידי שנה בשנה - נתקנו בימי הפסח שהם בקביעות בכל שנה ושנה; ואילו בשבת חול המועד שאינו דבר קבוע, נתקנה אמירת הפטרה דעצמות היבשות, הקשורה עם תחיית המתים, שתהי' דבר חד-פעמי.

[ועד"ז בנוגע למלחמת גוג ומגוג, שכיון שעתידה להיות בתשרי מפטירין בה בשבת חול המועד סוכות - שכיון שתהי' דבר חד-פעמי, אין מפטירין בה בימי המועדים שהם בקביעות בכל שנה ושנה, כי אם בשבת חול המועד, שאינו קבוע בכל שנה ושנה, שהרי יש שנים שקביעותם היא באופן שאין בהם שבת חול המועד סוכות].

ולהעיר, שבנוגע למנהג לומר שיר השירים בשבת חול המועד פסח - "אם אין שבת בחול המועד, קורין שיר השירים באחד משני ימים טובים האחרונים שחל להיות בשבת", והיינו לפי

ששיר השירים הו"ע קבוע, "לפי שיש בה מענין יצי"מ" (ושייך גם למ"ת הקשורה עם יצי"מ, כמ"ש "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"), ולכן, משתדלים תמיד לקרוא שיר השירים בפסח; משא"כ בנוגע להפטרת עצמות היבשות (וכן ההפטרה במלחמת גוג ומגוג), שאמיתה בשבת חול המועד אינה בכל שנה, כיון שזהו ענין חד-פעמי.

ובפנימיות הענינים:

מציאות כזו ש"אומרים יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו נגזרנו לנו" - ח"ו שיהי' זה מידי שנה בשנה, שהרי יהודי אינו יכול ואינו רוצה להיות נפרד מהקב"ה (כפתגם רבינו הזקן), והוא מוכן למסור נפשו על קידוש השם, וא"כ, מציאות כזו שיאמרו "יבשו גו' נגזרנו גו'" הו"ע היוצא מן הכלל!

אמנם, גם כאשר יש מציאות רחוקה כזו, אומר הקב"ה "הנה אני פותח וגו'", עד ש"ויחיו ויעמדו על רגליהם חיל גדול מאד מאד", וע"ד מ"ש רש"י על הפסוק "ונפל ממנו רב", "כל מה שיפול מהם ואפילו הוא יחידי חשוב לפני רב", שלכן, כדאי "להרעיש" ("אויפטורעמען") את העולם כולו אפילו בשביל יהודי אחד בלבד.

ועד שפועלים שהקב"ה מוליך את כל בני"ל"ארץ טובה ורחבה", בביאת משיח...

עד כאן מדברי הרבי.

והרי הדברים מלהיבים ומעוררים ביותר:

מצב שבו יהודי הוא חסר חיות, מצב שבו יש ליהודי מחשבות של יאוש שאבדה התקוה ח"ו, הוא ענין כל כך מופרך וכל כך יוצא מן הכלל שלא רצו לתקן את ההפטרה המדברת על המצב הזה במועד הקבוע מידי שנה בשנה!

דבר נפלא עד כדי כך שהרבי אומר שלעת עתה לא מצא לו מקור!

וגם ההוראה מזה לענייננו מובנת:

החיות האמיתית של יהודי, הנובעת מדבקתו בקב"ה ומשייכותו ללימוד התורה - "כי הם חיינו", וכמו כן ממש, החיות החסידית של חסיד הנובעת מהתקשרות ודביקות ברבי ולימוד תורתו (וכאמור - בעיון ובקביעות דווקא), היא ענין הכי עיקרי שאפילו כאשר מדגישים את הפכו, כדי לעורר ולחזק, הרי כיון שההיפך ושלילת החיות, וכן היאוש והיפך התקווה, הם דברים יוצאים מן הכלל לגמרי, לא קבעו את ההתעוררות והחיזוק כך שיבואו תמיד, מידי שנה בשנה.

ומרובה מידה טובה - בגודל מעלת החיות, הדביקות וההתקשרות וגודל כחה להביא חיות אמיתית ונצחית.

בחודש אלול יש להרבות במצות הצדקה יותר מבשאר ימות השנה

דברים שנאמרו בכינוס שלוחים איזורי

באחת משיחותיו הק' אודות חודש אלול (לקוטי שיחות חלק ל"ד שיחת ראה אלול, מהתוועדות ו' תשרי תשל"ח), בדבריו על כך שבחודש אלול יש להרבות במצות הצדקה יותר מבשאר ימות השנה, אומר הרבי:

"ויש למצוא מקור לזה מדיוק לשון הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ה"ד) בענין עשרת ימי תשובה - וז"ל:

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישנים כו' והטיבו דרכיכם כו', צריך כל אדם שיראה עצמו כו' חציו זכאי כו', עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה כו', ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום".

והנה, הרמב"ם הוציא את המנהג "להרבות בצדקה" בעשרת ימי תשובה מן הכלל של "מעשים טובים ולעסוק במצות", וכתב אותו כענין בפני עצמו. ובנוסף לכך, הקדים מנהג זה של התוספת בצדקה לשאר הענינים. ומזה מוכח כי אמנם בימים אלו צריכה להיות התחזקות בכל עניני תורה ומצות, אולם לכל לראש יש "להרבות בצדקה".

ומזה יש ללמוד מעין זה לגבי חודש אלול, כיון שהוא מעין עשרת ימי תשובה בכמה ענינים: (א) אלול הוא חודש התשובה בדוגמת עשרת ימי תשובה. (ב) כשם שעשרה ימים אלו הם הכנה ל"חתימה" ביום הכפורים, כך כל חודש אלול הוא הכנה ל"כתיבה" (תחילת הדין) בראש השנה. (ג) יתירה מזו: כל ארבעים הימים מר"ח אלול עד אחרי יום הכפורים הם המשך ו'חפצא' אחת של ימי תשובה (כמבואר בב"ח שהפסוק "אני לדודי ודודי לי" הוא ראשי-תיבות אלול וסופי התיבות (ארבע אותיות יו"ד) בגימטריא ארבעים, כנגד ארבעים הימים מר"ח אלול ועד יום הכפורים, כי בארבעים ימים אלו התשובה מקובלת יותר. ואם כן, כשם שבעשרת ימי תשובה ישנו ענין מיוחד "להרבות בצדקה", כך גם בחודש אלול, ראשית ההתחזקות בעניני תורה ומצות בחודש זה צריכה להיות "להרבות בצדקה".

והרבי שואל: במה שונה מצות צדקה משאר כל עניני תורה ומצות, שלכן ההתחזקות בחודש אלול (ועשרת ימי תשובה) היא בענין הצדקה דוקא?
ומבאר:

הרמב"ם כותב את המנהג של להרבות בתפילה ותחנונים בלילות של עשרת ימי תשובה, כענין בפני עצמו, "ונהגו כולם לקום בלילה", ולא כענין אחד מחובר עם המנהג להרבות בצדקה. כי בקבלת צרכי האדם מהקב"ה ישנם שני אופנים, כדברי הגמרא על הפסוק "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה", "כל העולם כולו נזונין בצדקה והם נזונין בזרוע". כלומר, אופן אחד הוא - "כל העולם" מקבלים צרכיהם מהקב"ה בתורת צדקה וחסד ה', ולא בזכות שבידם, כי אינם ראויים לזה מצד מעשיהם. והאופן השני הוא - צדיקים "נזונין בזרוע" והם נקראים רחוקים מצדקתו של הקב"ה, כי הם נזונים בזכות מעשיהם הטובים.

ובעבודת ה' שני האופנים הללו הם בהתאם להבדל בין התפילה והעסק בתורה ומצוות, ענין התפילה הוא בקשה ותחנון, "תחנונים ידבר רש" שהקב"ה ירחם עליו וימלא משאלותיו אף שאינו ראוי לכך, ובלשון חז"ל - "מתנת חנם", אבל על ידי עסק התורה והמצוות מקבל האדם את צרכיו (לא בתור צדקה, אלא) על-פי דין, כמו שהובטחנו בתורה, "אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו גו' ונתתי גשמיכם בעתם...".

ולכן, כשהקב"ה דן את האדם, ו"שוקלין זכיות האדם ועונותיו", הדעת נותנת שכאשר דנים אותו לזכות אין זה מפני רחמים וצדקה, אלא לפי מצבו.

ולכן היה מקום לומר שעיקר הדגש בעשרת ימי תשובה צריך, להיות על הוספה במצוות ומעשים טובים כדי לזכות בדין, ואין מקום לבקשת רחמים על "צדקה", לפנים משורת הדין.

על כך מחדש הרמב"ם שנוסף על המנהג להרבות בימים אלה בזכויות (צדקה, מעשים טובים ומצוות) נהגו ישראל גם "לקום בלילה... ולהתפלל... בדברי תחנונים... עד שיאור היום", לבקש מתנת חנם.

והרבי ממשיך:

זה גופא שזוכים בדין על-פי שורת הדין הוא בגדר "צדקה" מלמעלה, לפי שאין מעשה בני אדם (הנבראים) תופסים מקום אצל הקב"ה (ככתוב "אם צדקת מה תתן לו גו'"). ועוד זאת, שגם עשיית מעשים טובים (על ידי האדם) היא בכחו של הקב"ה, ככתוב "מי הקדימני ואשלם". ולכן זה גופא שהקב"ה (משפיל את עצמו כביכול ו)דן את האדם ומחשיב את מעשיו הטובים לזכותו משום כך בדין, הרי זה חסד וצדקה מאתו ית' וצריך על זה תחנונים.

ולכן חילק הרמב"ם מנהגים אלו לשניים, כי הם שני ענינים נפרדים בפעולתם של ישראל לזכות בדין: פיסקא אחת היא הדברים שבני ישראל עושים כדי להכריע את כף המאזניים (זכות), והפיסקא השניה היא התפילה ותחנונים (מתנת חנם), כי בשביל שדברים אלו יכריעו לכף זכות זקוקים לרחמי הקב"ה.

ולכן הרמב"ם הוציא את המנהג להרבות בצדקה מן הכלל, והקדים אותו לשאר הענינים – כי בריבוי הצדקה מודגש גם שהאדם מרגיש שצריך לזכות בדין רק מחמת צדקתו של הקב"ה, ולכן מרבה בצדקה כדי שגם הקב"ה יתנהג עמו באופן של צדקה, מדה כנגד מדה. כלומר, זה שהאדם מרגיש שכל מה שזוכה מלמעלה הוא בגדר צדקה ומתנת חנם, צריך להתבטא לא רק בתפילתו, אלא גם במעשיו שכוונתם הטיית כף המאזניים של הדין לטובה על-פי הדין, גם בהם צריך להדגיש שזהו לפני משורת הדין כלפי מעלה...

בהמשך מוסיף הרבי ומסביר את הקשר של צדקה למשפט בראש השנה, בעומק יותר, על-פי חסידות:

על מהות העבודה של ראש השנה אמרו חז"ל שאמר הקב"ה "אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה בשופר".

ועפ"ז מבואר שעיקר עבודת ראש השנה היא הכרת הקב"ה למלך על ישראל ("שתמליכוני עליכם") ועל-ידי זה למלך על העולם כולו.

ואין זו סתירה למפורש שראש השנה ויום הכיפורים הם ימי הדין, כי יש בהם את שני הענינים:

מצד הקב"ה, אמינות תוכנם של ימים אלה הוא שמכתירים אותו למלך, דבר הנוגע בעיקר (כביכול) להקב"ה, "אמרו לפני כו' כדי שתמליכוני עליכם", היינו שהקב"ה מבקש זאת מבני ישראל כי זהו דבר הנוגע לו; ומצד הנבראים, כפי שהקב"ה כביכול השפיל את עצמו להיות יושב ודן את כל באי העולם, הרי הם ימי דין ומשפט שבהם שוקלים את זכיות האדם ועונותיו. ולפי זה אומר הרבי:

הצורך בריבוי מעשים טובים הוא מצד הענין השני שבימים אלה, אבל מצד הקב"ה בעצמו, כמו שהוא למעלה מלהיות מלך על עם, אין מקום בכלל לדין ומשפט של העם, שהוא דוקא כאשר יושב על כסא מלכותו ודן את העם. וכדי לפעול ענין זה שהקב"ה ישפיל עצמו להיות מלך על עם, הרי זה על ידי שנרגש אצל העם ביטול מוחלט, שגם כאשר מצד "חשבון" הזכיות והעונות האדם הוא צדיק וזוכה בדין (ופשיטא שעשה תשובה כדבעי), מכל מקום הוא מתפלל בתחנונים, ויתירה מזו מרבה בצדקה, כדי לזכות לצדקתו של הקב"ה – וזה מביא "שתמליכוני עליכם".

ובהערה מוסיף הרבי עוד:

זוהי השייכות לתחילת ההלכה ברמב"ם שכתב "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו..." – ענין התשובה. כלומר, הרמב"ם הקדים "גזירת הכתוב", ענין שלמעלה מטעם, לפי שאמינות ענין תקיעת שופר הוא הענין דתמליכוני עליכם, השייך ל"נתאוהו הקב"ה" [להיות לו יתברך דירה בתחתונים], שלמעלה מטעם.

עד כאן מדברי הרבי בשיחה (בקיצור ובעיבוד הלשון), ויש ללמוד הוראה מכך בנוגע לכל ענין מעשינו ועבודתינו, מילוי השליחות והעיסוק במבצעים וכל המעשים הטובים שמוסיפים לנו "זכויות".

אמנם כן, ענינים אלו הם עסק התורה והמצוות שמוסיפים ב"זכויות" שלנו, וכל הענינים הם חלק המעשה של עשיית הדירה להקב"ה בתחתונים ובמקום בו פועלים הדירה, אבל עיקר ענין של הדירה הוא ה"נתאוה", ענין של למעלה מטעם.

ואת זה, מילוי ה"נתאוה", פועלים דוקא ע"י תמליכוני עליכם, הביטול של קבלת המלכות. ולכן כל עבודת השליחות צריכה להיות חדורה עם הנקודה והכוונה של לגרום נחת רוח לרבי, וממילא הכל צריך להיות מתאים בדיוק להוראותיו וענייניו של הרבי, שהרי 'שם הוא נמצא'. וזו הנקודה שכל עניני עבודתנו ושליחותנו צריכים להיות "להביא לימות המשיח" - להיות חדורים עם הנקודה שכל הענינים מובילים לקבלת פני משיח צדקנו.

עבודה שהיא "זרה" לנו

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים השלושים ושמונה, ש"ק פ' עקב, כ"ף מנחם אב תשע"ז, נחלת הר חב"ד

בפרשת שלח מצינו את ענין השליחות. הענין העיקרי של הפרשה הוא חטא המרגלים שהיו שלוחי משה רבינו שלא עשו את שליחותם כראוי, וכתוצאה מזה יצא קלקול לדורות.

וכמבואר בשיחות, נקודת הטעות של המרגלים היתה, שבמקום לבצע את השליחות כפשוטה, השתמשו בשכלם והסיקו מסקנות שגויות. כלומר, במקום לנצל את שכלם ואת כוחם לבצע את השליחות, הסיקו מסקנה שאי אפשר לבצע את השליחות.

הפרשה כולה נקראת 'שלח', ומכאן שכל עניני הפרשה קשורים לעניין השליחות. אחד הענינים הכלליים בפרשת שלח הוא איסור עבודה זרה. על פי האמור, גם ענין זה קשור לענין השליחות, כדלהלן.

ידועים דברי הרמב"ם (תחילת הלכות עבודה זרה) כיצד התחיל ענין ע"ז בעולם. ונקודת הענין היא, שהטעות שהובילה לעבודה זרה היא התפיסה שמחשיבים את אחד הברואים - מלבד הקב"ה - למציאות, ואף לאלוקה. דבר זה מתחיל מכך שחושבים שלמציאות כלשהי חוץ מהקב"ה יש כוח שניתן לה מהקב"ה בעצמו, אולם במשך הזמן שוכחים על הקב"ה ותולים את הכוח באותה מציאות.

ויש להוסיף מדברי הרבי בשיחת ש"פ תשא, שושן-פורים קטן, תשי"ז (התוועדיות חי"ט ע' 102): "ונמצא, שהסיבה שעבדו עבודה זרה היתה כדי שיקבלו מהם - לפי תפיסתם המסולפת - השפעות גשמיות, דהיינו, בשביל פניות אישיות. וזוהי הסיבה שיהודים, שהם 'מאמינים בני מאמינים', עלולים להיכשל, רחמנא ליצלן, בחטא ע"ז - כי אין זה באופן שהם עובדים ע"ז באמת חס-ושלום, כי אם בשביל פניות...".

והנה, משלילת ענין עבודת זרה ניתן ללמוד בקשר לענין השליחות, שגם בזה יש כמה ענינים: עגל הזהב: מי שמחשיב את עצמו שיש לו כוחות משלו. הוא מודה ומרגיש שקיבל את הכוחות מהרבי בתור מינוי לשליחותו ולתפקידו, אבל לדעתו, הכוחות כעת בידיו והוא המחליט. מחשבה זו עלולה ליפול אפילו אצל רבנים, עסקנים ושלוחים החושבים שהם 'מוצעים' לענייני הרבי. וכפי שהיה לאחר מתן תורה, לאחר שמשה רבינו "נעלם" לזמן קצר, הרי בסיום הארבעים יום, עשו הערב רב עגל זהב. וידועה השאלה: איך יתכן שלאחר כל הניסים והאותות והמופתים של יציאת מצרים וכל הגילויים של מתן תורה עשו עגל ואמרו עליו "אלה אלקיך ישראל"!!

וההסבר הוא שבני ישראל טעו וחשבו שאת ההשפעה מהקב"ה (וממשה רבינו), יקבלו מהעגל. ואולי מעין זה הוא גם בזמננו: לאחר ה"העלם" של ג' תמוז, ישנם שטועים לחשוב שמאחר שיש להם "מנדט", היינו שליחות ומינוי, ואילו משה רבינו "נעלם", הפכו הם להיות ה"משפיעים" וה"מנהיגים". והעיקר - שיש להם כוחות ממשה רבנו עצמו, שהרי "ויאצל מן הרוח אשר עליו". וכאן צריך לזכור:

נכון שיכולים, וממילא צריכים, לפעול ולעשות בכוחו וע"פ מינויו של הרבי, ובזה גופא - אף לקחת את ה"רחבות" וה"התפשטות" דהתואר אדמו"ר, כלשון הרבי בשיחת הושע"ר תשנ"ב, אבל יחד עם זה הרי הכוונה היא שרק ע"י תכלית הביטול למשלח, יש לשליח את הכוח לבצע בפועל את הרצון והכוונה של המשלח, ותו לא.

ועל כל אחד ואחד לבחון את עצמו היטב ולעשות חשבון נפש, אלו פעולות הן דברים שנובעים מביטול של המציאות האישית והתמסרות מלאה לרצון המשלח, ואלו דברים הם (בדקות דדקות) בבחינת "עגל הזהב", וד"ל.

שליח צריך להיות "שופר" דרכו עוברים ה"קולות", היינו ההוראות והכוונות של הרבי, ומובן מאליה שה"שופר" צריך להיות מסוג כזה שיוצאים בו ידי חובת שמיעת קול שופר. וכפי שישנם כמה תנאים ודינים בקשר לשופר עצמו, כיצד לתקוע ומי התוקע וכו', כך גם השליח צריך להחיל על עצמו את כל הדינים והתנאים הללו.

כל חסיד ושליח, רוצה להיות כלי (שופר) להשפיע את קולו של הרבי, כולנו רוצים לשמוע את קול השופר של הרבי, עד לשופר הגדול במהרה בימינו אמן, ולכן צריכים אנו להיות בטוחים שאנחנו, מוסדותינו ופעולותינו, מהווים כלים מתאימים לרצונו וכוונתו של הרבי, וכן שדרכנו - בתור שלוחים - נשמע קול (השופר של) הרבי.

עד"ז בעסקנות הכלל. כאשר עסקן או מוסד קיבל "מנדט" מהרבי, האם הפירוש שכל מה שעושה העסקן או המוסד - גם בדברים שלא קיבלו עליהם הוראה ברורה מהרבי - ניתן לקבוע באופן גורף שהם מכוונים לרצונו וכוונתו של הרבי? והרי העסקן או ראש המוסד הינו בעל בחירה ויכול, ח"ו, לעשות גם היפך הרצון (כמבואר בשיחה דלהלן, ש"פ ראה תש"כ).

וכדי לכוון לכוונה האמיתית, צריך שיהיה ביטול ולקיים את הציווי "תמים תהי' עם הוי' אלקיך" ללא אינטרסים וללא נגיעות אישיות - כבוד עצמו, תועלת עצמו ושוכד עצמו. אך בהעדר ביטול, וכאשר עושים על דעת עצמם או כשמעורבת נגיעה בדבר, עלולים לטעות ולעשות היפך הכוונה, ר"ל.

פסל מיכה: פסל מיכה היה עם בני ישראל ביציאת מצרים, בקריעת ים סוף ובמתן תורה.

ולכאורה, הרי זה דבר פלא, מדוע משה רבינו לא השמיד את פסל מיכה כפי שעשה לעגל הזהב? ועוד יותר, איך יתכן שעם ישראל עמד בהר סיני ושמע מפי הגבורה "אנכי הוי' אלקיך" ו"לא יהי' לך" ואעפ"כ החזיק בפסל מיכה? הרי זו לכאורה סתירה מוחלטת!

והנה, בשיחת יו"ד שבט תש"כ (התוועדויות חכ"ז ע' 308) מובא:

"ועד כדי כך, שאע"פ שבשעת מעשה [קריעת ים סוף] הי' גם זה שנשא את פסל מיכה, מ"מ, כיון שגם אצלו הי' בגלוי ענין המסירת נפש, הי' בכחו לבקוע את הים!..."

ועוד שם (ע' 325):

"ועד כדי כך, שאפילו אלה שקריעת ים סוף לא פעלה עליהם שיזרקו את פסל מיכה - גם עליהם פעל מעמד הר סיני שישמעו ש"אנכי הוי' אלקיך", שהרי במעמד הר סיני "פסקה זוהמתן" של כל בני, בלי יוצא מן הכלל..."

ואולי אפשר לומר שנכלל בזה גם מי שמחזיק אצלו "פסל מיכה" ר"ל, היינו שעדיין שייך לענין של עבודה זרה בדקות - "כוחי ועוצם ידי" וכדו' - ובשעת מעשה יכול הוא להתעסק בעניני קדושה, כקריעת ים סוף ומתן תורה, עד שההתעסקות בעניני קדושה פועלת עליו "פסקה זוהמתן".

ולאידך, אפילו מי שעוסק בעניני קריאת ים סוף ומתן תורה, היינו הפצת היהדות והמעיינות, לא יכול להיות בטוח שאין לו - בדקות עכ"פ - את הענין של עבודה זרה, כפי שהיה במדבר, שהגם שפסקה זוהמתן, עדיין היה קיים פסל מיכה.

בעל פעור: לכאורה קשה להבין, כיצד אנשים ברי דעת עבדו לפסל בצורה של עשיית צרכיהם עליו (ראה רש"י על במדבר כה, ג)?

ואולי יש לומר, שהתורה מודיעה לנו שישנה מציאות כזו, שאפילו בקרב עובדי עבודה זרה נחשבת לדבר מאוס לגמרי ולכאורה מופרך, ואעפ"כ ישנם החושבים שזה דבר חשוב.

וע"ד מה שאומרים העולם, שהשקר הכי גדול מתקבל על הדעת. שהרי איך אפשר לומר כזה שקר? אלא מוכרחים לומר שזו אמת (וראה שיחות קודש ו' תשרי תשל"ח שיחה ח'). ועד"ז כאן, הגם שעבודה זרה זו מאוסה ומופרכת ואינה מתקבלת כלל (שקר הכי גדול), ולכאורה אין חשש שאנשים יפלו בה, מודיעה התורה שגם מזה יש ליזהר.

בשיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, תש"כ (התוועדויות חכ"ח אות ו') מובא:

ויובן בהקדם תורת הבעש"ט (צוואת הריב"ש סע"ו): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, פירוש, כי כאשר האדם מפריד את עצמו מהשי"ת, מיד הוא עובד עבודה זרה, ולא יש דבר ממוצע, וזהו וסרתם ועבדתם" ("וסרתם ועבדתם אלהים אחרים" - "תיכף כסרתם מאת ה', מיד ועבדתם אלהים אחרים").

כלומר: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" - כאשר האדם חושב מחשבה שאינה אלקות, אזי "לא דרכיכם דרכי" - כיון שסר מדרך ה' ועובד אלהים אחרים.

והביאור בזה - כמבואר בספר מאור עינים (ר"פ שמות) בפירוש תורת הבעש"ט על הפסוק "וסרתם ועבדתם אלהים אחרים", "תיכף כשסרתם מאת ה', מיד ועבדתם אלהים אחרים" - לפי ש"עיקר הדעת לידע שכל כחותיו וחיותו הוא הבורא ב"ה שהוא תקיף ובעל היכולת ובכל הכחות כולם, והוא יתברך מנענע כל הכחות שלו, ותיכף כשסר מדעת זה נעשה עובד אלהים אחרים, כחות אחרים זולת הבורא ב"ה, שאין לו דעת זה שכל הכחות שלו הוא הבורא ב"ה".

כלומר: לא זו בלבד שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו, היינו, שיש עוד מציאות של כחות בעולם, והוא בעה"ב עליהם, אלא, מלבדו ית' אין מציאות של כחות כלל, כי הוא ית' בעל הכחות כולם, וכל הכחות שבעולם הם כגרון ביד החוצב. ולכן, כאשר חושבים שיש מציאות של כחות זולתו ית', הרי זה ענין של עבודה זרה - "ועבדתם אלהים אחרים".

וכמ"ש הרמב"ם ששרש הענין דע"ז הוא - לא כפירה באלקות לגמרי, אלא - המחשבה ש"הואיל והאלקים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם . . ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד, וזהו רצון הא-ל ברוך הוא . . כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו".

הוא אמנם מודה שהקב"ה הוא בעה"ב על השרים שלמעלה, כוכבים וגלגלים, וכל חוקי הטבע, אבל, הוא סבור שיש להם כח בעצמם, וכמו שר שנתמנה ע"י המלך, שאף שכחו הוא מצד המלך, הרי הוא בעל בחירה ועושה כרצונו, ולפעמים - גם שלא כפי רצון המלך.

וזהו שרש הענין דע"ז, שממנו משתלשל הענין דע"ז היותר תחתון - כפירה באלקות לגמרי.

דלכאורה, כיצד יתכן מציאות של ע"ז באופן של כפירה לגמרי, הרי כתיב "מי לא יראך מלך הגוים"!? - אלא ההתחלה היא מהשיטה שעזב ה' את הארץ בידי כוכבים ומזלות, כיון ש"רם על כל גוים ה'", ומצד גדלותו ורוממותו אינו מתעסק עם כל הפרטים והענינים הקטנים; ומזה באים אח"כ לכפירה לגמרי.

וזהו "וסרתם ועבדתם אלהים אחרים" - שכיון שנמצאים בגוף ונפש הבהמית ומסובבים בעניני העולם, הנה "תיכף כשסרתם מאת ה' מיד ועבדתם אלהים אחרים", כי, כאשר מסיח דעת לרגע מאלקות, אזי מתחיל להיות מונח אצלו ענין הטבע ועניני העולם, שיש בהם כח כו', ועד להענין ד"טבע" מלשון "טובעו בים סוף", שהניצוץ אלקי שבעניני העולם הוא באופן של טביעה ("פֶּאֶרְטְרוֹנְקֵעֵן") והעלם, שלא ניכר כלל האלקות שבעולם, ועד לכפירה לגמרי".

עד כאן מהשיחה.

לאחרונה התחוללה סערה בעקבות העובדה שבבית ספר יהודי באה"ק, תחת משרד החינוך, היתה תערוכה על נצרות, ואכמ"ל בדבר המצער.

וכפי שהרבי אמר פעמים רבות, שידוע פתגם הבעל שם טוב, שכל דבר שאיש הישראלי רואה או שומע יש בזה הוראה בשבילו בעבודת ה' יתברך, יתכן שזה בא להזכיר לנו ולעורר אותנו, שעלינו לעקר ולשרש ולבטל את העבודה זרה בדקות שבדקות שבתוכנו, ובפרט בעניני השליחות.

פעמים רבות אמר הרבי שהאירועים שמתרחשים בעולם תלויים בעם ישראל.

למשל, לאחר שמחבלים ימ"ש חדרו לגבולות ארץ ישראל ועשו פיגוע, ל"ע, אמר הרבי שהאפשרות שגויים יכנסו לאה"ק נובעת מהחוק האומלל של "מיהו יהודי" המכיר בגיור שלא כהלכה, דבר שמאפשר ומזמין גויים לתוך עם ישראל, וממילא - זו כביכול הזמנה ואפשרות שמחבלים יכנסו לתוך גבולות הארץ ויבצעו פיגוע ר"ל.

ויש לומר, היות שלכל דבר יש פנימיות וחיזוניות, אם כן, המצב באה"ק תלוי במיוחד בהנהגת החסידים, ובפרט בשלוחים שהרבי שלח לאה"ק ת"ו, ועל יסוד דברי הגמרא (תענית י, א) "א"י שותה מי גשמים וכל העולם כולו שותה מתמצית א"י", יש לומר שמתמצית ההנהגה של השלוחים שבאה"ק שותה כל העולם כולו. וממילא מובן שהכל תלוי בנו.

על השלוחים להיות דוגמא חי' לאמונה והכרה שאין עוד מלבדו, והרבי הוא הוא בעל הבית על המוסדות ועל כל ענייניהם, וזאת ע"י חיים של הכרה ברורה ומוחלטת שכל מטרתנו ושליחותנו היא לבצע את הוראות הרבי כפשוטן, ועל ידי זה תתגלה ה"בעלות" של הרבי על הכל, וזו תזרו את התגלות מלכותו כפשוטו.

וכפי שהרבי אמר לקבוצה השניה של השלוחים, כשעמדו בג"ע התחתון ביום נסיעתם לאה"ק ת"ו - ז"ך שבט תשל"ז:

"...ולגרש את כל הענינים שאינם 'יהודיים' מארץ הקודש, כפי שנאמר 'וגרשתמו מפניך' ועד ביאת מלכא משיחא, בקרוב ממש".

צביעות

דברים שנאמרו בכינוס שלוחים איזורי,
יום א', י"ב שבט¹, תשע"ח, ירושלים עיה"ק ת"ו
קטעים משיחת תולדות ג' לקו"ש חל"ה

בסיום פרשת תולדות נאמר "וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק גו' וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל גו' על נשיו לו לאשה".

ופירש רש"י, "על נשיו" – "הוסיף רשעה על רשעתו שלא גרש את הראשונות".

ומוכרח מתוכן הפרשה שמחלת לא היתה מרשעת שהרי כל הטעם שנשא עשו את בת ישמעאל הוא לפי שראה "כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו", ורצה לעשות נח"ר לאביו ולישא אשה שתהי' ישרה בעיניו, ולכן הלך לישמעאל לישא אשה מיוחסת דוקא [שזהו דיוק לשון הכתוב ("וילך עשו אל ישמעאל) ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם" – שלכאורה "בן אברהם" מיותר, ומאי קמ"ל? אלא שבזה מדגיש הכתוב שעשו נשא אשה מיוחסת דוקא, בת "בן אברהם"] – וא"כ מסתבר לומר שלקח אשה כשירה, ולא אשה כנשיו הראשונות שהיו "מורת רוח ליצחק ולרבקה".

ויש לומר הביאור בזה – בפשטות:

הרשעות של עשו בלקיחת נשיו הראשונות לא היתה רק שנשא נשים כאלו שהיו "מורת רוח ליצחק ולרבקה", אלא גם מפני הצביעות והרמאות בנישואין אלה, וכפרש"י עה"פ "ויהי עשו בן ארבעים שנה" – "עשו הי' נמשל לחזיר כו' החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך אלו גוזלים וחומסים ומראים עצמם כשרים, כל מ' שנה הי' עשו צד נשים כו' כשהי' בן מ' אמר אבא בן מ' שנה נשא אשה אף אני כן".

וזוהו גם שאומר (הכתוב ו)רש"י בסוף פרשתנו – "ויקח את מחלת גו' על נשיו", "הוסיף רשעה על רשעתו שלא גירש את הראשונות" – דכשם שנישואיו הראשונים היו מעשה צביעות (שיאמרו

1. יום הגעת הקבוצה הראשונה של השלוחים לאה"ק ת"ו. וכפי שהרבי אמר בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ו, בהתוועדות שהיתה קשורה עם הפרידה ונסיעת השלוחים, "...וזה גם קשור עם העליה לארץ הקודש, שהם [השלוחים] יוצאים מחוץ לארץ ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, ומגיעים לארץ הקודש ביום הרביעי, שזו ההתחלה של מסכת כתובות – "בתולה נשאת ליום הרביעי", שעל כך מובא בשל"ה ובכמה מקומות שהן הראשי תיבות של "לבנה", מכיון ש"ישראל מונין ללבנה" (סוכה כט, א), ועל יהודים נאמר "שהם עתידים להתחדש כמותה" (סנהדרין מב, א) – בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו". ולהעיר מספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 318, הערה 119: "... יום הי"ב – יום הי"ב בחודש הי"א, שרומזו על הגילוי דבחי' אחד עשר בכל י"ב השבטים (י"ב שבט)".

שמתנהג כיצחק אביו), כך גם בנישואי מחלת הוסיף רשעות מעין רשעתו הקודמת, שלקח אשה כשירה רק כדי שיאמר יצחק שחוזר בתשובה, בה בשעה שזה לא הי' אלא צביעות, שהרי "לא גירש את הראשונות". כלומר: נישואי אשה כשרה בה בשעה ששאר נשיו אינן כשרות, מורה שנישואין אלו הן צביעות ורשעות.

מ"ינה של תורה" שבפירוש רש"י:

ויובן זה בהקדים החילוק הכללי בין תולדות עשו שבפ' תולדות לאלו שבפ' וישלח – שבפרשתנו מסופר (בעיקר) אודות עניני עשו השייכים ליצחק ("ואלה תולדות יצחק"), משא"כ בפ' וישלח באו קורות עשו בשייכות ליעקב.

והבדל עיקרי ביניהם: בנוגע ליצחק השתדל עשו לרמות אותו שיחשוב שצדיק הוא, וכפרש"י עה"פ "כי ציד בפיו", ואילו כלפי יעקב אחיו הלך במלחמה גלוי'.

וב' ענינים אלה של עשו הם הוראה בעבודת כאו"א מישראל, שיש שני סוגי רע – רע גלוי, ורע נעלם המכוסה וטמון בטוב. וכשם שצריך לעמוד בכל התוקף נגד רע הגלוי (שאי אפשר לטעות בו) – כך, ויתר על כן, צריך להזהר מפני תערובת טוב ורע, רע נעלם, ואדרבה – המלחמה נגד רע זה היא קשה יותר.

וע"ד שמצינו אצל יעקב עצמו, ששהה בבית לבן עשרים שנה, ואילו היותו עם עשו לא נמשכה אלא יום א' בלבד (כמו שנאמר "וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה"), ומבואר בזה, כי "לבן הארמי" ענינו גניבת דעת ורמאות, וכדי להתגבר על רמאות ולבטלה דרוש זמן רב, משא"כ עשו שהלך במלחמה גלוי' נגד יעקב, רומז על (זהו) רע גלוי, שעל זה התגבר יעקב במהירות.

ויש לומר, שהרמאות והצביעות של עשו כלפי יצחק היא פחותה וגרועה יותר מה"רמאות" של לבן כלפי יעקב. דהנה בהעלמת רע בטוב, יש ב' אופנים: א) ע"י העלמת הרע כפי האפשרי. ב) ע"י הדגשת ופרסום הטוב. שזהו החילוק בין לבן לעשו, שלבן רק רימה את יעקב שלא יכיר מחשבתו הרעה, אבל עשו התנהג כחזיר הזה, ש"פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור", שלא זו בלבד שמסתיר את הסימן הטמא שבו אלא שעושה מעשה לפרסם "כשרותו" – והעבודה לברר רמאות זו, קשה הרבה יותר מביטול רמאות סתם.

ויש לומר שזהו גם הטעם שהתורה מספרת אודות נישואי עשו עם מחלת בת ישמעאל, שבזה מגלה לנו הכתוב עד כמה היא צביעותו של עשו שהלך בזה באופן של "הוסיף רשעה על רשעתו", ש"פשיט טלפיו" היתה עד כ"כ, שבגלל זה לקח אשה כשירה באמת, בה בשעה שנשאר להיות עשו הרשע, שכל רשעתו הקודמת לא סרה ממנו כלל, "לא גירש את הראשונות".

ומזה הוראה לכל או"א מישראל, עד כמה יש להזהר מענין הצביעות, כי אפשר שהיצר יסכים שהאדם יעשה מעשים טובים, ורשעתו עדיין לא סרה ממנו כלל!

ולפי ביאור זה בענינו של עשו הרשע, יש להבין יותר גם דברי רבינו הזקן בטעם אריכות גלות זה האחרון, וז"ל:

"ענין אריכות הגלות הזה מגלו' הקדמוני', צריך להבין מלחמות יעקב עם עשו שהי' בזמן קצר שנלחם עמו ונצחו, ובלבן נשתהה כ"ב שנים. . עד שנאמר ויבא יעקב שלם. [והביאור:] לפי שעשו. . מה שלבו חפץ כן ימהר לעשותו שהלך בשרירות לבו רק רע כל היום והכל בגלוי אומר מה שרוצה ואינו ברמאות, ונקל להלחם עמו שלא לעשות כרצונו ככל הדברים אשר הוא חושק ומתאוה. . וכן בדורות הראשונים היו בגלוי מי שהי' רשע לא הי' בוש מלעשות רע. . ולפיכך ארז"ל דורות ראשונים שנתגלה עונם נתגלה קצם, אבל דורות האחרונים שלא נתגלה עונם כו', לא נתגלה פי' שמכסים עונם ואינו ניכר הגניבת דעת הבריות שהוא יכול לעשות עבירה. . אך בסתר, ויבוש מלעבור בגלוי. . הרע נסתר ונטמן ומכסה עצמו בעבודת ה'. . וזה הי' מלחמת יעקב עם לבן שהי' רמאי ביותר והי' קשה ביותר כי הי' צריך ג"כ להתנהג עמו ברמאות כי א"א בלאו הכי, ולכן נמשך זמן רב משך מלחמתם וזהו אריכות הגלות הזה שהוא בחי' לבן". עכ"ל.

ולכאורה אינו מובן: ידוע שגלות זה האחרון הוא גלות אדום, ש"עשו הוא אדום", וע"פ הנ"ל מבואר שגלות זה שייך ללבן דוקא, ולא לעשו שהלך בגלוי "ואינו ברמאות"?

וע"פ הנ"ל מתורץ, כי בעשו גופא יש ב' אופנים: כלפי יעקב אחיו הלך עשו במלחמה גלוי', ולכן התגבר עליו יעקב בלא שהיית זמן ארוך (ומלחמתו של יעקב נגד מדת ה"רמאות" היתה בהיותו אצל לבן הארמי, ולפיכך הוצרך לשהות שם עשרים שנה); משא"כ כלפי יצחק אביו, התנהג עשו ברמאות, ועוד יותר מרמאות של לבן כנ"ל, ו"בירור" זה של עשו קשה עוד יותר מבירורו של לבן.

וזהו הטעם שגלות זה האחרון (שעבודתו היא לבטל רמאות זו כנ"ל) הוא גלות אדום דוקא, שנמשל לחזיר (כדאיתא במדרש "ואת החזיר זו אדום"), ש"פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור" – שזהו הטעם לאריכות הגלות הזו, לפי שעיקר הבירור שבו הוא לבטל רע נעלם כזה, שנוסף על שהוא מעורב בטוב (כמו אצל לבן), עוד זאת, ש"פושטים" (מדגישים) הטוב לחוץ ובחוץ לומר "ראו שאני טהור".

ויש לומר הטעם שצביעות זו של עשו היתה רק כלפי יצחק – ע"פ הידוע בענין ברכות יצחק, שזה שרצה יצחק לברך את עשו דוקא, הוא לפי שיצחק "הביט" על עשו, ראה אותו כפי שהוא מצד שרשו, וראה את הטוב הגנוז בו (כנשמות הגרים שיצאו ממנו, "כמו ר' מאיר, ואונקלוס, ושמעי' ואבטליון, ועובדי"), ואמר שע"י הברכות יצא טוב זה מן ההעלם אל הגילוי (גם אצל עשו עצמו), באופן שיבטל לגמרי את הרע שבו.

וכן בעניננו: ה"טוב" שבעשו – שהוא הנותן מקום לרמאות שלו, לערב טוב עם רע ועד לפשוט את טלפיו ולומר אני טהור כו' – הוא מצד הטוב הגנוז שבשרשו, ולכן הבירור של רע זה שבעשו שייך ליצחק דוקא.

וזהו ג"כ תוכן עבודתם של ישראל בגלות זה האחרון, גלות אדום, לברר גם רע זה של עשו (אבי אדום), עד עת קץ שאז יתגלה הטוב הגנוז שבו (כפי שהי' נראה אצל יצחק).

ועי"ז מהפכים גם את "אדום" לטוב - כמחז"ל "עתיד חזיר ליטהר" (המרמז גם על אדום, "את החזיר זו אדום") - בקיום היעוד "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", במהרה בימינו ממש.

ע"כ תוכן השיחה.

ולהעיר מדברי הרבי בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ו, התוועדות הקשורה עם הפרידה ונסיעת השלוחים:

"...והדבר העיקרי עליו יש להתגבר הוא, כאשר היצר הרע בא כצבוע, ומגיע עם טענות של יראת שמים (כפי שהגמרא (סוטה כב, ב) אומרת שאין לירא מאלה שמראים מי הם באמת, אלא יש לירא מהצבועים) -

שאז זקוקים למסירות נפש גדולה ביותר, שלא להתפעל מהטענות של ה"מלך זקן וכסיל" (קהלת ד, יג ובפרש"י), גם כאשר הוא מגיע לבוש באיצטלא של ת"ח, כפי שהגמרא (חולין צא, א) אומרת בנוגע למלאכו של עשו "כת"ח נדמה לו" או בלשון הרבי נ"ע (לקו"ש ח"ב ע' 620) שהיצר הרע מגיע לבוש באיצטלא של משי, כפי שרואים בפועל, שעל כך זקוקים למסירות נפש, שלא להתפעל מטענות היצר כאשר הוא בא עם טענות של יראת שמים".

ולכללות ענין הצביעות והרמאות יש להזכיר את הפתגם הידוע של אדמו"ר מהר"ש: את הקב"ה - בודאי אי אפשר לרמות, ואפילו את העולם - גם לא יכולים לרמות; אלא את מי - את עצמו ("זיך אליין"). וכי זהו "קונץ" לרמות טיפש?!

ותן לחכם ויחכם עוד.

”את זהב בסופה...”

דברים שנאמרו ע”י הרב שמואל גרייזמאן בבית הכנסת היכל לוי יצחק, קרית חב”ד בעיה”ק צפת בליל שבת פ’ ויקהל, כ”ה אדר א, ה’תשפ”ב

בהתוועדות י”ג ניסן תשל”ח מביא הרבי את דברי המדרש (ב”ר פפ”ד, יח. וש”ג) שירידת יוסף למצרים היתה אחרי שמכרוהו ”בעשרים כסף”, ולכן ציווה ה’ שכל יהודי יפדה את בכורו בחמשה שקלים, שהם השווי של עשרים כסף.

בהמשך לכך מובא במדרש (ועד”ז בירושלמי מס’ שקלים, פ”ב, ה”ג) דבר נוסף, כיון שהשבטים מכרוהו בעשרים כסף, שהם חמשה שקלים, יוצא שחלקו של כל שבט מעשרת השבטים (בנימין לא היה עמהם), היה חצי שקל, ולכן ציווה ה’ לתת ”מחצית השקל”.

והנה, בנוגע למצות מחצית השקל ההדגשה היא שהנתינה צריכה להיות מחצית.

והרי זה דבר פלא שהרי בנוגע לכללות התומ”צ הציווי הוא להביא דבר שלם, ”מן הנאה והטוב... היפה”, היינו בתכלית השלימות, אבל בנוגע למחצית השקל יש להביא דוקא מחצית.

ואחד הביאורים מדוע מביאים מחצית הוא שבזה מודגש ענין אהבת ישראל, שיהודי מרגיש שכשהוא נותן מחצית, הנה רק כאשר יהודי נוסף נותן מחצית שנייה, אזי נעשה דבר שלם.

דבר זה קשור גם עם תורת אדמו”ר הזקן שאהבת ישראל היא דבר אחד עם אהבת ה’, והענין של מחצית השקל הוא, שיהודי - נברא, נותן מחצית, והקב”ה נותן מחצית מלמעלה. והא בהא תליא.

וענין זה - שדוקא ביחד עם יהודי נוסף, נעשה דבר השלם - רואים בפועל:

בכסף של מחצית השקל השתמשו עבור קרבנות ציבור. הקרבן הראשון שהקריבו עם הכסף היה קרבן התמיד של ראש חודש ניסן (משום שאז החלו להשתמש בכסף מהתרומה החדשה), אולם ”מחצית השקל” אינה יכולה לכסות עלות של קרבן שלם, ובפרט שישנם גם נסכים וכו’. ומכך מובן, שכשיהודי מביא מחצית השקל, אומרת לו התורה - עם הכסף שלך לא יוכלו להקריב קרבן (שלם), ובכל זאת מצווה עליך להביא מחצית השקל. שבזה מודגש, ששלימות היהודי היא דוקא כאשר הוא מרגיש שהוא ”מחצית” וחייב להזדקק ליהודי נוסף בכדי ליצור דבר שלם (קרבן).

וכאן לומד הרבי לימוד נפלא. ובהקדים, שלכאורה תמוה, כיצד מגיעים לסכום של מחצית השקל לכל שבט, הרי במעשה המכירה היו רק תשעה שבטים? (משום שבנוסף לכך שבנימין לא היה, גם ראובן לא היה).

ואחד מהתירוצים הוא, שאף שראובן לא היה בשעת מעשה, אולם כשחזר - שתק ולא מיחה, ושתיקה כהודאה, ולכן נמנה גם ראובן בין העשרה.

לומד הרבי מכאן לימוד נפלא בנוגע לאהבת ישראל: ענין אהבת ישראל צריך להיות גם ליהודים שהם בבחינת "בריות בעלמא" (לעיני בשר), כפי שאדה"ז כותב בפרק ל"ב בתניא, והיינו שמעלתן היחידה היא, שהן "בריות" שנבראו ע"י הקב"ה, וגם לאותן "בריות" צריכה להיות אהבת ישראל.

ולכאורה יכול יהודי לטעון שהיהודי השני אינו "רעך", בדיוק כפי שהיה אצל ראובן, שהשבטים עשו מעשה שהוא בפירוש היה נגדו, ולכאורה אין לו שייכות איתם!

אזי המענה ליהודי זה הוא שעצם הידיעה שליהודי שני אירע דבר בלתי רצוי, היא הוכחה שיש לזה קשר אליו, ולפחות שמץ מנהו ישנו אצלו, כידוע תורת הבעש"ט בזה.

[וכידוע הסיפור עם אדמו"ר האמצעי, שפעם היה בדרכו לליובאוויטש ועצר במקום מסוים כדי לקבל אנשים ליחידות. באמצע נטל הפסקה למשך זמן. כששאלוהו מדוע, השיב שיהודי שאל אצלו בנוגע לענין מסוים, וכיון שזה סימן שענין זה קיים אצלו, חיפש וחיפש, ואפילו שמץ מנהו לא מצא. והיה צריך להתבונן עד שמצא ותיקנו, ולאחר מכן היה יכול להמשיך ולתת תיקון לענין זה. וכמו כן בנוגע לראובן, שהבין שאצלו יש ענין זה או עכ"פ שמץ מנהו, וכיון שצריך הוא לתקנו, שתק ולא מיחה.]

מכך למדים גם אנו, שגם כאשר פוגשים יהודים שתורת אמת אומרת שהם "בריות בעלמא", ורואים רק את הנהגתם ש"נראית" בתכלית השפלות, גם אליהם צריכה להיות אהבת ישראל. וכפי שהיה אצל ראובן, שאף שראה אצל השבטים ענין בלתי רצוי שהוא עצמו התנגד אליו, למרות זאת נדרשה ממנו אהבת ישראל, שהתבטאה בכך שגם הוא נמנה בחשבון עשרת השבטים שמכרו את יוסף בעשרים כסף!

לאחר מכן מביא הרבי לימוד נפלא עוד יותר.

על השאלה הנ"ל ישנו תירוץ נוסף, והוא, שכיון שיוסף גרם לשבטים שימכרוהו על ידי כך שסיפר להם על חלומותיו ועורר בהם קנאה, לכן גם ליוסף עצמו היה חלק במכירה, עד כדי כך שהוא נמנה בחשבון עשרת השבטים.

ומכך לומדים, אומר הרבי, שאהבת ישראל צריכה להיות גם ליהודי שגרם לך צער, כפי שהיה ליוסף בעת מכירתו למצרים על ידי אחיו.

וכאשר מקשה היהודי, כיצד יכולים לתבוע ממנו אהבת ישראל לאדם שהתנהג עמו באופן הפכי?

על כך ישנו ההסבר באגרת הקודש (סימן כ"ה) שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, ואע"פ שהשני הוא בעל בחירה (ומגיע לו עונש על רוע בחירתו), אעפ"כ "על הניזק כבר נגזר מן השמים",

ובמילא אין שום סיבה להיות בכעס על השני, ואדרבה, עליו להתנהג עמו באופן של "ואהבת
לרעך כמוך".

עד כאן תוכן דברי הרבי.

ארבעים שנה

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים לארץ הקודש ת"ו השלושים ותשעה
שהתקיים בש"ק פרשת ואתחנן, שבת נחמו, תשע"ח, בנחלת הר חב"ד
ע"י הרב שמואל גרייזמאן

ארבעים שנה לאחר בוא הקבוצה השלישית בשנת תשל"ח

בענין ארבעים שנה מצינו שני מאמרי חז"ל:

(1) "בן ארבעים לבינה".

(2) "לא קאים איניש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין".

בן ארבעים לבינה פירושו ארבעים שנה משנולד, היינו גיל ארבעים, ככל העניינים שנמנו
במשנה זו: "בן חמש שנים למקרא, בן עשר כו". ואז, במלאת לו ארבעים שנה, מגיע האדם
לשלמות ההבנה - "בן ארבעים לבינה".

ו"לא קאי איניש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין" פירושו, לאחר ארבעים שנה של לימוד.

והנה, בלקוטי שיחות חלק ל"ד (שיחה ג לפרשת תבוא) אומר הרבי דיש לומר בפשטות דשני
מאמרי חז"ל אלו - "בן ארבעים לבינה" ו"לא קאי איניש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין" - אינם
סותרים זה לזה בשיעור שלימות בינת האדם, האם היא ארבעים שנה משנולד או ארבעים שנה
משהתחיל ללמוד, כי מדובר בשני עניינים שונים:

המשנה "בן ארבעים לבינה", מדברת ב"גידול" הטבעי של כחות הנפש. כמו שהגוף גודל
מקטנות לגדלות, כך יש "גידול" של כחות הנפש שזהו דבר טבעי (ואינו תלוי במעשה האדם),
שכחותיו הולכים ומשתכללים (מאליהם). וזהו "בן ארבעים לבינה", היינו שכח הבינה שבנפש
האדם הולך ומשתכלל עד שמגיע לשלמותו בגיל ארבעים ואז יש בכוחו של האדם "להבין דבר
מתוך דבר" וכו' (כמו בשאר העניינים שנמנו במשנה שם, שאין הכוונה שבגיל מסויים ישנו
העניין עצמו (מקרא, משנה וכו') אלא שאז מסוגל האדם לעסוק בדברים אלה).

משא"כ "לא קאי איניש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין" מדבר בהבנת דברי הרב עצמה, היינו
לא שאז יש לתלמיד את הכוח והאפשרות להבין את דברי רבו אלא שע"י ארבעים שנה של לימוד
בפועל הוא מבין ומשיג ויודע בפועל דעת רבו לאשורה ולעומקה, "לדעת סוף דעתו ותבונתו".

והרבי מוסיף ומבאר:

...ויש לומר, שזהו תוכן מחז"ל ד"לא קאי איניש אדעת' דרבי' עד ארבעין שנין" - שאין הכוונה בזה, שלאחרי מ' שנה מבין התלמיד לאשורם ולעומקם את דברי התורה ששמע מרבו לפני ארבעים שנה, אלא שאז נקלט אצלו דרך הלימוד של רבו, עד שכח שכלו של התלמיד נעשה כמו כח שכלו של הרב, שע"י היגיעה בתורת רבו במשך מ' שנה, הרי חושי ותכונות שכל הרב (הטמונים בדברי שכל שהשפיע לתלמידו) נקלטים לאט לאט אצל התלמיד, עד שחושי התלמיד נעשים כחושי הרב, ואזי ממילא מבין כל ענין וענין כמו רבו. וזהו הפירוש "אדעת' דרבי" - לא הידיעות של רבו, אלא דעתו, כח שכלו של הרב, בתכונותיו המיוחדות...

... כי הפירוש ב"קאי איניש אדעת' דרבי" הוא, שכח שכלו של התלמיד מתאחד עם כח שכלו של הרב, באופן שאז מבין כל ענין וענין ע"ד הבנת הרב, וכן בעניניו, שלאחרי שבנ"י יש להם "לב לדעת גוי" הדברים שעשה להם הקב"ה מלפני ארבעים שנה, שע"ז עמדו על "דעת רבם" כביכול, הרי כבר יש להם "לב לדעת גוי" בכל מה שעשה ה' עמהם במשך מ' שנה אלו כו'.

...ונמצא, שתוכן מחז"ל ד"לא קאי איניש אדעת' דרבי' עד ארבעין שנין" הוא אותו הענין ממש ד"בן ארבעים לבינה" - ששכלול כח הבינה של האדם לוקח מ' שנה; אלא שבמשנה קאי בכח הבינה של האדם עצמו (הניתן לו בעת הלידה), ומחז"ל "לא קאי כו'" מדבר בכח בינתו ודעתו של הרב הניתן ונשפע (בהעלם) לתלמידו, שכדי ששכל זה יתפתח וישתכלל אצל התלמיד עד שיתעצם עמו באופן שחושי התלמיד ייעשו כפי חושי הרב, ה"ז לוקח מ' שנה (כשיעור שכלול כח הבינה).

ובהמשך השיחה מבואר עוד שבדרך זו יש לבאר את דברי התוס' (ע"ז ה, ב) בסוגיא ד"לא קאי איניש כו'":

בגמרא נאמר - "תנו רבנן: מי יתן והיה לבכם זה להם. אמר להן משה לישראל: כפויי טובה בני כפויי טובה. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבכם זה להם, היה להם לומר תן אתה. כפויי טובה דכתיב ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. בני כפויי טובה דכתיב האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. אף משה רבינו לא רמזה להן לישראל אלא לאחר ארבעים שנה שנאמר ואולך אתכם במדבר ארבעים שנה וכתוב ולא נתן ה' לכם לב וגו'. אמר רבה: שמע מינה לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין".

ופירש רש"י:

"לא רמזה - לתוכחה זו אלא לאחר מ' שנה. במשנה תורה בערבות מואב אמר להם ולא נתן לכם לב לדעת שתהיו יודעים לשאול מה היה מבקש מכם [אלמא] אף משה רבינו לא נזכר לתת על לבו דבר זה עד מ' שנה".

והקשו על זה בתוספות שם:

"ואם תאמר אמאי כעס משה על ישראל (דכשאמר הקב"ה (במ"ת) "מי יתן והי' לבבם זה גו", הי' להם לומר תן אתה"), הלא גם הוא לא נזכר (שלכן "משה לא רמזה (תוכחה זו) לישראל עד מ' שנה)?

ותירצו:

וי"ל שלפי שהוא [משה עצמו] לא הי' צריך לתפלה זו, לא נתן לב עד מ' שנה דקם אדעתי' דרבי', אבל ישראל שהיו צריכין לתפלה זו הי' להם להתבונן מאותה שעה שהרי כבר חטאו בעגל ובמרגלים".

ומדברי התוס' מובן דכיון שבני ישראל "היו צריכין לתפלה זו", הרי ע"י ההתבוננות שלהם היו בגדר "קאי אדעתי' דרבי" תיכף אז (בשעת מ"ת), גם לפני שהיית מ' שנה (דאל"כ מהי הטענה אליהם "שהי' להם לומר כו", והרי עדיין לא עמדו על "דעתי' דרבי").

וע"פ הנ"ל בגדר "קאי אדעתי' דרבי" (שאינו זה רק הבנת שכל הרב, אלא מה שחושי הרב נקלטים אצל התלמיד עד שבדרך ממילא מבין כמו הרב) - יש לבאר הדברים, כי כאשר הדבר נוגע לעצמותו של האדם, הרי זה גופא כמו הענין ד"קם אדעתי' דרבי", שעצם כח שכלו משתנה.

וע"ד פתגמו של אדמו"ר מהר"ש, "היום יום", ט' אלול, שמצינו "דיני נשים וכו' וטענותיהם שיכולות לטעון ומדברים בזה תנאים ואמוראים והגאונים, שכולם הם בעלי השכלה מופלגה. . והלא האשה אינה בערך לטעון טענות אלו, אבל האמת הוא דכאשר הענין נוגע, הנה גם חלושי הדעת ממציאים שכליים עמוקים". והיינו משום דכאשר הענין נוגע לעצמו, בדרך ממילא ממציא שכל האדם סברות עמוקות כו' בהתאם להצורך;

וכן בענינו, דכיון שבנ"י "היו צריכין לתפלה זו", שהדבר הי' צריך להיות נוגע להם, לכן, אין בזה ההגבלה ד"לא קאי איניש כו' עד מ' שנה" - דבאם הי' הדבר נוגע להם באמת, בדרך ממילא היו מבינים בזה והי' נקלט אצלם, ע"ד "קאי אדעתי' דרבי" אחרי מ' שנה.

עד כאן נקודות מהשיחה.

והעולה משיחה זו הוא שיש כמה שלבים בענין ארבעים שנה:

1. כח הבינה שבדרך הטבע הולך ומשתכלל ומתפתח במשך ארבעים שנה עד שהתלמיד נעשה כלי שלם לקלוט את תורתו של רבו.

2. אחרי ארבעים שנה של לימוד בפועל ביגיעה כדבעי בעיון בכח עצמו בתורת רבו, (וראה גם הלשון בלקו"ש ח"ח ע' 337: "ע"י שמדקדק - במשך זמן זה - בהענינים והדקדוקי תיבות כו"), מקבל מהרב בדרך נתינה מלמעלה - נתן ה' לכם לב לדעת גו', ורבו מוסר לו את כח שכלו ודרך לימודו וחושיו של הרב. וזה השלב בו התלמיד מקבל 'במתנה' את כח שכלו של הרב.

3. אם הענין נוגע לו בעצמותו, יכול התלמיד לקלוט (לקבל) חושיו של הרב מיד, ועצם כח שכלו משתנה, אפילו בלי לחכות ארבעים שנה.

ויש 'לתרגם' זה בקשר לענין השליחות בכלל ושליחותינו בפרט, בעקבות העובדה שבשנה זו, תשע"ח, מלאו ארבעים שנה לשליחות הקבוצה השלישית בשנת תשל"ח שגם בזה יש את שלושת השלבים הללו.

1. ע"י התעסקות בשליחות במשך ארבעים שנה בדרך הרגיל, הנה בדרך הטבע משתנים ומשתכללים הכחות (מאליהם) וישנו הכח ואפשרות חדשה להבין בענין השליחות.

2. ע"י התעסקות בשליחות במשך ארבעים שנה באופן שמונח בה ובכל הזדמנות מחפש ולומד ומדייק איך לפעול בענין השליחות על מנת לכוון לכוונה של הרבי המשלח, שהוראותיו ורצונותיו של הרבי יתממשו בפועל, אז אחרי ארבעים שנה השתנו כח שכלו וחושיו להיות כחושי הרב, כביכול, ויודע לכוון לדעת רבו לאשורה ולעומקה. דהרי שכלו הוא כמו שכלו של הרב. (וע"ד היחידות לחברי אגו"ח בשנת תשמ"ט ש"גדיים נעשו תיישים" ואין צורך "פירן ביי דער האנט" [להוביל ביד]. דהרי חושי התלמיד נעשים כחושי הרב).

3. אם הדבר נוגע לו בעצמותו, אזי אין צורך לחכות ארבעים שנה, אלא חושיו הם כחושיו של רבו מיד.

ויש לעיין: האם אחרי ארבעים שנה כל שליח מקבל בדרך ממילא, באופן אוטומטי, את המתנה של לכווין להכוונה משום שחושיו הם חושיו של רבו?
כלומר:

מצד אחד הרי "א קאפ קען מען ניט ארויפשטעלן" אך מצד שני אחרי ארבעים שנה [או אם זה נוגע בעצמותו] כן נמסרו לתלמיד חושיו ודרכו של רבו. והשאלה היא, האם זה בדרך ממילא או שדרושה עבודה מצד השליח. ע"ד הנ"ל בלימוד ביגיעה כדבעי בתורת רבו. ואם אכן דרושה עבודה, מובן שלא כולם מקבלים את חושי הרב בשווה באותו אופן אחרי ארבעים שנה אלא יש חילוקים בזה לפי הכלים של כל אחד ואופן הכנה שלו.

נשיא הדור ממשיך (מוציא) לכל הדור

ויש להוסיף:

בספר השיחות תשמ"ט, בשיחת ש"פ בא, ח' שבט תשמ"ט (ספר השיחות תשמ"ט עמ' 201 הערה 23), בקשר לתחילת ארבעים שנה מיו"ד שבט תש"י, על המובא בפנים השיחה שכל יהודי בדור זה מגיע לשלב חדש בהבנה וקשר שלו עם "רבי" - נשיא דורנו..., נאמר בהערה:

"גם אלו שהיו קטנים בשנת תש"י... ואפילו אלו שנולדו אח"כ - כמו שדברי משה היו לכל הדור ("נתן ה' לכם"), גם אלו שנולדו במשך הארבעים שנה לאחרי יצי"מ..."

...ויש לומר הטעם: לאחרי שיש אחד עכ"פ (ובפועל היו הרבה יותר מזה) שקאי אדעתו 'רבי' לאחרי (התחלת) מ' שנה - ביכלתו להסביר עומק דעת הרב כו' גם לאחריים... ועוד ועיקר:

השלימות דמ' שנה היא גם בנוגע לנשיא הדור... ועל ידו נמשכת שלימות זו לכל אנשי הדור (כי הנשיא הוא הכל)".

ויש לומר בדרך אפשר שעד"ז הוא בקשר לארבעים שנה של השליחות לאה"ק ת"ו. הרבי הוא הוא המשלח, והרבי הוא הוא (כח) המבצע ואנחנו השלוחים אנו הכלים שמבצעים את השליחות של הרבי. וממילא מובן שבארבעים שנה שליחות לאה"ק יש המשכה (חדשה) מצד הרבי בענין ארבעים שנה. שכן כיון שהרבי הוא הוא הפועל דרכנו, מובן שבמלאות ארבעים שנה בשליחות, ישנה המשכה חדשה.

הכנה כדבעי להיות כלי

בלקו"ש חלק ל"ט, שיחה לשבת חזון הרבי מסביר את המשל הידוע בשם הרב מבארדיטשוב בקשר לשבת חזון שהוא מלשון מחזה, "שמראין לכאו"א המקדש שלעתיד מרחוק". ומדייק בלשון "מראין מרחוק" שמצד אחד "מראין" מלמעלה. אבל מצד האדם וגדרי המציאות שלו זהו "מרחוק" וההכרה וההתבוננות בכך שהוא עדיין "מרחוק" גורמת לאדם תנועה של ביטול עד שעיי"ז נעשה "כלי" ראוי לכך שהמשכה מלמעלה תורגש ותוקלט במציאותו.

ויש לומר שעד"ז הוא בהמשכה החדשה של 'נתן ה' לכם" שאמנם הרבי ממשיך את המשכה ונותן את הכוחות, אך יש לדעת שמצד האדם והמציאות שלו יתכן שיהיה עדיין "רחוק". ודוקא הביטול הוא הכלי לקבל את המשכות החדשות והנעלות של ארבעים שנה. ודוקא ביטול הוא הדרך להבטיח שחושי התלמיד יהיו כחושי הרב.

"אדעתי דרבי" - משיח

ענינו של הרבי הוא להמשיך את השכינה למטה ולהשלים את תכלית הכוונה של הבריאה לעשות לה' יתברך דירה בתחתונים. כוונה שתושלם במילואה בביאת המשיח (וכמבואר במאמרי 'באתי לגני').

ונקודה עיקרית זו מודגשת ביתר שאת מאז שמלאו ארבעים שנה מתש"י ו"קאים איניש אדעתי דרבי".

וכמלוקט בספר "בשורת הגאולה" משיחות תש"נ - תשנ"ב.

בשנת תנש"א מודיע הרבי - "הגיע זמן גאולתכם".

בכ"ז-כ"ח ניסן אותה שנה אמר הרבי: "עשו כל אשר ביכלתכם להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!".

בהמשך לזה, בכינוס השלוחים תשנ"ב מודיע הרבי שהשליחות היחידה שנשארה בעבודת השליחות היא לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

ולהכין עצמו ואת אנשי עירו - לקבל פני משיח צדקנו.

ועוד אומר הרבי באותה שיחה בתשנ"ב, שכל עניני עבודתנו ושליחותנו צריכים להיות "להביא לימות המשיח" - להיות חדורים עם הנקודה שכל הענינים מובילים לקבלת פני משיח צדקנו.

ארבעים שנות שליחות - "תן אתה"

אחרי ארבעים שנה במדבר, משה רבינו הוכיח את עם ישראל שהיו צריכים לבקש מהקב"ה כשאמר להם "מי יתן והי' לבכם זה גו" - "הי' להם לומר תן אתה", כמו כן בכינוס זה, ויהי בארבעים שנה מתשל"ח, צריכים לבקש מהקב"ה "תן אתה" את הגאולה האמיתית והשלימה.

ובמיוחד שכשם שהארבעים שנה במדבר היו הכנה לכניסה לארץ ישראל, ושם לעשות העבודה הצריכה עד בנין בית המקדש שעל ידו נעשית המשכת השכינה למטה, כך לגבי השלוחים לאה"ק שעל שליחותם אמר הרבי שזו הכנה ל"ואתם תלוקטו אחד אחד", היינו שמטרת השליחות היא הכנה לביאת המשיח.

ובודאי שענין הגאולה וביאת המשיח נוגע בעצמותו של כל אחד ואחת, לכן, בפרט כשעברו ארבעים שנה גם מהקבוצה השלישית, כנ"ל, והכל מוכן, צריכה לצאת מכאן הבקשה והצעקה "תן אתה" את הגאולה האמיתית והשלימה מיד ממש נאו.

”ישלח מלאכו לפניך”

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים - שלוחי הרבי לאה”ק ת”ו - הארבעים,
ש”ק פרשת עקב, כ”ג מנחם אב ה’תשע”ט, כפר חב”ד ב’
ע”י השליח הרב שמואל גרייזמאן

בכמה שיחות קודש, הרבי לומד עניינים שונים אודות עבודת השליחות מהשליחות של אליעזר עבד אברהם לשדך את יצחק ורבקה.

ובאחת השיחות (לקו”ש חכ”ה, שיחה ב לפרשת חיי שרה)

מבאר הרבי שהשליחות היתה באופן כזה שכל השידוך כבר נעשה ע”י אברהם אבינו, ע”י מלאך ששלח לפניו ולמעשה כל הענין כבר סודר מלכתחילה, ולכן הי’ ברור שאליעזר בודאי יצליח בשליחותו שהרי אין לו בחירה בזה.

ואם כן, נשאלת השאלה:

מאחר שהכל כבר נקבע וכבר נעשה, מהי עבודתו של השליח?

והרבי מבאר:

השליח צריך להיות: א) “עבדי אבות” - עבד שאינו מציאות לעצמו אלא כלי ל”מלאך”, היינו הכחות שהמשלח - ובעניינו הרבי - נותן לו.

ב) להתפלל על זה. כלומר, לעשות את השליחות מתוך הכרה ברורה שאי אפשר לסמוך על “אייגענע כחות” [הכחות האישיים שלו].

ודוקא ע”י הביטול מכל וכל, נהי’ השליח כלי ל”ה” .. ישלח מלאכו לפניך”, “והצליח דרכך”.

ובמילים פשוטות: התפילה שלנו כשלוחים צריכה להיות מתוך הכרה שבעצם הרבי עושה הכל והשאיפה שלנו היא שנהיה כלים מתאימים ולא נקלקל ח”ו.

וכפי שמרגלא בפי חסידים והאיחול שחסידים מאחלים זה לזה - “מיר זאלן האבען א שייכות, מ’זאל אויספירן דעם רבי’נס כוונה און ח”ו ניט קאליע מאכן” את עבודת הק’ של הרבי.

וזהו עיקר עבודתו של השליח - להיות בביטול אל הרבי המשלח ולהתפלל לכוון לרצון ק’ של הרבי ולהיות כלי מתאים שעל ידו הענינים של הרבי יבואו בפועל שהרי הרבי עושה הכל, משום שהרבי הוא הכל.

מדוע אליעזר הי' דווקא שליח?

ובמקום אחר (שיחת ש"פ חיי שרה, פתיחת כינוס השלוחים העולמי, תשנ"ב), הרבי לומד משליחותו של אליעזר ענין נוסף:

בסעי' ז' "... ועל-פי זה יובן הטעם (הפנימי) מדוע אליעזר הי' דוקא שליח (ולא שדכן) - שכן כדי לפעול את העבודה וההמשכה של יחוד מ"ה וב"ן, צריך להיות כך גם אצל האדם שפועל זאת, שיהי' מציאות בפני עצמו (ב"ן), ומציאות זו תבטל ותתאחד עם המשלח (מ"ה) שזהו ענינו של שליח דוקא:

שליח מורכב משני ענינים הפוכים: (א) עליו להיות מציאות נפרדת מהמשלח, בר-דעת בפני עצמו; (ב) עליו להיות בטל למשלח, להכיר שהוא שליח שלו, ולא לשנות מרצון ודעת המשלח. אם הוא משנה מדעת המשלח, הוא חדל להיות שליח. עד שהוא יודע שהוא הולך למלא את השליחות בכוח זה שהמשלח מינהו לשליח, ושלוחו של אדם כמותו, עד כמותו ממש.

שליחות באופן של התנדבות

ויש להוסיף ולהעיר:

בהגהה של הרבי על כתבה של רעייתי ב'די אידישע היים' על השליחות שלנו לצפת (הובא בספר 'חכמת ליבה של נחמה גרייזמאן' ע' 25) הוסיף הרבי על המילים "המושג שליחות מוגדר כמשימה שנוטל על עצמו זוג..." את המילה voluntarily (התנדבותית), היינו שהשליחות צריכה להיות באופן של התנדבות.

ואולי יש לומר שאחרי שהשליח "מתנדב", הנה לא רק שהרבי נמצא עם כל שליח ועם כל חסיד, נותן לו כוחות ומשפיע לו ברכה והצלחה להצליח בשליחות, אלא יתירה מזו, האמת היא שהרבי הוא זה שמבצע את השליחות, כי הרבי הוא גם המשלח וגם השליח והשליח צריך להיות רק כלי ראוי שדרכו הרבי פועל ומבצע.

ואולי יש לומר שזו גם הכוונה בדברי הרבי "איך פאר דאך מיט אייך" - הרי אני נוסע אתכם. אמנם הפירוש הפשוט של המילים "מיט אייך" הוא אתכם, אבל בעומק יותר, האמת היא שהרבי נוסע "לפניך" ומבצע הכל, והרבי אומר "אתך", כי הרבי רוצה את העבודה שלך, של השליח, את ה'אצבע קטנה' שלך, את העבודה באופן של "קב שלו", אבל בתוך זה ישנו הרבי "לפניך".

וזהו "אדם רוצה בקב שלו יותר מתשעה קבין של חבירו". ולכאורה, הרי "תשעה קבין של חבירו" פירושו של הקב"ה ואין האדם רוצה לוותר ע"ז אלא שהדרך לקבל את התשעה קבין של הקב"ה בפנימיות, היא ע"י ה'אצבע קטנה' של האדם, העבודה שלנו.

"לא שלך היא כי אם משלי"

וזה גם הביאור במובא לעיל שבעצם לא היתה לאליעזר בחירה וכן הוא בכללות ענין השליחות:

לפני מתן-תורה בני ישראל הקדימו נעשה לנשמע והקב"ה קיבל את זה ואז 'כפה עליהם הר כגיגית', כאילו לקח מהם את הבחירה ועשה אותם עבדים ושלוחים.

וכמבואר בדברי הרבי במקום אחר (לקו"ש חל"ו, שיחה ב' לפרשת שמות, סעיפים ז-ח):

"...התוכן הפנימי במענה הקב"ה למשה "לא שלך היא כ"א משלי", הוא, שזה מוסב על מה שאמר משה "מי אנכי, מה אני חשוב לדבר עם המלכים", שע"ז אמר לו הקב"ה שאכן אין המדובר בחשיבות שלו שמחמתה נבחר הוא להיות שליח ה' לגאול את ישראל, "לא שלך היא כי אם משלי, כי אהי' עמך", שכולה אינה מתייחסת למשה כלל, אלא כולה היא משלי, ובמילא אין לדון כלל בנוגע למעלתו וחשיבותו של משה, שהרי הגאולה היא של הקב"ה, וכשמה ילך לפרעה ה"ז הליכת הקב"ה כביכול, כי אהי' עמך..."

והזכות הנדרשת מבני שיזכו ל"דבר גדול" זה שהוא "לי" (של הקב"ה) - היא ענין הביטול, שזהו תוכן ענין ההשתוקקות של ישראל עוד בהיותם במצרים ל"תעבדון את האלקים", המורה על תכלית הביטול שלהם..."

[וממשיך:]

"בענין ביטול של עבד אל המלך, שאינו מציאות לעצמו, כ"א כל מציאותו היא מציאות המלך, יש כמה אופנים: כאשר הביטול וקבלת עול הם מצד האדם, העבד, שהוא קיבל על עצמו להיות עבד המלך, הרי בביטול זה יש בדקות גם תערובת של מציאות האדם, שהרי סיבת היותו לעבד וסיבת ביטולו הוא מצדו (העול שקיבל מרצונו); ואמיתית ענין הביטול הוא כאשר הוא בא לא מצד העבד, שהוא קיבל עליו אדנות המלך, אלא כאשר הוא בא לגמרי מצד המלך עצמו, שהמלך עושה אותו לעבד..."

וזוהי פנימיות הענין ד'כפה עליהם הר כגיגית", דאז נשלם הענין דעבדי השם בתכלית, שביטולם להקב"ה אינו תלוי במציאותם (שהם הקדימו נעשה לנשמע), אלא מצד הקב"ה, שאז הרי נוסף ע"ז שהביטול הוא בעצם מציאותם, הוא גם אמיתי ופנימי יותר, כי הם מוכרחים להיות עבדים לא מצד מציאותם אלא מצד הקב"ה.

"וענין זה הי' אפשרי רק לאחרי שהי' אצל בני הביטול דהתשוקה הגדולה לקבלת התורה, שעיי"ז הגיעו לביטול גמור שמצד האדם להיות עבדי ה', ועד שהקדימו נעשה לנשמע, הנה אז כאשר כפה עליהם הר כגיגית, נמשך ונפעל בהם הביטול שמצד הקב"ה שלמעלה ממציאותם, וחדר לתוך פנימיותם."

עד כאן מהשיחה (עיין שם באריכות).

"כלי" ולא ח"ו מציאות

ואולי יש לומר בנוגע לענייננו:

חסיד משתוקק ומייחל לזמן שיקבל שליחות של הרבי וכשמקבל את השליחות והמינוי, הרי העיקר אצלו "הקדמת נעשה לנשמע" - המוכנות לבצע את השליחות כפשוטו ע"פ רצון הרבי. אבל כל זה הוא עדיין בגדר מציאותו של השליח וכוחות של השליח. ואם כן, עדין אין לו את ההבטחה שיצליח להתגבר על כל הקשיים.

ורק לאחר שהופך להיות כלי ראוי, אזי הוא מקבל את כחות המשלח, היינו שמציאותו אינה שלו אלא של הרבי.

וכאמור לעיל, הרבי הוא זה שמבצע את השליחות, ומציאות השליח היא רק כלי דרכו פועל הרבי. השליח אינו פועל בכוחותיו, אלא בכוח הרבי. ויותר מזה, המלאך לא פועל "אתך" עם השליח, אלא הרבי עושה הכל, "מלאך לפניך", ועבודתו של השליח היא רק להיות כלי מתאים ולא ח"ו מציאות שעלולה להסתיר על פעולתו של הרבי.

ועל דרך דברי הרבי בהתוועדות י"ב תמוז תשח"י (התוועדויות חכ"ג ע' 150 הערה 120):

"כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת-שחוק: המאמר - צריך אני לומר, וגם את השיחה, וגם לנגן ולשנות צריך אני בעצמי; תיכף אצטרך גם לומר מוסר... הן לומר דברי-המוסר והן לקבל את דברי המוסר... לומר לעצמי: "שלום עליכם" "עליכם שלום", "אָ גוטן טאָג", "זייט געזונט"... ואמנם הרבי אמר את הדברים בבת שחוק, אבל כן הוא האמת שהרבי עושה הכל, כי הרבי הוא הכל. ומכל מקום, נתנו לנו את היכולת לעשות ב'אצבע קטנה' שלנו.

תשעים שנה לנישואי הרבי והרעבעצין

ויש לקשר כל הנ"ל עם ענין החתונה של הרבי והרעבעצין - שהשנה מלאו לה תשעים שנה (תרפ"ט-תשע"ט), כדלקמן.

בש"פ וישלח, י"ד כסלו, תשי"ד, במלאות עשרים וחמש שנה מהחתונה, אמר הרבי:

"דאָס איז דער טאָג וואָס מ'האַט מיר פאַרבונדן מיט אַיך און אַיך מיט מיר, און צוזאַמען וועלן מיר אויסמאַטערן די גאולה האמיתית והשלימה" (זה היום שבו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתייגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה)

הרי לפנינו ג' ענינים:

א. ההמשכה מהרבי לחסידים - "מיר מיט אייך".

ב. ההתמסרות וההתקשרות של חסידים עם הרבי - "אייך מיט מיר".

ג. העבודה ביחד ובשותפות, כביכול, להביא את הגאולה האמיתית והשלימה.

ולכאורה יש להבין:

הרי הרבי הוא רבי בעצם, ומה הכוונה שע"י י"ד כסלו קישר את עצמו עם חסידים?

אלא שענינו של הרבי הוא להוריד את השכינה למטה, שזה ענינו של דור השביעי, דור הגאולה.

והגם שהדבר התחיל כבר בהתגלותו של הרבי בעוה"ז התחתון בי"א ניסן תרס"ב, וא"כ לכאורה מה ניתוסף בי"ד כסלו על י"א ניסן?

אלא כשם שענין החתונה הוא ירידה נוספת למטה (חתן מלשון "חות דרגא") - עד"ז בי"ד כסלו הרבי, כביכול, ירד ממדרגתו בעצמו לדרגת חסידים, להכין את החסידים לדירה ולעבודה עשיית הדירה.

ולכן, העבודה של המשכת השכינה למטה, דור השביעי, התחילה למעשה בי"ד כסלו. ויש להוסיף ולהעיר:

ח"י אלול, יום ההולדת של אדה"ז חל בימי השבע ברכות של הרבי הקודם שחתונתו היתה בי"ג אלול, ועד"ז י"ט כסלו חל בימי השבע ברכות של חתונת הרבי.

(ויש להעיר ששניהם הם ביום השישי מיום החתונה).

והענין בזה הוא, כנ"ל, שבי"ד כסלו התחילה העבודה של דור השביעי, המשכת השכינה למטה, והרי זה בעצם התוכן והנקודה שהתחילה בי"ט כסלו - הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" שעל-ידי זה "קאתי מר", להביא לימות המשיח, דור השביעי, להמשיך את השכינה למטה.

והרי זה ענין החתונה שלעת"ל, הנישואין בין הקב"ה ובנ"י.

ובחזרה לעניננו, ענין השליחות:

כשם שחתונה היא ייחוד ואיחוד שני ענינים, כך השליחות היא ייחוד ואיחוד הכוחות של הרבי המשלח עם עבודתם של השלוחים.

וכשם שענין החתונה הוא כדי לפעול את המשכת האלקות למטה, דירה בתחתונים, כן הוא ענין השליחות.

זאת ועוד:

ענין זה של "היום שבו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתיגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה", אינו רק בקשר לכוחות שהרבי נותן למילוי השליחות ותפקיד דורנו להביא לימות המשיח אלא קשור גם לקשר פנימי של הרבי איתנו.

וכידוע, יש זמנים שהרבי חושב על החסידים המקושרים והשלוחים שגם זה ענין של המשכה ו"נחות דרגה" וקירוב למקושרים, "מיר מיט אייך", ועלינו להתבונן בזה וכמים הפנים לפנים, "אייך מיט מיר".

ומזה מובן שכאשר נותנים מתנות לרבי בקשר לחתונה, מתנות בעניני תורה ומצות וצדקה ומבצעים, לכל לראש צריך לתת את המתנה העיקרית - את עצמנו, למסור את עצמנו לרבי.

השליחות לאה"ק

אודות השליחות שלנו, היה מרגלא בפומא דהרב מענטליק (ובטח שמע מהרבי ביחידות, ומובא גם בשיחות):

הרבי שלח "עדה קדושה", "שלוחו של אדם כמותו" לירושלים ו"עדה קדושה" לעיר הקודש צפת, כדי לבנות את הארץ, ארץ ישראל, בגשמיות וברוחניות. בגשמיות: על ידי מגוריהם שם,

וברוחניות: על ידי לימוד התורה והתעסקות במבצעים - הפצת היהדות.

וכזכור, באותה שעה נאמר לנו - "כאשר אתם תהיו מרוצים מהם והם יהיו מרוצים מכם, יישלחו נוספים". וכפי ששמענו מהמזכירות שהתוכנית של הרבי היתה לשלוח כל שנה עוד קבוצה של שלוחים לאה"ק.

וכידוע, כינוס השלוחים היחידי שקיבל מכתב מהרבי מידי שנה בשנה הוא הכינוס שלנו. ובמכתב הידוע מר"ח שבט תשל"ט נאמר:

"... נוסף על הכוונה העיקרית - ביסוס המצב באה"ק ת"ו, לא רק על ידי דיבור ומעשה סתם ועזר גשמי ורוחני בכללות, כי אם בתור שלוחים, ששלוחו של אדם כמותו, להראות דוגמא חי' לאחרים, שמהם יראו וכן יעשו".

ובכל המכתבים לכינוסים, הרבי חוזר וכותב:

"...שהרי בוודאי יתאחדו כולם למציאות (חדשה) אחת בלב אחד ע"י אהבת ישראל ועד לאחודת ישראל".

הבחירה והקדושה

ויש לקשר כל הנ"ל עם הסיום על מס' כתובות שאמר הרבי בהתוועדויות יו"ד שבט וש"פ בשלח תשל"ו (הוגה ונדפס בלקו"ש חי"ח עמ' 399 ואילך) וקושר את ההתוועדות ואת הסיום עם נסיעת השלוחים לאה"ק ת"ו.

ונקודת הדברים היא כדלקמן.

פסק הרמב"ם (הל' מלכים פ"ה ה"ט ואילך): "כשם שאסור לצאת מהארץ לחו"ל, כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות שנאמר בבבלה יובאו ושמה יהיו".

והמקור הוא בכתובות קי, ב.

והענין בזה מבואר בשיחה (סעיף ה שם) שבארץ ישראל יש ב' ענינים.

א) הקב"ה בחר בה.

(ב) ארץ ישראל היא ארץ קדושה.

ועפ"ז מסביר הרבי גם את איסור היציאה מבבל, משום שזהו המקום שהקב"ה בחר בו לעם ישראל בזמן הגלות.

ובסעי' י"א שם:

כשם שיש ב' מעלות בא"י, בחירה וקדושה. עד"ז ישנו ב' ענינים אלו גם בישראל. מה שהקב"ה בחר בעם ישראל, ומה שיש להם קדושה מצד הקשר לתורה ומצוות.

[ומבאר:]

זה שהקב"ה בחר בעם ישראל מהאומות, אינו קשור עם מעלה וקדושה שלהם, מצד תורה ומצוות. וממילא ההתקשרות של בני"י עם הקב"ה מצד בחירת הקב"ה היא עצמיות'דיק ונוגעת בעצם של יהודים יותר מההתקשרות מצד הקדושה ותורה ומצוות שזה, כביכול, דבר נוסף.

ובמילים פשוטות:

ההתקשרות מצד בחירה פירושו שעצמותו ומהותו של הקב"ה מתקשר עם העצמות ומהותו של יהודי.

ואילו התקשרות מצד תורה ומצוות איננה באופן שהעצם של יהודי מתקשר (מלכתחילה) עם עצמותו ומהותו ית', אלא ע"י אורייתא.

ובסעי' י"ב שם:

הגם שיש מעלה בהתקשרות מצד בחירה, יש גם מעלה בהתקשרות מצד קדושתם, מצד התורה ומצוות:

היות שהבחירה באה מצד הקב"ה ולא מצד מעלה כל שהיא, לכן גם אחרי הבחירה אין הנבחר נראה וניכר בזה באופן גלוי. משא"כ הקשר מצד קדושתם בתו"מ, הרי זו מעלה מצד עצמה, ומעלה גלוי, וזה עצמו אלקות ובגלוי, ובמילא באמצעות ההתקשרות שע"י התורה ומצוות מתגלה גם הקשר היותר עמוק של בני"י עם הקב"ה, ההתקשרות מצד הבחירה (ראה שם ובהערות).

ואולי יש לקשר זה עם השליחות שלנו:

גם בשליחות שלנו יש ב' ענינים אלו - בחירה וקדושה.

בחירה - ענין שלוחו של אדם כמותו הבא מלמעלה, מצד בחירת הרבי בשלוחים.

וכהלשון במכתב ר"ח שבט ה"ל: "כוונה עיקרית ... בתור שלוחים, ששלוחו של אדם כמותו".

ולכאורה זהו ענין הבחירה ומצד זה צ"ל מודגש בשליח המשלח וכל מציאותו היא רק מה שנבחר.

קדושה - העבודה בפועל. כמבואר בפרטיות במכתב.

ואלו הם ב' הענינים בדברי הרב מענטליק ה"ל:

בנין הארץ בגשמיות - ע"י ששלוחים של הרבי נמצאים באה"ק בתור שלוחו של אדם כמותו.

בנין הארץ ברוחניות - ענין העבודה בתורה ומצות.

ומצד ענין הבחירה בשליחות צ"ל מודגש שאין השליח מציאות לעצמו וכל מציאותו היא רק מה שהרבי בחר בו. וזהו עיקר ההתקשרות. ואולי עיקר השליחות.

ואילו מצד ענין הקדושה בשליחות צ"ל מודגש המציאות של השליח, בתור מציאות לעצמו. וזהו עבודת השליחות - לחבר את הבחירה עם הקדושה, (הכוחות של) הרבי עם (עבודת) השלוחים.

"ער זוערט ניט אן ארץ ישראל'דיקער, נאר ער בלייבט א בבל'ניקער"

(דברי הרבי ש"פ בשלח בהמשך לסיום, מודפס בשיחה הנ"ל, סעי' י')

בשיחה הנ"ל, בסעי' י': "...הנה כשם שכשיוצא מארץ ישראל לחו"ל בתנאים המותרים, נשאר הוא גם אחר כך (בנוגע לנידון זה) בן ארץ ישראל וחייב לחזור, כמו כן הוא גם בנוגע לעולה מבבל לארץ ישראל בתנאים המותרים, שגם בהיותו בארץ ישראל נשאר בן בבל (מחמת הבחירה בבבל כמקום הגלות), וחייב לחזור. ע"כ מהשיחה.

ואולי יש לקשר זה עם דברי הרבי אודות השליחות שלנו - איך לוקחים אברכים ששייכים להצליח בעבודת החזקת והפצת היהדות בחו"ל, ושולחים אותם לאה"ק. ראה בשיחות.

ועד"ז ההוראה שהשלוחים לא יהיו "ישראלים חוזרים", אלא בני חו"ל.

ואולי יש לדייק מזה שהשליחות מתחדשת כל הזמן (באופן של פעולה נמשכת) משום שעדיין קיים ה"היתר" להיות בארץ - "השליחות".

הכל תלוי בנו

למעשה, לכל לראש עלינו להיות "שלוחים" כפשוטו עם כל הענינים שבזה. וכלשונו של הרבי במכתב הנ"ל דר"ח שבט "בתור שלוחים, ששלוחו של אדם כמותו, להראות דוגמא חי' לאחרים, שמהם יראו וכן יעשו", היינו שיהי' ניכר בנו עיקר זה שאין כאן שליח אלא רק המשלח.

ועי"ז ממשיכים את הרבי בכל מעשינו ועבודתינו, שזו הנקודה הפנימית והעיקרית.

וכפי שהרבי אמר בתחילת השליחות:

"לא שררה אני נותן לכם - אלא עבודת אני נותן לכם".

ודוקא עי"ז מבצעים את השליחות האחרונה לקבל פני משיח צדקנו כפשוטו, וכפי שהרבי אמר בתחילת השליחות שזו הכנה ל"ואתם תלוקטו לאחד אחד",

וזו תהיה הקדמה להכין את כל אה"ק ת"ו לקבלת פני משיח צדקנו בגאולה האמתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

זכור את יום השבת לקדשו

חסידי'שע שש זכירות

דברים שנאמרו בכינוס השלוחים - שלוחי הרבי לאה"ק ת"ו - הארבעים ואחד, כ"ף מנחם אב ה'תש"פ, שבעים שנה, חולון, אה"ק ת"ו ע"י השליח הרב שמואל גרייזמאן

כל עניני התורה הם הוראה בעבודת ה'. כשמדובר על חסידים ושלוחים, מובן שיש ללמוד הוראה בעבודת ה' בעניני השליחות וההתקשרות לרבי.

לגבי לימוד הוראה מ"שש זכירות", לכאורה ההוראה מארבע הזכירות הראשונות פשוטה ובלטת, כמבואר באריכות במאמרים ובשיחות.

1. "יום צאתך מארץ מצרים" - עניני מיצרים וגבולים, היינו העלמות והסתרים, שעלולים להפריע לעבודת השליחות.

2. "פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך" - כל מה שראו ומה שרואים אצל הרבי.

3. "את אשר עשה לך עמלק" - כמבואר ענינו באריכות במאמרים ובשיחות, כידוע.

4. "את אשר הקצפת..." - דברים שאולי עשו שלא כפי רצונו של הרבי וצרכים תיקון, ושבים ומתקנים אותם.

5. ענין מרים - לא רק הימנעות מדיבור לשון הרע וכיו"ב, אלא זהירות שלא להיות ח"ו "מהרהר אחר רבו".

6. ענין השבת - יש לבאר, בדרך אפשר, את ההוראה מזה בקשר לשליחות והתקשרות לרבי, כדלהלן.

בש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשכ"ד (התוועדות ח"מ ע' 176 וראה גם במצויין שם):

מספרים, שכאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' באַטוואַצק או בוואַרשא, הגיע א' החסידים מעיר אחרת בפולין, וביקש מהרבי שיאמר חסידות - הי' זה יום שלישי בשבוע, וכשאמר הרבי שזמן אמירת חסידות הוא ביום השבת, אמר החסיד אל הרבי: כאשר אני בא אל הרבי, הרי זה אצלי שבת. והרבי אכן אמר מאמר חסידות.

ונמצא שאצל חסידים ענין השבת זהו רבי, וכדברי החסיד, "כאשר אני בא אל הרבי, הרי זה אצלי שבת".

והנה, בלקו"ש ח"כ (שיחה ב' לפרשת מקץ) מביא הרבי את דברי המדרש על הכתוב שיוסף אמר לאשר על ביתו "וטבוח טבח והכין", שלשון הכתוב "והכין" מכוון לענין השבת, כמו שכתוב "והיה ביום הששי והכינו אשר יביאו". ומכאן שיוסף שמר את השבת.

והרבי שואל: מדוע לומדים את ענין שמירת השבת של יוסף, דווקא מזה שהכין את השבת קודם השבת, "וטבוח טבח והכין", שהוא לימוד בעקיפין, והרי אפשר ללמוד את הדבר באופן ישיר ולכתוב במפורש שיוסף שמר את השבת?

ומבאר:

עצם מציאות השבת בעולם התחדשה כבר בששת ימי בראשית, אבל השבת כחפצא של מצוה היא ענין שנתחדש במתן תורה, כיון שאז ניתנה השבת לעולם כמצווה, אבל קודם מתן תורה לא היתה השבת חפצא של מצוה, כי אין בכוח נברא לפעול כזה שינוי מציאות בעולם - להפוך זמן לחפצא של מצוה, ורק שמירת השבת של יוסף דווקא, ולא של האבות והשבטים, פעלה בענין השבת מעין מה שנפעל אח"כ במתן תורה (מפני מעלתו המיוחדת של יוסף, שעבודת ה' שלו לא היתה בהתבודדות מעניני העולם, אלא מתוך עיסוק בעניני העולם כמשנה למלך מצרים המנהל את כל עניני מצרים, ולכן למעשיו יש השפעה בעולם).

וזהו ההסבר מדוע התורה מלמדת את ענין שמירת השבת של יוסף, דווקא בלשון "והכין" הקשור בלשון "והכינו" האמור בתורה על היום השישי:

ההעדר והשביתה ממלאכה ביום השבת עצמו, הוא ביטוי לשינוי ולמיוחד ביום השבת אצל האדם, ה'גברא' שביום זה הוא שובת ממלאכה. דווקא פעולת ההכנה לשבת בערב שבת, פועלת שינוי בחפצי העולם ובזמן העולם, שמצד השוני והמיוחד בשבת מתכוננים אליו קודם בואו ויש לזה פעולה בעולם (עיין שם).

ועוד מביא בשיחה שם אודות זכירת השבת בימות החול, מדברי המכילתא: "תהא זוכרו באחד בשבת שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת".

...

על פי הדברים האלה, אולי יש לומר:

כאשר שומרים שבת ביום השבת עצמו, כשקדושת השבת מאירה, או אפילו כאשר טורחים לכבוד השבת בערב שבת, הרי זה תחת ההשפעה של קדושת היום המאירה ומורגשת באוויר, ולכן שובתים ביום השבת או מתכוננים לשבת בערב שבת.

אמנם, עדיין אין זה מראה על עבודת האדם לפעול את ענין השבת בעולם.

ולענייננו, כשמדובר על ה"חסידי'שע שש זכירות" וענין השבת שהוא כאמור לעיל - ענינו של הרבי, משמעות הדברים היא, שכאשר חוגגים את היום המיוחד של הרבי (שבת) באותו יום או אפילו בהכנה של שלושים יום קודם היום המיוחד, הרי כל זה הוא מצד ההשפעה וההארה של

היום הגדול, היינו של הרבי עצמו (השבת עצמה). ותוכן הענין הוא, שחסידיים, תמימים, אנ"ש ושלוחים מתעוררים ונעשים כלים ראויים להשפעה המיוחדת שמאירה לעת כזו, ומנצלים את הכלים לחיזוק ההתקשרות והתחזקות בעניינו של הרבי (שבת).

אבל בכך לא די ולא זהו עיקר החידוש, כי נוסף על זה, והוא ענין עיקרי, יש צורך בעבודת האדם להמשיך את ענין הרבי בעולם. כלומר, להשלים את כוונת הבריאה להמשיך השכינה למטה. במילים אחרות, להביא ולהחדיר את קדושת השבת בתוך ימי החול, והרי זוהי עבודת השליחות.

...

והנה, דבר זה מתבטא בענין "תהא זוכרו..." היינו העבודה של לזכור את ה"שבת" בכל ימות השבוע.

ולעניינו - ענין עיקרי בשליחות הוא לחפש ולמצוא דרכים לקדש ולפרסם את שמו של הרבי לכלל ישראל ולכל העולם כולו.

עבודה זו נדרשת לא רק בימים מיוחדים ובתאריכים מיוחדים, אלא בכל יום ויום לאורך השנה כולה, כשם שהציווי והענין ד"זכור את יום השבת לקדשו" צריך להיות הן באחד בשבת והן בשני בשבת וכו' וגם "אין א פשוט'ן דינסטיג" (כבסיפור הנ"ל).

במילים אחרות: כל יום ויום, בכל ימות השנה, הוא הוא יומו (המיוחד) של הרבי!

ולכן, בכל יום ויום ישנו הציווי וישנה השליחות של "זכור את יום השבת - את הרבי - לקדשו", לקדש את שמו ע"י קיום הוראותיו ופעולות בכל עניינו, ופרסום שמו הקדוש לעוד יהודי ועוד יהודי, עד אשר על ידי פעולות אלו יהיה הגדיל והפליא גם לעיני כל העמים.

...

והנה, בשיחה הנ"ל לפרשת מקץ (בהערה *60 ועיין גם בלקו"ש חכ"ג ע' 49 ואילך) מביא את דברי המדרש בענין שמירת השבת של יוסף:

"אמר הקב"ה: יוסף, אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה, חייך שאני משלם לכן בנך שיקריב קרבנו בשבת", והכוונה שבקרבנות הנשיאים, הנשיא לבני אפרים הקריב את קרבנו ביום השבת.

והרבי מבאר את הקשר הפנימי בין שני הענינים:

תוכן הענין דהקרבנות קרבן בשבת שבדרך כלל הוא רק בקרבנות ציבור, ובלשון המדרש, "מה שאין יחיד מקריב", הוא ששבט אפרים הוסיף בקדושת השבת יותר על הקדושה של השבת מצד עצמה. ולכן הקרבנות הקרבן של שבט אפרים בשבת, היא השכר על קיום מצות שבת של יוסף שלמדים מענין ההכנה לשבת של יוסף, כי לא היתה זו שמירת שבת, אלא הוספה ופעולה בענין השבת.

ועוד ענין בזה:

ענינו של יוסף על שם - "יוסף הוי' לי בן אחר", הוא שעושה מה"אחר" - "בן", ועד"ז "אפרים" הוא על שם "כי הפרני אלקים בארץ עניי".

ותוכן הענין הוא - עבודת השליחות, לקרב גם את מי שלעת עתה הוא "אחר", ולעסוק בהפצת היהדות ובהפצת החסידות - "הפרני", גם במקומות שלעת עתה הם בבחינת "ארץ עניי".

ולכן לומדים את ענין זכירת השבת בכל ימות השבוע מההכנה לשבת, כי זהו ענין עבודת השליחות - "מאך דא 770".

וראה גם בלקו"ש חי"א (הכרך שהרבי חילק בידו הק' לשלוחים בקבוצה הראשונה שיצאו בשנת תשל"ו) שיחה ב' לפרשת יתרו, אודות שמירת השבת במחשבה, דיבור ומעשה.

ומבאר שחסידי נזהר בשמירת שבת גם במחשבה (עיין שם).

ולענייננו - השליחות לקדש את שמו ואת ענינו של הרבי:

חסיד מקדש את שמו הק' של הרבי לא רק בדיבור ובמעשה, אלא גם במחשבתו, היינו שהוא מונח ושקוע במחשבות לחפש ולמצוא דרכים, מה עוד ניתן להוסיף בקידוש שמו של הרבי.

ואולי יש לומר עוד:

בענין השבת נאמר בתורה "זכור" ו"שמור", וגם בשליחות לקדש את השבת - את שמו של הרבי, יש מעין ענינים אלו.

והנה, ידועים דברי אדמו"ר הזקן בסיום התניא:

"בכל המצות יש פנימיות וחיצוניות וחיצוניות מהשבת הוא שביתה מעשיה גשמיית כמו ששבת ה' מעשות שמים וארץ גשמיים. ופנימית השבת היא הכוונה בתפלת השבת ובת"ת לדבקה בה' אחד כמ"ש שבת לה' אלקיך וזו היא בחי' זכור. ובחי' שמור בפנימיות היא השביתה מדיבורים גשמיים כמו ששבת ה' מיו"ד מאמרות שנבראו בהם שמים וארץ גשמיים כי זה לעומת זה כו".

ולפי זה יש לומר גם לגבי העבודה ד"זכור" ו"שמור" בענייננו.

שמור בחיצוניות - כפשוטו, לא לעשות, לדבר או לפרסם, שום דבר שעלול לגרום ח"ו היפך קידוש וכבוד ה', שם וכבוד ליובאוויטש ושמו וכבודו של הרבי.

שמור בפנימיות - זהירות של חסיד אפילו לא לחשוב מחשבות זרות שיכולות להביא להיפך קידוש שמו.

זכור - לעשות פעולות ולחפש ולמצוא דרכים לדבר ולפרסם בכל הזדמנות להפיץ את ענינו, מבצעיו והוראותיו של הרבי.

וכשם שפנימיות השבת היא הכוונה בתפילת השבת ובת"ת לדבקה בה' אחד, כך הפנימיות של זכירת השבת בעבודת השליחות היא לימוד תורתו של הרבי.

וזהו "שבת לה' אלקיך", כי ע"י לימוד תורתו של הרבי הרי זו שבת, כסיפור שהרבי סיפר והובא לעיל בתחילת הדברים.

וכשישראל משמרין שבתות - ומקדשים את שם הרבי בעולם - מיד נגאלים וזוכים ל"יום שכולו שבת" - כולו רבי.

"קשה עלי פרידתכם" - "עלי ועל צוזארי"

דברים שנאמרו בהתוועדות - כינוס שלוחים אזורי, באמצעי טכנולוגי,
י"ג תשרי, תשפ"א
ע"י הרב שמואל גרייזמאן

אחדות הסוכה ואחדות ד' המינים

בלקו"ש חי"ט, שיחה ב' לחג הסוכות, מבאר הרבי את החילוק בין אחדות הסוכה לאחדות הד' מינים.

ונקודת הענין היא שבסוכה אין מלכתחילה פרטים נפרדים, ואילו בארבעת המינים קיימים מלכתחילה פרטים נפרדים. בסוכה מתבטלים ההבדלים במציאות משא"כ בד' מינים, נשארים מציאות הפרטים.

ומבאר את המעלה של אחדות הד' מינים על האחדות של סוכה דכיון שבד' מינים נשארת המציאות של הפרטים ואינם מתבטלים, ואעפ"כ הם באחדות, הרי זה בא ממדרגה נעלית יותר, אחדות אמיתית, אחדות הפשוטה.
ע"כ מהשיחה.

עיר שחוברה לה יחדיו

והנה, רואים אצל חסידים, עסקנים, שלוחים, אנ"ש והתמימים, כשנמצאים אצל הרבי נמצאים במצב של כולם יושבים בסוכה אחת. לא נראים ההבדלים בין אחד לשני, לא נראים החילוקי דעות בין אחד לשני. משום שהרבי מאיר בגלוי.

אבל הכוונה הוא שגם כשכל אחד נמצא במקומו, בשליחותו הפרטית, בתור א' מהד' מינים, בדרכו, שגם שם יהי' ויאיר האחדות. גם שם יאיר הרבי.

כל זמן שנמצאים בירושלים (הפנימי - אצל הרבי) - הרי"ז "עיר שחוברה לה יחדיו", וכאשר יוצאים מ"עיר שחוברה לה יחדיו", יכולה להיות אפשרות של "פרידתכם".

קשה עלי פרידתכם

מבואר בכמה מקומות (ראה לקו"ש ח"ב ע' 433, מוצאי שבת בראשית תש"מ בשיחות קודש ע' 248, ד"ה להבין ענין תשרי תשל"ז) מה שנאמר הלשון בקשר לשמיני עצרת "קשה עלי פרידתכם", ולא כתוב "פרידתנו", אלא "פרידתכם", כי ח"ו לומר שישנו פירוד בין ישראל להקב"ה או בין הקב"ה לישראל (להבין ענין תשרי שם), אלא ההדגשה היא פרידתכם, היינו הפירוד שבין ישראל עצמם. שע"י שיהודים נפרדים ביניהם - זהו "קשה עלי".

ובלקו"ש ח"ב שם מבאר:

(א) מצד הקב"ה - אין פירוד. מצידו, ישנו תמיד הקישור עם בני ישראל באופן ד"פנים בפנים" והפירוד הוא מצד בני ישראל - ש"פנו עלי עורף ולא פנים". וזוהי הכוונה "פרידתכם - הפירוד שלכם (שנעשה מצדכם).

(ב) הפירוד דבני ישראל מהקב"ה בא בגלל הפירוד של בני ישראל בינם לבין עצמם - "פרידתכם", כי, כאשר חסר בהענין ד"כולנו כאחד", חסר גם בהענין ד"ברכנו אבינו".

ע"כ מהשיחה.

ובמאמר להבין ענין תשרי תשל"ז, בביאור ענין "קשה עלי פרידתכם":

"דמכיון שאז מתחלת העבודה פרטית דויעקב הלך לדרכו, שאז כל אחד ואחד במסילתו יעלה, עבודת כאו"א לפי שרש נשמתו כו', שדוקא ע"י אופן זה בעבודה ממלאים השליחות העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ולכן מתחלת אז העבודה בפרטיות ובהתחלקות מראשיכם שבטיכם עד לחוטב עצין ושואב מימך, הרי על זה תובע הענין דשמע"צ ושמח"ת, ופועל שאעפ"כ לא יהי' ח"ו ענין של פרידה, דאע"פ שזוהי עבודה קשה להוציא לפועל ב' הענינים, שהם מן הקצה אל הקצה...

...הרי לזה אומרים שהקב"ה אומר מלכתחילה שענין זה קשה עלי ואעפ"כ תובע הוא זאת ונותן כח לזה...

...ובמילא הרי אפילו כשעובדים באופן דפרידתכם, מצד שליחות ה' ושליחת התורה שכל אחד יפעול בענינו הפרטי, שהוא ענין של פרידה לכאורה, הרי יחד עם זה ישנם ההוראה והציווי והנתינת כח, שגם אצלו הוא קשה וכו', ובמילא ישנו הכח לאחד את כל אחד ואחת מישראל".

ע"כ מהמאמר.

ולכאורה יש לעיין למה עי"ז שענין פרידתכם הוא קשה עלי - על הקב"ה - הרי"ז נתינת כח שיהודי יכול להתגבר ע"ז - ויהי' במצב של אחדות, ולא פרידתכם?

קשה כקריעת ים סוף

ואולי יש לומר עפ"י המבואר בענין "קשה כקריעת ים סוף" (ראה בשיחת יום שמח"ת, תשט"ז, בלקו"ש ח"ב הנ"ל השיחה מוגה), בהתוועדויות חט"ו, ע' 167, הערה 221 מהנחה בלתי מוגה), "שזהו ענין של היפך הסדר... ועד"ז בנדו"ד, ש"קשה" לבטל הסדר שקבע הקב"ה שתהי' ליהודי בחירה חפשית... גם כאשר רוצה, ח"ו, שיהי' פירוד הלבבות".

ואולי יש לבאר, עכ"פ בעבודת ה', שזה הפירוש של קשה עלי פרידתכם, שהביטול של "פרידתכם" בא מה"קשה עלי".

הכח לאחדות בא מ"עלי". אחדות אמיתית אחדות הפשוטה.

לאחד שתי דעות, פרידתכם, זה ענין של "קשה",

והכח לבטל את ה'קשה פרידתכם' הרי"ז בא מ"עלי", כלומר, 'עלי' מבטל את הקשה פרידתכם.

"כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו"

ואולי יש לומר ע"ד שלעתיד לבוא "כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו", משום שכל אחד ואחד בא עם עבודתו הפרטית שלו, עם השליחות שלו, שאין לחברו, ולכן נכוה מחופתו של חברו, אבל ביחד ע"ז "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו", וכשנמצאים ב"מחול" כולם עומדים ביחד באופן שאין בו ראש וסוף.

(ראה שיחת כ"ף מנחם אב תשל"ב, התוועדויות חס"ט ע' 155. וראה גם בענין "ויקנאו בו אחיו

ואביו שמר את הדבר" בלקו"ש ח"כ וישב א ע' 209.)

"עלי ועל צווארי"

ואולי יש לקשר זה עם דברי הרבי בקשר לשליחות שלנו לאה"ק ת"ו בתשל"ו (אותו שנה של אמירת המאמר להבין ענין תשרי הנ"ל) שהשליחות היא "עלי ועל צווארי". שהכח לבצע השליחות, כל אחד בענין שלו, בדרכו, בא מ"עלי". וזה שהוסיף הרבי "צווארי", יש להבין על פי לקו"ש ח"י ויגש א' בקשר לבכ"י של יוסף ובנימין דוקא על הצוואר של השני, משום שדוקא הצוואר מביא לפועל את תכליתו ותפקידו של הראש. והכוונה היא ההמשכה למטה, דירה בתחתונים דוקא.

ואולי יש להוסיף, ע"ד הדרוש, ש"צווארי" הכוונה השלוחים. אלו שעושים העבודה בפועל ממש ומבצעים השליחות.

היינו: "עלי" זה הרבי, הראש, נותן הכח לבצע השליחות, גם בשעת העבודה.

הגוף זה מקום העבודה, עוה"ז הגשמי, מקום השליחות.

ו"צווארי" אלו השלוחים שמחברים, וממשיכים ומגלים הראש בגוף.

(ויש להעיר משיחת ש"פ בא, ד' שבט תנש"א, התוועדויות תנש"א ח"ב ע' 180 הערה 51, "ובלשון חז"ל - "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית" (שבת יו"ד, א. וש"נ), ויתירה מזה, ש"הקב"ה (רק) עוזרו" (סוכה נב, רע"ב וש"נ), היינו, שהעיקר נעשה על ידו.

אבל פשוט שהרבי עושה הכל - "עלי ועל צווארי", כלשון חז"ל "אלמלא הקב"ה עוזרו כו", רק שהסיוע הוא בהעלם בשעת העבודה, אזוי אז די עבודה איז ביגיעת עצמו. ראה לקו"ש ח"כ, ויחי א, ע' 231)

"ויעקב הלך לדרכו" - הרבי הולך לדרכו של כל אחד ונותן את הכח להצליח. והבקשה והתביעה של הרבי היא - להיות קשורים אלי - "עלי".

"פנו אלי פנים ולא עורף", הוא הכלי ל"עלי ועל צווארי".

"גאלסטוק"

הרבי סיפר כמה פעמים¹ שפעם דיבר עם מוסר'ניק בענין לימוד והפצת פנימיות התורה, ואמר לו המוסר'ניק שהדבר דומה לאדם הבורח משריפה, ומרוב הבהלה מפני השריפה, הוא בורח החוצה ללא בגדים, אבל הוא חוטף ולובש את ה"גאלסטוק" (= עניבה). ולאחר שהוא חוזר לעצמו, הוא תופס שהנהגתו לא נורמלית - לרוץ ברחוב ללא בגדים, עם "גאלסטוק" בלבד. והרי קודם צריכים ללבוש מכנסיים, מעיל וכו'!

(וכוונת המוסר'ניק הייתה, שלפני לימוד החסידות צריך ללמוד את חלק הנגלה שבתורה ולא ראוי ללמוד חסידות לפני ש'מתלבשים' בלבושים העיקריים...).

והרבי ענה לו: אדרבה, זו ראייה להיפך, כי כעת יש לו לפחות "גאלסטוק", כי אין פירוש הדברים שאילו לא היה חוטף ולובש את ה"גאלסטוק" היה לובש בגדים אחרים, שהרי הוא מבוהל ומבולבל ואין לו זמן לחשוב בסדר מסודר. אבל אח"כ, כאשר ישיג את שאר הלבושים, יהיה לו גם ה"גאלסטוק", שהוא תכשיט. ואם לא היה חוטף את ה"גאלסטוק" כשברח מהאש, היה ה"גאלסטוק" נשרף והולך לאיבוד.

ועד"ז בנמשל:

כשפוגשים יהודי שהוא "אוד מוצל מאש", הרי עי"ז שיפעלו עליו שיהיה לו "גאלסטוק", אזי כשהיו גם שאר הלבושים, יהיה לו גם "גאלסטוק" - תכשיט.

ואדרבה: זה שיש לו "גאלסטוק" וועט דאס עם עקבערין [= יגרום שיהיה אכפת לו ויטריד אותו] שחסרים לו שאר הלבושים, כאשר ישים לב שהוא ערום, וממילא יחפש עוד לבושים - "כי תראה ערום וכסיתו".

ומזה מובן לענין הפצת המעיינות והפצת היהדות בכלל ב'מבצעים', שצריך לעסוק בזה באופן של "חטוף ואכול חטוף ושתי", בלי חשבונות, כפי שכשבורחים משריפה לא עושים חשבונות, וכל פעולה שיכולים לפעול על הזולת צריך לעשותה מיד, ובאופן של "אל תהא יושב ושוקל במצוותי" של תורה קלה שבקלה וחמורה שבחמורה".

ומכאן מענה לטענה שחסידיים מדייקים בהידורים ומנהגים, גם כאשר הם עדיין לא שלמים במצוות עיקריות הכתובות בשולחן ערוך.

1. התוועדות ש"פ יתרו תשל"ז (שיחות קודש תשל"ז, ח"א ע' 1482), התוועדות אור לערב חג השבועות תשל"ט (שיחות קודש תשל"ט ח"ג ע' 52, סעיף ל) וראה לקו"ש ח"ט ע' 90.

הטענה היא שיש סדר, צריך להתחיל בדברים ההכרחיים ביותר, וכל עוד לא השלימו אותם לגמרי, אין לחשוב על עניינים אחרים, ובמיוחד על עניינים שלפנים משורת הדין, מילי דחסידותא וכדו'.

וכשתובעים ממנו אהבת ישראל ליהודי שמעולם לא ראה, או להקפיד על שיעורי חת"ת, טוען הוא שצריך סדר. תחילה יש לקיים עניינים עיקריים הכתובים בשולחן ערוך וכו', ורק לאחר מכן תחיל בעניינים של לפנים משורת הדין, ענייני חסידות.

ונקודת המענה היא, שהגם שזה רק "גאלסטוק" ועפ"י שכל וחשבון אין לזה מקום, ואדרבה זהו ביזיון, ואין זה מהעניינים העיקריים. מכל מקום, דווקא עי"ז שיש לו את ה"גאלסטוק" יבוא לשאר הדברים.

עד כאן מדברי הרבי.

ולפי זה אולי יש לומר, כי כשם שהטובע נאחז בכל דבר שיכול להציל אותו, אפילו בקש, עד"ז ישנם כאלה שמתנהגים בדברים של הידורים ומנהגים, ולא שלמים בעיקרי העניינים, אבל זו נקודת האחיזה שלהם, ההתקשרות שלהם והזהיר טפי שלהם, וסוף סוף זה מציל אותם ומביא אותם לשלימות בכל העניינים.

ואולי אפשר ללמוד מזה הוראות בעבודת השליחות וההתקשרות לרבי:

לכל חסיד וכל שליח צריך להיות ענין מסוים בתור "גאלסטוק" שיהיה הזהיר טפי שלו - הנקודה שבה יש לו קאך מיוחד בעשיה למען הרבי, למעלה מכל החשבונות, ללא כל עניינים של גדלות ושלימות לעצמו - נטו למען הרבי.

ואולי, ראוי שענין זה יהיה דבר שבו קיבל הוראה פרטית מהרבי לעסוק בו (וכיו"ב), ובכל אופן שיהיה ענין מסוים שבזה הוא ההתקשרות שלו וזהו ה"גאלסטוק" שהוא חוטף.

והגם שבוודאי כל חסיד וכל שליח אכפת לו ונוגע לו כל העניינים וכל ההוראות של הרבי, ובפרט עניינים של הוראת שעה, ועושה ועוסק בהם ככל שביכולתו, אבל יש לו את העניין המיוחד שלו שהוא, כנ"ל, ה"גאלסטוק" שלו.

וסוף סוף זה יהיה גם כלי שבו ועל ידו יצליח לפעול גם בכל שאר העניינים.

אמת

ב'היום יום' כ' אדר א' מביא הרבי את פתגם הרבי הרי"צ:

ניט עבודה איז אז עבודה זאל זיין באמת, נאר אמת אליין איז אן עבודה, אז די נעגעל זיינען אמת. וואס ווערסטו נתפעל? מדת האמת ראה (סנהדרין קיא. א) ונפל על פניו.

(אין הכוונה ב'עבודה' שהעבודה תהיה באמת, אלא אמת כשלעצמה היא 'עבודה', שהציפורניים הן אמת. מה אתה מתפעל? "מדת האמת ראה (סנהדרין קי"א. א) ונפל על פניו".)

וב'רשימות היומן' של הרבי (ע' שסח. מדברי הרבי הרי"צ בש"ק ומוצש"ק, ווארשא, סתיו רצ"ה):

"צוגעקומן א פערעלע (נוספה פנינה):

ניט עבודה איז אז עבודה זאל זיין באמת, נאר אמת אליין איז אן עבודה, אז די נעגעל זיינען אמת. מה אתה משתומם? מדת האמת ראה ונפל על פניו".

ולכאורה יש להבין:

א. ממה התפעל הרבי? הרי כל מציאותו, עבודתו ועניניו של הרבי הם אמת. הרבי הוא הוא האמת. ואם כן, ממה התפעל?

ב. למה דווקא כששמע פתגם זה כתב 'נוספה פנינה'? למה בכלל זה חידוש אצל הרבי?

ג. מה הכוונה באמירה - אמת כשלעצמו היא 'עבודה'?

ואולי יש לומר:

אודות ההבדל בין "כל מעשיך לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו" מבואר, ש'כל מעשיך לשם שמים' פירושו שהאדם עדיין לא הגיע לתכלית הביטול, הוא עדין 'יש' ומציאותו, ועבודתו היא עדיין 'מעשיך', מעשים שלו, אלא שמכל מקום מעשיו הם למען המטרה הנכונה והראויה, המטרה האמיתית - 'לשם שמים'. ואילו 'בכל דרכיך דעהו' היא עבודה נעלית יותר, היינו, לאחר שהאדם הגיע לתכלית הביטול, גם העניינים שלו - 'דרכיך' - חדורים בהכרה שזו עבודת ה' וגם בהם הוא יודע את ה'.

על דרך זה בענייננו: שהעבודה תהיה באמת, זהו כענין 'כל מעשיך לשם שמים', ואילו כאשר האמת עצמה היא עבודה, הרי זה דוגמת 'בכל דרכיך דעהו'.

ואולי זה המענה לשאלות האמורות:

אכן, הרבי הוא אמת, ולגביו הפתגם המדגיש את עבודת האמת באופן כללי אינו חידוש. אלא שאמירה זו, קשורה בענייניו המיוחד של 'דור השביעי', הענין שנמסר לרבי. וזו הכוונה שנוספה

פנינה - התגלה ענין שקשור לעבודת החסידים בדור השביעי, שהיא עבודה חדשה שלא הייתה בדורות הקודמים.

מבואר במאמר ד"ה באתי לגני תשי"א ובכמה מקומות, שהמשימה של דור השביעי היא להשלים את ענין המשכת עיקר שכינה למטה בארץ, ולעשות לה' יתברך דירה בתחתונים, וכמבואר בשיחות, שהכוונה היא שהעולם כמו שהוא, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, יהיה דירה לאלוקות, על דרך 'בכל דרכיך דעה', שהדעה את ה' ממלאת את 'דרכיך' וחודרת בהן.

וזו עבודתו של הרבי, הנשיא השביעי, להמשיך את השכינה בעולם כמו שהוא עולם. במילים אחרות, הרבי הוא אמת, אבל יש שליחות ומשימה - להמשיך ולגלות את האמת האלוקית בעולם.

וכיון שמדובר בחידוש המיוחד של הרבי, לכן זו פנינה. ולכן התפעל, כי הדברים נוגעים לתפקיד ולשליחות המיוחדים של הרבי, שליחות שלא הייתה (בגילוי) עד עתה.

ועבודה זו נעשית ע"י חסידים ושלוחים שעליהם מוטל לא רק לעשות את עבודתם ושליחותם באמת, שזהו דבר הפשוט ומובן מאליה, אלא להמשיך ולגלות את האמת אצלם ובכל העולם, ולכל לראש - שיעשו את עבודתם ושליחותם באמת, לא רק 'לשם שמים' ו'לשם נחת רוח לרבי', אלא להחדיר את האמת של עבודת ה' בכל המציאות שלהם ובכל המציאות של העולם עצמו.

ומובן שבעבודה באופן כזה, שכאמור יכולה להיות רק מתוך ביטול מוחלט, כל מציאות החסיד והשליח, כולל הציפורניים, היא אמת.

ואולי י"ל בזה: הציפורניים מצד עצמן אינן דבר רצוי (ראה ב'היום יום' כ"ב אלול), והציפורניים דוקרות, כמו שמובא, שכוחות היפך הקדושה נאחזים בציפורניים, אבל כאשר ממשיכים ומגלים את האמת, גם הציפורניים מתהפכות להיות אמת.

על דרך שמצינו לגבי האש, שבדרך כלל אש שורפת ומכלה, אבל יש אש דקדושה, כמ"ש "ה' אלקיך אש אוכלה הוא" ואש דקדושה לא שורפת אלא מחזקת. ועד"ז גם לענין הציפורניים של אמת.

וע"י העבודה באופן כזה, לא זו בלבד שמשתמשים עם העולם ומנצלים אותו לקיום תורה ומצוות אלא מגלים את האמת האלוקית בעולם עצמו.

וזהו בעצם התוכן של "באתי לגני" - להביא את השכינה שתהיה בגילוי בעולם, ויראו שהעולם הוא לא העלם והסתר על אלוקות אלא גן של צמיחה, פריחה ותענוג בכל ענייני אלוקות.

ואולי אפשר להוסיף, מי שמנהל מוסד או פעילות של מבצעים והפצת היהדות והמעיינות, אבל מרגיש שביעות רצון (יש מי שאוהב, יש מי שמצליח). אע"פ שזה לשם שמים, לגרום נחת רוח לרבי וכיו"ב, אבל זה עדיין עבודה שלו, "מעשיך", אלא שהעבודה שלו היא באמת.

אבל אם המוסד והפעילות מתנהלים באופן כזה שהרבי הוא המפעיל והחסיד הוא השליח שדרכו הרבי פועל, ממילא מובן שאין לחסיד שביעות רצון מעבודתו (כידוע ממאמר לא תהי

משכלה), ופשוט שזה מתנהל באופן מוחלט עפ"י הוראותיו, רצונו וכוונתו של הרבי, וממילא שייך שהרבי ישים שמו ונשיאות שלו על המוסד - ואז המוסד והשליח עצמו הם אמת.

'משה' ו'אהרן' בעבודת השליחות

בלקוטי שיחות חט"ז שיחה ג' לפרשת וארא, מסביר הרבי, על-פי פירוש רש"י, שמשם רבינו דיבר אל פרעה בלשון הקודש, ומסר כל שליחות ושליחות כפי ששמע מפי הקב"ה, פעם אחת בלבד - כדי להדגיש שמשם רבינו לא מדבר בכוח עצמו, אלא בשליחותו של הקב"ה.

מטרת דיבורו של משה לא הייתה כדי לשכנע את פרעה עם הסברים וטעמים, אלא למסור את שליחות ה', ולכן מסר את הדברים בדיוק כפי ששמע מהקב"ה, בלשון הקודש ופעם אחת בלבד. ורק כדי שפרעה יבין מה מדובר, אהרן 'מליצנו' - יתרגם מלשון הקודש ללשון שפרעה מבין, ויטעימנו' - יסביר ויטעים באזני פרעה את תוכן הדיבור.

ואע"פ שפרעה הבין וקלט את הדברים רק על ידי התרגום של אהרן, מכל מקום היה חשוב מאד שמשם עצמו ידבר אל פרעה, הגם שפרעה לא מבין את דברי משה, כי אופן הדיבור של משה עם "שטרענגייט און בייזערין זיך (בתוקף ומתוך רוגז) און פון אויסדרוק (רושם)" הפנים של משה, פרעה יבין את רוח הדברים ואת רצינות הענין, וע"ד "שפינה מדברת מתוך גרונו של משה".

ולכן אמר משה בהקדמה לשליחות לפרעה "אני ערל שפתיים", היינו לא רק "כבד פה" שהדיבור קשה לו, אלא 'אטום', כמבואר בחסידות שזהו ביטוי לתכלית הביטול של משה להקב"ה, וע"י הביטול נעשה כלי ראוי וניתן לו הכוח להיות שליח ה'.

עד כאן מהשיחה.

ואולי יש ללמוד מזה לאופן העבודה שבו כל שליח אמור לבצע שליחות של הרבי - שילוב של שני העניינים ד'משה' ו'אהרן'.

בחינת משה: צריך להיות ניכר על השליח שהוא שליח של הרבי ובדבריו ובמעשיו צריך להיות ניכר ונרגש שהוא בא מכוחו של הרבי והוא מייצג את הרבי, וממילא - הכל נעשה בתוקף המתאים.

בחינת אהרן: לאחר מכן, במידת הצורך, יש מקום 'להלביש' את דיבוריו ומעשיו בכלים של 'מליצנו ויטעימנו' בהתאמה לכלי המקבלים, כדי שהדברים יתקבלו אצלם ויתיישבו בליבם ויפעלו פעולתם.

וכפי שהורה הרבי כמה וכמה פעמים, שבהשפעה על הזולת צריך להיות שילוב של שני העניינים גם יחד. מצד אחד - בתוקף המתאים, ומצד שני - בדרכי נועם ובדרכי שלום.

"גראבקיט און נידעריגקייט"

ב'היום יום' כ' אלול, מביא הרבי את פתגם הרבי הרי"צ:

"דער וואס איז נידעריג או גראב, הערט ניט אן די אייגענע גראבקיט און נידעריגקייט".

(מי שהוא נחות וגס - אינו מרגיש את הגסות והנחיתות של עצמו.)

המקור הוא ממאמר ד"ה בהעלותך ש"ת (ספר המאמרים ש"ת ע' 132), שם מבואר, כי מאחר שנמצא במצב כל כך ירוד ואינו מרגיש את גודל הירידה, לכן מבקש מלמעלה "ברחמיך הרבים רחם עלינו", וע"י התעוררות זו באים להזדככות גדולה ויוצאים מ"הגראבקיט והנידעריגקייט".

יש להבין, הרי מדובר במי שהוא כל כך "נידעריג וגראב", עד שאינו יודע ואינו מכיר את מצבו, ואם כן, איך ידע לבקש רחמים רבים מלמעלה ואיך יזדכך?

ועוד, מדוע ב'היום יום' מביא רק את חלק התיאור של המצב, אבל אינו מזכיר כלל את ענין בקשת הרחמים רבים ואינו אומר כלל מה לעשות כדי לתקן את המצב?

אולי י"ל, שהידיעה שיתכן מצב כזה היא עצמה הוראה.

ואולי ההוראה היא, שכאשר אדם לומד ויודע שיתכן מצב כזה, ובפרט שהלימוד הוא ב'היום יום', בו הרבי הביא וליקט פתגמים השייכים לכל אחד ואחד, עליו לחשוב ולהתבונן בתוכן הדברים.

וממה-נפשך:

אם אינו מוצא בעצמו שזהו מצבו, הרי יתכן שהוא אכן אינו "נידעריג וגראב", ולכן אינו מרגיש כך, אבל יתכן שאינו מרגיש, כי הוא כל כך "נידעריג וגראב", וזה עצמו יעורר ויחייב אותו לעשות חשבון נפש אמיתי ולבחון ולבדוק את עצמו מהי הסיבה האמיתית שאינו מרגיש כך, וידע איניש בנפשי, האם זה מפני מעלתו או להיפך.

ואפילו אם הוא במצב נעלה ובשלימות, הרי בחשבון נפש אמיתי יגלה שגם אם יש לו אהבת ה' בדרגה גבוהה הוא עדיין בבחינת 'יש מי שאוהב', וגם אם הוא זוכה להצלחה רבה בעבודתו ובשליחותו, הוא עדיין בבחינת 'יש מי שמצליח'.

וכשיידע את מעמדו ומצבו באמת, ממילא יפעל על מנת לתקן, וסו"ס יזדכך.

”ושבתי בשלום אל בית אבי”

שיחת ש"פ ויצא תשמ"ח (מוגה) סעיפים ז'-ט' (ספר השיחות תשמ"ח ח"א ע' 125, ובהתוועדות תשמ"ח ח"א ע' 542) [מובא כאן בלי ההערות]:

ז. ויש להוסיף, שבכל האמור לעיל אודות העבודה ד"ויצא יעקב גו", השליחות דהפצת התורה והפצת המעיינות חוצה - יש הוראה נפלאה בנוגע לאופן העבודה דמילוי השליחות:

מיד בהתחלת מילוי השליחות, כשיעקב יוצא מבאר שבע כדי ללכת לחרן - מבטיח לו הקב"ה (לא רק ש"אנכי עמך ושמרתיך גו", אלא גם) "והשיבותיך אל האדמה הזאת", ועד"ז בתפלתו של יעקב - שמבקש (לא רק ש"יהי' אלקים עמדי ושמרני גו", אלא גם) "ושבתי בשלום אל בית אבי". ולכאורה, דרוש ביאור והסבר:

מכיון שתכליתה ומטרתה של שליחות זו, היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים - מהי ההדגשה (וביותר) את הענין ד"והשיבותיך גו", "ושבתי בשלום גו", ואיזה ערך וחיבות יש להשיבה מהשליחות לגבי גודל פעולת השליחות, מילוי הרצון והתאוה דהקב"ה להיות לו דירה בתחתונים?! ועיקר השאלה היא בנוגע ליעקב: כאשר מקבל מהקב"ה שליחות הכי נעלית, למלא את הרצון והתאוה להיות לו דירה בתחתונים (בחרן) - יתפלל ויבקש ויאריך (ועד ש"וידר נדר") בקשר עם ההשבה משליחות זו, "ושבתי בשלום", וכי יש דבר נעלה יותר מאשר מילוי השליחות בענין שהוא תאוה ורצון דהקב"ה?!

ועכצ"ל, שההשבה מהשליחות היא חלק וענין עיקרי בכוונה העליונה, היינו, שהכוונה העליונה (אינה שישאר ב"חרן" ח"ו (עם היותו במעמד ומצב ד"מטתו שלימה", עד ש"ויפרוץ האיש מאד מאד"), אלא) שיחזור למקומו האמיתי, "שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהי' עמך", שלכן, מיד בהתחלת היציאה לשליחות ("ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"), מדגישה התורה ("תורה אור", הוראה ברורה ומאירה) גם את ההשבה מהשליחות, החל מדברי הקב"ה (המשלח) - "והשיבותיך גו", וכתוצאה מזה - גם בדברי יעקב (השליח), "ושבתי בשלום גו".

ח. וההוראה מזה - בפשטות:

כאשר יוצאים למלא את השליחות דהפצת התורה והפצת המעיינות חוצה, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, "חרון אף של מקום בעולם" - יש לזכור שהכוונה אינה שישאר, ח"ו, במקום זה (גם כאשר נמצא במעמד ומצב נעלה כו'), כי אם, לסיים את מילוי השליחות, ולשוב אל בית אביו, היינו, שבכל פעולה ופעולה חדור הוא ברצון לסיים את השליחות ולשוב אל בית אביו, "ושבתי בשלום אל בית אבי" - בהגאולה ע"י משיח צדקנו מהמצב דגלינו מארצנו (בית אבינו).

וענין זה מודגש ביותר בדורנו זה, דור האחרון - דמכיון שכבר "כלו כל הקיצין", "דאָלאַי קיצין" (לא רק "דאָלאַי גלות"), ובלשון כ"ק מו"ח נשיא דורנו, שלא נותר אלא "לצחצח את הכפתורים", ולאחרי שעברו עוד עשיריות שנים של התעסקות בהפצת המעיינות חוצה בשליחותו של נשיא דורנו, סיימו כבר גם את "צחצוח הכפתורים" - הרי בודאי ובודאי שלא נותרה אלא הפעולה הכי אחרונה ד"עמדו הכן כולכם" לקבל פני משיח צדקנו, "ושבתי בשלום אל בית אבי".

ולהעיר:

מובן וגם פשוט, שגם ברגעי הגלות האחרונים צ"ל עבודת השליחות דהפצת התורה והמעיינות חוצה (היציאה ל"חרן") בכל התוקף והשלימות, ובתכלית המסירה ונתינה כו', אע"פ שיודעים שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש, ו"מיד הן נגאלין".

ואדרבה: לא זו בלבד שהידיעה שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש אינה מחלישה, ח"ו, את תוקף העבודה דהפצת התורה והמעיינות חוצה, אלא להיפך - שפועלת תוספת חיות ומרץ כו' בכל עניני העבודה (כולל - הצפי' לגאולה, והתפלה בקשה ודרישה כו' על הגאולה), בידעו שפעולה זו מוסיפה סיום וגמר השליחות, ולא עוד, אלא שיתכן שזוהי הפעולה האחרונה ממש שבה מסתיימת כללות השליחות ד"ויצא יעקב גו", ובלשון הרמב"ם - פס"ד להלכה - ה"מצוה אחת", שעל ידה "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה" - גאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, "ושבתי בשלום אל בית אבי".

ט. ויש להוסיף בזה - בעומק יותר:

בפ' ויצא נאמרה לא רק ההבטחה על ההשבה בשלום, אלא גם התחלת ההשבה בפועל, כאמור, שבסיום הפרשה - "נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן" - נאמר "ויעקב הלך לדרכו", היינו, ההליכה לשוב לבית אביו.

ולכאורה אינו מובן:

מהי השייכות ד"ויעקב הלך לדרכו", ההליכה לבית אביו, לפרשת ויצא, "ויצא יעקב גו" וילך חרנה", ההליכה מבית אביו לחרן!?

ולא עוד, אלא, שענין ההליכה לבית אביו נעשה סיום וחותם - "הכל הולך אחר החיתום" - דפרשת "ויצא", שתוכנה כשמה, היציאה דיעקב מבית אביו לחרן!?

יש לומר הביאור בזה:

מהענינים שנתגלו בתורת החסידות - גודל העילוי ד"מעשינו ועבודתינו", עד כדי כך, ש"תכלית השלימות . . של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי, תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה וכו'", היינו ש"מעשינו ועבודתינו" אינם רק "אמצעי" שעל ידו באה הגאולה, אלא, שהם הממשיכים "גילוי

אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עוה"ז, שזהו הענין דימות המשיח - "גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי".

ובהדגשה מיוחדת בנוגע ללימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, תורת החסידות - שהרי, עיקר הענין דימות המשיח הוא "לדעת את ה'", "תורה חדשה מאתי תצא" (כנ"ל ס"ה).

ועפ"ז מובן שסיום וחותם ד"ויצא יעקב" (מבית אביו) הוא "ויעקב הלך לדרכו" (לבית אביו) - כי, התחלת העבודה בפועל היא היא התחלת ההליכה ד"ויעקב הלך לדרכו" לשוב לבית אביו, כלומר, לא זו בלבד שפעולתו היא כדי שעי"ז יוכל להיות (לאח"ז) "ושבתי בשלום אל בית אבי", אלא יתירה מזה - שהפעולה עצמה היא התחלת ההליכה ("ויעקב הלך לדרכו") לשוב אל בית אביו, מכיון שפעולה זו עצמה היא המשכת וגילוי אור א"ס בעוה"ז הגשמי, תכלית השלימות דימות המשיח.

עד כאן השיחה.

ויש להעיר ולקשר:

בשבת מברכים אדר ראשון תשל"ו, לאחר חזרת הרב מענטליק מארץ הקודש, לשם נסע בשליחות הרבי ללוות את קבוצת השלוחים (הראשונה) לאה"ק, קרא לו הרבי, מסר לו בקבוק משקה ואמר:

"א המשך פון דער שליחות: א טייל געבען דא און א טייל שיקען צו זיי קיין ירושלים העתיקה וצפת פון דער התוועדות וואס נאך מתן תורה כאילו גלייך ווי זיי וואלטען געווען" (=המשך של השליחות: חלק מהמשקה לחלק כאן וחלק לשלוח לשלוחים לירושלים העתיקה ולצפת, מההתוועדות [שבת פרשת משפטים] שאחר [שבת פרשת יתרו שבה מדובר אודות] מתן תורה, כאילו שהם בעצמם נכחו בה).

תפילה באריכות

קטע משיחת ש"פ בלק תשל"ז (מתורגם מאידיש, שיחות קודש תשל"ז ח"ב ע' 238, סעיפים י'-י"ב, הנחה בלתי מוגה):

ישנה הוראה נוספת מפרט שהיה אצל בעל הגאולה בהיותו במאסר, ומחפשים תמיד ענינים של חידושים, אבל לא שמים לב לענין שכתוב בפירושו וגם בזה ישנה הוראה נפלאה.

והוא סיפור בעל הגאולה (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1061) שבהיותו במאסר, הי' נוהג להתפלל באריכות (תמיד התפלל באריכות, אבל בהיותו במאסר, התפלל באריכות יותר).

ולכאורה אינו מובן:

לשם מה הוא סיפר על כך - הרי ח"ו לומר שרצה להתפאר בזה, וגם לכאורה אין זה חידוש כלל, כי בהיותו במאסר לא היו לו ספרים, ולא היו עניני העולם לעסוק בהם וממילא התפלל באריכות. ואם יש חידוש בדבר, איך יתכן שיתפאר בזה?

וכאמור לעיל, תמיד היה מתפלל באריכות, וכידוע המכתב של אדמו"ר הזקן (נדפס בס' משנת יואל ע' טו) שאלו שאינם יודעים את המעלה של עבודת התפלה, "לא ראו מאורות מימיהם", וכפי שכותב שם שבזמן הזה ענין התפלה הוא מדאורייתא, וכידוע השקו"ט בזה (ראה שם ע' יז ואילך) שלכאורה הרי תפלה היא רק מדרבנן וכו', אבל עכ"פ כך כתוב שם שבזמן הזה, התפלה היא מדאורייתא -

והרי מובן שאצל בעל הגאולה, שהיה ה"ממלא מקום" של אדמו"ר הזקן, בודאי היה ענין עבודת התפלה במשך כל ימיו, עאכו"כ כשנהי' נשיא שזהו דבר הפשוט שבכלל לא צריך לבאר - אלא שכאן היא ההדגשה שבהיותו במאסר התפלל יותר באריכות.

ואעפ"כ אינו אומר שהיה הענין של "תפלל אדם כל היום כולו" (כלשון הגמ' (ברכות כא, א. וש"נ)), אלא שהתפלל באריכות יותר.

והנה, כמובן מילא כל רגע שהיה במאסר בענינים של תורה וגמ"ח או באמירת תהלים או לימוד משניות, וכידוע שידע את כל ששה סדרי משנה בעל פה עוד לפני שנעשה בר מצוה, ועד"ז בנוגע לענינים של גמ"ח, עד כמה שהיה שייך לעשות שם - ואעפ"כ הדגיש שהתפלל שם באריכות.

והביאור בזה:

ישנו ענין התורה וישנו ענין התפלה:

ענין התורה הוא שמעורב בזה ענין של שכל, ולא רק מעורב, אלא אדרבה, תורה הרי ענינה הוא הבנה והשגה, משא"כ ענין התפלה היא מלשון "תופל" (תו"א משפטים עד, סע"ד), היינו

שענינה הוא החיבור עם הקב"ה, ועד לאופן של "בכל קראינו אליו - אליו ולא למדותיו" (פרדס של"ב פ"ב בשם הספרי), היינו חיבור של יהודי עם עצמות ומהות.

ועל כך אומרים שכאשר הי' במאסר, שבעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו עצמו הי' זה מקום שאין תחתון למטה הימנו, כפי שבעל הגאולה אמר שזהו מקום שפטור ממזוזה וכו' (סה"ש תש"ב ע' 82) - בהיותו במיצר, הי' צריך להיות עוד יותר ענין תפילה באריכות.

וזהו דיוק הלשון תפילה באריכות דוקא, לא ענין הרחב, כי רוחב פירושו שנשאר אותו הגובה אלא שנעשה יותר רחב, משא"כ ענין האורך, מורה על ההמשכה למטה יותר (ראה פתח השער לאמרי בינה. ובכ"מ).

וכיון שהי' במאסר, מקום שאין למטה הימנו, הי' צריך להיות הענין של תפלה באריכות, להמשיך למטה יותר, כי כדי שזה יגיע למטה מטה יותר, צריכה להיות ההמשכה מגבוה גבוה ביותר שזהו ענין האריכות - המשכה מלמעלה למטה.

ההוראה מזה, ובלשון בעל הגאולה שמכל דבר צריך לצאת "בכ"ן":

בשעה שיהודי נמצא בד' אמות של תורה ותפלה, עד שהוא צדיק גמור עובד ה' באהבה בתענוגים, ולפתע הוא תופס ("כאפט ער זיך") שהוא "יש מי שאוהב" - הרי זה ענין של מיצר הכי גדול שיכול להיות.

ואדרבה, דוקא משום שהוא צדיק גמור הרי זה ענין של מיצר אצלו, כי בינוני או צדיק שאינו גמור, לא יכול לבוא בטענות לעצמו מדוע הוא "יש מי שאוהב" שהרי אינו אלא צדיק שאינו גמור, משא"כ בנוגע לצדיק גמור, הרי בשעה שהוא תופס שהוא "יש מי שאוהב", הרי זה אצלו ענין של מיצר הכי גדול.

ועל כך אומרים שבשעה שתופס שהוא "יש מי שאוהב" ונמצא במעמד ומצב של מיצר כו' - צריך להיות אצלו הענין של תפלה באריכות.

ועד"ז מובן שכאשר יהודי עוסק בענין הפצת התורה והיהדות, ועוסק במבצעים ומצליח בזה על פי תורה ורואה פירות בעבודה וכו' - אבל הוא נהי' מזה "יש מי שמצליח", ואינו צריך להביט במראה כדי לראות שהוא "יש מי שמצליח" אלא מרגיש בעצמו שהוא "יש מי שמצליח".

הנה על כך אומרים לו שצריך להיות הענין של תפילה באריכות, היינו שנהי' אצלו "לב נשבר" ועד לביטול בתכלית ("אינגאנצן אויס מציאות").

אמנם, אין הכוונה שיהי' "לב נשבר" אלא הכוונה היא שמזה יהי' "זבחי אלקים", היינו שהתוצאה תהי' מעלת התשובה באופן של "כפלים לתושי" שזהו ענין "לאתבא צדיקיא בתיובתא" (ראה זח"ג קנג, ב) - תפלה באריכות.

ועל ידי זה נפעל "תפלה עושה מחצה" (ויק"ר פ"י, ה) ועד ל"תפלה עושה כולה" (שם), שמ"מ המצר קראתי י-ה" נהי' "ענני במרחב י-ה" (תהלים קיח, ה) - באופן של מרחב העצמי.

ואח"כ בא יום י"ב תמוז, יום הולדת בעל הגאולה, ואח"כ - יום הברית, ענין "בריתי בבשרכם" (לך יז, יג), שנמשך אור ששובר את כל ההעלמות והסתרים כו',

עד שנהי' יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש, ובאופן של "מיד הן נגאלין".

עד כאן השיחה.

ואולי יש לומר:

כמבואר, ענין התפלה, מלשון "תופל" הוא החיבור של יהודי עם הקב"ה, וכשנמצאים ב"מיצר", ועד למקום הכי תחתון בעוה"ז התחתון גופא, נדרש ענין התפילה באריכות דווקא, כי כדי שההמשכה תגיע למטה ביותר, היא צ"ל מגבוה גבוה ביותר שזהו ענין האריכות - המשכה מלמעלה למטה.

וכך גם בענין החיבור והתקשרות עם הרבי:

הרבי הוא הלמעלה מעלה ביותר, ותוכן ענין התפילה (באריכות) מלשון התקשרות, לשון "תופל", וכן כמ"ש "נפתולי אלקים נפתלתי", הוא לחבר ולקשר לרבי - המעלה מעלה - את המטה מטה, המקום והמצב הכי תחתון, הן בשליח עצמו והן במקום השליחות, וע"י החיבור הזה מצליחים. זו גם העצה, כיצד מי שמתעסק בשליחות ובמצעים, כמוזכר בשיחה, יבטל את ההרגשה שמרגיש בעצמו כ"יש מי שמצליח", כי כאשר יזכור את ההתקשרות לרבי ויידע שכל ההצלחה היא מכוח המשלח, לא יהיה "יש" אלא, בלשון השיחה - "אויס מציאות".

ואולי יש להוסיף:

בוודאי שאריכות בתפלה כדבעי דורשת זמן ארוך, אבל נקודת הענין של ההתקשרות והביטול יכולה להיות גם בשעתא חדא וברגע כמימרא, והרי האריכות בתפילה איננה רק הזמן בכמות אלא התנועה בנפש.

ועל דרך הפתגם "פופצין צוואנציג מינוט, אבער געדאווענט!"

(בזכרוני משיחות הרבי הקודם על חסידי רבי מהר"ש. ומחפש המקור)

זזהו בינוני

בלקו"ש חכ"ז, שיחה א' לפרשת בהר (סעיף ד') מביא הרבי את החילוק המבואר בתניא בין הבינוני שעבודתו היא עם לבושי הנפש, ובין הצדיק הפועל על הכחות עצמם ועד שמואס ברע. ואעפ"כ, גם בבינוני יכול להיות שע"י התעוררות האהבה בהתגלות לבו, הרי הוא עושה רושם וכפיה גם על הכחות - המדות ובשכל עצמן, ויש לו שליטה (במידה מסוימת) גם על ה"מהות ועצמות" של היצר הרע.

וממשיך ומבאר (בסעיף ה' שם) כי כל יהודי הוא שליח של הקב"ה ויש לו את הכחות למלא את כוונת הבריאה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, מצד "שלוחו של אדם - העליון - כמותו", ו"כמותו דהמשלח ממש".

ונמצא שלכל יהודי יש את הכוח למסור את כללות מציאותו לה' להיות שליח ה' למלא את כוונת הבריאה, וע"י ה"הקנאה" כללית, אזי בדרך ממילא כל פרטי עשיותיו (ודיבוריו ומחשבותיו) "קנויים" לה', מתאימים לרצון המשלח.

עד כאן מהשיחה.

ואולי יש ללמוד מזה לגבי עבודת השליחות:

אפשר למלאות השליחות בדרגת "בינוני", היינו בפועל ממש, בלבושים של מחשבה דיבור ומעשה.

אבל יש גם אפשרות נוספת, שלא זו בלבד שממלא את רצון המשלח בכל הפרטים, אלא נוסף לזה שמקנה את כל מציאתו למשלח, וע"י ה"הקנאה" שלו למשלח, נהיה השליח כעין "צדיק", היינו שפועל גם על כחות המוח והלב שגם הם יהיו מסורים לגמרי למשלח.

ואז - אוהב מה שהאהוב - המשלח - אוהב, וממילא מואס במה שהאהוב מואס.

מפריע לו מה שמפריע לרבי.

חושי התלמיד נעשים כחושי הרב.

עד שנעשה אחד ממש עם המשלח.

חכם ופיקח

בשיחת כ' מרחשון תשל"ה (שיחות קודש תשל"ה ח"א א ע' 152 - הנחה בלתי מוגה, להלן בתרגום מאידיש):

כל לשון בתורה, הן בתורה שבכתב והן בתורה שבעל-פה, הוא בדיוק.

והנה, איתא בספרים שיש הבדל בין "פיקח" ל"חכם": "חכם" שייך לומר על ענין שלא קשור בענינים גשמיים, ולא קשור במעשה בפועל. ואילו "פיקח" שייך לומר על שכל הנקנה, שכל ששייך לדברים של חיים גשמיים [ולכן כתוב ש"שועל הוא "פקח שבחיות" (ברכות סא, ב), ולא "שועל חכם שבחיות", כי בבעלי חיים אין את ענין השכל מצד עצמם, ואין אצלם אלא שכל הנקנה, "ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו" (ישעי' א, ג)].

וכיון שכאן נאמר הלשון "הי' בהם פיקח אחד אמר אנא נסיב מלכא", הרי מזה מוכח שלא רק מצד חכמה צריך לקחת את ה"מלכא" ולא את השרים, אלא אפילו מצד שהוא פיקח שנוגע לו חיי הגשמיים, ונוגע לו ההנהגה בחיי יום יום למטה מעשרה טפחים בענינים חומריים, הנה אפילו מצד זה, גם כדאי ה"נסיב למלכא", וכשם שהוא ברוחניות, כך זה בגשמיות.

וזה גם אחת ההוראות מבחירות בכלל:

כאשר שומעים על ענין של בחירות, הרי זה מזכיר שישנו ה"יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה", מלמעלה למטה, ולכן צריך להיות "חלקי ה' אמרה נפשי" - לומר שהוא בחר בהקב"ה, ועד שהדבר בא לידי ביטוי גם בזה שכאשר עליו לבחור בין אנשים, צריכה להיות אצלו נקודת הבחינה, שמצד זה ש"אנא נסיב למלכא" הוא יודע למי להצביע.

וכיון שהרי "לב מלכים ושרים" ביד ה', אזי אפילו אם במקום מסוים הי' מה שטוב מצד "מלכא", ואילו במקום אחר, הנה מצד הבחירה שנתנו לאדם, הם טעו בבחירתם (מאיזו סיבה שתהי', אזי אח"כ "לב מלכים ושרים ביד ה'" - הקב"ה נהי' בעה"ב על המלכים ושרים, ובין אם הם נמצאים במדינה זו, או מעבר לים או אצל השבעים זאבים, הקב"ה בעה"ב עליהם).

ומצד זה שבנ"י "נסיב מלכא" ומתנהגים ע"פ רצון הבורא, שהוא המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, וע"י זה נעשה "אלקינו" - "אלקי ישראל, ע"י זה נהי' אח"כ בגלוי גם "מלך העולם", שרואים כיצד הקב"ה מתנהג עם כל חלק בעולם, באיזה אופן שיהי', וזהו "אך טוב לישראל"

עד כאן מהשיחה.

והנה, בשיחה לא נתפרש לאיזה לשונות של "חכם" ו"פיקח" בתורה הכוונה. ויש להעיר שמצינו לשונות אלו אודות איסור לקיחת שוחד.

כתוב אחד (משפטים כג, ח) אומר: "ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים", וכתוב אחד (שופטים טז, יט) אומר: "לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים".

יש להבין על פי המבואר בשיחה מדוע נאמרו בתורה ב' הלשונות "פקחים" ו"חכמים" ומדוע הדבר נאמר דווקא בענין זה של הציווי לא לקחת שוחד.

ותן לחכם ויחכם עוד.

הדרך ליציבות העולם - בידיים שלנו

בשיחת י"ג (אור לי"ד) תש"מ, סעיף י"ד (מוגה, נדפס באידיש בליקוטי שיחות חלק כ"ב עמ' 208, וכאן תורגם ללה"ק):

הסיכום מכל הנ"ל:

כל יהודי, הן איש והן אשה, ובמיוחד קטנים וקטנים, צריך לדעת שעל ידי זה שהוא יפסיק להתנדנד ("שאקלען זיך") ולחשוב האם צריך ללכת ימינה או שמאלה, אלא ילך לבטח דרכו, בדרך הוי' לעשות צדקה ומשפט -

כי דרכו (הדרך שלו) היא דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, ובמילא הרי הוא הולך "לבטח", אין אצלו ספיקות מה הוא צריך לעשות, כי על כל ענין יש לו הוראה ברורה ו"משפט" זו הלכה, ויחד עם זה הוא מוסיף בצדקה (שצדקה היא) כללות כל המצוות,

הנה נוסף על זה שהוא עצמו מפסיק להתנדנד, הוא גם עוצר את ה"התנדנדות" של אלה שצריכים לעמוד בתוקף (לא מצד כוח ועוצם ידי ח"ו, אלא מצד תוקף התורה), בנוגע לשלמות הארץ,

וזה יביא מיד שתתבטל גם ה"התנדנדות" של "מלכים" ו"שרותיהם" והם ירגישו (מצד "מזלייהו חזי") שתפקידם הוא - שיהיו "אומניך" ומניקותיך",

והם יביאו יהודים לארצנו הקדושה כפי שמביאים מנחה בכלי טהור, עד שיקויים בפועל ש"יעמוד מלך מבית דוד כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה' ונצח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל",
וכל הנ"ל יהי' באופן של "מיד", כפס"ד הרמב"ם ש"מיד הן נגאלין".

שני יהודים, שלוש דעות

"כאשר ישנם שני יהודים, יש שלוש דעות. זהו האופי היהודי".

(ג' ניסן תשמ"ח, ביחידות לחברי קרן מחנה ישראל)

והנה הגם שלכאורה הכוונה בדרך צחות, אך אעפ"כ יש למצוא בדרך הרמז, המעלה בכך שיש שלש דעות.

ואולי ניתן לבאר זאת כך:

העובדה שלשני יהודים יש שתי דעות, הרי זה על פי תורה, כי כך ברא אותם הקב"ה, כפי שכבר אמרו חז"ל שכשם שאין פרצופיהם של בני אדם שווים, כך אין דעותיהם שוות.

אמנם, כיוון שבעצם הכל בטל לאלקות והקב"ה הוא אחדות הפשוטה, מוכרח שתהיה אחדות בין שתי הדעות הללו, והיא הדעה השלישית, לא עוד דעה שמגדילה את המחלוקת בין שתי הדעות, אלא להיפך - "כתוב שלישי שמכריע ביניהם" ופועל אחדות בין שתי הדעות.

וזאת אומרים ליהודי: לך יש את הדעה שלך, לשני יש את הדעה שלו ואולם ישנה דעה שלישית, והיא זו שמאחדת ביניכם.

יום שכולו ארוך

בשיחת ט"ו תמוז תשל"ט (הנחה בלתי מוגה באידיש, שיחות קודש תשל"ט ח"ג ע' 348, כאן בתרגום ללה"ק):

... ע"ד ביאור אדמו"ר הזקן בתורה אור בענין "יום שכולו ארוך", שבתחילתו הוא ארוך, היינו, מתי שייך לומר שהיום הוא "כולו ארוך" - דווקא כאשר "בתחלתו הוא ארוך", כבר מהרגע הראשון הוא באופן של "ארוך", ולא שכאשר מגיעים לסוף היום אזי יודעים שהיום הי' "ארוך", כי אז אין זה באופן של "כולו ארוך".

וכאשר מתחילים לשאול את השאלה הידועה - איך ניתן להסביר את הענין ש"בתחלתו הוא ארוך", כבר מהרגע הראשון והלאה הוא כבר עומד במעמד ומצב של "כולו ארוך" - מוצאים הסבר לזה בזכרונות של בעל המאסר והגאולה שכתב אודות המאסר והגאולה:

בעל המאסר והגאולה מספר בזכרונותיו שכאשר קרה ענין מבהיל, הוא העביר במחשבתו בזמן קצר ("ברגעא חדא") כל מה שקרה אתו במשך כל ימי חייו,

והרי זה משך של כו"כ שנים - החל מהזכרונות מימי הילדות, ואחר כך השנים הבאות, עד יום המאסר -

ואת כל משך הזמן הוא חשב בזמן קצר, והמחשבה לא היתה כפי שמדפדפים ספר ואחר כך לא נשאר מכך שום רושם, אלא באופן שחוהו זאת פעם נוספת (כפי שרואים ברשימה).

וידע איניש בנפשי' - אצל כאו"א יש רגעים כאלה בחייו שמצד גודל השמחה (או ענין הפכי ח"ו) הוא מתאר לעצמו וחוזר וחושב משך זמן ארוך של ימי חייו, עם כל המאורעות שעברו עליו, ועד לאופן שהוא חווה זאת מחדש, וזה נעשה "ברגעא חדא".

וזהו גם הביאור בענין "יום שכולו ארוך", כי רואים שאפילו לנברא יש את היכולת שרגע אחד מחייו יהי' רגע ש"כולו ארוך" - שיחזור ויחווה מחדש ברגע אחד את כל המאורעות שהיו במשך כל ימי חייו (משך זמן של עשרות שנים). ובדוגמת זה הוא גם "יום שכולו ארוך", שמהרגע הראשון והלאה הוא באופן "שכולו ארוך".

עד כאן מהשיחה.

ויש להעיר, שמדברי הרבי שאצל כאו"א יש רגעים שבהם נזכר וחווה מחדש את מאורעות חייו, עלינו ללמוד שכל אחד צריך למצוא לעצמו זמן שבו חושב על כל חייו וכל המאורעות שחוהו אצל הרבי. (ולחיות אותם מחדש).

ויש לעיין אם ואיך שיידך להשתמש עם כח הרצון והמחשבה והדמיון וכו', 'לחיות' מאורעות
שלא השתתפו בהם ורק קראו ושמעו עליהם או שראו בידאו, ויפעלו עליו כאילו השתתפו
כפשוטו. וע"ד דברי הרבי להרב מענטליק מוזכר לעיל ע' 152. ובעתדל"ת עתדל"ע.

'סגר' בלע"ז

[י"א ניסן, תש"פ]

נמצאים בסגר. היינו, בהעלם והסתר.

הרבי רוצה להתגלות. הרבי רוצה להמשיך את השכינה למטה. הרבי רוצה את הגאולה האמיתית והשלימה. הרבי רוצה להביא לימות המשיח - להשלים את תכלית הכוונה בבריאת העולם.

הרבי רוצה אבל משהו מעכב. משהו מעלים ומסתיר. הרבי מצטער.

את הסגר וההעלם הזה צריך לבטל.

כשהרבי מדבר על בן המלך שלא מחפש את המלך המסתתר ממנו, והרבי בוכה - רואים את הצער. כשהרבי מדבר על שכינתא בגלותא ובוכה - רואים את הצער. כשהרבי מדבר על כך שעוד יום עובר והגאולה האמיתית והשלימה עוד לא באה ובוכה - רואים את הצער.

הרבי אומר שאם היו צועקים "עד מתי?!" באמת, משיח כבר היה בא (שיחת אור לכ"ח ניסן, תנש"א).

אבל הצעקה איננה אמיתית ואיננה פנימית. לא נגע ולא פגע - רואים את הצער.

מדברים, מחכים ומתפללים לעבור את הקורונה בשלום ולחזור לחיים רגילים. כל אחד תחת גפנו תאנתו. מייחלים לחיי שגרה בגשמיות, עסקים וכו'. לחיי שגרה ברוחניות, עסקנות, שליחות וכו'. אבל הצעקה והבקשה צריכות להיות ההתגלות של הרבי. הצעקה והתפילה צריכות להיות הגאולה האמיתית והשלימה כפשוטו. ואז בדרך ממילא הכל יהיה בסדר.

אמת ויציב ופשוט שהרבי איתנו, דואג לנו וכו', אבל הכוונה והתכלית הן משיח כפשוטו. בהתגלות. למטה מעשרה טפחים.

הרבי חוזר פעמים רבות על דברי אדה"ז:

"איך וויל זע גאַרניסט, איך וויל ניט דיין גן-עדן, איך וויל ניט דיין עולם-הבא, איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין..."

[אינני רוצה מאומה, אינני רוצה את הגן-עדן שלך, אינני רוצה את העולם-הבא שלך, אינני רוצה אלא אותך בעצמך.]

אנחנו רוצים לצאת מהקורונה ומהסגר, ובצדק, אבל כל נשכח את העיקר. הרבי נמצא ב"סגר" ורוצה להתגלות. ה"סגר" מצער את הרבי ואת זה יש להפיג.

הכל תלוי בנו. עלינו לצאת מהחיים הרגילים ולהתכונן לעולם אחר. עולם של גאולה שלימה. ואת זה עלינו צריכים לגלות אצלנו. להיות חדורים באמת ובפנימיות עם הרבי. כל עבודתנו צריכה להיות חדורים עם ענינו של משיח. להביא לימות המשיח.

צערו של הרבי צריך להיות הצער שלנו. ואם היו צועקים באמת, משיח כבר היה בא. אמת ויציב, כפשוטו, שיש להתפלל למנוחה ונחלה ורפואה ובריאות לכל אחד ואחת. הרבי רוצה גאולה פרטית לכל או"א עוד לפני הגאולה הכללית. אבל יחד עם זה יש להתכונן ליום ההתגלות של הרבי. וואס מיר אהבה, וואס מיר יראה. יש להתכונן לחג החגים י"א ניסן. להתגלות כפשוטה.

[ה' טבת, תשפ"א]

בתחילה היה מצב של צער ועגמת נפש וכו'. אבל בסוף - "ותחי רוח יעקב אביהם". הכרת בית המשפט הפדרלי בעמדת חב"ד פירושה: העולם הכיר שהרבי הוא הוא המלך. נשיא דורנו.

כשחוגגים ה' טבת מידי שנה צריך לעשות חשבון נפש האם אנחנו מקושרים עד כדי כך שאנחנו מרגישים את הצער של הרבי במצב שלפני ה"דין נצח".

מספרים את פרשת היום של ה' טבת. מספרים על כל מה שהיה לפני יציאת מצרים ומאז הירידה למצרים. ואח"כ מספרים על הגאולה.

כוונת הירידה היא העלייה.

השאלה הראשונה של הרבי היתה האם יכולים לערער. ביקש לישוב בשלוה, מנוחת עולמים, וקפץ עליו רוגזו של העולם הזה.

וגם אחרי כל ה"דין נצח" בהמשך לה' טבת, עדיין לא בא.

האם זו היתה כוונת השאלה של הרבי האם יכולים לערער? האם ח"ו לא יתקיים ה"לישב בשלוה" בשלמות?

כשבא ה' טבת צריכים לעשות חשבון נפש.

הרבי רוצה התגלות. גאולה אמיתית ושלמה.

והצער של הרבי היה על הקטרוג על כך.

ואולי המחאה והצעקה של יום ב' כסלו לא היתה רק אי שביעות רצון משום שזה לוחות שניות וצ"ל בחשאי, אלא הוראה מה העבודה עכשיו: עדיין לא נגמרה המלחמה על הרוח רעה ועדיין צורך בהרבה רעש וקדושה.

וזהו הלימוד של הספרים - להיות פעילים.

הצער והעגמת נפש והסבל של הרבי לפני ה' טבת תשמ"ז צ"ל אצלנו גם עכשיו. והעובדא שהיה דידן נצח, תסייע לפעול שיהיה דידן נצח אמיתי ודידן נצח שלם.

כימי צאתך ממצב של מיצרים וקטרוג, בימים ההם, ביציאת מצרים ובה' טבת, כן תהיה לנו בשנה זו שנת "פלאות אראנו".

והשיב לב אבות

בשיחת ו' תשרי תש"מ, הנחה בלתי מוגה, שיחות קודש תש"מ ע' 44 (כאן בתרגום מאידיש):
 ...ורואים בפשטות שיותר קל לפעול את ענין "והשיב לב אבות על בנים" מאשר את ענין "ולב
 בנים על אבות", כי טבע האב לרחם על בנו, "דרכו של אב לרחם כרחם אב על בנים", כי זהו
 הענין של "והשיב לב אבות על בנים", משא"כ בנוגע ל"לב בנים על אבותם" שעל זה צריכים
 השתדלות גדולה יותר.

וכפי שמובא בספרי מוסר דוגמא לדבר - שאב מפרנס עשרה בנים, ובאופן שזה אפילו תענוג
 אצלו, ואילו שעשרה בנים יפרנסו אב אחד, הרי זה קורה פעם בתור יוצא מן הכלל, וזהו ענין
 שצריך על זה השתדלות וכו'.

ועפ"ז מובן שכאשר מדובר על "והשיב לב אבות על בנים", אין צורך להגיע להדגשה שאלו
 הם "בניהם", משא"כ כשמדובר אודות "לב בנים על אבותם", נדרשת הדגשה מיוחדת שאלו הם
 "אבותם":

כשמדובר אודות "והשיב לב אבות על בנים", אין צורך בהשתדלות לפעול את הענין, כיון
 שכך הוא הטבע, ולכן לא נוגע כאן ההדגשה שזהו בניהם" (שכבר מזכיר על כל הענינים שיש בין
 האבות עם הילדים שלהם), אלא די שאומרים "והשיב לב אבות על בנים" סתם;

אבל כאשר מדובר אודות "והשיב לב בנים על אבותם", שכדי לפעול ענין זה צריכים
 השתדלות - צריך להגיע להדגשה שמדובר אודות אבותם", שהבן יידע שמדובר על אביו, שגידל
 אותו וטיפל בו והעמידו על רגליו, עם כל הענינים הכתובים בספרי מוסר בנוגע למצוה השכלית
 של כיבוד אב ואם.

עד כאן מהשיחה.

ויש ללמוד מזה הוראה בנוגע אלינו:

הרבי אומר שדאגת האב לעשרה ילדים היא דבר מובן וטבעי, אבל דאגת הבנים לאביהם
 צריכה השתדלות. ואכן עינינו רואות שהרבי דואג לא רק לעשרה ילדים, אלא לכל החסידים
 והמקושרים ולכל כלל ישראל. ומובן כיצד צריכה להיות ההשתדלות שלנו, הילדים.

ויש להאריך.

ניט עלענט

היום יום כ"ב אייר:

פעם אחת התוועדו חסידים הראשונים - בשנת תקמ"ד-תקמ"ז - ותוכן שיחתם היה: דער רבי - רבינו הזקן - האט אויפגעטאן וואס מען איז ניט עלענט. אמאל, איז דער רבי - דער ר"מ און גאון - געווען עלענט, און די תלמידים זיינען געווען עלענט. דער דרך החסידות וואס דער רבי האט מייסד געווען איז דער גרויסער ג-טליכער אויפטו, וואס דער רבי איז ניט עלענט און חסידים זיינען ניט עלענט.

(פעם אחת התוועדו חסידים הראשונים - בשנת תקמ"ד-תקמ"ז - ותוכן שיחתם היה: הרבי - רבינו הזקן - פעל שלא יהיו בודדים. פעם, הרבי - הר"מ והגאון - הי' בודד והתלמידים היו בודדים. דרך החסידות אותה ייסד הרבי, היא החידוש האלוקי הגדול שהרבי אינו בודד וחסידים אינם בודדים.)

ולכאורה, מהו ביאור הדברים?

ואולי יש לבאר על פי דברי הרבי בלקו"ש חט"ו שיחה ג' לפרשת וישלח (סעיפים ד-ה), כי כשם שיש 'פוצו מעינותיך חוצה' בתורה - איחוד סתים תורה עם נגלה תורה, כן הוא גם בנשמות ישראל, שע"י הפצת המעינות חוצה - גילוי תורת החסידות, נפעל איחוד 'סתים' ו'גליא' בנשמות. ואמנם גם קודם גילוי החסידות אור האמונה שלמעלה מהשכל, ה'סתים' שבנשמה פעל על הכחות הגלויים, שכל ומדות, אבל האמונה עצמה נשארה 'סתים', ואדמו"ר הזקן חידש שהאמונה שלמעלה מהשכל תחדור בכוחות הגלויים ותהיה ניכרת ונרגשת בהם עצמם.

וכן הוא גם בבני ישראל בכלל שהם 'קומה אחת שלימה': 'ראשי אלפי ישראל' הם בבחינת 'מעין', וקודם גילוי החסידות היו נבדלים מכלל העם, ואמנם השפיעו ולימדו, אבל הם עצמם נשארו בד' אמות שלהם, וגילוי החסידות פעל שיצאו ל'חוצה' וידברו עם הנמצאים ב'חוצה' בשפתם, ואפילו יתעסקו בעניניהם הגשמיים.

ולפי זה אולי יש לומר:

בגילוי החסידות התגלה הענין הפנימי של 'ראשי אלפי ישראל', וכמבואר בכ"מ, נשיא הדור הוא היחידה הכללית של הדור, ולכן חסיד הוא חד עם הרבי. וממילא - הרבי אינו בודד והחסידים אינם בודדים.

וראה שם הערה 32 שזה ביאור על היום יום.

אנא נסיב מלכא

דברים שנאמרו ע"י הרב שמואל גרייזמאן
 כינוס השלוחים לארץ הקודש ת"ו - הארבעים ושניים
 כ"ג מנחם אב ה'תשפ"א, כפר חב"ד ב'

יו"ד שבט תיש"א

אמירת המאמר ד"ה באתי לגני (מאמר לקבלת הנשיאות). נקודת המאמר היא ששליחות דורנו, הדור השביעי, היא להמשיך את השכינה למטה ממש, ולהשלים את הכוונה של "דירה בתחתונים" בביאת המשיח.

בשיחה שאחרי המאמר אמר הרבי, שכל אחד צריך לעשות ולפעול בעצמו. הרבי אמר שהוא אמנם יעזור, אך אם לא יעשו לבד - מה יעזור שנותנים כתבים, שרים ניגונים ואומרים לחיים, והתבטא - "לייגט זיך ניט קיין פויגעלעך אין בוזעם" (מילולית: אל תכניסו ציפורים בכיסים. משמעות: לא לחיות באשליות). צריכים להפוך את השטות דלעומת זה ואת ה"קאך" של נפש הבהמית לקדושה, בעבודה עצמית.

י"א ניסן תשל"א

אמירת המאמר ד"ה ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר.

להלן ציטוט של מספר נקודות מהמאמר:

זה שבישראל ישנה ההכרה שצריך לוותר על התועלת והמציאות שלהם ולבחור באלקות, הוא מצד הנשמה (חלק הוי") שבחירתה באלקות היא בחירה עצמית שלמעלה מהשכל... וזה פועל על שכלם, שגם השכל מכיר... (ש)צריך הוא לוותר על המציאות שלו ולבחור באלקות.

ענין זה הוא האהבה ד"מי לי בשמים ועמך לא חפצתי", וכלשון אדמו"ר הזקן "איך וויל זע גאָר ניסט איך וויל ניט דאין ג"ע איך וויל ניט דאין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין".

והעילוי דבחירת ישראל בהקב"ה הוא כשהבחירה דהנשמה נמשכת בפנימיות, בהבנה והשגה, ובאופן שזה פועל במחשבה דיבור ומעשה, שע"ז הוא ההמשכה דפנימיות המקיף.

ויש לומר דע"י שאמר אדמו"ר הזקן "איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין", ובפרט לאחר שזה נתפרסם ע"י הצ"צ, ניתן הכח (עוד יותר) לכאו"א מישראל, ובפרט להחולכים בעקבותיו ובדרכיו, בהגם שיש לו ריבוי רצונות, ועד לרצונות שמצד נה"ב, שכל הרצונות שלו יהיו בלא לב ולב,

ועיקר רצונו יהי' להשלים כוונת העצמות לעשות לו ית' דירה בתחתונים (ע"ד ומעין שהי' אצל אדמו"ר הזקן שלא רצה "מער ניט אַז דיך אַליין").

עד כאן מהמאמר.

וכפי הנראה, נקודת הדברים היא: הקב"ה בוחר בישראל, ובכוח זה ישראל בוחרים בהקב"ה. בחירה היא קשר עצמי - למעלה מהשכל.

אמנם, האמונה למעלה מטעם ודעת לא מספיקה, אלא הקשר עם הקב"ה צריך לחדור גם במציאות של היהודי.

לכן מודגש שהפיקח אמר "אנא נסיב מלכא", כי מעלתו היא שגם המציאות שלו מבינה שיש לבחור במלך.

ולכאורה יש להבין: הרי המציאות והשכל של האדם דואגים למה שטוב לו, טוב בגשמיות וכ"ש טוב ברוחניות. ואם כן, איך יכול הפיקח לבחור במלך גם מצד מציאותו? במילים אחרות, איך השכל שלו (של הפיקח) מבין שצריך לבחור בלמעלה מהשכל? איך במציאות מונח ומתקבל אצלו ענין שלמעלה מהשכל וממילא היפך מציאותו?

אלא שהכח לזה בא מבחירת הקב"ה בישראל, והגילוי של הבחירה הוא ע"י עבודת ישראל.

הבחירה של הקב"ה בישראל, והבחירה של ישראל בהקב"ה חד היא. והגילוי, הן מצד הקב"ה והן מצד ישראל הוא ע"י התורה. ישראל, אורייתא וקוב"ה כולא חד.

וזה היתרון שניתוסף בהקב"ה, כביכול, ע"י עבודת ישראל, שע"י התורה ישראל מגלים את האמת של הבחירה העצמית של הקב"ה בבני ישראל, שלא תישאר רק בכוח, אלא שתבוא גם בגילוי בפועל, בבני ישראל כמו שהם מציאות, ע"י שבני ישראל מנצלים כדבעי את הכוח העצמי של בחירת הקב"ה בהם, וישראל מצד עבודתם ומציאותם - הפיקח שבהם - בוחרים בהקב"ה גם מצד השכל שלהם. והגם שזהו רק מצד הכוח של הקב"ה, אבל הגילוי בפועל הוא מצד בחירתם של ישראל. וכשזה בא בפועל בהתגלות במציאותם, ודווקא מצד מציאותם, ע"י בחירתם של ישראל, מתגלה התוקף והאמת של בחירת העצם.

ובמה מתבטאת העבודה של ישראל בענין הבחירה בהקב"ה?

לכאורה יש כאן שני דברים:

1. הבחירה במלך - קבלת המלכות, תנועת הביטול והאתכפיא, ותוכנה ויתור על המציאות שלו, על מה שטוב לו.

2. גילוי הבחירה ע"י תורה ומצוות, לימוד תורתו של הרבי ועיסוק בעניניו ובמבצעים.

והגילוי בא דווקא ע"י תורה - לימוד התורה בכלל, ובפרט פנימיות התורה - חסידות חב"ד שזה החיבור של אלקות ומציאות, ובמיוחד בתורתו של הרבי. וזה הנתינת כח לחבר את מציאות הפיקח עם למעלה ממציאות - מלכא.

כאן המקום להביא סיפור שהרבי סיפר בהתוועדות ל"ג בעומר תש"מ (מתורגם משיחות קודש):

...מובא במדרש רבה שיר השירים סיפור שלם באריכות המעשה, ונקודת המעשה היא שהיו בני זוג שהיו נשואים עשר שנים ולא היו להם ילדים, ועל פי דין תורה לגבי "נשא... עשר שנים ולא ילדה", רצו להביאם לידי פירוד והלכו לרשב"י.

ורשב"י פסק הלכה באופן תמוה, אשר כשם שהחיבור ביניהם בעת החתונה הי' מתוך משתה וסעודה, כך גם לגבי ההכנה לפירוד וההקדמה לזה, הנה לכל לראש צריכים לעשות סעודה.

הלכו בני הזוג ועשו סעודה, סעודה על דרך שעושים בחתונה, והי' "וישכרו עמו", עד שגם הבעל הי' באופן של "וישכרו" עד שנרדם, וכאשר התעורר מהשינה, הנה מתוך החיבה ומתוך הקירוב שנהי' עי"ז, אמר הבעל לאשה, שהן אמת שצריך להיות הפירוד, אבל "טלי חפץ טוב", מה שימצא חן בעיני, ואע"פ שהולכים להיפרד, הרשות בידה לבחור איזה חפץ שתמצא הנמצא בבית, ולקחת אותה איתה.

וכאשר הי' "וישכרו עמו", אמרה האשה לעבדי' ולשפחותי' שיקחו את הבעל שישן באותה שעה, והיא הלכה יחד איתם, ולקחו אותו לבית אבי'.

כאשר התעורר מהשינה ושאל היכן הוא נמצא ואמרו לו שהוא בבית אבי', שאל אותה מה הוא עושה שם, מה יש לו לעשות בבית אבי'? ענתה לו האשה, כי כיון שאמר לה שביכולתה לקחת איתה חפץ טוב ויקר, ואין לה חפץ יותר טוב מבעלה, לכן היא לקחה אותו.

כששמעו שכך הי' מעשה, חזרו והלכו לרשב"י. התפלל עליהם רשב"י והם התברכו בזרעא חייא וקיימא, וכפי שנאמר בהמשך דברי המדרש - "מה הקב"ה פוקד עקרות, כך צדיקים פוקדים עקרות"...

והנה, בסיפור זה, לכאורה יש להבין:

למה דווקא אחרי שבחרה בבעלה זכתה לברכת רשב"י להיפקד, הרי רשב"י פוקד עקרות, והי' יכול לפקוד אותה מיד שבאו?

ואולי יש לומר שלאחר שוויתרה על מה שטוב לה, כולל ויתור על הגילויים הכי נעלים של ילדים לאמא, ובחרה ב"טוב לי מעשרה בנים", ובעצם בחרה בבעל - בהקב"ה, אז נפקדה.

והיינו שהעבודה הנדרשת מצד בני ישראל היא העבודה של "איך וויל מער ניט אַז דין אַליין", שלא רוצה גם גילויים הכי נעלים כג"ע וכו', אלא רוצה את העצם, ואז הקב"ה פוקד את העקרה

- כלל ישראל שהם ה"עקרה", כל זמן שאין את הלידה וההתגלות של משיח בפועל ממש למטה מעשרה טפחים.

כ"ח ניסן תנש"א

בשיחה הידועה אומר הרבי:

גם כשצועקים "עד מתי" - ה"ז מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמושיח כבר הי' בא!!

...הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור הענין אליכם: עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

ואולי יש ללמוד מדברי הרבי הנ"ל בענין הבחירה גם לענין "עשו כל אשר ביכלתכם".

שהכוונה היא לבקש ולצעוק באמת, ולא רק מפני הציווי - שאז בודאי ובודאי שמושיח כבר הי' בא!! - שהבקשה והצעקה צ"ל באופן שהשכל, הפקחות והמציאות עצמה צועקים.

והרבי מודיע שהוא כבר עשה הכל - המשיך ונתן לנו את כל הכוחות לבחור במלך, וענין הבחירה בישראל, שהוא הנתינת כוח לבחור במלך, כבר נשלם.

וע"ז הרבי מחכה ומצפה מאיתנו - לבחירה שלנו בעצם. מצד ה"פיקח".

ואיך יוצאים מהגלות הפנימית בעניני עבודת ה'?

איך עושים שהצעקה "עד מתי" תהי' באופן של "כן נגע וכן פגע"?

איך נהי' חדורים בהכרה שמציאותו של החסיד הוא הרבי?

בשביל כל זה צריכים להיות פיקח, והדרך להיות פיקח היא ע"י לימוד החסידות שמחבר את האלקות עם המציאות, כנ"ל.

ובענין זה צ"ל ב' התנועות הנ"ל.

מצד אחד - תנועת הביטול להתחבר לעצם, ומצד שני - לימוד התורה כדי להחדיר את הקשר בפנימיות.

כפי הנראה, לאחר השיחה של כ"ח ניסן, כשהציפייה למשיח התחזקה רבות, היו שפחדו: אם יבוא משיח, מה יהי' עם הרכוש והכסף שלנו?

על כך עמד הרבי באחת ההתוועדויות באותם ימים ואמר שאין כל סיבה לפחד, משום שכל אחד יישאר עם הרכוש, הבתים והכסף שברשותו ויחד עם זה יעלה לארץ-ישראל. כלומר, המציאות של הגולה לא תתבטל, אלא שעל-ידי תוספת האל"ף - "אלופו של עולם", היא תהפוך לגאולה. ואין זה הפסד, אלא אדרבה, תוספת שלימות.

עד"ז ישנם אנשים שמפחדים מבואו של מלך המשיח, משום שהם חוששים שיאבדו את הנועם והמתקנות בחייהם הגשמיים, כי לפי הבנתם, בכיאת המשיח יהי' ביטול מציאות העולם. הרבי התייחס פעם לענין זה מזווית של עסקנות ואמר, כי יש עסקנים שמפחדים ממשיח משום שמשויח ינהל את כל הענינים והם יאבדו את משרתם. הרבי 'הרגיע' אותם ואמר כי משיח לא ייקח מהם את העבודה שלהם, אלא רק יחזק ויוסיף על מה שיש כעת באופן של חיזוק ותוספת טוב.

הדרך לרצות משיח ולצפות למשיח כראוי היא כמובא בשיחה ש"פ תזו"מ תנש"א. לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה בכלל, ובפרט לימוד ענינים אלו בתורת הרבי, המאמרים ולקוטי שיחות של נשיא דורנו וכו'. וראה שם בארוכה. ונראה שטעם הדבר הוא (גם) משום שאז המוחין שלו והמציאות שלו נעשים מציאות המלך. וזהו אופן הבחירה וההתקשרות של הפיקח - ביטול והתקשרות ובחירה ברבי לא מצד משהו שמחוץ ממנו או מקיף אותו, אלא מצד מציאותו הוא - שזה השכל שלו. לכן הפיקח שבו, מציאותו, הוא מה שבוחר במלך. ואז הוא צועק "עד מתי", באופן ש"כן נגע וכן פגע".

ואולי אפשר להוסיף ביאור למה דוקא ע"י תורה ומצוות מתגלה הקשר העצמי, עפ"י המבואר בהדרן על מס' כתובות שאמר הרבי בהתוועדויות יו"ד שבט וש"פ בשלח תשל"ו (הוגה ונדפס בלקו"ש חי"ח עמ' 399 ואילך), וקישר את ההתוועדות ואת הסיום עם נסיעת השלוחים לאה"ק ת"ו.

ובסעיף י"א שם:

ובמילים פשוטות: התקשרות מצד בחירה, פירושו שעצמותו ומהותו של הקב"ה מתקשר עם העצמות ומהות של יהודי.

ואילו התקשרות מצד תורה ומצוות איננה באופן שהעצם של יהודי מתקשר (מלכתחילה) עם עצמותו ומהותו ית', אלא ע"י אורייתא.

ובסעיף י"ב שם:

הגם שיש מעלה בהתקשרות מצד בחירה, יש גם מעלה בהתקשרות מצד קדושתם, מצד התורה ומצות:

היות שהבחירה באה מצד הקב"ה ולא מצד מעלה כל שהיא, לכן גם אחרי הבחירה אין הנבחר נראה וניכר בזה באופן גלוי. משא"כ הקשר מצד קדושתם בתו"מ, הרי זו מעלה מצד עצמה, ומעלה גלוי, וזה עצמו אלקות ובגלוי, ובמילא באמצעות ההתקשרות שע"י התורה ומצות מתגלה גם הקשר היותר עמוק של בני עם הקב"ה, ההתקשרות מצד הבחירה (ראה שם ובהערות).

עד כאן מהשיחה.

ואולי אפשר להבין מזה, ש"אנא נסיב מלכא" הוא קשר עצמי שלא בא בהתגלות וממילא לא חודר במציאות של הבוחר. ולכן ענינו של משיח עדיין לא נעשה המציאות של ישראל. ולשם כך צריכים לעסוק בתורה ומצוות - ענינו של הקב"ה כמו שבא בהתגלות. אור של המאור ("ותורה אור"). ולכן מוכרח לימוד תורת החסידות ובמיוחד בעניני גאולה ומשיח.

והיינו משום שתורה היא מעין "ממוצע" בין הקב"ה לבני ישראל, כי הרי ענין התורה הוא ההתגלות של הקב"ה - הקב"ה כמו שבא בגילוי, ועי"ז מתגלה הקשר עצמי של ישראל והקב"ה ומציאות האלקות נעשית מציאותו וענין שלו - "זיינע א זאך", ואז ה"אנא נסיב מלכא" הוא בשלימות.

ד"ה ואתה תצוה תשמו"א

הוגה ע"י הרבי בתשנ"ב ויצא לאור ב"קונטרס פורים קטן" אותה שנה, והרבי חילקו לכאו"א. הנקודה הפנימית של המאמר (כפי הנראה) היא:

הרבי רועה ומפרנס את האמונה של כלל ישראל בדרכים הידועות לנו ושאינן ידועות לנו.

הרבי רועה את האמונה של דורנו ע"י אמירת וגילוי תורה חדשה.

הרבי רועה את האמונה של כלל ישראל ע"י שלוחים, חסידים, יחידות, מבצעים, מענות, מכתבים, דולרים, כוס של ברכה, "אזכיר על הציון" ועוד.

הרבי רועה את האמונה ע"י שחושב על כאו"א מכלל ישראל ובמיוחד אלו המקושרים אליו.

אבל הרבי לא רק מעורר את נקודת היהדות של עם ישראל, אלא מגלה את העצם שלהם.

וזאת, ע"י שהרבי נותן ומשפיע את העצם שלו, את עצמו.

"רועה אמונה" הוא לא רק התעוררות האמונה של בני ישראל מבחוץ, אלא שמגלה את העצם של ישראל ודווקא מצד העצם יכול יהודי להיות "כתית" ושבור ("צובראכען") מזה שאין גילוי אלקות ומשיח עדיין לא בא.

כלומר, הוא שבור מצד מציאותו הוא, כי כיון שהעצם שלו התגלה ע"י הרבי, הרי הוא מרגיש את הצער והוא שבור.

נשאלת השאלה: אם כן, הרי זו העבודה של הרבי, אבל מה העבודה שלנו?

והנקודה היא, שהרבי הוא העצם - ה"יחידה" - של כלל ישראל, נשיא דורנו. ולכן הכוח לעבודת ישראל בא מהרבי.

ובתור הנשיא ונקודת ה"יחידה" של כלל ישראל, הרבי רועה את האמונה של כל יהודי (שנמצאת בכוח, אבל היא בהעלם ובמקיף).

הרבי מגלה את עצם נקודת היהדות של כל יהודי.

אבל כל זה עדיין נחשב התעוררות מבחוץ, והרבי תובע, מבקש ונותן את הכוח שהיהודי יעבוד את ה' בעצמו, עם הציור שלו והמציאות שלו.

ולכאורה, איך זה ייתכן, הרי אם הרבי הוא זה שמגלה העצם של היהודי, וממילא מתגלה שגם הציור הפרטי של היהודי מתאים לעצם, ולכן הוא עובד את ה' עם המציאות שלו, אם כן, הרי זה שוב עבודת הרבי ולא עבודת האדם עצמו!?

אלא הביאור הוא, שכוח העצם שנמצא ביהודי הוא בהעלם ובדרך מקיף. וכדי שהעצם יתגלה, בהכרח שתהיה תנועה מצד היהודי - ה"אתכפיא" שהוא עצמו עושה למען הרבי - ועי"ז הוא מגלה את העצם שלו.

וכאשר החסיד עובד את עבודתו באופן כזה, הרי זה מוסיף ברבי, כי הכוח של הרבי שעד עתה הי' ביהודי בהעלם, בא לפועל ובהתגלות.

ועי"ז מתגלה האמת של הרבי שחודר בכל - הנשיא הוא הכל והכל הוא הנשיא.

וזה הפירוש שההתגלות של הרבי תלויה בנו:

הרבי הודיע שכבר עשה הכל.

ומחכה לנו לגלות אותו ע"י העבודה שלנו.

הרבי אמר שהוא כבר עשה כל מה שצריך, ושהוא כבר בהתגלות (בכוח).

אבל הרבי דורש מהעם שהם יעשו כל אשר ביכולתם, היינו מצד מציאותם, לבחור במלך, ולקבל מלכותו, ועי"ז הרבי בא בהתגלות.

וזהו התוכן של "אנא נסיב מלכא" (תשל"א), ושל כ"ח ניסן (תנש"א).

ועלינו ללמוד מכל זה בעבודת ה' של כאו"א, ובמיוחד חסידים ושלוחים, בעבודת ההתקשרות לרבי - שהרי זהו עיקר העבודה ותכלית הכוונה בבריאת העולמות, שתהי' דירה בתחתונים, "ושכנתי בתוכם" - בתוך כאו"א. ועי"ז שכאו"א פועל ושכנתי בתוך עצמו, פועלים ושכנתי בכל העולם כולו והמשכת השכינה למטה.

והלימוד הוא, שההתקשרות צריכה להיות התקשרות אמיתית ופנימית, היינו התקשרות לא רק מצד ההמשכה מלמעלה, אלא להפוך את המציאות שלנו למציאות הרבי כביכול. שיהי' כולא חד.

והדרך לזה היא ע"י אתכפיא למען הרבי.

וזה הפירוש - "איך וייל מער ניט אז דיך אליין".

וזהו כל העבודה, כנ"ל - להפוך את המציאות שלנו למציאות של הרבי, היינו שהציור והמציאות

שלנו יישארו מציאות, אבל המציאות לא תהי' מציאות שלנו אלא של הרבי.

ובודאי שהכל הוא בכוחו של הרבי ואלמלא עוזרו אינו יכול לו, אבל צריך את ה"אצבע קטנה" - התנועה של אתכפיא וביטול עבור הרבי. והם ב' הענינים בהתקשרות:

א. בחירה במלך, "אנא נסיב מלכא" - ע"י ויתור על מציאותו ומה שטוב לו ומסירת מציאותו לרבי.

ב. גילוי הבחירה - ע"י לימוד תורתו של הרבי וקיום הוראותיו.

והנה, רק קו דק מבדיל בין אם הוא נשאר במציאות שלו או שנעשה מציאות של הרבי, והאם האתכפיא היא אמיתית - לשם שמים, מתוך רצון ב"נאר דיך אליין", או שמעורבת בזה שוחד של אהבת עצמו, המציאות שלו, וכיו"ב.

וכדי לדעת ולבחון היכן עומדים בענין זה צריכים לעשות חשבון נפש. ולהעיר מהיום יום כ"ה סיון בענין, "דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים... לאחרים רק בגוף, אבל מאוחדים אתו עמו, שמרגישים את ענינו".

לסגור עצמו בחדר, לסגור העיניים ונמצא רק הוא עם הרבי. (כ"ף חשון תשמ"א) וכפי שהרבי אמר לא' מהעסקנים באה"ק (התוכן), "שיהי' ארומגערינגעלט מיט פיינע לייט" (שיהי' מוקף ומסובב באנשים ראויים).

דהרי השוחד של אהבת עצמו ומציאות עצמו עד כדי ישות עצמו, יכול לעזור אפילו פיקח, ויסלף "דברים המצודקים משפטי אמת".

וע"ז מבקשים ברכה שלמרות השוחד דאהבת עצמו וכו', יהיו מקושרים באמת, מתוך ביטול המציאות.

ונקודת הדברים היא, כאמור לעיל:

הרבי הוא העצם וממשיך את העצם לכאו"א.

והכוונה בעבודה היא לגלות את העצם, ואז המציאות של האדם העובד תישאר בציור שלה, אבל תתהפך לקדושה.

וזו האמונה - עצם הנשמה - שהרבי מגלה.

וענין זה הוא העבודה של דור השביעי דוקא, להביא לימות המשיח.

• • •

ויש להעיר:

א. במאמר באתי לגני תיש"א מודגש הענין דאהבת ישראל, ובמאמר ואתה תצוה תשמ"א מודגש הענין דאחדות ישראל.

ב. הן במאמר ביום עשתי עשר תשל"א, והן במאמר ואתה תצוה תשמ"א, מובאים דברי אדה"ז "איך וויל זע גאָר ניסט איך וויל ניט דאיינ ג"ע איך וויל ניט דאיינ עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין".

שמחה בטהרתה

משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תשמ"ח

בסעיף ה':

ובהמשך לזה בא הצעה ובקשה מיוחדת - (להוסיף בענין ה) שמחה כדי להביא את משיח צדקנו והגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

...ובפרטיות יותר:

במשך הדורות שלפנ"ז, כו"כ דורות, נעשו פעולות מיוחדות כדי להביא את משיח צדקנו, כולל ובמיוחד - גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט, כמ"ש באגה"ק דהבעש"ט המענה של מלך המשיח על שאלתו של הבעש"ט "אימתי אתי מר" - "כשיפוצו מעינותיך חוצה"...

...ומדור לדור הולך וניתוסף בהפצת המעיינות חוצה ע"י רבותינו נשיאנו, ועד לדורנו זה...

...אמנם, במשך כל הדורות (גם בהתחלת זמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) היתה עיקר ההדגשה על הפעולה דהפצת המעיינות חוצה, ולא (כל כך) על הבאת המשיח - אף שבכללות ה' ידוע שהפצת המעיינות חוצה פועלת ביאת המשיח, ומזמן לזמן (ובפרט בהתוועדויות די"ט כסלו, וכיו"ב) היו מזכירים ומדברים על ענין זה.

משא"כ כשהגיע הזמן שבו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" - ומוסיף והולך ועד עצם היום הזה...

- ההדגשה על הבאת הגאולה, ועד שכל פעולה ד"מעשינו ועבודתינו" (כולל בנוגע להפצת המעיינות חוצה) חדורה בכוונה - להביא את משיח צדקנו, מתוך ידיעה שזהו תפקידו המיוחד של דורנו זה - להביא את הגאולה.

ובסעיף ז':

יש לומר שהדבר שעדיין לא עשו בשביל להביא את המשיח הוא - עבודת השמחה הרצויה בשביל להביא את המשיח...

...ואף שבוודאי היתה שמחה של מצוה בכל הדורות שלפנ"ז, שהרי שמחה של מצוה הו"ע עיקרי בעבודה, כמ"ש "עבדו את ה' בשמחה"... - מ"מ, בשמחה של מצוה עיקר ההדגשה הוא על (אופן) העבודה, שהעבודה צריכה להיות בשמחה, ואילו המדובר כאן אודות השמחה להביא את המשיח הוא - על השמחה כשלעצמה, שמחה בטהרתה, עבודה של שמחה לשם מטרה ותכלית דביאת המשיח.

...יש להדגיש את השמחה עצמה, היינו, לא (רק) הענינים המביאים את השמחה, אלא השמחה עצמה - והשמחה תביא את המשיח.

...ומכיון שכן, הרי, הדרך להביא את המשיח הוא - לכאורה, ולא רק לכאורה, אלא כ"ה מסקנת הענין - ע"י הוספה בשמחה, שמחה בטרתה, שמחה שתומ"י תביא את משיח צדקנו. ובסוף סעיף ח':

והעיקר - שבמקום אריכות הדיבור והשקו"ט כו', יתחילו במעשה בפועל: לצאת בקריאה והכרזה ע"ד הוספה מיוחדת בשמחה כדי להביא את המשיח, ובודאי שע"ז יביאו את המשיח בפועל ממש, ובזריזות הכי גדולה, "לא עיכבן כהרף עין", ואדרבה - ינסו ויווכחו!!

עד כאן מהשיחה.

ואולי אפשר לבאר את החילוק בין שמחה של מצוה ושמחה לשם שמחה, שהוא ע"ד החילוק בין "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו".

דהנה, אודות ההבדל בין "כל מעשיך לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו" מבואר בכ"מ ש"כל מעשיך לשם שמים" פירושו שהאדם עדיין לא הגיע לתכלית הביטול, אלא הוא עדיין 'יש' ומציאות, ולכן עבודתו היא עדיין "מעשיך" - מעשים שלו, אלא שמכל מקום מעשיו הם למען המטרה הנכונה והראויה, המטרה האמיתית - "לשם שמים". ואילו "בכל דרכיך דעהו" היא עבודה נעלית יותר, היינו, לאחר שהאדם הגיע לתכלית הביטול, וגם הענינים שלו - "דרכיך" - חדורים בהכרה שזו עבודת ה' וגם בהם הוא יודע את ה'.

ועד"ז ההבדל בין הפצת המעיינות ע"מ להביא (אח"ז) קאתי מר ובין הפצת המעיינות בתור ענין אחד עם משיח, היינו שאי אפשר לחלק בין הפצת המעיינות ומשיח.

וכפי שהרבי אמר בכינוס השלוחים תשנ"ב שהשליחות האחרונה היא "להכין עצמו ואת אנשי עירו - לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה".

ועוד אומר הרבי באותה שיחה בתשנ"ב, שכל עניני עבודתנו ושליחותנו צריכים להיות "להביא לימות המשיח" - להיות חדורים עם הנקודה שכל הענינים מובילים לקבלת פני משיח צדקנו. ובסגנון האמור לעיל:

אנא נסיב מלכא (התקשרות פנימית ואמיתית), הרי זה כמו "בכל דרכיך דעהו". והיינו להיות חדורים עם הנקודה שכל הענינים מובילים לקבלת פני משיח צדקנו, משא"כ כשעדיין אין ביטול מוחלט ויש מידה מסוימת של ישות והרגשה של 'איך' ו'זיך', אזי אפילו אם הוא עובד ה', ויש לו 'גילויים', הרי זה רק "כל מעשיך לשם שמים".

ועד"ז לגבי ענין "כתית" ולהיות "אינגאנצן צוטרייסלט", המבואר במאמר ואתה תצוה:

הגעגועים למה שהי' והציפי' למה שיהי', יכולים להיות באופן של גילויים, היינו מצד היוקר והמעלה של גן עדן ועולם הבא, אבל אם כן, אין זה אלא כמו "כל מעשיך לשם שמים", ואילו כאשר שבורים מזה ש"שכינתא בגלותא" והרבי לא בהתגלות, והרצון והצמאון הוא רק אל "דיך אליין", הרי זה כמו "בכל דרכיך דעהו".

ולכל הפחות - להיות צובראכען מזה שאינו צובראכען מכך שנמצאים בגלות.

• • •

וי"ל שהכוונה הפנימית של הגלות היא כדי שליהודי יהי' מצב שבו הוא צריך להיות "צובראכען". ועי"ז שהוא שבור מהגלות, הרי הוא נהי' כלי לגאולה.

ע"ד המבואר (ראה לקו"ש חט"ו, שיחה ב' לפרשת לך לך), אודות ההכנה של גלות מצרים לגילוי של מתן תורה, שגלות מצרים פעלה שינוי בנברא, ודוקא עי"ז יכול להיות בנברא גילוי תורתו של הקב"ה. ועד"ז באור הגאולה, שאופן התגלותו הוא שקודם מתגלה (בהעלם) בגלות, וזהו התוכן פנימי של הגלות, ודוקא עי"ז שיהודי שבור מהגלות, "צובראכען" ש"שכינתא בגלותא", מתגלה בו הגאולה. וזהו ה-א' בתוך הגולה. ע"ד התוך של שלא לשמה היא לשמה. ראה בשיחה בארוכה.

כלומר, השבירה מהגלות מגלה אצלו את העצם שלו, הניצוץ משיח שבו, הגאולה פרטית שלו. ועי"ז בדרך ממילא מתגלה משיח והגאולה הכללית.

מנשה ואפרים בעבודת השליחות

בלקוטי שיחות חט"ו, שיחה ב' לפ' ויחי, מבאר הרבי את ההבדל בין עבודת מנשה ועבודת אפרים, ויש ללמוד מזה בקשר לתקופתנו שהיא תקופה של העלם והסתר, שיש לה שייכות מיוחדת למנשה ואפרים.

ונקודת הענין היא שיעקב, נשיא הדור, נותן ברכות (נתינת כוח), למנשה ואפרים, בני יוסף, לבצע את השליחות של לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ולהכין את העולם לקבלת פני משיח צדקנו, וזו הכוונה הפנימית של הירידה למצרים, למצב של מיצרים וגבולים, העלם והסתר.

ובזה יש שני ענינים שהם שתי עבודות - עבודת אפרים ועבודת מנשה.

יוסף, הנמצא בשטח וחי בתוך ההעלם והסתר, רואה שעיקר העבודה בגלוי ובפועל היא עבודת מנשה.

ככדי לשרוד את הגלות, ההעלם והסתר, לא לזוז ולא לשכוח ("מנשה" מלשון "נשני"), ולהשאר מקושר ל"בית אבי", "האלטען זיך בא די קליאמקע", צריכים "ווייקען זיך אין דברי הרבי" [להיות שקוע ו'לשרות' בדברי הרבי].

ואולי י"ל האלטען זיך בא די קליאמקע באמצעות סיפורים, מעשיות ומנהגים וכו' ועד לפנימיות הקליאמקע ע"י ווייקען זיך אין דברי הרב בלימוד המאמרים ולקוטי שיחות של נשיא דורנו.

אבל יעקב, נשיא הדור, אומר "ידעתי בני ידעתי, גם הוא", כלומר, הכוונה היא שדווקא בתוך ההעלם והסתר (ואפילו במקום שאין בו את הזיכרון של "בית אבי" כדבעי), יפעלו "הפרני אלקים בארץ עניי".

והיינו, לא רק שלא לשכוח את "בית אבי", אלא בעיקר לפעול יתרון בתוך ההעלם והסתר, ועי"ז נפעל יתרון גם באדם העובד.

ומנשה הוא הבכור, משום שבשטח, בעבודה בגלוי ובפועל, מנשה הוא לפני אפרים.

דהנה, לפני שירידים לפעול ב"ארץ עניי" צריכים לזכור תמיד את "בית אבי".

אבל הכוונה היא אפרים - להכין את העולם (אפרים), ולא רק את עצמו (מנשה) לקבלת פני משיח.

אי אפשר להסתפק בעבודה של מנשה. אלא צריכים לנצל את העבודה של מנשה גם ע"מ להצליח ולפעול את העבודה של אפרים, "הפרני", "יוסף ה' לי בן אחר".

וע"י שתי העבודות של מנשה ואפרים בזמן של העלם והסתר, הרי זה פועל הוספה אצל החסיד ומגלה אצלו את תוקף ואמת ההתקשרות, שאינו מתפעל כלל מההעלם והסתר ויתירה מזו שפועל בעולם ומהפך את החושך לאור.

וכמבואר שם בסיום השיחה (סעיף יג, כאן בתרגום מאידיש):

בני ישראל נקראים על שם יוסף - נוהג כצאן יוסף, ומזה מובן שאצל כל יהודי צריכות להיות שתי העבודות, הן של מנשה והן של אפרים:

לכל לראש יהודי צריך לאחל לעצמו ולשאוף להיות ב"בית אבי" - להיות במצב שלמעלה מגלות; ירידתו להעלם העולם (כדי לברר את הגלות) צריכה להיות כ"אנוס על הדבור"; ובמילא, מיד שמסיים את שליחותו במקום הגלות שאליו נשלח ע"י ההשגחה עליונה - הוא מיד "בורח" למקום שבו ביכולתו להתמסר לגמרי רק לעניני קדושה, תורה ועבודה.

אבל לאידך צריך לדעת, כי כל זמן שהוא בשליחותו בגלות, אסור לו להסתפק עם העבודה של מנשה - לדאוג (רק) לעצמו שהוא לא ישכח את "בית אבי" ולא יהי' מושפע מהסביבה -

עבודה זו היא הכנה לתכלית המכוון, שיהי' "הפרני אלקים בארץ עניי" - להאיר את חושך הגלות בנר מצוה ותורה אור, עד להפיכת חושך הגלות לאור, ולילה כיום יאיר.

”דאזענען מיטן רבין”

קטעים מתוך התוועדות אדר”ח מרחשון ה’תשמ”ב שיחה א (התוועדויות תשמ”ב ח”א ע’ 315)

מאמר המוסגר:

בנוגע לכללות ענין התפלה (מקום ”שמגדלין בו תפלה”) - מבואר בארוכה בקונטרס התפלה ובכ”מ שעבודת התפלה צריכה להיות לאחרי הקדמת ההתבוננות לפני התפלה וכו’. ובעצם - הרי זו הלכה מפורשת בשו”ע (או”ח רסצ”ח): ”קודם התפלה יחשוב מרוממות הא-ל יתברך ושפלות האדם”.

ולפלא גדול ביותר: למרות שענין ההתבוננות קודם התפלה (בכל יום ויום) הוא דין ברור בשו”ע (ללא כל חילוקי דעות בדבר) - אין שימת לב לדבר, ועכ”פ - לא מתייחסים לדבר מתוך שימת לב הראוי’.

והנה, מובן בפשטות שההתבוננות ב”רוממות הא-ל” קודם התפלה אינה יכולה להעשות כבדרך אגב, בהעברה בעלמא, ובאופן שטחי בלבד - אלא ההתבוננות צריכה להיות באופן שרישומה יהי ניכר על התפלה (שלאחרי ההתבוננות), שהרי כל מטרת ההתבוננות היא - שהתפלה תהי’ באופן המתאים לעמידה בפני מלך מלכי המלכים הקב”ה, ”כעבדא קמי מרי”’, כמבואר בשו”ע (שם)...

...ההתבוננות ב”רוממות הא-ל ושפלות האדם” אינה הכנה לעבודת התפלה, אלא זהו התוכן דעבודת התפלה עצמה, כי עבודת התפלה ענינה שהמתפלל ירגיש שמעמדו ומצבו הוא ”כעבדא קמי מרי”’, וזהו תוכן ההתבוננות ב”רוממות הא-ל ושפלות האדם”: הרגשת מציאותו ”כעבדא” - ”שפלות האדם”, וההרגשה שעומד ”קמי מרי”’ (באופן שענין זה חודר בכל מציאותו) - ”רוממות הא-ל”...

...והנה, כאשר עשרה מישראל מתפללים בציבור, שאז נעשים הם מציאות אחת - ”עדה קדושה” (ולכן יכולים לומר כל דבר שבקדושה) הרי כאשר א’ מהם עוסק בהתבוננות ב”רוממות הא-ל ושפלות האדם” באופן המתאים, יש לומר שזהו ע”ד הש”ץ שמוציא י”ח את כל הציבור.

ואע”פ שאי אפשר להשוות זאת לש”ץ, כי כללות ענין ההתבוננות היא מצוה שבגופו, וא”כ, צריך הוא בעצמו לקיים זאת - אעפ”כ, כדי ללמד זכות על ישראל (שאינן מדייקים בזה כל כך) הרי זו הסברה מתאימה.

שלום עליכם - עליכם שלום

בלקוטי שיחות חכ"ה, שיחה ליו"ד כסלו (סעיף ו') מבאר הרבי:

המילה "שלום" תוכנה מוכיח, שלכתחילה יש מצב של פירוד וניגוד שנתבטל ונתהפך למצב הפכי ע"י ענין ה"שלום" - נעשה שלום ואחדות בין הדעות החלוקות ומנוגדות.

- אם מלכתחילה אין פירוד וניגוד או דעות חלוקות אין מקום לענין ה"שלום".

(וממשיך בסעיף ז' בהמשך למדובר שם אודות הפירוש הפנימי בכתוב "פדה בשלום נפשי כי ברבים היו עמדי"): המשכת "שלום" ב"רבים" (שיהיו "עמדי") יכולה להיות בב' אופנים.

אופן אחד - בדרך "מלמעלה למטה": ממשיכים את ענין האחדות במקום של ריבוי והתחלקות.

אופן שני - "שלום מלמטה למעלה": לא רק שממשיכים שלום ואחדות במקום של ריבוי, אלא ענין השלום נפעל מצד הריבוי ("מטה") גופא - וכמובן, זה חידוש הרבה יותר גדול שהריבוי עצמו נהפך לאחדות.

[ומביא דוגמא לשני האופנים מענין פסק-דין של סנהדרין:

בסנהדרין צריך להיות "רבים" בעלי דעות שונות, ולאידך - כדי לפסוק דין, כל הדעות השונות צריכות לבוא לידי אחדות ולפסוק באופן שווה, וזה נפעל ע"י הכלל "אחרי רבים להטות" באופן שהדיינים שבמיעוט מבטלים דעתם לדעת הרוב.

ובזה יש שני אופנים: האחד - שדייני המיעוט סוברים אחרת אבל מבטלים דעתם מפני הרוב, ובזה האחדות היא לא מצד דעתם אלא מצד הרוב ופסק-דין התורה. והשני - שלאחר ההכרעה כדעת הרוב, הרי זה פסק-דין של כל הדיינים ודעתם של המיעוט מתהפכת ומסכימה לדעת הרוב - "שלום" מצד ה"רבים" עצמו, כי היות שיודעים שהתורה אומרת "אחרי רבים להטות", הרי דייני המיעוט מתבוננים שוב בענין, עד שהדעת שלהם מסכימה ומתהפכת לדעת הרוב (ולהעיר: הדבר דומה לכך שכאשר היו חילוקי דעות בין אנ"ש והרבי הכריע - התהפכו כולם לדעה אחת).

ומוסיף (בסעיף ח') שביאור זה בשני האופנים ב"שלום" מסביר את מנהג ישראל שכאשר שני יהודים נפגשים, הראשון אומר "שלום עליכם" והשני עונה "עליכם שלום":

כששני יהודים נפגשים ונעשית מציאות של "רבים", "שאינ דיעותיהן שוות", אומרים "שלום עליכם" - שצריך להמשיך שלום ואחדות ב"עליכם" (רבים).

ובאחדות יש שני שלבים:

כאשר ה'פוח' אומר 'שלום עליכם' זה אומר שהוא מוכן לשלום, ונדרש שגם השני יענה 'שלום', אבל אם המענה יהי' באותו נוסח של הפוח, הרי זה נותן מקום לחשוב שהעני' בשלום

היא לא מצידו אלא רק אישור לפותח, לכן הוא משנה ואומר 'עליכם שלום', להדגיש שאיננו רק מסכים ל'שלום עליכם' של הראשון אלא הוא מצד עצמו רוצה שלום.

וזה גם הטעם לסדר הנוסח:

הראשון אומר 'שלום' לפני 'עליכם' כי הוא הפותח והשלום מצידו מעורר שיהי' שלום על הרבים - שלום מלמעלה למטה.

ואילו כאשר העונה אומר 'שלום' ופועל שהשלום יהי' גם מצידו, הרי הוא אומר 'עליכם שלום', הוספה וחדוש לגבי הפותח, דהרי הרבים גופא עושה שלום. ה'עליכם' נעשה שלום, שלום מלמעלה למטה.

...

והנה, דברי הרבי בשיחה אודות 'שלום עליכם' ו'עליכם שלום', מכוונים גם לאמירת נוסח זה בקידוש לבנה, כמ"ש בהערה 53 בשיחה: "וכן הוא נוסח קידוש לבנה בסידורים...".

מנהגו של הרבי בקידוש לבנה: הרבי אומר "שלום עליכם" והשומע עונה "עליכם שלום". יש אומרים ששמעו שלפעמים הרבי אומר "עליכם שלום" ביחד עם השומע-העונה.

ואולי יש לומר:

הרבי אומר "שלום עליכם" לא רק להשומע אלא לכלל החסידים ולכלל ישראל. וע"י זה הרבי ממשיך נתינת כוח לעבודת החסידים, שאין דעותיהם שוות, לענין השלום והאחדות בתוכם - שה"שלום" יהיה "עליכם". והיינו כאופן הראשון הנ"ל בענין השלום, שיש פירוד וחילוקי דעות, ומכל מקום נעשה שלום (והוא שלום מלמעלה למטה).

והעבודה של הפיכת ה"עליכם" ל"שלום" (מלמעלה למעלה) "חסידים איין משפחה", כאופן הב', שלום מצד הריבוי עצמו - מוטלת עלינו, "עשו... ביכולתכם".

אמנם, יש לזכור ולדעת שגם העבודה שלנו (מצד המטה) היא ע"י נתינת כוח של הרבי, אלא שזהו בהעלם ובדרך 'מקיף', כדי שאכן תיחשב העבודה שלנו (של המטה).

ולכן לפעמים הרבי מצטרף עם השומע-העונה (הלמטה) ואומר יחד אתו "עליכם שלום", ובזה בא לידי ביטוי גילוי העובדה שהרבי (היינו הנתינת כוח שלו) נמצא בתוך העבודה שלנו.

"באלד זועט מען מיר אויך פארקויפען"

בהתוועדות ש"פ בראשית (א) תשכ"ח, תורת מנחם התוועדויות חנ"א ע' 183 בהערה 50:
"בעת מכירת המצוות, כשמכרו "זכות" ה"מפטיר" (וכיו"ב) של כ"ק אדמו"ר שליט"א, אמר כ"ק
אדמו"ר שליט"א (בבת-שחוק): עוד מעט "ימכרו" גם אותי בעצמי!..." עד כאן.
והנה, מאחר שכמובן ופשוט גם דברים שאמר הרבי 'בבת שחוק' אינם סתם דברים ח"ו, בטח
יש ללמוד הוראה מזה בעבודת ה' ובמיוחד בענין ההתקשרות.
ואולי יש לומר בכוונת הדברים:
הרבי הוא הוא ה"בעל הבית" של המוסדות ושל כל ענייני ליובאוויטש.
ולכן, ברור ופשוט שניהול כל ענייני המוסדות וכל ענייני ליובאוויטש וכו' צריך להיות אך
ורק עפ"י הוראותיו ורצונו.
ומשמעות המושג "מכירה" היא העברת הבעלות מרשות אחת לרשות אחרת, מהבעלות של
אחד לבעלות של אחר.
ואם וכאשר המוסדות של הרבי וענייניו של הרבי לא מנוהלים עפ"י השולחן ערוך ועפ"י
הוראותיו של הרבי, מאיזה טעם שיהיה, וכאילו נמסרו לרשות ולבעלות של מישהו אחר הרואה
עצמו - רח"ל - ב"בעל הבית" ועושה ככתוך שלו (ובפרט אם טוען ש"נשתנו העיתים"... ומה
שבעבר הי' מופרך, כעת מותר...)
הרי זה זה מעשה "מכירה", ובלשון הק' של הרבי, "מיר פארקויפען!"
[ולגבי העובדה שהדברים נאמרו "בבת שחוק", הנה בזיכרוני שהרבי אמר פעם שהחיוך
למישהו (לפב"פ) היה ענין של המתקת גבורות].
וההוראה היא שלא להתנהג ח"ו באופן של "פארקויפען", אלא אדרבה, כל מנהלי ועובדי
המוסדות וכל העוסקים בכל ענייניו הק' של הרבי, יתנהגו באופן של עמידה בכל התוקף על
הבעלות של הרבי על המוסדות, ומתוך תוקף התקשרות עם הרבי וביטול אל הרבי, וכל ענייניו
הק' וכו', הרי זה יחזק את הבעלות של הרבי על כל העניינים ובוודאי יוסיף בסייעתא דשמיא
לפעול על פי הכוונה ובתוספת הצלחה.

וכיון שהכל תלוי בנו - הדבר בודאי ישפיע על מקבלי ההחלטות בענייני שלימות התורה, שלימות העם ושלימות הארץ, שלא "ימכרו" ענינים אלו רח"ל, בגלל תאוות הבענקעל וכיו"ב אלא יעמדו בתוקף הראוי.

ויש להעיר משיחת י"ג (אור ל"ד) תש"מ, סעיף י"ד (מוגה, נדפס בליקוטי שיחות חלק כ"ב עמ' 208, כאן תורגם ללה"ק):
הסיכום מכל הנ"ל:

כל יהודי, הן איש והן אשה, ובמיוחד קטנים וקטנים, צריך לדעת שעל ידי זה שהוא יפסיק להתנדנד ("שאקלען זיך") ולחשוב האם צריך ללכת ימינה או שמאלה, אלא ילך לבטח דרכו, בדרך הוי' לעשות צדקה ומשפט -

כי דרכו (הדרך שלו) היא דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, ובמילא הרי הוא הולך "לבטח", אין אצלו ספיקות מה הוא צריך לעשות, כי על כל ענין יש לו הוראה ברורה ו"משפט" זו הלכה, ויחד עם זה הוא מוסיף בצדקה (שצדקה היא) כללות כל המצוות,

הנה נוסף על זה שהוא עצמו מפסיק להתנדנד, הוא גם עוצר את ה"התנדנדות" של אלה שצריכים לעמוד בתוקף (לא מצד כוח ועוצם ידי ח"ו, אלא מצד תוקף התורה), בנוגע לשלמות הארץ,

וזה יביא מיד שתתבטל גם ה"התנדנדות" של "מלכים" ו"שרותיהם" והם ירגישו (מצד "מזלייהו חזי") שתפקידם הוא - שיהיו "אומניך" ומניקותיך,

והם יביאו יהודים לארצנו הקדושה כפי שמביאים מנחה בכלי טהור, עד שיקויים בפועל ש"יעמוד מלך מבית דוד כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל",
וכל הנ"ל יהי' באופן של "מיד", כפס"ד הרמב"ם ש"מיד הן נגאלין".

תפילין שבראש

דברים שנאמרו בהתוועדות ש"ק פ' בחוקותי חזק (באה"ק) תשפ"ב,
בית כנסת בית מנחם, אלעד
ע"י הרב שמואל גרייזמאן

בהתוועדות שמחת בית השואבה תשכ"א הורה הרבי ש"י ו'ושב ראש" הכינוס של "צעירי אגודת חב"ד" ימסור דו"ח על הכינוס, באמרו בבת-שחוק: "מסתמא איז געווען דארטן איינער וואס איז געזעצן אויפן קאפ" ... - כנראה היה שם מישהו שישב על הראש... והרי בוודאי אין אצל הרבי דברים שהם 'גלייך ווערטל' בעלמא.

ויש לעיין: מה אפשר ללמוד בעבודת ה' מהחילוק בין 'יושב ראש' ו'יושב על הראש'?
ואולי אפשר ללמוד ממה שסיפר הרבי בהתוועדות י"ט כסלו תש"כ (התוועדויות חכ"ז ע'
:229)

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם (וכמדומני שכבר נדפסו הדברים), שכאשר הביאו את רבינו הזקן ל"טיינע סאָוועט" (מועצה החשאית), אל המקום שבו היו צריכים לערוך את החקירה ודרישה, היו התפילין מונחים על ראשו ותיקן אותם, ואז נפל פחד על כל הנוכחים בחדר. ואמר רבינו הזקן, שזהו מ"ש בגמרא (ברכות ו, א) על הפסוק (תבוא כח, יו"ד) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", "אלו תפילין שבראש". וכיון שראו את התפילין שבראש, לכן נפל פחד עליהם. וכאשר שאלוהו, א"כ, למה כאשר פלוני הי' מעוטר בתפילין לא נפל פחד עליהם, השיב, שהלשון הוא "תפילין שבראש", והיינו, שכאשר מניחים תפילין באופן שהתפילין הם (לא על הראש, אלא) בראש, אזי מתקיים הפסוק "וראו כל עמי הארץ גו' ויראו ממך".

[מאמר המוסגר: בעת ההכרזה על מבצע תפילין, הרבי חזר כמה וכמה פעמים על כך שכאשר יהודי מניח תפילין, הרי זה מפיל אימה ופחד על האויב, וציטט את דברי הגמרא הנ"ל. נמצא אם כן שאצל כל יהודי ישנו ענין התפילין שבראש.

ואולי אפשר לומר שבהכרזה על מבצע תפילין, פעל הרבי את הענין שהקב"ה מצרף למעשה של הנחת תפילין של כל יהודי את ענין תפילין שבראש]

ועל דרך החילוק בין תפילין על הראש ותפילין בראש, אולי אפשר ללמוד גם בנוגע להתקשרות של חסידים לרבי - האם זה באופן של על הראש בלבד או גם בראש.

כלומר:

לכל אחד יש את הראש הפרטי שלו, המנהיג את הגוף שלו ואת כל ענייניו.

על-דרך-זה יש ראש למשפחה, מלמד - שהוא ראש הכיתה, מנהל שהוא ראש המוסד וכו'. אמנם, עליו לדעת ולהכיר כי העובדה שנקרא 'ראש' או 'יושב ראש' של ענין או מוסד מסוים, אינה אלא משום שתפקידו ושליחותו להיות בבחינת 'ראש' ומנהל לענין פרטי זה - אבל עליו לזכור תמיד שהראש האמיתי, שהוא הראש האחד והיחיד, הוא הרבי. בעומק יותר:

מציאותו הפנימית והאמיתית של כל מי שעוסק בעניני הרבי ומחזיק במינוי כזה או אחר במוסדות ובעבודת הק' של הרבי היא - הרבי. וראש יש, כאמור, רק אחד: הרבי.

וכאן דרושה זהירות שהרבי לא יהיה 'על הראש' שלנו, בחינת מקיף, שאז יש, כביכול, שני עניינים, רק שאחד משפיע על השני, היינו שישנו הרבי וישנה גם המציאות של המנהל וכיו"ב, רק שמציאות הרבי משפיעה על מציאותו, וזה לא יתכן אלא צריך להיות שהרבי הוא בראש שלנו.

וכאשר הרבי נמצא ומאיר ונרגש בנו אזי אין המנהל וכד' מרגיש את עצמו בתור ראש, אלא יודע שאינו אלא 'ראש' לענין מסוים ולשליחות מסוימת. הרבי הוא הראש, ואנחנו רק אברים המבצעים רצונו והוראותיו של הראש.

...

ויש להוסיף עוד בענין ה"ראש":

עובדה היא שלא כל חילוקי הדעות הם בעניני משיח וגאולה וכו', אלא שלצערנו יש גם כאלו הקשורים למאבקי כוח ושליטה בניהול מוסדות וכדו', ולשאלות מי בראש ומי היושב ראש... וכל זה נובע ממחשבה מוטעית כאילו יש יותר מראש אחד, אבל לאמיתו של דבר, הרי זה בלתי אפשרי, ולגוף בריא יש רק ראש אחד.

וצריך להיות מונח אצלנו שהרבי שהוא הוא הראש, הוא בראש שלנו ולא על הראש.

ורק אז, כשיש ראש אחד, הרי אפילו שבגוף אחד של 'חסידים איין משפחה' יש אברים רבים והם שונים בתפקידם זה מזה, מכל מקום כולם בטלים ומסורים לראש האחד.

ואז כל חילוקי הדעות הם בגדר של 'מלחמתה של תורה' ו'מחלוקת לשם שמים'.

ויש להוסיף עוד שאחת הסגולות לביטול והתמסרות לרבי, הראש האחד והיחיד, היא, כפי שהנסיון ו"מעשה רב" מוכיחים (ע"ד הנ"ל בקשר למבצע תפילין) - שההתעסקות במבצעים של הרבי היא התרופה הטובה ביותר להתעלות ולהתנתק מעניינים בלתי רצויים והכלי הטוב ביותר להמשכת כל הברכות, כולל הברכה בענין ההתקשרות, ענין הכי עיקרי.

וואס מ'טאר ניט פאר ג' תמוז - טאר מען ניט נאך ג' תמוז

זמה שהי' לפני ג' תמוז - הוא לאחרי ג' תמוז